ALMANAH

femeia 1984

ALMANAHUL ÎNTREGII FAMILII

CTITORUL

Născut să-ntruchipeze lumina libertății
Pe temelii străbune, aici lîngă Carpați,
S-a logodit prin fapte, spre binele cetății
Cu soarta legendară a bravilor bărbați.

La cîrma vieții noastre aflat cu neodihnă
Printr-un destin romantic de comunist și om,
El știe să cuprindă și-ntreaga țării tihnă
Și rostul viu de floare, al fiecărui pom.

El singur ni-i oglinda curată pentru visuri
Și-așa cum peste lume roteşte un apel
Să nu se prăbușească pămîntul în abisuri,
Înalță-n demnitate un românesc drapel.

Măsura noastră-n toate și dragoste supremă
Și arhitect al păcii deschizător de zări,
El lumii-ntregi vorbește prin românească stemă
Și-o face prețuită, ca țară între țări.

Reașezînd în drepturi și cinstea și dreptatea
La mîndra ctitorie a României noi,
El, Omul - Ceaușescu, veghează libertatea,
Și definindu-i viața ne definim pe noi.

GEORGE ȚÂRNEA

Din sumar:

● Președintele Republicii — conducătorul și simbolul națiunii ● Păşind în anul 40 al libertății noastre ● Omagiu tovarășei Elena Ceaușescu ● Înalta răspundere a societății și a familiei pentru asigurarea tinereții poporului, pentru creșterea și educarea noilor generații ● Cînd soții devin părinți ● Topul tinereții ● Anul sportiv la feminin ● Colocvii ateiste ● Ghid culinar ● Moda în 1984 ● Ce putem face din resturi (idei practice, sfaturi utile) ● Medicina între terapiile prezentului și cele ale viitorului ● Mozaic cultural-distractiv.

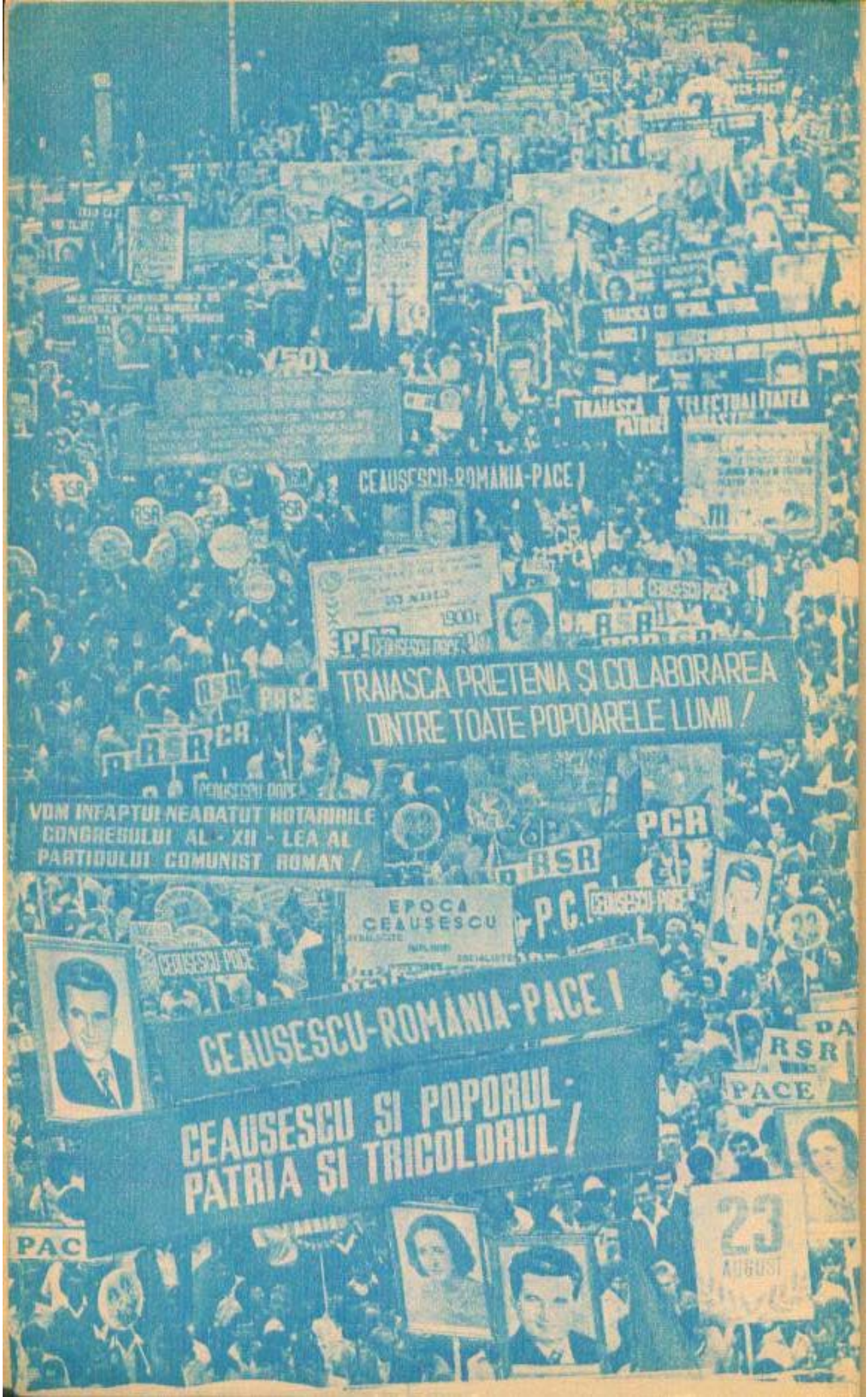
CEAUSESCU-ROMANIA-PACE !
TRAIASCA PRIETENIA ŞI COLABORAREA DINTRE TOATE POPOARELE LUMII !
VOM INFAPTUI NEABATUT HOTARIRILE CONGRESULUI AL - XII - LEA AL PARTIDULUI COMUNIST ROMAN !
EPOCA CEAUSESCU
CEAUSESCU-ROMANIA-PACE !
CEAUSESCU ŞI POPORUL
PATRIA ŞI TRICOLORUL !
PACE
PCR
RSR
23 AUGUST

PREȘEDINTELE REPUBLICII – CONDUCĂTORUL ȘI SIMBOLUL NAȚIUNII

Cu un puternic simț al istoriei, președintele Nicolae Ceaușescu întruchipează întreaga istorie de luptă și de afirmare a poporului român, este continuatorul în linie directă al personalităților strălucite de mari conducători și eroi ai neamului, el concentrează în sine lupta pentru libertate și dreptate a răsculaților conduși de Horia, Cloșca și Crișan, lupta pandurilor lui Tudor Vladimirescu și a revoluționarilor de la 1848, luptele pentru Unire și pentru independență, tradițiile glorioase ale clasei muncitoare și ale partidului ei comunist.

Președintele Nicolae Ceaușescu reprezintă conștiința de sine a poporului român, numele său este sinonim cu idealul sfînt al independenței și suveranității României, cu prezența mîndră în lume a națiunii române. Președintele Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, este marele stegar al eroicei lupte revoluționare a clasei muncitoare, a țărănimii ▶

și intelectualității, a întregului popor, căreia îi dedică de mai bine de jumătate de secol clocotitoarea sa energie, pentru transformarea radicală a societății românești, pentru lichidarea oricărei exploatări și asupriri, pentru înflorirea industriei, agriculturii, a științei, învățământului și culturii, pentru dezvoltarea multilaterală a României. Președintele Nicolae Ceaușescu personifică unitatea de nezdruncinat a întregului popor în jurul partidului său comunist, centrul vital al națiunii. Această unitate constituie bunul cel mai de preț, chezășia îndeplinirii idealurilor poporului român de independență și suveranitate, de progres economic și social.

Președintele Nicolae Ceaușescu, măreț arhitect și constructor al României moderne, independentă, demnă și prosperă, mereu în mijlocul oamenilor muncii, străbătînd țara în lung și în lat, este simbolul democrației muncitorești revoluționare din patria noastră, bazată pe ampla participare a maselor celor mai largi la creația istorică, pe hotărîrea fermă a poporului de a înainta neabătut pe drumul de muncă și luptă al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate.

Cu excepțională strălucire exprimă Președintele Nicolae Ceaușescu voința de pace, prietenie și colaborare a poporului român. Prin neobosita sa activitate pe plan internațional, prin chemările sale la rațiune, la rezolvarea tuturor conflictelor numai și numai pe cale pașnică, prin tratative, prin poziția principială și soluțiile înțelepte propuse la marile probleme ale contemporaneității, Președintele Nicolae Ceaușescu s-a impus ca un promotor înflăcărat al aspirațiilor supreme ale întregii omeniri, numele său este evocat azi în întreaga lume ca un simbol al păcii, colaborării și afirmării independente a națiunilor. Dacă astăzi România înfățișează lumii chipul demn al unei națiuni care luptă consecvent pentru cauza păcii și progresului, dacă numele său este rostit pretutindeni cu respect și admirație, aceasta se datorează uriașei activități desfășurate pe arena internațională de Președintele Nicolae Ceaușescu, dialogului permanent pe care România socialistă, prin reprezentantul său cel mai autorizat, îl dezvoltă continuu cu toate țările lumii.

Deceniul care s-a scurs de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost învestit cu înaltul titlu de Președinte al Republicii Socialiste România, de cînd au răsunat cuvintele solemne ale jurămîntului său de credință față de patrie și popor, a fost o perioadă de măreţe înfăptuiri în toate domeniile de activitate. Toate aceste cuceriri glorioase poartă, ca dealtfel întreaga perioadă inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, pecetea personalității Președintelui Nicolae Ceaușescu, a cărui gîndire și a cărui practică revoluționară se află încorporate în creația istorică a poporului nostru, determinînd mutații profunde în dezvoltarea forțelor de producție, asigurînd perfecționarea necontenită a relațiilor sociale și de producție, determinînd formarea conștiinței socialiste, plămădirea unor oameni noi, constructori ai socialismului și comunismului.

Cu deosebită satisfacție trebuie să subliniem că acest deceniu a reprezentat și o perioadă de afirmare deosebită a femeilor în toate sectoarele de activitate ale societății românești. Pe baza concepției umanist-revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, concepție izvorînd din încrederea sa nestrămutată în capacitatea de creație a maselor de femei, plecînd de la tezele de mare valoare teoretică și practică privind necesitatea obiectivă a participării ample a femeilor la viața economică, politică, socială și spirituală, la întreaga operă de construcție socialistă, precum și a promovării femeilor în funcții de conducere pe măsura acestei participări, s-a desfășurat în acest deceniu o vastă și sistematică activitate pentru creșterea ponderii femeilor în rîndul personalului muncitor, ridicarea calificării femeilor, creșterea rolului lor în societate.

Cu nesecat spirit revoluționar, Președintele Nicolae Ceaușescu ne cheamă permanent la lupta pentru continuarea urcușului spre noi culmi luminoase, pentru făurirea pe pămîntul României a orînduirii deplinei echități, a dreptății, a afirmării puternice a personalității umane, a creației poporului, pentru înfăptuirea visului de aur al omenirii, comunismul.

Aniversarea în 1984 a unui deceniu de cînd Marea Adunare Națională, în-

trunită la 28 martie 1974 pentru a alege pe primul Președinte al Republicii Socialiste România, a investit cu această înaltă funcție pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, găsește poporul nostru angajat cu toate forțele sale în lupta pentru înfăptuirea hotărîrilor istorice adoptate de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului, pentru trecerea României într-un nou stadiu de dezvoltare, pentru realizarea unei noi calități a muncii și a vieții. Avem programe mobilizatoare, care prevăd creșterea intensivă a industriei, a cercetării științifice, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic, asigurarea independenței energetice, un adevărat salt în domeniul productivității, transformarea naturii și creșterea puterii productive a pămîntului, astfel încît să se asigure producții agricole stabile și să se înfăptuiască o nouă revoluție în agricultură; înfloresc învățămîntul, cultura, arta, se afirmă tot mai puternic în viață normele eticii și

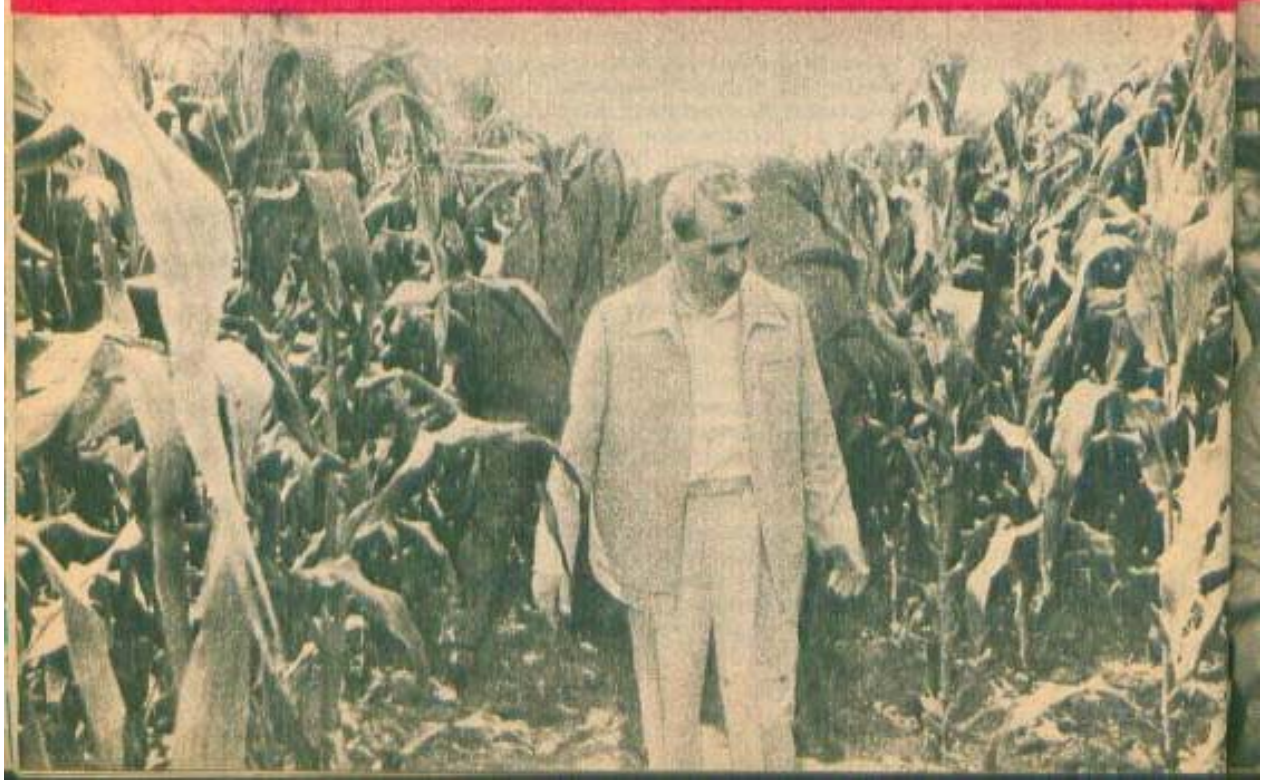

echităţii socialiste. În acest fierbinte proces revoluţionar se formează oamenii chemaţi să înfăptuiască măreţele obiective stabilite de partid, se călește conştiinţa revoluţionară a poporului.

Prin activitatea sa revoluţionară, prin dăruirea sa de fiecare zi, prin stilul său de conducere, mereu în mijlocul oamenilor, în dialog permanent cu oamenii, în folosul oamenilor, Preşedintele Nicolae Ceauşescu reprezintă un strălucit model şi un îndemn însufleţitor pentru întregul popor, o chemare permanentă de a munci cu pasiune, cu abnegaţie, cu elan creator, pentru a asigura înflorirea patriei, progresul ei necontenit.

Cel mai profund omagiu, cea mai puternică expresie a sentimentelor de fierbinte dragoste, de adîncă stimă şi aleasă preţuire cu care poporul îşi cinsteşte Preşedintele este modul în care ştim să-i urmăm exemplul, să muncim pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor care ne revin fiecăruia, la lo-

cui nostru de muncă, să trăim și să acționăm în chip comunist. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru pe problemele muncii organizatorice și politico-educative din august 1983, ne găsim acum într-o etapă superioară a construcției socialiste, în care avem de rezolvat probleme hotărîtoare pentru destinul patriei. Investite cu noi roluri, cu noi răspunderi în societate, femeile de la orașe și sate, fără deosebire de naționalitate, sînt hotărîte să depună toate eforturile pentru a fi la înălțimea încrederii acordate, pentru ca prin faptele lor de muncă, prin realizările lor să se alăture omagiului întregului popor adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu la împlinirea unui deceniu de activitate glorioasă ca Președinte al Republicii Socialiste România.

MARIA COSTACHE

1944 — 23 AUGUST — 1984

PĂȘIND ÎN ANUL 40 AL LIBERTĂȚII NOASTRE

Luminoasă zi de August 23! Inimile și conștințele noastre, ale întregii națiuni române, vor celebra, în 1984, cu vibrantă emoție, patru decenii de la acel fundamental act istoric al declanșării revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, piatră de temelie a unei noi etape în existența milenară a poporului român, patru decenii de luptă revoluționară și eforturi încununate de măreațe biruințe, abia întrezărite în acei zori ai evului socialist.

Slăvitul August 23 a rămas și va dăinui în istorie cu întreaga sa semnificație, ca zi de triumf a îndelungatei și dîrzei lupte antifasciste, de o vigoare impresionantă, desfășurată de clasa muncitoare, de forțele progresiste din România, în frunte cu partidul comunist, încă din anii '30. De aceea, întîiul gînd de aleasă recunoștință și adîncă cinstire al tuturor fiilor și fiicelor pămîntului românesc se îndreaptă spre Partidul Comunist Român, care, datorită capacității și forței sale politice, a organizat și condus lupta pentru salvgardarea intereselor vitale ale țării.

Victoria revoluției de eliberare socială și națională de la 23 August 1944 a însemnat împlinirea nobilelor aspirații de libertate, de dreptate socială și națională ale înaintașilor, a căror pildă de luptă plină de eroism a străbătut secolele, purtînd din generație în generație forța mereu vie a iubirii de patrie, a datoriei de a o sluji cu abnegație, de a nu cunoaște ideal mai înalt decît înălțarea ei puternică, demnă, liberă de orice asuprire.

Recunoscînd în Partidul Comunist Român exponentul cel mai fidel al intereselor majore ale țării, întregul popor a răspuns la chemarea sa, în acel moment crucial, ridicîndu-se într-o impresionantă unitate, luptînd cu vitejie și acoperind de glorie tricolorul românesc, purtat ca semn distinctiv pe brațele înarmate ale forțelor patrio-

tice, ale celor care au luptat în primele rînduri, în acei fierbinte august, alături de armata română, sfărîmînd dictatura antonesciană, ridicînd armele pentru alungarea cotropitorilor hitlerişti de pe pămîntul patriei, pentru restabilirea independenţei naţionale şi a integrităţii teritoriale a României.

Armata română a înscris nepieritoare pagini de vitejie în bătăliile crîncene pentru alungarea trupelor hitleristo-horthyste de pe teritoriul patriei, pentru eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei, Austriei, dînd grele jertfe de sînge, România rămînînd în conştiinţa umanităţii prin contribuţia esenţială pe care a adus-o la înfrîngerea Germaniei fasciste.

„Măreaţa epopee a insurecţiei — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului — *a fost rezultatul voinţei întregului nostru popor, al acţiunii revoluţionare a eroicei noastre clase muncitoare, a maselor largi populare, al unirii într-un front larg a tuturor forţelor antifasciste, democratice, patriotice. Masele populare şi-au dobîndit, cu arma în mînă, dreptul la libertate, la neatîrnare, dreptul de a fi deplin stăpîne pe bogăţiile naţionale, de a-şi făuri destinele proprii, precum şi posibilitatea de a construi pe pămîntul patriei cea mai dreaptă şi mai înaintată orînduire socială - orînduirea socialistă şi comunistă".*

Drumul spre această nouă orînduire a fost o neîntreruptă luptă revoluţionară pentru înfrîngerea împotrivirii forţelor reacţionare, pentru democratizarea ţării şi trecerea întregii puteri de stat în mîinile clasei muncitoare, ale celorlalţi oameni ai muncii, pentru lichidarea vechilor structuri economice şi sociale, bazate pe inechitate şi exploatare. În acest complex proces istoric, poporul a dobîndit, sub conducerea Partidului Comunist Român, nu numai dreptul de a-şi fi singur stăpîn, dar şi capacitatea de a-şi conduce propriul destin, demonstrînd, prin realitatea de netăgăduit a faptelor, voinţa, energia şi imensa forţă creatoare a oamenilor liberi de orice asuprire, capabili să schimbe din temelii faţa ţării lor, pe care au înzestrat-o cu forţa pe care o dau unei naţiuni o industrie puternică, o agricultură în plină modernizare, o ştiinţă şi o cultură în plin progres, un standard de viaţă pe care-l ridică neconfenit prin propriile lor eforturi.

Privind în urmă de la înălţimea piscului la care a ajuns România în al patruzecilea an al vieţii sale noi la glorioşul drum străbătut un moment istoric decisiv luminează cronica celor peste 18 ani. Congresul al IX-lea al P.C.R., la care, prin voinţa unanimă a tuturor comuniştilor, a întregului nostru popor, a fost ales în fruntea partidului tovarăşul Nicolae Ceauşescu, fiul cel mai iubit al naţiunii române, patriotul înflăcărat, militantul revoluţionar, omul de mare omenie, devotat trup şi suflet cauzei partidului, idealurilor socialismului, cel care din fragedă tinereţe şi-a consacrat viaţa şi munca propăşirii şi independenţei patriei.

Prin amploarea şi bogăţia înnoirilor socialiste, anii de după cel de-al IX-lea Congres al partidului s-au înscris cu litere de aur în istoria poporului român, drept anii celor mai dense şi importante realizări, care au transformat fundamental întreaga viaţă economică şi social-culturală a ţă-

rii. Concepția profund novatoare, gîndirea înțeleaptă și cutezătoare, activitatea neobosită, plină de dăruire și spirit revoluționar consecvent ale conducătorului mult iubit și stimat al partidului și statului nostru, au marcat o nouă etapă în evoluția politicii interne și internaționale a partidului și statului, au îmbogățit tezaurul teoriei și practicii socialismului, reflectîndu-se cu pregnanță în progresul accelerat al forțelor de producție, în perfecționarea continuă a relațiilor sociale și de producție, în dezvoltarea puternică a democrației socialiste, în înflorirea științei și culturii, în ridicarea necontenită a bunăstării materiale și spirituale a tuturor oamenilor muncii.

Epoca împlinirilor celor mai rodnice din milenara noastră istorie poartă drept aleasă cinstire numele aureolat de glorie al secretarului general al partidului, președintele republicii, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, erou între eroii națiunii, în a cărui inimă sălășluiesc laolaltă dragostea și respectul pentru trecutul glorios al patriei, responsabilitatea și patosul revoluționar pentru înălțarea prezentului ei luminos, pentru viitorul ce prinde contururi în proiecte cutezătoare și care va purta peste veacuri pecetea geniului marelui arhitect și ctitor al României moderne. Cu cîtă mîndrie patriotică privim azi și înfățișăm lumii întregi tabloul epocalelor noastre realizări, rezultat al faptelor de muncă eroică și al capacității înzestratului nostru popor: industria României socialiste produce în prezent de aproape 54 de ori mai mult decît în 1938 și de 34 de ori mai mult decît în 1965, anul Congresului al IX-lea al partidului, produsul social a crescut de 15 ori, iar venitul național pe locuitor de 14 ori. Producția agricolă a crescut de 3 ori și jumătate în comparație cu anul 1950, programele complexe de modernizare vor asigura în anii următori producții tot mai bogate, iar oamenilor satului un standard de viață, material și spiritual, tot mai ridicat.

Oriunde ne-am întoarce privirile, în orice oraș sau colț de țară, elementele civilizației socialiste, puse în întregime în slujba creșterii bunăstării oamenilor muncii, sînt vizibile și semnificative: peste 70 la sută din populație trăiește în case noi, accesul la învățămîntul de toate gradele, la cultură creează posibilități nelimitate de afirmare a personalității tuturor fiilor și fiicelor țării, indiferent de naționalitate. În condițiile crizei economice mondiale, cînd în lumea capitalistă șomajul crește vertiginos și afectează standardul de viață al populației, în țara noastră, pe baza rezultatelor economice obținute, s-a trecut la o nouă majorare a retribuției, la generalizarea acordului global, ceea ce demonstrează forța și capacitatea economiei noastre socialiste, eforturile statului pentru aplicarea consecventă a prevederilor Congresului al XII-lea, ale Conferințe Naționale ale partidului cu privire la ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

Pentru toate femeile patriei, ca și pentru toți oamenii muncii, este o mare satisfacție și un puternic izvor de mîndrie patriotică faptul că, acționînd cu înaltă răspundere pentru a asigura poporului român o viață luminoasă și fericită, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele republicii, a intrat în con-

AUGUST

știința lumii contemporane ca un înflăcărat promotor al ideilor nobile ale păcii, colaborării și prieteniei între popoare, ca un luptător neobosit pentru destindere și securitate internațională, pentru rezolvarea constructivă a problemelor complexe ale epocii noastre, devenind un simbol al luptei pentru cauza independenței naționale și libertății tuturor popoarelor. Numele său ilustru, alături de numele scumpei noastre patrii sînt rostite pretutindeni cu profundă stimă și deosebit respect, cu înaltă apreciere, pentru strălucitele inițiative de pace, pentru marile eforturi consacrate înfăptuirii securității în Europa și în întreaga lume, trecerii la măsuri concrete, efective de dezarmare și, în primul rînd, de dezarmare nucleară, lichidării subdezvoltării și înfăptuirii noii ordini economice internaționale.

Țara are nevoie de pace, țara are privirea îndreptată spre viitor, cu certitudinea că planurile de continuă dezvoltare ce ni le-am propus pentru acest cincinal, pentru acest deceniu sînt pe măsura puterilor și a înaltelor răspunderi ale poporului român. Milioanele de femei ale patriei, cărora li s-au creat în anii socialismului cele mai bune condiții de afirmare dovedesc, prin fapte de muncă, prin abnegație, așa cum au dovedit-o în toate cele patru decenii care au trecut de la eliberare, hotărîrea lor de a da viață cutezătoarelor programe de dezvoltare a patriei, fiind conștiente că noul lor statut în societatea românească este rodul nemijlocit al politicii revoluționare promovate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, făuritorul noului lor destin.

Un strălucitor și însuflețitor exemplu pentru milioanele de femei de la orașe și sate îl reprezintă activitatea revoluționară a tovarășei Elena Ceaușescu, militant de seamă în conducerea partidului și statului nostru, om de știință de prestigiu internațional. Viața și munca tovarășei Elena Ceaușescu, consacrate cauzei clasei muncitoare, slujirii cu devotament a intereselor întregului popor, a socialismului și păcii în lume, constituie un desăvîrșit model, o pildă vie de abnegație și muncă neobosită puse în slujba progresului României socialiste.

Păși nd în anul 1984, în care vom celebra a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională antifascistă și antiimperialistă, avem deplina convingere că expresia celui mai fierbinte patriotism nu poate fi decît angajarea fermă de a sluji slăvita noastră Românie, voința hotărîtă de a munci fără preget, cu competență și înflăcărat spirit revoluționar, pentru ca minunatele programe care-i conturează un viitor tot mai prosper să se întrupeze în fapte, care să-i sporească necontenit frumusețea și strălucirea, să o înalțe, liberă, demnă și independentă între popoarele lumii.

CONSTANȚA NICULESCU

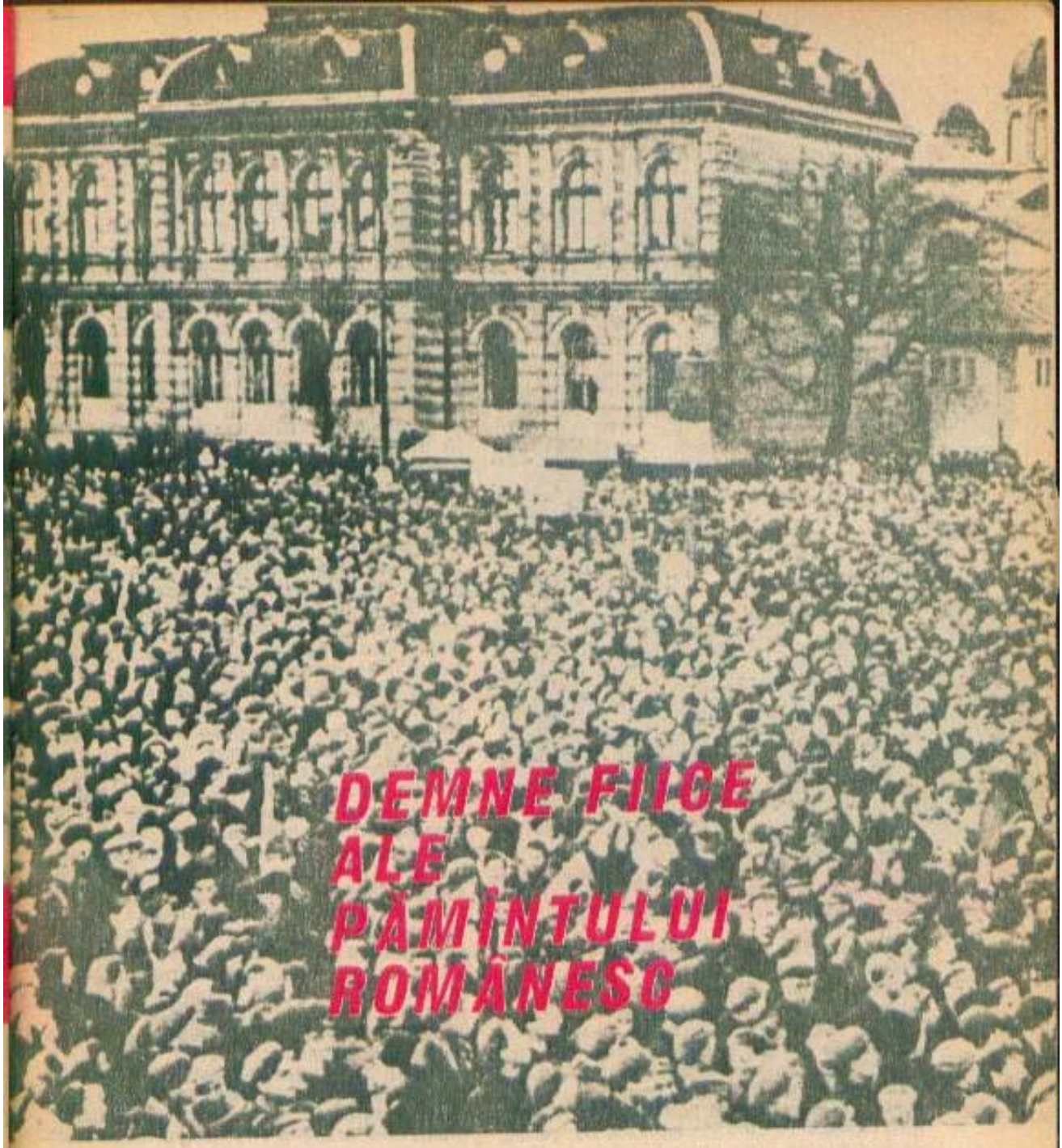

DEMNE FIICE ALE PĂMÎNTULUI ROMÂNESC

Istoria patriei păstrează mărturii revelatoare privind importanta contribuție a maselor largi ale femeilor în acei ani, luni și zile fierbinți, ce au premers actului istoric de la 23 August 1944. Prin agerimea minții, căldura sufletească și tăria brațelor, ele și-au spus cuvîntul în toate marile bătălii revoluționare purtate de clasa muncitoare, condusă de partidul nostru comunist, pentru răsturnarea vechii orînduiri și construirea societății socialiste.

În anii deceniului al patrulea, ani de luptă dîrză pentru mobilizarea tuturor potențelor conștiente ale națiunii române în fața marilor comandamente ale epocii — apărarea libertăților și drepturilor democratice, a independenței, suveranității naționale și a integrității teritoriale a patriei, lupta împotriva pericolului fascismului și al războiului —, partidul comunist, păstrînd aceeași strategie, adoptă o linie tactică nouă, adecvată realizării unui larg front popular antifascist, tactică pe care o aplică și în mișcarea revoluționară și democratică a femeilor. O dovadă a prețuirii rolului pe care femeile erau chemate să-l îndeplinească pentru apărarea drepturilor vitale, pentru pace, o constituie faptul că în acea perioadă s-a pus un accent deosebit asupra contribuției femeilor la realizarea Frontului popular antifascist, partidul comunist arătînd că „o însemnătate uriașă o are atragerea în luptă a tineretului și a femeilor muncitoare, pe baza apărării intereselor și nevoilor speciale".

Cea mai reprezentativă organizație de masă de femei creată de partidul comunist în acești ani a fost Frontul feminin. Practic,

Tovarășa Elena Petrescu (Ceaușescu) în 1936

putem afirma că, în anul 1936 — plin de evenimente politice —, nici o altă grupare politică feminină nu a reușit să concentreze întregul potențial al mișcării democratice, antifasciste de femei așa cum o putea face în mod deschis Frontul feminin. Participînd la manifestații și întruniri, la greve, organizînd acțiuni proprii, care exprimau o dîrză poziție combatantă, îndeplinind variate sarcini încredințate de partid, de la lucrarea unor obiecte destinate tomboielor și serbărilor muncitorești, cu scopul de a se strînge fonduri pentru ajutorarea șomerilor, a luptătorilor închiși, și pînă la importante sarcini în munca de partid, care necesitau o bună pregătire politică, ideologică, revoluționară, femeile, în rîndul cărora în primul rînd s-au situat militantele comuniste, au dat numeroase exemple de devotament, de eroism și putere de sacrificiu. Activitatea femeilor muncitoare, comuniste și necomuniste, s-a resimțit în acțiunile greviste și demonstrațiile din perioada respectivă. Modul în care a fost sărbătorită ziua de 1 Mai 1939, puternică manifestație antirăzboinică și antifascistă organizată de P.C.R., în pregătirea căreia un rol însemnat l-a avut tovarășul Nicolae Ceaușescu, se datorește și aportului femeilor, care și-au făcut auzit glasul în rîndul zecilor de mii de manifestanți de pe Calea Victoriei, ce scandau lozinci exprimînd hotărîrea de a lupta pentru apărarea independenței țării, a păcii și dreptății, pentru o viață mai bună.

De lupta partidului comunist din acești ani, de îndeplinirea unor importante sarcini se leagă viața și activitatea revoluționară a tovarășei Elena Ceaușescu, militant de frunte al partidului nostru, al mișcării revoluționare de femei din țara noastră. Alături de tovarășul Nicolae Ceaușescu, activitatea tovarășei Elena Ceaușescu s-a integrat evenimentelor majore care au marcat bătălia pentru dreptate a partidului comunist, a clasei muncitoare, a întregului popor, pentru făurirea orînduirii socialiste în România.

Crescută la școala aspră a muncii, călită în focul acțiunilor antifasciste, tovarășa Elena Ceaușescu s-a impus ca un neînfricat militant pentru mobilizarea tineretului din fabrici și uzine sub steagul de luptă al partidului, pentru educarea acestuia în spiritul dragostei de țară, de libertate. Contribuind la pregătirea manifestației de la 1 Mai 1939, s-a făcut remarcată, încă de atunci, pentru abnegația și curajul cu care se avînta în activitatea de partid. *„Am considerat întotdeauna că nu există o satisfacție mai mare decît aceea de a sluji cauza clasei muncitoare — din rîndurile căreia m-am ridicat —, cauza celor mulți, cauza partidului, a poporului meu"* — arăta tovarășa Elena Ceausescu.

Femeile au luat parte la manifestațiile de protest contra intrării în țară a armatelor hitleriste; în toamna anului 1940, au fost prezente în acțiunile de înfruntare a bandelor legionare-fasciste, și-au adus contribuția, cu pricepere și curaj, în activitatea de sabotare a mașinii de război hitleriste, fie la locul de muncă — în fabrici, ateliere sau pe ogoare —, fie în rîndurile partizanilor. Valoros a fost și ajutorul material și moral pe care l-au dat deținuților comuniști și antifasciști din închisori, din lagăre, precum și familiilor lor, activînd în cadrul „Apărării Patriotice", organizație creată de partidul comunist.

Pentru activitatea desfășurată, multe femei au înfruntat teroarea regimului burghezo-moșieresc. Supuse percheziților și maltratate, arestate și schingiuite, judecate și condamnate, deținute în închisori și lagăre (în care unele și-au pierdut chiar viața), femeile — demonstrînd profunde sentimente patriotice — au dovedit că sînt demne fiice ale pămîntului românesc. Exemple multe s-ar putea da de nume și de fapte pentru care merită cinstirea urmașilor. Dar toate, de fapt, au purtat un singur nume, în fața căruia ne plecăm fruntea cu respect — FEMEIA ROMÂNĂ — fiică, mamă, soție, care a fost, ca de atîtea ori de-a lungul istoriei, și în această perioadă, tovarășa de nădejde a bărbatului, luptînd permanent într-o formă sau alta, pentru binele țării.

În cadrul planului — pregătit minuțios, în deplină conspirativitate, de către Partidul Comunist Român, în colaborare cu forțele patriotice naționale, — pentru salvarea țării, răsturnarea dictaturii militare-fasciste, scoaterea României din război, alăturarea la coaliția antihitleristă și instaurarea unui guvern democratic, femeile erau conside-

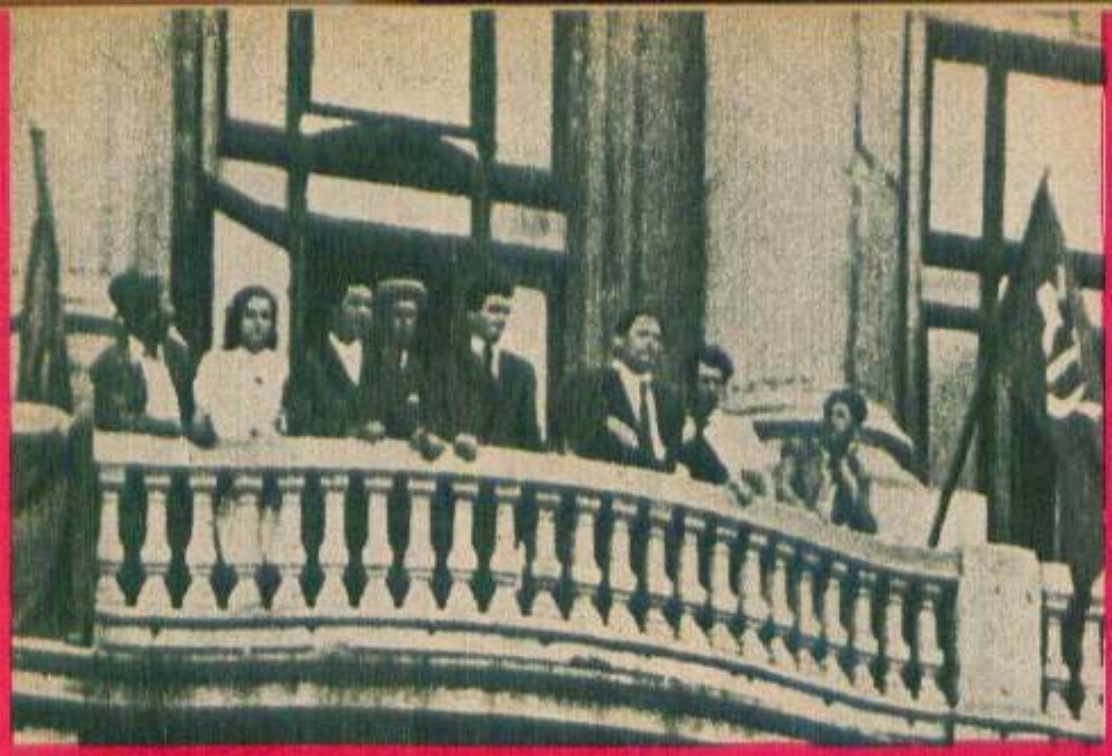

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu la mitingul din 30 august 1944 din București, organizat de Partidul Comunist Român cu prilejul victoriei luptei forțelor insurecționale române.

rate ca o însemnată forță combatantă. „Femei, ridicați-vă la luptă! Organizați-vă în grupuri patriotice pe întreprinderi, străzi și cartiere. Intrați în FRONTUL PATRIOTIC al poporului". Era un puternic îndemn adresat de partidul comunist, publicat în ziarul patriotic „România liberă", în mai 1944, evidențiind rolul pe care femeile erau chemate să-l îndeplinească în mișcarea de rezistență antihitleristă din țara noastră. Manifestațiile femeilor din lunile premergătoare evenimentelor din august 1944 — de la București, Craiova, Galați, Sibiu, Brașov, Buzău, Bacău — vorbesc despre preocuparea partidului pentru antrenarea lor responsabilă în acțiunile patriotice.

Momentul hotărîtor se apropia. În fața marelui eveniment pe care poporul nostru îl încrusta în acele zile în istorie, Partidul Comunist Român îi se adresa: „Partidul nostru vă cheamă la luptă. În aceste momente aveți de îndeplinit o mare sarcină istorică, să sprijiniți armata, să îngroșați rîndurile gărzilor înarmate și să zdrobim definitiv armatele hitleriste și pe sprijinitorii lor". La acțiunile organizate de Partidul Comunist Român în vederea insurecției au participat comuniste și uteciste, membre ale organizațiilor din cadrul Frontului Patriotic Antihitlerist. Muncitoare, funcționare, intelectuale, studente au lucrat cot la cot la tipărirea și răspîndirea materialului de propagandă, ajutînd la depozitarea armelor și muniților, la diverse alte acțiuni. În timpul luptelor, începute în ziua de 23 August în București și în țară, cu arma în mînă sau cu trusa medicală, direct în fața dușmanului sau nepărăsind posturile de radio și centralele telefonice, în numeroase modalități, femeile — de la orașe și de la sate — au dat un ajutor prețios. Prin lupta purtată de forțele insurecționale române — armata și formațiunile patriotice muncitorești —, pînă în 26 august Capitala era eliberată, pînă în 28 august și comunele subordonate Bucureștiului, lupta continuînd cu vitejie pentru eliberarea întregului teritoriu al patriei și apoi pe frontul antihitlerist, pînă în ultima zi a războiului, armata română aducînd o importantă contribuție în zdrobirea Germaniei hitleriste.

Înfăptuirea actului istoric de la 23 August 1944, declanșarea victorioasă a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, a deschis un drum nou și în viața femeii. *„Un cuvînt de caldă prețuire se cuvine să adresăm milioanelor de femei din patria noastră, uriașă forță socială a națiunii socialiste* - aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului. *Muncind și luptînd fără preget, oferind nenumărate pilde de abnegație, participînd la educarea patriotică a tinerelor generații, la vasta activitate social-politică desfășurată pe întreg cuprinsul patriei, femeile din România au adus o contribuție remarcabilă la opera de înaltare a societății noastre socialiste".*

Cel mai înalt omagiu pe care-l aduc femeile — peste jumătate din populația țării, muncitoare, țărance, intelectuale, fără deosebire de naționalitate — aniversării a patru decenii de la Eliberare îl constituie importantul aport la progresul multilateral al României Socialiste. Sub conducerea partidului, răspunzînd încrederii pe care le-o acordă, angajîndu-se plenar în înfăptuirea hotărîrilor celui de-al XII-lea Congres și Conferințe Naționale ale partidului, masele largi de femei își pun tot mai puternic în valoare energia, talentul, spiritul gospodăresc pentru mersul înainte al construcției socialiste și comuniste în scumpa noastră patrie, România Socialistă.

Dr. ELISABETA IONIȚĂ

OMAGIU DIN INIMĂ
TOVARĂȘEI
ELENA CEAUȘESCU

EMINENTĂ PERSONALITATE A VIEȚII POLITICE ȘI SPIRITUALE A PATRIEI

Este o realitate incontestabilă, un adevăr înscris pentru totdeauna cu litere de aur în istoria modernă a României, faptul că ultimii 18 ani, pe care ne-am obișnuit să-i numim simplu și emoționant „Epoca Ceaușescu", reprezintă perioada cea mai fertilă, mai bogată în realizări și succese mărețe din întreaga existență milenară a poporului nostru. În această epocă glorioasă, care poartă pregnant semnul eminentei personalități politice care este secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o contribuție hotărîtoare la realizarea marilor succese și împliniri, la progresul general al societății românești contemporane a adus-o tovarășa Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, remarcabil om politic și de știință, militant de seamă pentru triumful ideilor socialismului și comunismului.

SUZANA GÂDEA
președintele Consiliului Culturii și Educației Socialiste

Prin devotamentul profund și abnegația fierbinte față de partidul comunist și patria socialistă, prin spiritul său revoluționar și militant ce-i caracterizează întreaga viață și activitate, prin calda sa sensibilitate și înaltul său umanism, prin toate aceste minunate calități, ale căror rădăcini le aflăm în tradițiile și aspirațiile cele mai nobile ale poporului, tovarășa Elena Ceaușescu întruchipează în mod strălucit virtuțile creatoare proprii neamului nostru.

Activist al partidului comunist încă din fragedă tinerețe, tovarășa Elena Ceaușescu s-a format și educat la școala aspră, dar eroică a muncii de partid, a luptei dîrze, revoluționare a clasei muncitoare pentru dreptate socială și libertate națională, pentru bunăstarea și fericirea poporului român.

Nenumărate sînt paginile din istoria țării și a partidului care vorbesc despre activitatea, de un patos revoluționar rar întîlnit, pe care tînăra utecistă, tovarășa Elena Petrescu, a desfășurat-o în anii grei ai ilegalității. Căită în focul acțiunilor antifasciste, tovarășa Elena Ceaușescu s-a remarcat ca o militantă neînfricată în mobilizarea tinerilor muncitori sub steagul de luptă al partidului, pentru educarea lor în spiritul dragostei de țară, de libertate, de progres. Sînt cunoscute abnegația și dăruirea cu care îndeplinea orice sarcină de partid, hotărîrea și fermitatea cu care lupta pentru dreptate socială și națională, pentru emanciparea și demnitatea ce trebuia acordată maselor de femei — muncitoare, țărănci, intelectuale, fără deosebire de naționalitate.

În toți acei ani grei de luptă, ca și astăzi, cînd a devenit o proeminentă personalitate în viața politică, științifică și culturală a țării, pentru tovarășa Elena Ceaușescu a fi revoluționar a însemnat și înseamnă a pune mai presus de toate interesele partidului, ale poporului, a lupta și acționa pentru o strînsă unitate a întregului popor în jurul partidului, pentru îndeplinirea Programului partidului și a hotărîrilor Congresului al XII-lea, înseamnă a face totul pentru a ridica la un nivel mereu mai înalt conștiința socialistă a maselor largi de oameni ai muncii, înseamnă a-ți iubi cu fierbinte și vibrantă dăruire patria socialistă și a-ți îndeplini, cu orice preț, pînă la capăt, sarcinile primite.

Experiența activității cotidiene ne-o arată modestă în afirmarea meritelor personale. Întotdeauna prezentă acolo unde este nevoie de o îndrumare competentă, de un sfat prețios, mobilizîndu-ne, stimulîndu-ne, îndemnîndu-ne, prin propriul său exemplu de muncă și neodihnă, dînd sens și scop înalt strădaniilor fiecăruia dintre noi, indiferent de locul lui de activitate.

Încununînd galeria femeilor eminente ale neamului nostru care și-au pus viața în slujba celor mai înaintate țeluri și aspirații, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu constituie un exemplu de viață dăruită științei, artei și culturii, reușind să îmbine admirabil calitățile de activist, pătruns de profund spirit partinic, de comunist de adîncă omenie, de propagandist însuflețit al înnoitoarelor idei ale partidului, ale secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu calitățile savantului de renume mondial, profund conștient de răspunderea uriașă ce revine azi omului de știință în apărarea idealurilor de pace ale omenirii.

Cu deosebită prețuire și admirație este privită activitatea tovarășei Elena Ceaușescu în calitate de președinte al Comitetului Național Român „Oamenii de știință și pacea", eforturile depuse de acest organism pentru a canaliza forța minții omenești în slujba păcii și progresului, pentru a determina omenirea să folosească uriașa putere a științei și tehnicii, a descoperirilor și cuceririlor acestora nu pentru distrugere, ci pentru lichidarea înapoierii și inegalității între națiuni, în construirea unei lumi mai bune și mai drepte, a păcii și prieteniei între popoare.

Astăzi, la aproape patru decenii de la actul istoric înfăptuit la 23 August 1944, de la declanșarea revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, privind harta măreților înfăptuiri și prefaceri, materiale și spirituale, încercăm un sentiment de imensă mîndrie față de activitatea tovarășei Elena Ceaușescu, care, alături de conducătorul partidului și statului, a participat nemijlocit, profund și fundamental implicată, la grandioasa operă de redescoperire și integrare în patrimoniul spiritual al României socialiste contemporane a autenticelor valori ale spiritului românesc create în lunga istorie a culturii noastre, restituindu-i specificul

său național. Activitatea sa de înaltă competență, pătrunsă de un puternic spirit revoluționar, militant, combativ, intransigent față de prejudecăți și mentalități înapoiate, îndreptată în direcția dezvoltării științei, culturii, învățămîntului, a conferit condiții optime perfecționării continue a acestor domenii, în sensul apropierii lor de necesitățile concrete ale construcției societății socialiste multilateral dezvoltate, ale îndeplinirii hotărîrilor Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale a partidului.

Pornindu-se de la unul din principiile fundamentale ale politicii partidului, care definește învățămîntul, știința, cultura și arta drept sectoare esențial responsabile în formarea conștiințelor socialiste, în educarea oamenilor muncii, a tinerei generații, a întregului popor, literatura, arta, presa, televiziunea, radioul și celelalte forme de propagandă și educație, îndrumate îndeaproape, cu grijă și competență, de tovarășa Elena Ceaușescu, s-au străduit să pună în evidență, prin mijloace specifice, superioritatea orînduirii noastre socialiste, pe baza faptelor, a realității, să-i înarmeze pe oameni cu concepțiile noastre socialiste despre muncă, viață, lume și societate, să-i ajute să se delimiteze ferm de vechile mentalități înapoiate, retrograde, să respingă vehement încercările de poluare morală și intelectuală pe care încearcă s-o facă cercurile reacționare din afară.

Dragostea de patrie, respectul față de valorile create prin muncă — de către înaintași, ca și de către constructorii societății socialiste — sînt jaloane ferme ale procesului educativ desfășurat de învățămînt, cultură, propagandă, în toate formele lor de manifestare, în rîndul tinerei generații. Pe baza acestor generoase obiective educaționale, urmînd indicațiile secretarului general al partidului nostru, ale tovarășei Elena Ceaușescu ne revine direct responsabilitatea să îmbunătățim și să îmbogățim astfel conținutul Festivalului național „Cîntarea României" încît prin toate manifestările sale să servească educării revoluționare, formării omului nou, cultivării sentimentului de dragoste față de patria socialistă, față de partid și popor, dezvoltării a tot ce e creație proprie a poporului nostru și afirmării valorilor nou create, valori ale socialismului, în ansamblul valorilor universale.

Oamenii de știință și de cultură află în prețuirea pe care tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu o acordă creației proprii a poporului nostru un îndemn pentru punerea activității lor în slujba modelării unui om nou, cu o concepție înaintată, revoluționară despre viață, lume și societate. O expresie directă a acestei înțelegeri responsabile, partinice a menirii creatorului în contemporaneitate o constituie creația artistică românească actuală, numeroasele opere literare, muzicale, plastice care vorbesc emoționant și convingător despre omul epocii socialismului, despre eroismul său, despre visurile și aspirațiile care-i călăuzesc. Semnificativ și pilduitor este faptul că între eroii care au inspirat fantezia creatoare a artiștilor se numără și tovarășa Elena Ceaușescu. Biografia sa exemplară, ilustrînd crezul său revoluționar neabătut, de-a lungul întregii vieți și în multiplele activități, constituie,

pentru creatorii noştri cei mai talentaţi, un izvor de reflectare a rolului şi locului pe care-l ocupă femeia în societatea socialistă românească, a încrederii şi a înaltei consideraţii de care se bucură acum şi aici, a posibilităţilor nelimitate de afirmare plenară a personalităţii sale. Poeţii o cîntă în versuri pătrunse de adîncă vibraţie patriotică, pictorii îi închină rodul cel mai ales al talentului lor, sculptorii îi modelează în marmură trăsăturile, exprimînd inconfundabila sa personalitate. O întreagă antologie s-a constituit ca un omagiu al artei, al creatorilor închinat celei dintîi dintre fiicele poporului nostru, întruplnd cele mai înalte virtuţi ale femeii române — tovarăşa Elena Ceauşescu.

„Trăim într-o epocă — spunea domnia-sa — în care învăţămîntul, ştiinţa şi cultura au un rol tot mai important în progresul popoarelor, în ridicarea bunăstării lor materiale şi spirituale".

Profund conştienţi de această fundamentală realitate a zilelor noastre, oamenii de artă, ştiinţă şi cultură îşi consacră eforturile lor neprecupeţite pentru traducerea în viaţă a obiectivelor grandioase prefigurate de Congresul al XII-lea. Îndreptîndu-şi din adîncul inimii, cu fermă convingere comunistă, stima şi admiraţia faţă de tovarăşa Elena Ceauşescu, întăptuind neabătut politica partidului şi statului nostru în domeniul ştiinţei, culturii şi învăţămîntului şi desăvîrşind astfel edificiul grandios al spiritualităţii noi, socialiste.

STRĂLUCIT OM DE ȘTIINȚĂ, SAVANT DE REPUTAȚIE MONDIALĂ

Remarcabil om politic și de stat, strălucit om de știință și savant de reputație mondială, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu — militant de seamă în conducerea partidului și statului, membru în Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie — reprezintă pentru toți oamenii muncii un exemplu de devotament revoluționar pentru marea cauză a construcției socialismului și viitorul comunist al patriei noastre.

De excepțională însemnătate este contribuția la elaborarea programelor de dezvoltare economico-socială a țării, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne, la progresul și înflorirea continuă a științei, învățământului și culturii, la înfăptuirea întregii politici interne și externe a României socialiste contemporane.

MIHAIL FLORESCU,
ministru secretar de stat,
Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie

Este bine cunoscut și apreciat aportul nemijlocit la dezvoltarea dinamică a chimiei în anii construcției socialiste, cu deosebire în ultimii 18 ani. Industria chimică românească realizează în prezent o producție de peste 300 de ori mai mare decît în anii dinaintea războiului. Dezvoltarea industriei chimice, pentru care se prevede, în continuare, un ritm înalt, în conformitate cu hotărîrile Congresului al XII-lea al P.C.R., se bazează pe continua perfecționare organizatorică și tehnică a capacităților de creație proprie, de cercetare științifică și inginerie tehnologică. Organizarea științifică a activității de cercetare, proiectare și dezvoltare tehnologică în cadrul Institutului Central de Chimie, avînd la bază concepția înaintată a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, asigură, prin forțele reunite ale oamenilor de știință, inginerilor și chimiștilor din cercetare, inginerie tehnologică și proiectare, un valoros potențial pentru dezvoltarea dinamică a industriei chimice.

Activitatea științifică a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu a fost orientată, în mod deosebit, spre un domeniu de mare importanță pentru economia națională, și anume sinteza elastomerilor stereospecifici. Acest sector de cercetare a fost înființat și dezvoltat în țara noastră de tovarășa Elena Ceaușescu, care a desfășurat în permanență cercetări intense, cu caracter fundamental și aplicativ, căutînd să răspundă cerințelor dezvoltării industriei chimice și ale altor ramuri industriale. Munca desfășurată s-a materializat în realizarea unor mari instalații industriale, cum sînt cele de cauciuc poliizoprenic de la Combinatul petrochimic Brazi și de terpolimeri elastomeri de la Combinatul petrochimic din Pitești. A intrat în funcțiune de curînd la Combinatul petrochimic Brazi o altă importantă instalație industrială — cea de cauciuc polibutadienic. În curs de industrializare în actualul cincinal sînt și alte tehnologii, ca, de exemplu, tehnologiile de sinteză a bloc-copolimerilor, elastomeri termoplastici de mare importanță pentru economia națională, deoarece se prelucrează ca materiale plastice și nu se vulcanizează, tehnologiile pentru rășini de hidrocarburi și altele.

Sub conducerea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu au fost elaborate și alte tehnologii, cum sînt cele pentru poliesteri plastifianți și poliesteri pentru spume poliuretanice, în baza cărora a fost realizată o primă instalație la Combinatul petrochimic din Timișoara și urmează să se realizeze o nouă instalație, de capacitate mai mare, tot în actualul cincinal.

Cercetările au fost îndrumate spre soluții originale, superioare din punct de vedere tehnic și economic, elementele de noutate permițînd obținerea unui număr mare de brevete în țară și în străinătate. În același timp s-a urmărit în permanență creșterea eficienței economice prin scurtarea termenelor de cercetare, aplicarea rapidă în industrie, precum și perfecționarea, în continuare, a tehnologiilor aplicate.

Preocuparea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu pentru aspectele de cercetare fundamentală în chimia macromoleculară este pusă în evidență începînd cu teza de doctd-

rat, precum și de numeroase articole și comunicări științifice publicate în reviste de specialitate sau prezentate la manifestări științifice din țară sau străinătate. Lucrarea „Polimerizarea stereospecifică a izoprenului", cuprinzînd și teza de doctorat, a constituit un eveniment editorial și s-a bucurat de aprecierea unor savanți de renume. Tradusă în limba greacă și apărută la Atena, lucrarea a fost primită cu deosebit interes de lumea științifică din această țară. Lucrarea, apărută în limba rusă la Moscova, a fost apreciată elogios de prestigioși oameni de știință sovietici, printre care acad. V.A. Dolgoplosk, autorul prefeței la ediția rusă. De asemenea, lucrarea „Cercetări în domeniul sintezei și caracterizării compușilor macromoleculari", apărută în Editura Academiei, s-a tradus în limbile engleză, germană, italiană și greacă. Al doilea volum de culegeri de articole apărut la București, în Editura Academiei, „Noi cercetări în domeniul compușilor macromoleculari", reunește o parte din lucrările elaborate în anii 1976—1981. Tematica lucrării prezintă cu claritate orientarea cercetărilor spre domenii de vîrf, precum și modul original, modern de abordare și desfășurare a cercetărilor și aduce o contribuție majoră la soluționarea unor probleme de interes științific și economic. Lucrarea a fost publicată, de curînd, în traducere italiană, de casa editorială „Edimeu" din Roma.

Datorită rezultatelor remarcabile obținute în activitatea creatoare de cercetare științifică, concretizată și prin numeroase articole apărute în publicații de specialitate, brevete și lucrări, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu și-a dîștigat un binemeritat renume atît în lumea științifică, cît și în cea industrială, fiind aleasă membru de onoare sau membru titular al unor prestigioase foruri științifice, dintre care mă rezum a menționa: membru activ al Academiei de Științe din New York, membru corespondent al Academiei din Atena, membru al Institutului Regal de Chimie din Marea Britanie, membru de onoare al Societății Internaționale de Chimie Industrială, membru de onoare al Societății pentru Știința Polimerilor din Japonia, membru de onoare al Academiei de Arte și Științe din China. Este Doctor Honoris Causa al Universității din Buenos Aires și al Universității Naționale din Sud, Bahia Blanca (Argentina), al Universității Feminine din Manilla (Filipine), al Universității Yucatan (Mexic), al Universității Tehnice pentru Orientul Mijlociu din Ankara.

În calitate de președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie a inițiat elaborarea programelor speciale de cercetare și dezvoltare pentru toate ramurile economiei socialiste, în vederea întăririi independenței economice, a asigurării cu forțe proprii a tehnologiilor destinate dezvoltării cu prioritate a bazei energetice și de materii prime, a ramurilor de vîrf ale economiei moderne.

Pe lîngă activitatea creatoare, rodnică, de cercetător eminent, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu s-a preocupat în permanență de organizarea activității de cercetare științifică, inginerie tehnologică și de proiectare, în contextul dezvoltării social-economice a României socialiste, astfel încît creația și activitatea științifică — orientată în direcțiile prioritare ale introducerii largi a progresului tehnic și științific, ale valorificării superioare a resurselor naturale ale țării, precum și ale creării de produse și materiale noi, obținute prin tehnologii moderne, în condiții de competitivitate calitativă și economică — să aducă o contribuție de prim ordin la realizarea nivelurilor de dezvoltare stabilite la Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului.

Inițiativa înființării Institutului Central de Chimie, creație a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, demonstrîndu-și din plin eficiența organizatorică prin concentrarea cadrelor de cercetare și proiectare pe problemele majore ale dezvoltării industriei chimice, a fost generalizată în economia națională prin înființarea — și în alte domenii și ramuri ale științei și tehnologiei — a unor institute centrale.

Este de remarcat faptul că cercetătorul de vocație și omul politic revoluționar, cu toate îndatoririle ce îi revin prin funcțiile de înaltă răspundere în conducerea partidului și statului, desfășoară în continuare o activitate laborioasă de îndrumare și coordonare a activității de cercetare științifică, inginerie tehnologică și de proiectare în domeniul chimiei în calitate de președinte al Consiliului Științific al Institutului Central de Chimie.

În cuvîntările la Conferința Națională a Partidului Comunist Român și la ultima Plenară a Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu a expus pe larg sarcinile cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic, în cadrul priorităților stabilite pentru anii 1983—1985: „**În mod deosebit, cercetarea trebuie să-și concentreze activitatea pentru creșterea mai rapidă a bazei proprii energetice și de materii prime. În acest scop se impun intensificarea și perfecționarea activității de cercetare geologică, pentru descoperirea și punerea în valoare de noi substanțe și resurse energetice, sporirea eficienței lucrărilor de prospecțiuni și explorări, scurtarea perioadei de trecere de la faza de cercetare la punerea în producție a rezervelor descoperite**". Aceste priorități ale economiei socialiste se reflectă în planul unic național la capitolul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic.

În programele elaborate de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie au fost abordate și alte direcții de cercetare din domenii de înalt nivel tehnic, cum sînt: electronica și microelectronica, aeronautica, energia nucleară, chimia fină și chimia polimerilor, fizica plasmei și fizica laser, precum și cercetări privind tehnologiile viitorului ca: biosinteze, catalize enzimatice, biotehnologii, inginerie genetică, surse noi de energie etc., urmînd să se asigure cu prioritate tehnologiile necesare activității acestor sectoare de vîrf în economia modernă.

Organizarea cercetării științifice și tehnologice se reflectă în dezvoltarea rețelei de institute și centre de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare, care în 1982 se ridicau la 194 de unități. Personalul care lucrează în cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică era în 1965 de 77 600, ca în 1982 să se ridice la 226 200, iar pentru 1985 se prevăd 245 000; dintre acestea cadrele cu studii superioare au crescut de la 9 600 în 1965 la 83 700 în 1982.

Față de cincinalul 1961—1965, fondurile de investiții în activitatea de cercetare-dezvoltare-progres tehnic au crescut de 15 ori în cincinalul 1981—1985. Realizarea experimentărilor a scurtat termenul de finalizare a ciclului cercetare-producție, astfel că în 1982 s-au realizat, cu forțe proprii, 98 la sută din tehnologiile noi introduse în procesele de fabricație din industria noastră socialistă și 97,3 la sută din produsele noi asimilate, ceea ce a permis eliminarea unor importuri costisitoare.

Prin introducerea progresului tehnic în producție s-au realizat, în 1982, circa 2 400 de mașini și utilaje, destinate tuturor ramurilor industriale și agriculturii, 750 de materiale noi, îndeosebi oțeluri aliate și înalt aliate, produse chimice, materiale de construcții, 300 de noi bunuri destinate consumului populației. Realizarea unui număr de 470 de tehnologii care au fost aplicate și extinse în anul 1982 a permis ca în același an 24,2 la sută din producția industrială să o reprezinte produsele noi și reproiectate prin forțele proprii ale cercetării românești.

În spiritul politicii generale de largă colaborare și cooperare științifică internațională, participînd activ la schimbul mondial de valori științifice și tehnice, România a găzduit numeroase manifestări științifice internaționale, convinsă fiind că aceasta este în interesul tuturor popoarelor, al cauzei progresului și înțelegerii între națiuni. Comunicările la simpozionul I.U.P.A.C. (Uniunea Internațională de Chimie Pură și Aplicată), ținut în vara acestui an la București, au tratat descoperiri dintre cele mai apreciate în chimia polimerilor din domeniul elastomerilor termoplastici, pentru care se prevăd mari dezvoltări industriale încă în acest deceniu.

În cadrul acțiunilor determinate de politica de pace promovată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, a fost constituit Comitetul Național Român „Oamenii de știință și pacea", al cărui președinte a fost aleasă tovarășa Elena Ceaușescu. Activitatea prestigioasă pe care o desfășoară pentru unirea forțelor științifice și culturale din întreaga lume, pentru ca minunatele înfăptuiri ale geniului uman să nu mai fie puse în slujba războiului și a distrugerii, ci să servească exclusiv progresului și civilizației popoarelor, înfăptuirii deziderateloe întregii umanități, de a trăi într-o lume a bunăstării și a păcii, a înțelegerii și colaborării dintre toate națiunile, s-a bucurat de un larg ecou de răsunet mondial.

Se detașează astfel activitatea rodnică, remarcabilă și neobosită a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, care pentru toți oamenii muncii din cercetare este un luminos îndemn de afirmare a valorilor științifice din țara noastră.

În condițiile contemporane create de revoluția științifico-tehnică, oamenii de știință, cercetătorii, inginerii din țara noastră sînt animați de dorința de a participa cu toată energia și responsabilitatea la realizarea sarcinilor care ne revin în acest cincinal al științei, tehnicii, eficienței și calității.

Pictură de EVDOCHIA MOȘOIANU

Izvor de cîntec

Cinstire celei ce iubește viața
Și celei ce prin muncă, zi de zi,
Ne dă comori, ne crește demni copiii
Și urcă-n ani cu soarele pe față.

Prezentă pretutindeni unde crește
Lumina anilor de fericiri
Ni-i stîlp al împlinitei mulțumiri,
Prin ea profund și demn țara vorbește.

MIHAI NEGULESCU

Femeie creatoare, slavă ţie!

Ai stat mereu alături, în cinste şi iubire
de cel ce-avea să fie al patriei Erou
eraţi atît de tineri, Planetei dînd de ştire
că bate-un vînt în ţară primenitor şi nou
iubirea voastră pură izvor e de poeme,
de fresce picturale şi oratorii vii
îngemănaţi în luptă şi ideal, prin vreme
voi aţi luptat spre slava sublimei Românii.

Eşti renumită-n lume, ţi-s faptele stimate,
te ştim cu toţi modestă, la vorbă şi la port
planeta te cunoaşte şi vrea să îţi arate
recunoştinţa faţă de marele-ţi aport
înalte instituţii, academii străine
prestigioase foruri te-aleg în rîndul lor
e semn al preţuirii atît faţă de tine
cît şi faţă de ţară şi-al tău iubit popor.

Iubirea naţiunii te-nconjură deplină
savant, şi om politic, şi mamă totodat'
exemplul tău puternic, de farmec şi lumină
se simte pretutindeni, şi-n veci va fi urmat
fii pururi fericită, tu, simbol fără moarte
al marilor romînce pe care le-mplineşti
lîngă Eroul ţării să fii pe mai departe
în marea epopee a fiinţei româneşti!

CORNELIU VADIM TUDOR

Scrisoare din inimă

Inima mă-ndeamnă să îţi scriu scrisoare.
Crişul mi-e hîrtie şi penita soare,
Plicul e Zărandul, iară glasul meu
Solul ce din inimi te cheamă mereu.

Inima mă-ndeamnă să-ţi trimit scrisoare
Şi prin ea pădurea cu-o dulce sărutare
Şi izvorul rece şi stelele cunună
Şi cîntecele toate şi piinea albă bună.

Inima mă-ndeamnă din meleag departe
Să-ţi trimit urare de multă sănătate.
Iară drumul vieţii prelungit în vreme
La inima-ţi de mamă ţara să o cheme.

ELENA ROŞCA,
ţărancă, Sebiş, judeţul Arad

Pictură de VINTILĂ MIHĂESCU

Cu bucurie-naltă şi deplină

Vi-s anii jerbă luminoasă, vie,
De luptă, muncă, vrere temerară,
Viaţa - o continuă făclie
De dragoste supremă pentru ţară.

În grele vremi, scrutînd adîncul zării,
Crezut-aţi dîrză-n comunista stea
Şi azi, lîngă Bărbatul demn al ţării
Vegheaţi ca munca rod bogat să dea.

Şi, iată: trează, fapta dumneavoastră
Înscrisă ni-i în inimi, cu ardoare,
Strălucinînd în conştiinţa noastră
Ca un sublim buchet de flori solare.

ION SEGĂRCEANU

Pictură de DAN HATMANU

Spre viitorul lumii comuniste

Urmînd destinul vrednic al fiinţei
Naţiunii noastre – din străbună glie –
Sub arcul de lumină al ştiinţei
Elena Ceauşescu ni-i mîndrie.

Sub tricolorul ţării milenare,
Ea ctitoreşte vis în evul nou,
Ca să triumfe clasa muncitoare
Din gîndul Preşedintelui Erou.

DUMITRAN FRUNZĂ

UNIREA
visul dintotdeauna al românilor

DRAGOSTEA DE GLIA STRĂMOȘEASCĂ ȘI APĂRAREA INTEGRITĂȚII NAȚIONALE LE-A FOST VIAȚA ȘI CREZ

La 1 decembrie 1983 se împlinesc 65 de ani de la încheierea procesului de făurire a statului național unitar român, moment crucial în istoria și progresul societății și națiunii noastre, ce a încununat idealul de luptă al românilor de pretutindeni, pentru afirmarea continuității și permanenței lor pe aceste meleaguri, luptă secular purtată de nenumărate generații de înaintași pentru a avea un stat unitar, independent, în care să trăiască în pace și colaborare cu vecinii, cu toate popoarele.

Importantul act politic al marii uniri din 1918, ca expresie a voinței generale a maselor largi, pregătit de o întreagă evoluție a evimentelor istorice, încorporează în ei hotărîrea și acțiunea poporului demonstrată, și în 1600, sub brațul cutezător al lui Mihai Viteazul, și în 1859 — la 24 ianuarie 1984 se vor împlini 125 de ani de la Unirea Principatelor Române, de cînd s-au pus bazele întîiului stat român modern. Marea Unire națională proclamată la 1 decembrie 1918 este, deci, sinteza biruitoare a tuturor acestor năzuințe, triumful aspirației multiseculare de unitate a românilor de pe aceste locuri străbune, încheind un proces istoric de lungă durată și deschizînd, în același timp, o nouă etapă în istoria națiunii și a statului român.

Sărbătorirea glorioasei aniversări a 65 de ani de la Unirea Transilvaniei cu România constituie pentru masele de femei, ca și pentru toți oamenii muncii din țara noastră, fără deosebire de naționalitate, un minunat prilej de afirmare a unității lor indestructibile în jurul partidului comunist, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducătorul mult iubit al României socialiste, cel care și-a consacrat peste 50 de ani de viață activității revoluționare, luptei neobosite pentru ca România să se înalțe mereu mai sus în rîndul națiunilor lumii, pentru ca ea să-și croiască cu demnitate și în totală libertate un drum propriu de dezvoltare și progres.

„Analiza desfășurării evenimentului — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — *demonstrează elocvent că formarea statului național unitar român nu este rezultatul unei înțelegeri încheiate la masa tratativelor, ci rodul luptei întregului popor, însuflețit de năzuința secular a unității, de hotărîrea de a îndeplini visul pentru care au luptat și s-au jertfit atîtea generații de înaintași"*

Purtătoare ale înaltelor idealuri ale revoluționarelor de la 1848, ale unioniștilor din 1859, precum și ale luptătoarelor pentru cucerirea, la 1877, a neatîrnării — în 1918, femeile, în mod plenar, au fost alături de cei care luptau pentru înfăptuirea marelui act al Unirii. Un omagiu acestor femei — unele cunoscute, nume prestigioase, dar marea majoritate anonime — îl aducem în aceste rînduri, evidențiind cîteva aspecte privind participarea lor la desfășurarea istoricelor evenimente, fiecare acțiune dovedind că dragostea de glia strămoșească, apărarea ei și a integrității naționale le-au fost viață și crez.

În anii grei ai primei conflagrații mon-

Afirmîndu-și adeziunea pentru unirea cu Țara, în acele zile fierbinți, premergătoare Marii Adunări de la 1 decembrie 1918.

diale — la care România a participat din dorința de a-și apăra independența și de a-și realiza deplina unitate statală —, eroismul maselor populare și al armatei noastre a înscris un capitol important în cartea de aur a neamului. Din primele zile, în 14/16 august 1916, cînd a fost publicat apelul „Către femeile române", ele au înțeles chemarea țării, mame, soții și fiice, dînd dovadă, pe cîmpul de luptă sau în spatele frontului, în diferite locuri de muncă, de curaj, încredere, devotament și eroism, contribuind la efortul general într-un cald sprijin uman, moral și material. Faptele de eroism pe care femeile le-au săvîrșit în confruntarea cu dușmanul sînt grăitoare mărturii ale idealului care le însuflețea. Numele **Mariei Manciulea,** dintr-o comună din Făgăraș, a rămas viu în memoria generațiilor ce au urmat, pentru curajul pe care l-a demonstrat, călăuzind prin munți un regiment românesc, care a luat astfel inamicul prin surprindere. Pentru comportarea sa curajoasă a primit decorația „Virtutea militară". Eroismul unor tinere ca **Maria Zamfir, Carmen Ciudin, Sanda Timotei** și atîtea altele, dintre care se detașează figura luminoasă a viteazei **Ecaterina Teodoroiu,** au înscris în cartea de aur a istoriei patriei pilde de înalt eroism, mergînd pînă la jertfa supremă.

În cadrul luptei pentru împlinirea dezideratului unității naționale și statale, femeia română a fost prezentă și la întîlniri internaționale. Astfel, la Conferința naționalităților de la Geneva, din 29 octombrie 1918, a vorbit Lucia Popovici, care — în numele românilor din Transilvania — în vibrante cuvinte afirma: „Și noi declarăm... că lumea nu va cunoaște pace atîta timp cît nu ni se va face dreptate și cît vom fi împiedicați, singuri în mijlocul popoarelor libere ale întregii Europe, de a ne elibera și noi la rîndul nostru și de a ne uni cu frații noștri din regatul liber al României".

În contextul mai larg al proceselor istorice care se desfășurau în acel moment, al prăbușirii marilor imperii, s-a declanșat lupta popoarelor pentru făurirea sau întregirea statelor naționale.

Cum se cunoaște, în anul 1918, prin hotărîrea maselor largi populare, prin voința întregului popor s-a înfăptuit statul național unitar român. Luna noiembrie a anului 1918 s-a caracterizat printr-o mare efervescență a pregătirilor în vederea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, hotărîtă pentru 1 decembrie 1918. Integrate în mo

organic în activitatea entuziastă a maselor largi populare, femeile, organizațiile de femei din diferite locuri au convocat întruniri și și-au exprimat în diferite modalități aderiunea și sprijinul față de istoricele evenimente. La 12 noiembrie 1918 a avut loc o adunare a femeilor din Sibiu. „Azi, cînd, în sfîrșit, în virtutea suveranității sale naționale, neamului românesc i se deschide un viitor strălucit și fericit, femeia română cu viu entuziasm sprijină acțiunea de primenire și solidaritate a națiunii române, acțiune menită de a arăta lumii că neamul nostru e vrednic de libertate desăvîrșită națională și în stare să se conducă singur pe sine. Conștientă de marea însemnătate pentru soarta neamului a acestei clipe istorice, femeia română, cu mîndrie și demnitate, așteaptă înfăptuirea idealului nostru național, la a cărui împlinire va conlucra din toată puterea sa", se conchide în moțiunea adoptată.

Femeile din toate părțile pămîntului românesc au salutat cu înflăcărare desfășurarea evenimentelor pregătitoare marelui act. Dintre acțiunile naționale ale asociațiilor feminine, un loc deosebit îl ocupă întrunirea din 13 noiembrie 1918 de la Iași, în aula Universității, la care au luat cuvîntul reprezentante ale mișcării de femei din Transilvania, Oltenia, Muntenia și Moldova, exprimînd într-un glas bucuria trăirii momentelor istorice și dorința de a-și aduce întreaga contribuție la înfăptuirea lor.

În ziua de 20 noiembrie 1918 a fost lansată convocarea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia. „Istoria ne cheamă la fapte", preciza apelul. Totodată, se stabileau și delegațiile oficiale care urmau să participe la adunare, precizîndu-se că vor fi prezenți și „cîte 2 reprezentanți ai fiecărei reuniuni de femei". Că oamenii doreau să fie participanți direcți la culminantul moment o dovedește și faptul că vestea convocării adunării a cuprins repede întreaga Transilvanie, găsind în multe locuri pregătirile încheiate. „Un astfel de popor conștient nu mai poate fi robul altui popor și este o impunătoare demnitate în drumul acesta lung și greu ce-l face pe jos, pentru ca să fie martor la dezrobirea lui", scria ziarul „Românul" în acele zile.

În ziua de 30 noiembrie 1918, la ședința lărgită a Consiliului Național Central Român, printre cei prezenți, în grupul reprezentanților socialiști, se afla și o femeie, **Eleonora Lemeni-Rozvan,** care a cerut drepturi egale pentru femei.

În 1 decembrie 1918, ziua care a înscris o pagină de aur în cartea neamului nostru, printre cei peste 100 000 de oameni adunați la Alba Iulia, în grupurile venite din toate colțurile Transilvaniei, puteau fi văzute și numeroase femei, multe în costume naționale, care n-au pregetat — cu toate greutățile drumului și ale vremii — să vină cu inima bătînd de bucurie la marea sărbătoare a poporului nostru.

Momentul de esență al măreței adunări l-a constituit Rezoluția de unire, în care unul din puncte — dovedind caracterul progresist, democratic al importantului act — prevedea „vot universal direct, egal și secret pentru ambele sexe în vîrstă de 21 de ani". La citirea sus-numitului paragraf, în sală s-a strigat „Trăiască femeile!", însoțit de puternice aclamații.

Știut este că în același timp cu desfășurarea evenimentelor, în foarte multe localități cei care n-au putut merge la Alba Iulia trăiau din plin marea sărbătoare, trimițînd telegrame prin care își exprimau aderiunea la unire. Se păstrează astfel telegrame pe care le-au expediat și femeile din diferite locuri. „Consimțim cu deciziile Adunării naționale", spuneau femeile din Pecica-Arad; „Salutăm cu mare dragoste hotărîrile Adunării Naționale Române de la Alba Iulia", se arăta în telegrama din Măgura-Rodna. În numele Uniunii femeilor române din Brașov, **Elena Săbădeanu** telegrafia: „Dragostea de surori către frați ne îndeamnă să zicem celor întruniți în locul preamărit al nemuritorului Mihai Viteazul... într-un ceas bun consolidarea neamului..."

Făurirea statului național unitar român, piatră de hotar în istoria poporului român, în lupta sa pentru unitate și independență, pentru libertate și progres, pentru dreptul de a fi stăpîn în propria țară, a constituit, cum era și firesc, începerea unei noi etape și în afirmarea mișcărilor și organizațiilor feminine progresiste care, cu înflăcărată dragoste de patrie, s-au consacrat activității de consolidare a unirii și întăririi statului național român, progresului societății românești.

Faptul că unirea nu a fost rodul unei simple conjuncturi favorabile, ci un act de profundă dreptate națională, realizînd, cum aprecia secretarul general al partidului, o concordanță logică între realitatea obiectivă, drepturile inalienabile ale poporului și cadrul național cerut cu stringență de aceste realități, este ilustrat elocvent de modul în care au fost materializate după 23 August 1944, în anii construcției socialiste, cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, aspirațiile fundamentale ale poporului român, de dreptate socială și libertate națională, de bunăstare, independență și suveranitate. Unitatea moral-politică, coeziunea indestructibilă a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor în jurul partidului comunist, forța conducătoare a societății noastre, a dat o nouă dimensiune acestor aspirații, mobilizînd întreaga energie a națiunii noastre socialiste la îndeplinirea obiectivelor înscrise în Programul partidului, la obținerea de noi succese pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului. Milioanele de femei din țara noastră, fără deosebire de naționalitate, sînt conștiente că numai prin această unitate indestructibilă a întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se pot apăra marile cuceriri revoluționare, dobîndite prin muncă și efort propriu, se pot consolida libertatea, suveranitatea și independența țării.

Dr. ELISABETA IONIȚĂ

O LUME A PĂCII,

ȚELUL SUPREM AL POLITICII

„Acum, cît mai este încă timp, cît nu a devenit prea tîrziu..." În condițiile cînd ne mai despart doar puține luni de termenul prestabilit — sfîrșitul anului — pentru traducerea în viață a proiectelor privind amplasarea în Europa a noilor rachete nucleare cu rază medie de acțiune, înflăcăratele îndemnuri pentru dezarmare ale României socialiste, ale președintelui ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care își găsesc o fidelă expresie în Apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste, dobîndesc dimensiunile unui imperativ de stringentă actualitate, devin un comandament de maximă urgență, căruia nici un stat, nici un guvern nu i se poate sustrage. Se evidențiază astfel, din nou, cu profunzime, vocația de pace din totdeauna a poporului român, iar această vocație — după cum o dovedește istoria contemporană — și-a aflat cu adevărat deplina concretizare în anii ce au urmat Congresului al IX-lea al partidului, ani încrustați cu litere de aur în istoria României, de cînd în fruntea partidului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu. Sînt anii în care, asemenea întregii activități creatoare a națiunii, politica externă a României a dobîndit noi dimensiuni, poporul român, țara noastră mișcînd constant, constructiv, la edificarea unei lumi a păcii și progresului.

O STRĂLUCITĂ CONTRIBUȚIE

Nutrind profunda convingere că dezvoltarea socialistă multilaterală spre care aspiră nu poate fi realizată decît într-un climat de pace durabilă, poporul nostru depune toate eforturile pentru a contribui ca lumea să se elibereze de coșmarul distrugerii sale totale, pe care-l întreține și amplifică actuala cursă, de o amploare fără precedent, a înarmărilor, în primul rînd nucleare. De la cele mai înalte tribune și prin vocea sa cea mai autorizată, aceea a președintelui său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, România și-a exprimat permanent, cu tărie de nezdruncinat, atașamentul ferm la idealurile de pace, de care sînt indestructibil legate prosperitatea și progresul tuturor popoarelor.

Dealtfel, în aria politicii și activității multilaterale a României socialiste în viața internațională, un loc central îl ocupă apărarea păcii și întărirea securității mondiale, oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, prevenirea unui nou război mondial. Programul de pace și dezarmare al României, angajarea fermă și statornică în lupta pentru înfăptuirea acestor obiective — nemijlocit legate de activitatea secretarului general al partidului, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu —, poartă amprenta gîndirii, a acțiunilor și inițiativelor sale internaționale, a trăsăturilor politico-morale ale comunistului, militantului revoluționar și patriotului înflăcărat, animat de cele mai nobile sentimente pentru poporul său și pentru celelalte popoare.

Reafirmînd cu toată puterea, la Conferința Națională a P.C.R., politica perseverentă a partidului și statului nostru de apărare a păcii, de dezarmare, destindere și securitate internațională, de solidaritate, în vederea atingerii acestor țeluri, cu toate forțele realiste, antiimperialiste, cu toate popoarele, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: *„Mai mult ca oricînd, trebuie să facem totul pentru a bara calea războiului, pentru a asigura pacea. Nu există țel mai înalt decît dezarmarea, în primul rînd dezarmarea nucleară, asigurarea securității fiecărei națiuni, a păcii mondiale"*.

Multiplele contacte și dialoguri la nivelul cei mai înalt, promovate de președintele României, vasta activitate pentru dezvoltarea colaborării cu toate statele, ampleie legături de solidaritate ale partidului și statului nostru cu forțele sociale înaintate ale contemporaneității, toate acestea se împletesc, în dinamica prezență românească pe scena politică a lumii, cu inițiativele, propunerile concrete avansate de țara noastră în numele obiectivelor fundamentale, care sînt pacea, dezarmarea, înfăptuirea securității și cooperării în Europa, promovarea

FĂRĂ ARME EXTERNE ROMÂNEȘTI

tratativelor ca singura cale de soluționare a diferendelor, crearea noii ordini economice internaționale.

PREMISĂ FUNDAMENTALĂ ÎN PREÎNTÎMPINAREA RĂZBOIULUI: DEZARMAREA

Planeta nu-și poate dobîndi liniștea la care aspiră, liniștea indispensabilă efortului constructiv, fără o autentică dezarmare. Într-o epocă marcată pe plan mondial de tensiune și frămîntări, o epocă agitată și contradictorie, în care competiția înarmărilor exercită o influență negativă de extremă periculozitate, resimțită pe toate continentele, înfăptuirea obiectivului dezarmării este de o stringentă actualitate, implicînd o viziune lucidă și opțiuni novatoare. Președintele Nicolae Ceaușescu sublinia: *„În actualele împrejurări, considerăm că problema fundamentală este aceea a încetării cursei înarmărilor, a dezarmării și, în primul rînd, a dezarmării nucleare, a asigurării păcii, a dreptului oamenilor, al fiecărei națiuni — la existență, la viață, la libertate, la independență și pace"*.

Pentru România, dezarmarea înseamnă o necesitate primordială, imperativul suprem al acestor zile. Refuzăm să considerăm că civilizația ar fi condamnată să se confunde cu perfecționarea mijloacelor de distrugere. Popoarele progresează pe planul tehnicii și al științei, însă, din păcate, multe dintre creațiile acestora sînt folosite ca instrumente ale distrugerii. Se știe că pericolul unui război nuclear nu-i o fatalitate, ci o consecință a competiției înarmărilor ce se desfășoară pe fundalul politicii de forță și care are ca miză „reîmpărțirea" zonelor de influență și dominație. Înarmarea nu-i o maladie obligatorie a epocii. Chiar dacă dificultățile prezentului sînt enorme, iar gradul neîncrederii între state rămîne considerabil, trecerea la măsuri de dezarmare nu aparține imposibilului. Esențial este să se perceapă realitatea: *„Omenirea a ajuns într-un stadiu cînd nivelul înarmărilor, îndeosebi arsenalul nuclear, pune în pericol însăși civilizația, existența societății omenești"*, avertiza președintele Nicolae Ceaușescu. Propunerile românești, care se constituie într-un program de largă anvergură, propuneri făcute, cu consecvență, în cele mai importante foruri internaționale, la O.N.U. și în alte organisme dezvăluie tocmai *posibilitățile reale* și *modalitățile efective* de a se înainta pe acest drum, menit să aducă omenirii pacea și stabilitatea dorite. Viziunea românească a dezarmării este profund marcată de realism și are meritul de a evidenția perspectivele unei *treceri treptate* spre obiectivul dezarmării generale și, în primul rînd, al celei nucleare. România insistă pentru un autentic echilibru întemeiat pe dezarmare, pe reducerea continuă a arsenalelor, în paralel cu măsuri de natură să genereze încredere între state.

Propunerile românești pun un accent firesc pe pericolul *nuclear*, pronunțîndu-se pentru *încetarea producției de arme nucleare* și *trecerea la reducerea treptată a celor existente, pînă la lichidarea definitivă a tuturor armelor nucleare*, precum și a tuturor celorlalte arme de distrugere în masă. România consideră necesare: *interzicerea tuturor experiențelor cu arme nucleare, împiedicarea fabricării și dezvoltării armei cu neutroni, prevenirea folosirii noilor descoperiri tehnice pentru producerea și dezvoltarea unor noi tipuri sau sisteme de distrugere în masă*. În acest sens, mesajele adresate de președintele Nicolae Ceaușescu conducătorilor U.R.S.S. și S.U.A. se înscriu ca o nouă și elocventă expresie a unei înalte răspunderi față de soarta păcii, ca o nouă și strălucită inițiativă, în consens cu interesele și năzuințele tuturor popoarelor lumii. Deși la negocierile sovieto-americane de la Geneva nu

O LUME A PĂCII FĂRĂ ARME

ȚELUL SUPREM AL POLITICII EXTERNE ROMÂNEȘTI

s-au înregistrat progrese, mai este încă timp ca aceste negocieri să se încheie cu succes pînă la sfîrșitul anului și trebuie făcut totul pentru a se obține rezultate pozitive. În același timp se iau în considerare toate situațiile, toate eventualitățile care s-ar putea ivi, oglindind prin alternativele, prin soluțiile de schimb prezentate — cum ar fi cea cu privire la amînarea deciziei NATO de instalare a noilor rachete cu cel puțin un an, sau cea privind, ca o măsură intermediară, pînă se va ajunge la un acord, adoptarea de către cele două părți a hotărîrii comune de a nu se amplasa rachetele cu rază medie de acțiune în R.F. Germania, R.D. Germană, R.S. Cehoslovacă și alte țări — voința efectivă a României socialiste, a președintelui ei de a explora orice posibilitate de continuare a dialogului care să deschidă perspectiva eliberării Europei de coșmarul distrugerii nucleare.

„MAREA RECONVERSIUNE"...

În repetate rînduri, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea înlocuirii programelor de înarmare cu programe de dezvoltare economico-socială, care să servească bunăstării materiale și spirituale a popoarelor, libertății și independenței lor naționale. Reconversiunea cheltuielilor militare este o problemă în abordarea căreia România pornește consecvent de la considerentul că *între cursa înarmărilor și progresul popoarelor există un raport invers proporțional*: sporirea cheltuielilor militare frînează puternic dezvoltarea economică și socială a statelor, reprezintă unul dintre cele mai importante obstacole în calea lichidării subdezvoltării; și, dimpotrivă, reducerea bugetelor militare este de natură să impulsioneze procesul dezvoltării în toate țările, îndeosebi în cele rămase în urmă, să asigure propășirea generală.

Poziția consecventă în favoarea acestei reconversiuni și-a găsit expresie practică și în propunerile României prezentate la sesiunea specială a O.N.U. consacrată dezarmării. În mod concret, aceste propuneri preconizează *înghețarea cheltuielilor militare* la nivelul anului 1982 și trecerea la *reducerea* lor, pînă în 1985, cu *10-15 la sută*. Fondurile astfel eliberate ar urma să fie folosite în proporție de *30-50 la sută pentru sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare*, iar restul pentru crearea de noi locuri de muncă și realizarea altor măsuri de ordin economic și social în țările care efectuează această reducere. Însoțind vorba cu fapta, trăsătură caracteristică a întregii politici românești, țara noastră a hotărît, cum se știe, *menținerea pînă în 1985 a cheltuielilor militare la nivelul anului 1982*. Nu întîmplător, printre propunerile avansate de România la cea de-a VI-a sesiune a U.N.C.T.A.D. de la Belgrad, se numără și aceea privind „Trecerea hotărîtă la reducerea cheltuielilor militare, al căror nivel constituie unul dintre principalii factori de agravare a situației economice mondiale".

FEMEILE DIN ROMÂNIA – APĂRĂTOARE ALE VIEȚII

Femeile din țara noastră sînt conștiente că progresul și civilizația pe meleagurile românești se află într-o strînsă legătură cu asigurarea unei păci trainice în întreaga lume. De aceea participă cu energie și fermitate la traducerea în viață a politicii externe a României socialiste și susțin, din toată inima, strălucita activitate internațională a președintelui Nicolae Ceaușescu dedicată luptei pentru înfăptuirea aspirațiilor de pace, libertate și independență ale tuturor popoarelor.

Răspunzînd înflăcăratelor îndemnuri ale președintelui Nicolae Ceaușescu, ale Apelului pentru pace și dezarmare al F.D.U.S., pentru intensificarea luptei în vederea opririi cursei înarmărilor, femeile din întreaga țară au participat și participă la ample acțiuni în sprijinul marilor deziderate ale contemporaneității — oprirea cursei înarmărilor, realizarea dezarmării —, între care pot fi amintite însuflețite adunări și mitinguri în întreprinderi economice, instituții, unități de cultură și de învățămînt. Aceste mari acțiuni de luptă pentru pace confirmă consecvența amplelor manifestări din urmă cu un an, cînd, milioane de femei, de toate profesiunile, de la orașe și sate, au semnat Apelul pentru pace al poporului român adresat sesiunii speciale a ONU dedicată dezarmării, expresivă dovadă a hotărîrii poporului nostru de a trăi în pace, de a-și intensifica eforturile pentru încetarea cursei înarmărilor, pentru realizarea dezarmării, și în primul rînd a dezarmării nucleare.

Femeile s-au afirmat ca o puternică forță socială, acționînd ferm pentru a asigura pacea în Europa și în întreaga lume prin participarea amplă în cadrul impresionantelor „marșuri ale păcii", și au exprimat dorința întregului nostru popor de a milita pentru înlăturarea primejdiei nucleare. Prin desfășurarea lor, „marșurile păcii" s-au constituit într-o vibrantă manifestare a adeziunii femeilor pentru adoptarea unor măsuri vizînd reducerea cheltuielilor militare și trecerea la măsuri eficiente de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară.

În acest perimetru de acțiune dedicat integral vieții și fericirii oamenilor se înscrie nobila și generoasa activitate politică și socială, în slujba progresului, păcii și cooperării între popoare, a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic și de stat, președinte al Comitetului Național Român „Oamenii de știință și pacea", savant de renume mondial, care, alături de tovarășul Nicolae Ceaușescu, poartă solia de pace a României socialiste pe toate meridianele globului, pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte, ceea ce i-au adus respectul și admirația profundă a opiniei publice internaționale, a oamenilor de știință și cultură din întreaga lume.

MIȘCĂRILE FEMININE – O FORȚĂ TOT MAI IMPORTANTĂ

Ca o tendință cu profunde semnificații se amplifică mișcarea mondială pentru pace și dezarmare, ca expresie a marelui deziderat al popoarelor de curmare a irațională curse a înarmărilor. Cu o arie de cuprindere care include atît țări socialiste cît și state capitaliste, aceste marșuri ale păcii, veritabil fluviu uman împotriva războiului, s-au transformat *într-un factor de acțiune a cărui pondere și însemnătate nu mai pot fi ignorate de nimeni*. Realitățile atestă antrenarea în mișcarea antirăzboinică a unei palete politice de o impresionantă deschidere. În marele front al păcii se reîntîlnesc grupări, organizații, curente și formații de cele mai diferite orientări politice, filozofice, religioase. Un aport de netăgăduit la organizarea marșurilor, adunărilor pentru pace și a unor campanii naționale îl aduc organizațiile de femei, care răspund astfel unor deziderate de stringentă actualitate într-un domeniu de care depinde existența societății contemporane.

Printre marile acțiuni femi-

nine pentru pace vom aminti inițiativa militantelor pentru pace de la Baza militară de la Greenham Common. Reamintim că peste 30 000 de femei atît din Marea Britanie cît și de peste Canalul Mînecii și chiar de peste Ocean, au participat la marea demonstrație care a înconjurat întregul perimetru al bazei, în lungime de peste 13 km, cu un uriaș baraj uman, împotriva celei mai cumplite primejdii care a pîndit vreodată omenirea. Mari marșuri organizate de mișcări feminine naționale și internaționale s-au desfășurat în Italia, R.F. Germania, Olanda, Statele Unite, în cadrul cărora masele de femei au protestat împotriva cursei înarmărilor nucleare. Vom menționa „Marșul păcii 1983" din inițiativa a 9 organizații antirăzboinice feminine din Norvegia, la care au participat zeci de mii de demonstrante, marele marș al femeilor americane, sub lozinca „Cerem pace pentru copiii noștri", desfășurat în această toamnă la Washington, marile mitinguri și demonstrații ale femeilor italiene, de la Comiso, localitate unde urmează să fie instalate rachete nucleare americane, acțiunile de o combativitate rar întîlnită ale femeilor din Hamburg și din Bruxelles. Toate aceste manifestații se constituie într-o puternică dovadă a atașamentului femeilor din Europa și din întreaga lume la cauza păcii, a dezarmării, a creării unui climat internațional de securitate și încredere între popoare.

În lupta nobilă pentru făurirea unei lumi a păcii, fără arme, țel suprem al politicii externe românești, țara noastră se înscrie în primele rînduri, cu prestigiul și autoritatea unei activități dinamice, cu hotărîrea reafirmată de secretarul general al partidului de a acționa și în viitor, cu toată energia, pentru a-și aduce contribuția la înfăptuirea practică a dezarmării, la realizarea în lume a unui climat de pace, securitate și colaborare internațională.

CAROL ROMAN

Politica externă promovată în ultimii 18 ani de țara noastră, politică dinamică și constructivă, oferă o multitudine de argumente pentru înaltele distincții internaționale, semn și prețuirii acordate conducătorului poporului român, președintele Nicolae Ceaușescu, omul de stat care a inaugurat o eră nouă în istoria României și care desfășoară o activitate strălucită în slujba păcii și destinderii, securității și cooperării internaționale.

FEMEI SĂRACE ÎNTR-O LUME... BOGATĂ

Majoritatea forței de muncă feminine, în lumea capitalului, rămîne încătușată, supusă unor multiple practici și măsuri discriminatorii, unor servituți profund anacronice. Povara discriminărilor de tot felul, resimțită de milioane și milioane de femei din țările capitaliste, le afectează condiția vieții, a muncii, a posibilității de afirmare demnă și egală. Este drama femeii muncitoare, dar și din alte medii modeste din țările așa-zis „bogate".

Despre această situație scriu în permanență ziare și reviste din Occident.

Șansele Monicăi...

Extragem un fragment dintr-un amplu articol publicat de ziarul „L'Unitta" dedicat analizării greutăților insurmontabile pe care le au de parcurs tinerii și tinerele la absolvirea școlii.

„Iată un caz elocvent în legătură cu așa-zisele perspective ce le așteaptă pe fetele noastre la terminarea unor școli de cultură generală sau de meserii. Monica a avut în școală o prietenă, Renata, împreună cu care a învățat mai mulți ani. Întotdeauna, Monica era mult mai bine pregătită. Pe de o parte își punea mintea la lucru, pe de alta știa că trebuie să facă ceva ca să răzbească în viață, deoarece mama ei, muncitoare la o firmă din Torino, nu-i putea agonisi nimic pentru viitor... Cealaltă avea totul de-a gata, de aceea nu se omora cu cartea, ci mai mult cu moda și cu dinii. Îi da mâna. Părinții ei erau societari la o firmă de mobilă de lux. Drumul celor două fete s-a despărțit. După câțiva ani s-au revăzut. Monica, amărîtă, a trebuit să accepte oferta Renatei pentru a putea supraviețui: s-a angajat ca fată la copilul acesteia, urmînd să se ocupe și de menaj. Pînă cînd va găsi ceva mai bun... Și nu va trebui să mire pe nimeni dacă în această casă se va înfunda pe viață această Monică, una dintre miile de fete sărace, al căror orizont este fără de speranță."

Crește numărul familiilor sub limita sărăciei

În Marea Britanie, nivelul șomajului a crescut mult mai rapid în rîndul femeilor decît în cel al bărbaților. Astfel, în intervalul 1971—1980, șomajul în rîndul femeilor a sporit de peste 5 ori (comparativ cu o creștere de 130 la sută în rîndul bărbaților). Referitor la această temă, ziarul britanic **„Morning Star"** publică un semnificativ articol, din care preluăm:

„Bărbații sînt considerați, de regulă, principalii aducători de venituri într-o familie, femeile dorind să lucreze doar pentru un venit minim. Se constată că atît la Londra, cît și în întreaga țară se practică o segregație a muncii între bărbați și femei, acestea din urmă ocupînd locuri de muncă într-un număr restrîns de domenii economice, cu salarii de regulă mult mai mici. Femeile de culoare se găsesc într-o situație și mai nefericită. Faptul devine evident atunci cînd pentru același loc de muncă se prezintă un bărbat și o femeie, sau o femeie albă și una de culoare; preferințele îndreptîndu-se spre primii.

Oficial se argumentează că șomajul în rîndul femeilor nu este o problemă semnificativă, întrucît locul lor este acasă, să aibă grijă de copii și de bărbat. Realitatea este însă că majoritatea absolută a femeilor au nevoie de un loc de muncă pentru a supraviețui din punct de vedere economic. Ideea că femeile lucrează doar pentru a-și asigura un venit minim nu este deloc reală; în orice caz, pentru cele care fac parte din rîndul muncitoarelor și din clasa mijlocie nu este deloc adevărată. Cîștigurile din muncă obținute de femeie fac parte, într-un mod hotărîtor, din bugetul familiei, iar numărul familiilor considerate sub limita sărăciei s-ar tripla dacă nu ar exista și salariile femeilor.

Pe de altă parte, se înmulțește — și încă într-un număr destul de mare — numărul fa-

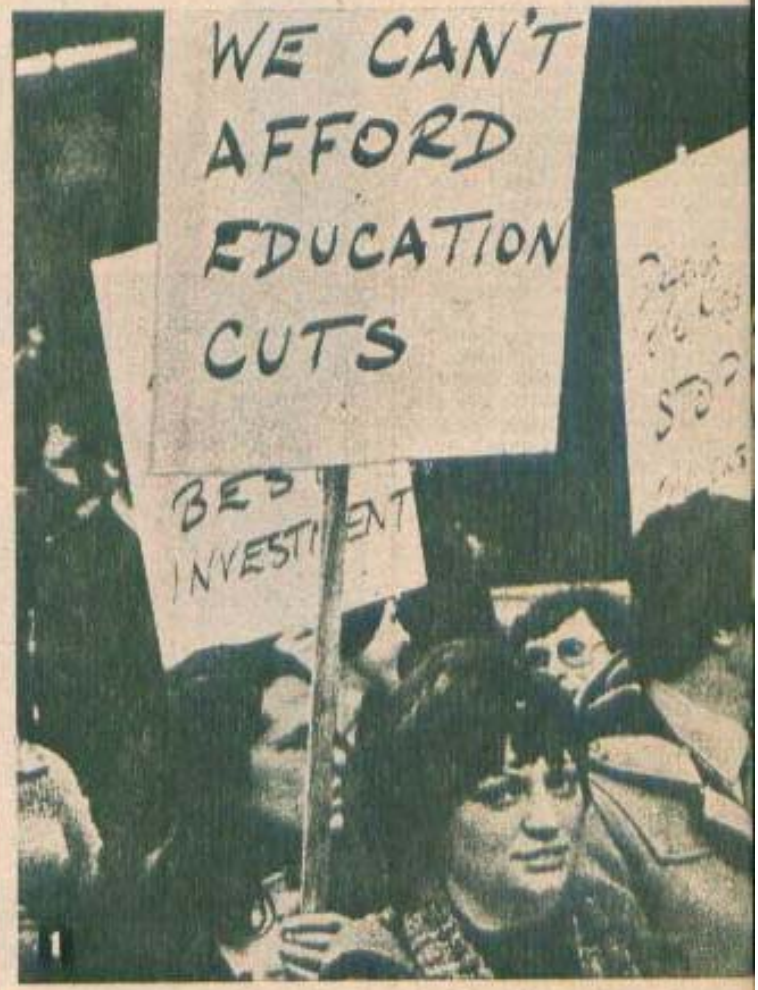

Femeile din țările capitaliste își afirmă neîncetat, prin organizarea unor susținute acțiuni revendicative, nemulțumirea față de condițiile de muncă și de viață.

1. „Nu putem admite reducerea fondurilor destinate educației" — este scris pe una din pancartele purtate de demonstrante. (Marea Britanie).

2. O mare manifestație în favoarea egalității femeii desfășurată pe străzile Romei.

milliilor britanice ale căror venituri depind numai de salariile obținute de femei, fie că ele sînt susținătorii familiilor, fie că trebuie să-și întrețină părinții bătrîni. Acest lucru a ieșit în evidență în urma unei anchete întreprinse în rîndul a 300 de femei-șomer, în două suburbii londoneze — Haringey și Lewisham. În această anchetă s-a constatat că o treime dintre femeile investigate erau singurele susținătoare ale familiilor; la 58 la sută dintre aceste persoane, veniturile lor reprezentau aproape jumătate din bugetul familiilor, atunci cînd aveau de lucru. Pe de altă parte, s-a constatat că femeile lipsite de un loc de muncă cunosc aceleași probleme psihice ca și bărbații șomeri: anxietate, depresiune și frustrare, că nu au de lucru. «Îmi trebuie bani pentru mîncare și îmbrăcăminte», a fost răspunsul întîlnit în aproape toate cazurile de investigație amintită".

Sînt rînduri elocvente, ce vorbesc de la sine despre avatarurile masei largi a femeilor din Marea Britanie...

„În suferință"

Revista **„La Vie Ouvrière"** publică periodic, sub titlul *„În suferință"*, scrisori de la cititori în care aceștia își exprimă nefericirile. Am găsit aici publicată și această scrisoare semnată de Silvie Mabodou, lucrătoare la o fabrică de textile din Marsilia, care istorisește supărarea ei:

„Împreună cu soțul și cei trei copii a trebuit să ne mutăm, așa de pe o zi pe alta. Proprietarul casei, un om necruțător, a vrut să scoată mai mulți bani de pe urma caselor sale din cartierul Saône din Marsilia și să le transforme într-un atelier — și ne-a obligat să părăsim casa. Cît de ușor e să spui «mută-te», dar cît de greu este să găsești o locuință, în vremurile astea cînd chiriile ating cifre astronomice.

Cu o zi înainte ni s-a adus o ultimă înștiințare: dacă nu plecăm de bună voie, vom fi siliți să ne scoatem lucrurile în stradă. Am găsit, cu chiu cu vai, ceva care să ne convină — nu mă refer la confortul ca și inexistent, ci la chirie: într-un fost garaj departamental gol, improvizat pentru săraci ca noi... În drum spre noua locuință, am traversat un cartier înstărit. Așa cum treceam pe acele străzi împrejmuite de arbori seculari, de răcoare și tihnă, cu vile ultramoderne, transportîndu-ne bruma de lucruri roase de vremuri și demodate, ne-am dat seama cît de mizeră este viața noastră, a celor ce muncim pentru o para. Și, cum să vă spun, am înțeles din nou că bogăția aceasta își trăgea seva din munca noastră disprețuită și depreciată..."

După 30 de ani...

Egalitatea în drepturi între femeie și bărbat nu este încă întăptuită complet în toate domeniile în R.F.Germania, la 30 de ani de la consfințirea ei în Constituție — scrie **Agenția DPA.** Într-un raport prezentat Bundestagului de către guvernul federal, se relevă că femeile sînt dezavantajate îndeosebi în forurile publice, în școli, în conducerile partidelor, precum și la radiodifuziune. „Deși femeile au constituit majoritatea persoanelor înscrise pe listele electorale în alegerile în Bundestag, numai 10 la sută din deputați sînt femei" — se subliniază în raport. Ponderea femeilor în forurile publice este, potrivit documentului, „extrem de mică", iar în conducerile federale ale marilor partide politice ele sînt reprezentate numai în proporție de 6 la sută, deși ca membri formează peste 20 la sută din componența partidelor respective. Totodată, se constată că dacă în școlile elementare numărul fetelor este aproximativ egal cu cel al băieților, în școlile profesionale și de specialitate fetele ocupă o pondere neînsemnată.

ANUAR FEMININ 1983

Cine, în urmă nu cu jumătate de secol, dar poate şi numai cu cîteva decenii, ar fi gîndit că se poate scrie despre pasiunea femeilor pentru... metalurgie, energie sau hidroamelioraţii? despre pasiunea lor pentru a obţine producţii de record naţional în agricultură? despre pasiunea lor pentru aspra, dar cutezătoarea misiune de activist? despre toate acestea, ca despre marele lor crez revoluţionar de viaţă, de reuşită în împlinirea destinului şi personalităţii lor.

Şi iată azi, în 1983, vorbind despre aceste noi pasiuni — care nicidecum nu le-au anihilat pe cele ştiute, pe cele „etern" feminine pentru frumos, frumosul în multiplele sale înfăţişări artistice, morale, edilitare, ci, dimpotrivă, le-au potenţat —, conturăm astfel portretul spiritual al contemporanei noastre, care, cu simţul luciditaţii mature, şi-a asumat deplin marea responsabilitate patriotică de participantă activă, direct implicată în sectoarele cele mai fierbinţi ale construcţiei socialiste, esenţiale pentru înălţarea pe o nouă treaptă istorică a patriei noastre.

OŢELĂREASA DIN CETATEA DE SCAUN

În '78, chiar la o lună după ce îşi începuse munca în Combinatul de oţeluri speciale şi înalt aliate, un redactor al nostru a şi publicat un articol care se chema: „Prima oţelăreasă din Cetatea de Scaun". Şi iată după 5 ani, **Ioana Cristea,** tot puţintică la trup, a rămas pe mai departe singura oţelăreasă din Tîrgovişte. La Oţelăria I. Alături, la Oţelăria II, este Marian, soţul ei devenit şef. Întîi prin derogare, apoi prin anii de muncă, Marian, fostul ei coleg de grupă şi subgrupă de la facultate.

Curioasă, şi de ce nu sinuoasă, găsirea vocaţiei Ioanei. De fel din Gura Şuţii, în anii liceului era o dansatoare şi cîntăreaţă de muzică populară atît de măiastră încît i se prevedea un viitor artistic sigur, a dat examen la „fără frecvenţă" la Facultatea de drept, reuşind, firesc. Dar Ioana noastră, după doi ani de studiu la drept, a renunţat, apucîndu-se cu un zel, care a devenit apoi pasiune, de metalurgie. Între timp l-a întîlnit pe vîlceanul Marian Cristea, s-au îndrăgostit, s-au căsătorit şi la „repartizare" erau de acum trei. Cu ei aştepta la uşă şi puştiul de 1 an şi şapte luni. Îl crescuseră în camera lor de cămin, pentru că vroiau să-şi educe ei băiatul. În ordinea mediilor, Ioana era a treia. Putea alege multe alte locuri de muncă, dar Tîrgovişte reprezenta sensul eforturilor ei după 5 ani de facultate.

— Am aflat că în Oţelăria I „carnetul turnătorului" şi mai recent cel al „dozatorului", elaborate din iniţiativa dv., au devenit instrumente de lucru curente ale oţelarului; despre ce este vorba?

— De un caiet, care încape în buzunarul de la piept al salopetei, pentru a fi foarte la îndemînă, şi în care sînt trecute toate datele oţelurilor cu care omul lucrează. Şi pentru că mărcile sînt de ordinul zecilor, carnetul, normal, este de un mare ajutor.

— Dar cu ţunderul, care-i povestea cu ţunderul pentru care aţi primit anul trecut un premiu pe ţară la sesiunea ştiinţifică specială organizată cu prilejul aniversării a 60 de ani de la înfiinţarea Uniunii Tineretului Comunist?

— E o idee care-mi umbla prin minte de mult. Ţunderul e un amestec de oxizi solizi, de fapt un fel de sandvis uriaş, în care miezul e oţelul prelucrat, iar marginile care-i păstrează ţunderul, care ştim, în cazul oţelurilor înalt aliate, conţine crom, nichel, wolfram. Eu am venit cu o idee de recuperare a metalelor din această crustă care se aruncă. M-am zbătut mult, am zdrobit cu ciocanul ţunderul, l-am trecut prin sită, l-am granulat, am zidit o cuvă. Desigur, proiectul e spectaculos...

— Şi în ce fază se află?

— Ideea a fost, firesc, găsită interesantă, dar instalaţia nu există încă, şi singură n-o pot face.

— Bătăioasă cum sînteţi, cred că n-ar trebui să lăsaţi ca ideea dv. să prindă rugină!

„SĂ PRIVEŞTI ÎN PRIMUL RÎND SPRE OM"

— Întrebarea dv. — care e pasiunea vieţii mele — mă frămîntă încă de cînd mi-aţi anunţat la telefon intenţia interviului de faţă şi aflaţi că de atunci mă întreb şi eu pe mine, mereu, privind în urmă anii pe care i-am parcurs împreună, eu şi viaţa mea: care a fost pasiunea în jurul căreia ţi-ai adunat puterile tu, **Aneta Diaconu,** tu, care ai fost peste 30 de ani muncitoare în fabrici de tricotaje, şi pe urmă maistru şi a fost răsplătită şi cu titlul de „Erou al Muncii Socialiste", dar care ai simţit tot timpul, în ultimele două decenii pe umeri şi în suflet mai acea adîncă **responsabilitate de a fi şi secretar de partid,** la o întreprindere, iar acum la un sector al municipiului de partid Bucureşti, de a fi activist. Nu ştiu dacă am să pot formula foarte exact ce simt şi gîndesc, dar încerc: pentru mine, munca de partid şi răspunderea pe care mi-a încredinţat-o partidul au constituit însăşi esenţa, însăşi raţiunea mea de existenţă, însuşi miezul de foc al vieţii mele. Să ştiţi — dar, de fapt, cine nu ştie? — că munca aceasta a activistului de partid e atît de cuprinzătoare, atît de total absorbantă, încît ea poate constitui pasiunea a două vieţi, nu a uneia singure, cît avem la dispoziţie. Iar eu înţeleg munca aceasta ca pe o *implicare în toate*, ca o răspundere pentru *tot* ce se întîmplă, nu numai în secţie sau în fabrică, sau în sectorul în care lucrezi, ci pretutindeni în jur în oraşul tău, în ţara ta. Sîntem implicaţi şi răspunzători pentru tot ce se întîmplă şi cum se întîmplă în acest moment de istorie pe care nu numai că îl trăim, dar îl şi făurim. Chiar aşa anonimi, să zicem, semnătura noastră există pe fiecare clipă a contemporaneităţii şi pe fiecare piatră a realizărilor noastre, dar şi a nerealizărilor noastre. Activistul de partid, însufleţit de acel spirit revoluţionar de care vorbim, ca şi în tinereţele noastre, cu atîta frumos patos romantic, este omul care ştie că în spatele cifrelor de plan economic, al marilor construcţii pe care le ridicăm, al uzinelor, al hidrocentralelor, al cartierelor cu splendide blocuri noi, se află omul, cu forţele lui, cu talentul şi hărnicia lui, cu mintea şi cu conştiinţa lui. Şi de aceea, activistul comunist priveşte, trebuie să privească în primul rînd spre om. Spre viaţa lui. Spre conştiinţa lui. Cred că, într-adevăr, misiunea cea mai pasionantă şi dificilă totodată a noastră, a activiştilor de partid, este cea a modelării conştiinţe-

lor noi. A omului nou. A omului care știe că frumusețea și noblețea epocii pe care o trăim vin în primul rînd din frumusețea idealului, dar și din noblețea și generozitatea omenească, din înțelegerea partinică a misiunii istorice pe care și-a asumat-o.

HIDROAMELIORATOARELE

Sînt tinere, abia de trei ani au părăsit amfiteatrele facultății și tot de atîta vreme muncesc ca specialiste în hidroameliorații la întreprinderea de execuție și exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare Timiș. **Rozalia Grădină** și-a făcut intrarea în meserie la sistemul de desecări de la Deta, unde timp de un an și jumătate a fost șefa unei formații de lucru. O cunoșteau cooperatorii din Stamora și Moravița, lucrătorii din I.A.S. Deta. Cam 1 000 de hectare, brăzdate de 80 km de canale, a reușit Rozalia și echipa sa să redea agriculturii prin lucrări de desecări. După un an și jumătate a venit ca șefă a unui plot de irigații la sistemul complex de desecare, irigații și drenaj Șag-Topolovăț. Aici s-a întîlnit cu ing. **Olga Tucicovschi**, care și ea, la rîndul său, conduce alt plot din cele șapte cîte are sistemul. Muncă de mare răspundere. Circa 3 000 de hectare, sub ochii lor atenți, primesc zi de zi apa necesară culturilor. Ele afirmă că în anul 1983 au trecut proba de foc în meserie. De ce? Fiindcă seceta cumplită putea distruge mare parte din culturile din Recaș, Girov, Șag, Topolovăț. Zi și noapte, au veghiat păienjenișul de canale, pompele de presiune, au depistat și remediat avariile produse. Au făcut totul ca apa să vină în cantitățile prescrise de specialiști. „Prevederile programului național pentru asigurarea unor producții sigure și stabile, prin creșterea potențialului productiv al pămîntului — mărturisește Olga Tucicovschi — vor fi aplicate cu răspundere și aici la Timiș. De irigații, pînă la 1985, vor beneficia 60 000 de hectare. Numai sistemul complex Șag-Topolovăț se va mai mări cu vreo 5 000 de hectare. Desecările se vor extinde pe mai bine de 44 000 ha. Strădania noastră, a hidroamelioratorilor, este să realizăm un astfel de sistem în care apa de la desecări s-o folosim în perioade critice la irigații". Și vor reuși.

SURSE DE ENERGIE NECONVENȚIONALE

Absolventa Facultății de geodezie și sistematizare a teritoriului, bucureșteanca **Mihaela Vlădescu**, și-a schimbat buletinul de Capitală cu cel de Tîrgoviște, devenind, într-un anumit fel, de-a locului, cunoscîndu-i, bătîndu-i în lung și-n lat și mai ales pornind de la puncte de vedere diverse, de la planificare și dezvoltare economică, de la punctul de vedere al sociologiei și de la un altul, al resurselor. Mai ales al celor neconvenționale. Cele două studii cărora le-a fost coordonator în cazul unuia și șef de proiect în cazul celuilalt, unul fiind despre resursele energetice neconvenționale pentru alimentarea cu căldură a așezărilor urbane, cel de-al doilea, despre identificarea și inventarierea resurselor materiale ale județului Dîmbovița, resurse care trebuie să devină bază a dezvoltării micii industrii a județului, ambele bucurîndu-se de un larg interes.

— Ce energii „oferiți" prin studiile dv.?

— Cele cunoscute într-un fel: solară, eoliană, biomasă, resurse energetice secundare prin recuperare, instalații de microcentrale, cu aplicare specială în județul Dîmbovița. Aș ține să adaug un fapt mai puțin cunoscut: Dîmbovița se află — prin folosirea energiei solare — pe picior de egalitate cu Timișul, despre care s-a vorbit mult în ultimii ani. Circa 1 800 de apartamente au apă caldă menajeră prin această sursă de energie și sistemul se va extinde la toate construcțiile noi din orașe. Colega mea ing. Cornelia Constantin a și făcut proiectele și calculele. De asemenea, curînd, cu ajutorul instalațiilor solare se vor produce aburi pentru instalații industriale. Dealtfel, tot ce am proiectat pentru următorii 5—7 ani se bizuie, în cea mai mare parte, pe energii neconvenționale.

— Dar pentru „industria mică?"

— În primul rînd am prevăzut reîntoarcerea la o serie de ocupații tradiționale, cum ar fi, între altele, fabricarea ceramicii, avem argile superioare în județ, precum și valorificarea resurselor vegetale, în cantități inepuizabile în județul Dîmbovița. Din fructe de pădure s-ar putea extrage uleiuri volatile, spre exemplu, atît de căutate în cosmetică și care încă se importă. Prelucrarea s-ar face, firește, prin folosirea energiilor neconvenționale și cu investiții minime...

CAMPIOANA GRÎULUI

Marea pasiune a inginerei **Doina Vasilescu** a fost și este cultivarea grîului. Dar nu oricum. Cu ambiția, cu dorința ca la cules să realizeze mari recolte. Ani și ani a muncit, a observat, a cercetat și a aplicat cu curaj tot ce știința agricolă a cucerit, reușind să sporească recoltele cu sute, cu mii de kilograme la hectar. Sporul a mers pînă acolo încît de trei ani de zile Cooperativa agricolă de producție „Ogorul" din Pecica de Arad, unde președintă este inginera Doina Vasilescu, obține cea mai mare producție de grîu din țară. Recordul înseamnă 7 785 kg la hectar, producție medie realizată în marea cultură pe 650 ha. Iată ce ne mărturisește inginera Doina Vasilescu la un ceas doar după ce a primit confirmarea că deține „recordul național" la producția de grîu. „Încerc o mare și nespusă bucurie că din nou cooperatorii din Pecica sînt campioni. Cultura grîului este pentru noi o adevărată școală, la care am învățat cum să facem ca producția să fie an de an mai mare. Eu am participat la consfătuirile de lucru pe problemele agriculturii, și păstrez vii în memorie cuvintele secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a învăța din experiența altora și din a ta proprie, de a lua ce-i bun și a elimina ce-i de prisos, încît producțiile agricole să urce tot mai sus. Semănatul grîului a fost aici calitatea esențială. Dar și sămînța, o altă verigă importantă, a fost de elită. Nu am mers și nu mergem pe un singur soi sau hibrid. Le punem să se confrunte. Pentru recolta anului 1984 au intrat în competiție soiuri și hibrizi de mare productivitate. «Lovrin 34», «Fundulea 29», «Rana V». Sînt soiuri cu mare potențial biologic. Facem tot ce-i posibil să ridicăm ștacheta la 8 000 kg de grîu la hectar. Și dacă se poate să cîștigăm din nou întrecerea. Le dorim succes.

99,99 LA SUTĂ, UN PROCENT ÎNCĂRCAT DE SENTIMENTE

A venit de pe băncile facultății timișorene la Slatina mînată de mirajul acestui metal al secolului: aluminiul. Și-a făcut ucenicia la „Anozi", punct crucial în obținerea aluminiului, pentru că fără anozi nu este posibilă electroliza, deci obținerea aluminiului. Iar apoi a trecut ca șef de instalație la defluorizare, alt punct de seamă al producției întreprinderii de aluminiu. Din 1969 a început să lucreze în cercetare și din 1976, adică de la înființare, ing. **Pia Bălu** este directoarea Centrului de cercetare și proiectare pentru tehnica aluminiului din Slatina.

Sentimental se simte legată de aluminiul cel mai pur, de metalul alb rafinat, produs încă de anul trecut industrial: aluminiul a cărui calitate atinge 99,99 la sută. Procent sentimental! De ce sentimental? Pentru că această puritate a aluminiului prin rafinare se obține după o cercetare și tehnologie elaborate de colectivul centrului pe care îl conduce chimista Pia Bălu. Cele aproape două decenii de activitate, dar mai ales ultimii 7 ani, înseamnă nenumărate idei de valoare, al căror echivalent înseamnă milioane de lei. Pentru că, în fond, numai microproducția obținută în centru se cifrează la 40 milioane de lei pe an. Cele mai recente cercetări sînt legate de valorificarea materialelor recuperabile și pentru început se redă producției o bună parte din catozii ce se aruncau prin demolarea cuvelor de electroliză; de găsirea unor noi sortimente de aluminiu, de obținerea pastei de aluminã, care importîndu-se costa bani grei, de îmbunătățirea aliajelor de aluminiu. Un sortiment nou, care se produce acum pentru industria automobilului, obținut prin soluții ale unui colectiv de la ei, economisește cel puțin 3 milioane de dolari anual.

— Spuneți-ne, Pia Bălu, cum reușiți să ancorați cercetările dv. în cele mai stricte și stringente probleme de producție, cum reușiți să veniți în întîmpinarea marilor probleme care frămîntă această ramură a industriei românești?

— Foarte simplu. Noi, cercetătorii (și 85 la sută dintre ei sînt femei), sîntem permanent în întreprinderea de aluminiu în special, participăm la dezbaterile din consiliile oamenilor muncii, discutăm cu muncitorii, le știm frămîntările și mai ales nevoile, așadar, ideile noastre de la ei pornesc. Poate doar că „flerul" nostru de cercetători ne ajută ca aflînd necesitatea să elaborăm idei cu bătaie mai lungă, în așa fel încît să răspundem prezentului și viitorului industriei aluminiului românesc.

PRIMĂRIȚĂ LA PURANI

Despre Purani s-a vorbit întotdeauna ca despre o comună care-și cunoaște rosturile, iar despre locuitorii săi ca despre acei oameni care muncesc cu sîrg mănosul pămînt teleormănean. **Florența Vasile**, cînd a fost aleasă primăriță, a înțeles marea responsabilitate ce-i revenea de a păstra în primul rînd tot ce se realizase, iar apoi de a adăuga noi împliniri. Comuna a ocupat locul II pe județ în întrecerea socialistă pentru îndeplinirea sarcinilor economice în profil teritorial, iar cooperativa agricolă din satul Purani a fost distinsă cu înaltul titlu de „Erou al Muncii Socialiste". Anul 1983 a fost și pentru Florența Vasile un an deosebit de greu. Seceta a bîntuit și cele mai bine de 6 500 ha de teren ale cooperativelor agricole și grădinile oamenilor. Primărița a muncit cot la cot cu toți oamenii satului la irigații, mutînd aripi de ploaie, cărînd apă cu gălețile și reușind să salveze culturile. Împreună cu deputatele **Ioana Preda, Maria Matache, Ioana Irina** a sprijinit oamenii în cultivarea grădinilor și curților cu legume, în creșterea animalelor și s-a reușit ca să se livreze mai bine de 300 tone de legume, 100 tone de carne și peste 1 500 hl de lapte. Comuna Purani a reușit să adune noi elemente de confort, de care primărița este mîndră. Încă 15 km de străzi asfaltate, o brutărie și un magazin universal, o bibliotecă comunală și cîte un cămin cultural în satele Siliștea și Purani. Iar pentru copiii satului s-au înființat liceul cu profil agroindustrial (treapta I) și 5 grădinițe. Vorbindu-ne de perspective, Florența Vasile ne spune: „În etapa pe care o parcurgem acum, hotărîtoare este întronarea, generalizarea în fiecare colectiv, în gîndirea fiecărui om, a spiritului revoluționar, acel spirit cu adevărat măsurabil doar printr-o muncă eficientă, fără contenire. Comuniștii, toți locuitorii din Purani se străduiesc să găsească noi forme de participare la ridicarea satului pe noi culmi de civilizație. Așa gîndim noi, locuitorii Puranilor, așa vom gîndi mereu".

POEZIA ȘI CÎNTECUL DE-ACASĂ

Curate și autentice, cîntecele gorjenești aduse pe scena republicană a Festivalului național „Cîntarea României" de către **Ioana Mănăilă** poartă în ele toată puterea și gingășia sufletească adunate în vers și melodie de-a lungul veacurilor. Culegătoare de folclor și cîntăreață în stil oltenesc, această femeie, muncitoare tipograf în București, plecată deci de copilă încă din satul natal, face dovada unui suflet statornic și tandru, împodobind viața și munca, pentru sine și pentru semeni, cu poezia și cîntecul de-acasă, de pe prispa unei case din Turburea Gorjului. De curînd, a înregistrat un disc la „Electrecord" purtînd titlul „Gorjule, de dragul tău". Într-o odaie țărănească, mama sa, bătrînă, de peste 80 de ani, îngîna cu mare atenție cîntecul de pe disc... Să vadă dacă este exact așa cum i-l dărulse ea... „M-a învățat să caut și să doinesc tot ce-i mai frumos și mai de preț, ea avînd toată viața ei mare respect și dragoste pentru cîntecul vechi" ne mărturisește Ioana Mănăilă. Și din această dragoste și vrednicie, ea a dăruit Institutului de etnografie și etnologie sute și sute de cîntece și melodii culese de ea cu o atenție demnă de cei mai mare respect. O pasiune de-o viață, așadar, o viață luminată de adevărul și frumusețea nepieritoarei creații populare.

O VIAȚĂ DE MEDIC

O cunosc de peste două decenii. Se scoală la cinci fără un sfert dimineața și pleacă la spital spre 5 și jumătate, ajungînd după o oră și ceva, prinzînd totdeauna garda de noapte, pentru ca mai apoi, după 9, de trei ori pe săptămînă, să opereze. Sosește acasă spre 4—5 după-amiază, doarme două ore, pentru ca între 7—11 noaptea să

scrie, de fapt să transcrie experiența și știința acumulate în peste 40 de ani, într-unul dintre cele mai misterioase domenii ale medicinii tuturor timpurilor: neurochirurgia infantilă. Acesta e fără înfloriturl și aproape fără variație, programul de viață al unui medic de renume, și mai ales al unui mare om, **Lenke Horvath.**

Are 65 de ani împliniți, a fost pensionată doar 9 zile, după care, la cererea sa, a fost reîncadrată în funcția pe care o deține de peste un sfert de veac, ca șef de secție la neurologie infantilă a Spitalului „Gheorghe Marinescu". Privesc mîinile acestui mare medic, care a redat lumina minții, sănătate la mii și mii de copii în cei aproape 40 de ani de profesie. Încearcă să și le ascundă, e greu să le lase privite, pentru că n-au nimic din finețea mîinilor în aparență feminine. Mîinile ei sînt aspre, puternice. Sînt mîini care vindecă, dar și mîngîie. Ascultînd-o vorbind, cuvintele care-i apar cel mai des pe buze sînt „mămică dragă" (cu ele se adresează copiilor, dar și mamelor care o privesc de obicei disperat și o imploră pentru redarea sănătății copiilor lor). Privește pe fiecare cu un calm și o bunătate nemăsurabile. Vorbește puțin! Dar unul dintre tratatele scrise de ea în ultimii 5 ani are 1 200 de pagini. „Afecțiuni neurologice ale sugarului mic", ca și „Probleme neurochirurgicale în pediatrie" sînt cărți de temelie în acest domeniu, de ce nu, de vîrf al medicinei umane. Pentru cea de-a doua lucrare, Lenke Horvath a primit premiul Academiei R.S.R.

„RECUPERĂRILE AFECTIVE"

— **Doina Simionescu,** mă ajuți să înțeleg de ce ți-ai numit ciclul acesta de desene „Recuperări afective"?

Iată-mă recidivînd în greșeala de a cere unui artist plastic să-și traducă arta în cuvinte, să vorbească despre pasiunea care-i animă, și iată-mă primind obișnuitul răspuns: în mîini, un teanc de tăieturi din ziare, semnate de critici renumiți, sub ochi, un teanc de litografii — care trebuie să ne familiarizeze cu atmosfera acestei arte cu totul speciale, mai greu de descifrat poate la prima vedere, a Doinei Simionescu. Artă care a consacrat-o definitiv pe tînăra graficiană: numele ei circulă intens la ora actuală în lumea internațională a artelor plastice, lansat fiind de prestigiosul concurs de desen al Fundației „Joan Mirò" din Barcelona. În doi ani apropiați, 1979 și 1981, Doina Simionescu a primit, dintre sute de concurenți, cele două premii mai importante ale acestui concurs — Premiul I și Mențiunea I (echivalînd cu premiul II) — și atrăgînd astfel, odată în plus, atenția specialiștilor lumii asupra artei plastice românești. În cîțiva ani, o serie de expoziții itinerante, și la ele acasă și prin lume (la Roma avînd, împreună cu Anamaria Smigelschi, un succes de răsunet), și expunîndu-și aceste cicluri — „Zbor", „Orizont", „Recuperări afective", în care atrăgătoare, ciudată, incitantă la gînduri și emoție este tocmai oscilația artistei între figurativ și abstract. Are dreptate Doina, e greu să convertești în vorbe aceste desene ale ei, care par niște vechi manuscrise, patinate de vreme, cu rînduri șterse de o gîndire nemulțumită de sine și marcate de pete vii de culoare, un fel de recuperări arheologice ale scrisului, ale semnelor de comunicare umană, ce capătă valoare emoțională tocmai prin acest misterios mesaj pe care par a-l trimite peste timp. Lluis Bosch, cunoscut critic catalan, spunea că „Doina Simionescu încorporează în opera sa o istorie a reprezentării limbajului ca semn, istorie care începe cu reprezentarea textelor manuscrise, recuperînd încărcătura vitală a copistului ce se știe în posesia unui element capital al culturii".

LUCRURI CARE SĂ DĂINUIE PESTE TIMP

În urmă cu peste două decenii, colectivul Institutului „Proiect"—București primea în mijlocul său o tînără arhitectă, proaspătă absolventă, cu multă voință și dragoste față de profesia aleasă. Numele său **Rodica Deleanu.**

Și anii au trecut... În fața planșetei, dar și pe șantiere, arhitecta a muncit fără preget, cu pasiune arzătoare. Împreună cu colectivele de lucru din care a făcut parte a plăsmuit clădiri, foarte multe clădiri, zestre de preț a Bucureștiului, capitala țării. Mereu de la elaborarea fiecărui proiect și pînă la darea în folosință a fiecărui obiectiv, Rodica Deleanu împreună cu tovarășii săi de muncă a trăit intens fiecare clipă. Enumerăm doar cîteva dintre obiectivele în zidirea cărora, de-a lungul anilor, s-a înglobat de fiecare dată și cîte o particică din talentul, munca și viața sa generoasă: Institutul Politehnic, Casa centrală a pionierilor și șoimilor patriei, hotelurile „Intercontinental" și „Nord", Magazinul „Unirea", numeroase blocuri de locuințe în ansamblurile „Pantelimon", „Dunărea", „Hățișului". În prezent, Rodica Deleanu, ca șefă de proiect, lucrează, împreună cu un colectiv de arhitecți și proiectanți, format numai din femei, la conturarea ultimelor detalii ale unui ansamblu de locuințe dintr-un mare și modern cartier din zona „Mărgeanului".

— Acest nou ansamblu de locuințe, precizează arhitecta Rodica Deleanu, va însuma apartamente pentru 8 200 de persoane. Termen de dare în folosință: anul 1985. Dorim ca cei ce vor locui aci să se bucure de confort, de ambianță plăcută.

Ca și pînă acum, arhitecta își va împărți mereu timpul între planșetă și șantier, alături de constructori. Dorința sa este declarată: să lase în urmă semenilor lucruri care să dăinuie și să vorbească peste timp. Inestimabilă zestre a orașului în care trăiește și muncește.

ANUAR FEMININ 1983

Realizat de: ANETA POPESCU, SANDA FAUR, INA STRĂUȚ, CONSTANTINA CĂRANFIL, AUREL BĂBEANU

UNIVERSUL FAMILIEI

1984

ÎNALTA RĂSPUNDERE A SOCIETĂȚII ȘI A FAMILIEI PENTRU ASIGURAREA TINERETII POPORULUI

CREȘTEREA ȘI EDUCAREA NOILOR GENERAȚII

MARIA BOBU,
vicepreședintă a Consiliului Național
al Femeilor

În concepția partidului nostru, copiii, tineretul reprezintă schimbul de mîine al societății, generația căreia îi revine sarcina să asigure mersul înainte al patriei spre comunism. Preocuparea pentru asigurarea condițiilor corespunzătoare întemeierii și consolidării familiei, ocrotirii mamei și copilului, creșterii și educării noilor generații în spiritul patriotismului revoluționar, al idealurilor comuniste constituie, așa cum subliniază secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o constantă definitorie a politicii partidului și statului, o sarcină majoră a întregii societăți. Ea își are originea în strategia fundamentală a politicii partidului, potrivit căreia toate programele de dezvoltare economico-socială a patriei au ca obiectiv central creșterea bunăstării materiale și a nivelului spiritual al poporului, formarea multilaterală a personalității umane.

Se spune, pe drept cuvînt, că bogăția unei țări n-o reprezintă numai minele și fabricile sale, nici doar pădurile și cîmpiile, apele și munții, ci, în primul rînd, oamenii, care, prin efortul lor creator, asigură afirmarea pe plan istoric a ființei naționale și dăinuirea unui popor. Fizionomia socială a României zilelor noastre poartă în mod firesc amprenta profundelor transformări economice petrecute în anii construcției socialiste, politica demografică a partidului și statului nostru fiind aceea de încurajare a natalității, de consolidare a familiei, de realizare a unei proporții juste între vîrste a populației, în vederea menținerii tinereții națiunii. Factorii economici, culturali și sociali marchează evoluția și caracteristicile fenomenelor și proceselor demografice. În țara noastră, familia beneficiază de condiții materiale și morale dintre cele mai bune, copiilor și tinerilor li se pune la dispoziție tot ce este necesar spre a li se asigura o copilărie plină de bucurii, pentru a crește sănătoși la minte și la trup, avînd perspectiva luminoasă a unui viitor liber și fericit, într-o patrie independentă și suverană. Formarea unor generații viguroase, iubitoare și ziditoare de țară nouă, animate de spirit revoluționar, în stare să ducă mai departe ștafeta înaintașilor reprezintă marea noastră mîndrie, creația de mare noblețe și răspundere a familiei, a întregii societăți.

Este plin de adînci semnificații faptul că perioada celor peste 18 ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, cea mai bogată în înfăptuiri din întreaga istorie a patriei, și care poartă pecetea gîndirii cutezătoare și acțiunii revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, fiul cel mai iubit al poporului, reprezintă totodată epoca celor mai bogate împliniri și în domeniul politicii demografice, al întăririi familiei și ocrotirii mamei și a copilului. Femeile patriei își îndreaptă gîndurile pline de recunoștință și prețuire către secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care veghează permanent pentru ca tînăra generație să beneficieze de roadele dezvoltării și înfloririi țării, să fie crescută și educată într-un climat politic, social și etic nou, revoluționar, propriu orînduirii noastre socialiste. Cu profundă emoție și recunoștință ne amintim aprecierile pline de căldură și de încredere pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a făcut în repetate rînduri la adresa femeii-mamă, cu privire la misiunea nobilă, plină de răspundere socială a femeii de a crește și a educa tinerele viețuitoare la nivelul înaltelor exigențe ale noului timp socialist. Din inițiativa și sub directa îndru-

mare a tovarășului Nicolae Ceaușescu au fost adoptate cele mai eficiente măsuri pentru ocrotirea mamei și a copilului, pentru sprijinirea morală și materială a familiei în îndeplinirea marilor sale îndatoriri educative.

Femeile sînt, totodată, profund recunoscătoare tovarășei Elena Ceaușescu — membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie — pentru grija permanentă pe care o poartă destinelor și viitorului națiunii, pentru dragostea caldă cu care înconjoară familia, toți copiii țării, pentru ca aceștia să aibă cele mai bune condiții materiale de creștere și educare, posibilități nenumărate pentru a-și însuși comorile științei și culturii, de a se forma ca oameni luminați, patrioți înflăcărați, ca cetățeni de nădejde ai patriei de mîine.

Grija partidului, a întregii societăți pentru creșterea copiilor, pentru educația lor este o realitate permanent vie, care se manifestă cu mult înainte de venirea pe lume a celor mici. Expresia cea mai elocventă a acestei preocupări se materializează în atenția față de întemeierea și consolidarea familiei, față de politica de încurajare a natalității și de sprijinire a familiei cu copii, în prețuirea și stima cu care întreaga societate înconjoară femeia-mamă, prin creșterea continuă, ca rezultat al dezvoltării economico-sociale a țării, a bunăstării întregului popor. Un ansamblu de acte normative, începînd cu Constituția, legea fundamentală a țării, măsurile sistematice luate de-a lungul anilor, cu deosebire în ultimii 18 ani, pentru ocrotirea căsătoriei, a familiei, a mamei și copilului, repartizarea, an de an, a unor fonduri sporite destinate creșterii alocațiilor de stat pentru copii și ajutorului acordat familiilor cu mai mulți copii, cît și pentru noi construcții de creșe și grădinițe moderne, dezvoltarea rețelei sanitare de asistență a mamei și a copilului sînt numai cîteva dintre elementele favorizante ce acționează în mod direct asupra creșterii numerice și calitative a populației. De o deosebită semnificație este hotărîrea luată de conducerea partidului și a statului, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a mări alocațiile de stat pentru copii pe seama reducerii cheltuielilor militare, măsură care s-a bucurat de un mare răsunet pe toate meridianele lumii.

Creșterea natalității și menținerea, pe această cale, a tinereții și vigorii poporului nostru, este o îndatorire patriotică a fiecărei familii. Pentru a pune în adevărata lumină marile realizări obținute și pe plan social se cuvine să ne amintim că în trecut, România se situa printre țările cu cea mai mare mortalitate infantilă, deși nivelul natalității se situa la valori ridicate. În 1938 doar 2,2 la sută din cei născuți vedeau lumina zilei într-o instituție sanitară. Orînduirea socialistă a asigurat toate condițiile pentru ca mamele din țara noastră să beneficieze în mod gratuit de asistență medicală, atît în mediul urban cît și în mediul rural. Pe această bază s-a înregistrat, an de an, o scădere substanțială a mortalității infantile, anul 1982 cunoscînd cel mai scăzut nivel înregistrat vreodată în țara noastră. Este bine știut astăzi că femeia-mamă are drept la concediu de maternitate plătit, program redus de muncă la reluarea activității, precum și la alocații de stat prin care, anual, aproape 5 milioane de copii beneficiază de 15 miliarde de lei, ceea ce creează condiții minunate de creștere și educare a copiilor. De asemenea, a fost dezvoltată o vastă rețea de unități sanitare, cu un număr corespunzător de medici și personal mediu, au fost create aproape un milion de locuri în creșe și grădinițe. În același timp, copiii, tinerii beneficiază de numeroase edificii social-culturale, de case ale pionierilor și șoimilor patriei, de tabere și baze sportive. Ca urmare a efortului întregului popor pentru dezvoltarea economico-socială accelerată a țării, copiii cresc și se dezvoltă astăzi în condiții de trai optime, cu un grad înalt de confort, cum nici nu puteau să-și imagineze generațiile dinaintea eliberării țării. Numai între anii 1968—1982 au fost date în folosință peste 2 300 000 de locuințe. Au crescut, de asemenea, an de an, retribuțiile oamenilor muncii, venitul mediu nominal al personalului muncitor din toate sectoarele de activitate.

Pornind de la concepția științifică potrivit căreia școala este principalul instrument formativ al tinerei generații, partidul, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, tovarășa Elena Ceaușescu se preocupă direct și permanent de perfecționarea continuă a întregului proces instructiv-educativ, astfel încît acesta să răspundă, într-o măsură tot mai mare, cerințelor vieții economice și sociale din țara noastră. S-a creat și dezvoltat o puternică bază materială destinată desfășurării, la înalt nivel, a învățămîntului și educației, peste 4 milioane de elevi fiind cuprinși numai în învățămîntul general obligatoriu de zece ani. Sistemul actual de

pregătire asigură o autentică egalitate de șanse tuturor copiilor țării, fără deosebire de naționalitate.

Pentru a fi la înălțimea eforturilor materiale și spirituale ale societății socialiste, eforturi concretizate în condițiile create, fără egal în istoria multiseculară a patriei, familia, alături de ceilalți factori educaționali, are datoria să educe și să pregătească tineretul — așa cum cerea secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea de lucru de la Mangalia pe problemele muncii organizatorice și politico-educative — *„În spiritul concepției revoluționare a partidului nostru despre lume și viață, singura care asigură progresul general al întregii omeniri, deci și al națiunii noastre"*. Educația patriotică a copiilor, a tinerilor, formarea lor pentru muncă, pentru luptă sînt îndatoriri de cea mai mare importanță ce revin părinților, pentru a crește oameni cu adevărat noi, cu o înaltă conștiință patriotică, revoluționară, care să considere participarea lor deplină la activitatea de înflorire a patriei socialiste și de urcare a ei spre culmile comunismului drept țelul suprem, definitoriu pentru propria lor împlinire în viață. Pentru aceasta este nevoie să veghem mai întîi la respectarea în climatul vieții de familie a normelor eticii și echității socialiste, la puritatea morală a relațiilor de familie, puternic factor de influențare educativă, la realizarea practică a egalității între soți. Condițiile materiale și ambianța psihosocială favorizează astăzi tendința de transformare a familiei într-un veritabil model de viață, de muncă, de crez înaintat. În acest context se impune ridicarea la un nivel calitativ superior a întregii activități de îndrumare a familiei, organizațiilor de femei revenindu-le sarcina, alături de celelalte organizații de masă și obștești, de a exercita o puternică influrire asupra ridicării nivelului de conștiință al familiei, a responsabilității pe care o are femeia, ca mamă și educatoare, pentru transpunerea în viață a concepției partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind rolul și locul familiei în societate, întărirea rolului educativ al părinților, al întregului microgrup familial, pentru creșterea copiilor în spiritul muncii și al idealurilor revoluționare ale partidului. Este nevoie să se acționeze astfel ca, prin activitățile educative ce se adresează femeilor să li se transmită tradițiile sănătoase ale poporului român de a avea mulți copii, deoarece ei întăresc și amplifică, prin puterea sentimentelor, familia și prin ea, întreaga națiune. Se impune, în acest sens, să fie combătute cu mai mare eficiență educativă acele mentalități care frînează sporul natural al populației și contravin normelor eticii și echității socialiste. Comitetele și comisiile de femei au datoria să se implice mai puternic în vasta activitate pe care o desfășoară partidul, societatea, în direcția dezvoltării conștiinței socialiste a familiei, a educării educatorilor, pentru îndeplinirea înaltelor responsabilități ale părinților în familie și în societate, pentru promovarea în modul de viață al familiei — nucleul de bază al societății — a concepției materialist-dialectice și istorice a partidului nostru despre viață, lume și societate, împotriva concepțiilor obscurantiste, mistice, retrograde, a ignoranței și superstițiilor. Trebuie să militäm, de asemenea, pentru înlăturarea din stilul de viață al unor familii a tendințelor ce nu au corespuns niciodată cerințelor progresului și împlinirilor umane, ca fuga de muncă, parazitismul, încercarea de a cere cît mai mult societății și de a-i da cît mai puțin, și a altor atitudini retrograde, care nu-și au bază socială, nici morală, și cu atît mai puțin legală, în societatea noastră. Așa cum cerea tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de la Mangalia, trebuie făcut totul spre a se împiedica săvîrșirea de abateri, de încălcări ale legii, pentru ca toți cetățenii țării să cunoască și să respecte neabătut legile țării, ordinea și disciplina în muncă și în societate.

Milioanele de femei de la orașe și sate sînt profund recunoscătoare secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu, pentru veghea neobosită asupra generațiilor de mîine ale țării, pentru multitudinea de măsuri ce vizează bunăstarea și ocrotirea familiei, asigurarea pe planeta noastră a liniștii și înțelegerii necesare construcției pașnice, a apărării vieții. Politica de pace și colaborare între națiuni, de dezarmare, și în primul rînd de dezarmare nucleară, de eliminare a pericolului de a se amplasa noi arme de distrugere, care să pericliteze securitatea și existența popoarelor, promovată cu consecvență de partid și de stat, de președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, reprezintă pavăza de neclintit ce apără viitorul a milioane de copii din România, care-și doresc și își clădesc un viitor luminos, viitorul lor și al patriei de mîine.

DOSAR

CÎND SOȚII DEVIN PĂRINȚI

Am gîndit că e, nu doar interesantă, dar și educativă, nu doar educativă, ci poate necesară, alcătuirea unui dosar publicistic, avînd focalizat un asemenea moment fundamental în existență, evoluția și întărirea familiei. Cu atît mai mult cu cît această nouă etapă în viața cuplului presupune o multitudine de cunoștințe și, implicit, de unghiuri de abordare. În consecință, am solicitat colaborarea unor specialiști și experți, nume prestigioase în științele și disciplinele respective.

Primul an de căsătorie a trecut repede, cu probleme de viață care s-au rezolvat treptat, aproape toate. Aranjarea locuinței, greutățile de început ale gospodăriei au fost depășite mai ușor „în doi". Soții s-au consultat și au acționat într-un acord liber consimțit. A fost anul de rodaj. Bilanțul a fost relativ modest, totuși pozitiv: legăturile sufletești s-au întărit și acum aveau multe puncte de vedere comune în problemele mari de viață.

Erau tineri, sănătoși, dar nu erau complet fericiți. Fiecare simțea că-i mai lipsea ceva. Le lipsea un copil ca să fie o familie adevărată. Cum după un an de conviețuire normală nu s-a ivit nici o sarcină, au fost sfătuiți ca ambii soți să se adreseze unui centru de combaterea sterilității. Aici, fiecare a fost consultat și investigat timp de cîteva săptămîni. Concluzia a fost că este necesar ca fiecare soț să urmeze un mic tratament de „corectare"; sfaturile și indicațiile primite au fost de îndată puse în aplicare.

Și iată, după trei luni de tratament, o speranță: prima întîrziere menstruală. În primele zile nu au crezut că poate fi adevărat, dar pe măsură ce timpul trecea, speranța a crescut tot mai mult. Trei săptămîni de așteptare îi s-a părut o veșnicie. Împreună au fost la medic, care a confirmat că era într-adevăr o sarcină și i-a trimis la policlinică pentru ca viitoarea mamă să fie luată în evidență.

Vestea l-a umplut de un sentiment de fericire, dar și de teamă, îmbinată cu răspundere pentru noua ființă, copilul lor, pe care și l-au dorit aproape doi ani, dar a cărei apariție îi găsea totuși nepregătiți.

Văzîndu-i atît de tineri și oarecum descumpăniți, medicul le-a explicat că sarcina este o stare fiziologică și că în viața lor se îndeplinește o dorință și totodată se anunță un eveniment fericit. Le-a mai spus că sănătatea copilului care se va naște poate fi influențată din primele luni ale sarcinii.

– Și noi ce trebuie să facem pentru asta?

– În general, să trăiți ca și pînă acum. Soția trebuie ferită de oboseală, de aglomerație, de răceală, ca să nu contracteze vreo virozăși să nu fie nevoită să ia nici un medicament, nici un antibiotic, nici măcar o aspirină, deoarece în timpul sarcinii, multe medicamente, chiar din cele mai des folosite, pot influența negativ dezvoltarea copilului, provocîndu-i suferințe care vor deveni evidente după naștere (malformații, deficiențe mintale sau ale organelor de simț – auz, văz –, tulburări enzimatice și multe altele). Deși acum sarcina este doar de cîteva săptămîni, de pe acum puteți avea grijă de copilul pe care-l veți avea, pe care trebuie să-l ocrotiți.

– Și de ce mai trebuie ferit?

– Asigurați-i de pe acum o atmosferă de calm. Feriți-vă de șocuri, duceți o viață calmă, liniștită, în aer liber, cu plimbări pe jos. Evitați alcoolul și tutunul...

– Eu nu beau, nu fumez!

– Dar soțul?

– El fumează...

– Pe cît posibil să evite să fumeze în casă sau în prezența gravidei. Tot timpul să vă gîndiți că primele săptămîni și luni de viață sînt cele mai importante, ele fiind temelia vieții copilului. În aceste luni de început se petrec cele mai intense procese de creștere și de formare a aparatelor și sistemelor din organismul fătului și pentru buna desfășurare a acestor procese trebuie să aveți grijă de sănătatea mamei și, respectînd recomandările medicului, veți asigura copilului o dezvoltare și o sănătate normale.

Au ieșit de la policlinică tăcuți și îngîndurați, dar fericiți. Veniseră doi soți ce sperau că vor avea un copil și plecau doi părinți cu un copil care acum devenise o prezență vie, un alt membru al familiei, pentru care aveau de pe acum răspunderi. Își dădeau seama că pe viitor vor avea îndatoriri nu numai unul față de celălalt, ci amîndoi, ca părinți, vor avea obligația să ocrotească acest copil, de a cărui existență nu știau decît ei.

Această taină, pe care o împărtășeau numai ei, i-a apropiat mai mult, acum cînd, împreună, au trecut un nou prag în viață, din soți devenind părinți.

Dr. ANETA DĂNILĂ-MUSTER,
medic primar endocrinolog

I+I=III

Grija responsa
pentru ocro

Desigur, despre calitatea de părinte se poate vorbi dintr-o multitudine de unghiuri de vedere. Este pasionant să afli ce înțelege un psiholog prin calitatea de părinte, sau un sociolog, sau un filozof, sau chiar un istoric. Și specialiștii din multiplele discipline ale științei au scris mult despre această calitate, pentru că subiectul merită o atenție nu numai deosebită, ci esențială. Folosesc acest termen nu întîmplător, ci pentru că familia este celula de bază a societății. Cine nu are părinți se poate considera, în parte, ca pierdut. Prin familie se ocrotește copilul, iar protejarea lui înseamnă pregătirea viitorului lui. Ca să merg și mai departe, socot că viitorul copilului este viitorul țării, și chiar mai mult, însăși iubirea de patrie începe — trebuie să înceapă — în familie.

În rîndurile de față mă voi opri însă la calitatea de părinte din punct de vedere juridic. A fi părinte în lumina textelor de lege înseamnă a fi investit cu o seamă de *drepturi* și *îndatoriri* față de copiii tăi minori, contopite într-o noțiune de adîncă semnificație umană și socială, cunoscută sub denumirea de *ocrotire părintească*. Tata și mama, cu puteri egale, consfințite de lege, ocrotesc minorul. A intrat în optica noastră, a tuturor, drept ceva firesc ca ambii părinți să aibă aceleași drepturi și îndatoriri față de copii. Dar n-a fost întotdeauna așa. În vechea legislație civilă era consacrată puterea părintească, ceea ce însemna de fapt puterea tatălui. Dealtfel, această putere a tatălui, ca șef al familiei, este încă consacrată și astăzi, în multe legiuiri din țări nesocialiste, chiar foarte dezvoltate. Codul familiei în vigoare astăzi în România socialistă debutează la capitolul „ocrotirea minorului" cu un text nu numai extrem de modern, dar și profund în semnificații și umanism: „Ambii părinți au aceleași drepturi și îndatoriri față de copiii minori, fără a deosebi după cum aceștia sînt din căsătorie, din afara căsătoriei sau înfiați. Ei exercită drepturile lor părintești numai în interesul copiilor".

Deci, ambii părinți stau pe poziții egale față de copii în ceea ce privește drepturile, dar și îndatoririle. Nu se face nici o deosebire între regimul juridic al copiilor născuți din căsătorie sau în afara ei, ceea ce trebuie să primeze în exercitarea drepturilor și îndatoririlor părintești sînt interesele copilului.

Privită în această lumină, ocrotirea părintească se încadrează organic în preocupările de cel mai înalt interes ale societății noastre.

Fără îndoială, accentul cade asupra îndatoririlor și răspunderii părinților. Dar colectivitatea veghează și intervine ori de cîte ori este nevoie, prin mijloace de stat adecvate, ca și prin activități obștești. Este îndreptățită să o facă. Ca de atîtea alte ori, interesele personale se armonizează cu interesele colectivității noastre socialiste.

Îndatoririle și drepturile părinților se referă la persoana și la bunurile copiilor lor minori.

Printre *îndatoririle privind persoana copilului* cea dintîi care trebuie să fie amintită este *îndatorirea de a crește copilul*. Părinții sînt obligați să îngrijească de *sănătatea* și dezvoltarea fizică a copilului. *Educarea, învățătura și pregătirea profesională* a copilului trebuie să fie conforme cu însușirile și aptitudinile lui.

Creșterea copilului implică *îndatorirea de a-l supraveghea* în permanență, de a-i urmări comportarea în școală și în afară de școală.

Una din obligațiile esențiale ale părinților este *obligația de întreținere*. Dacă minorul are un venit propriu, acesta va fi folosit, în primul rînd, pentru creșterea, educarea, învățătura și pregătirea lui profesională. În caz de neînțelegere, întinderea obligației de întreținere datorată de părinți, felul și modalitățile executării, precum și contribuția fiecăruia dintre părinți se stabilesc de instanța judecătorească, cu ascultarea autorității tutelare.

Cînd întreținerea este datorată de părinte sau de cel care înfiază, ea se stabilește pînă la o pătrime din cîștigul din muncă pentru un copil, o treime pentru doi copii și o jumătate pentru trei sau mai mulți copii.

Părintele este obligat să dea întreținere copilului chiar după ce devine major, dacă este în continuarea studiilor, fără a se depăși vîrsta de 25 de ani. Pentru a beneficia de întreținere, copilul trebuie să dovedească stăruință în continuarea studiilor și obținerea unor rezultate corespunzătoare.

În legătură cu *drepturile privitoare la persoana copilului*, menționăm prevederea legală potrivit căreia copilul minor locuiește la părinții săi. În cazul cînd aceștia nu locuiesc împreună, ei vor hotărî de comun acord la care dintre ei va locui copilul. Dacă nu se înțeleg, decide instanța judecătorească, după ascultarea autorității tutelare și a copilului, cînd acesta a împlinit vîrsta de 10 ani. Și în această privință decisive sînt interesele copilului. De aceea, autoritatea tutelară poate da încuviințare copilului, după împlinirea vîrstei de 14 ani, să-și schimbe locuința, dacă aceasta se impune pentru desăvîrșirea învățăturii și a pregătirii sale profesionale.

Îndatorirea părintelui de a crește copilul implică *dreptul de îndrumare*, de a hotărî școala pe care trebuie s-o urmeze copilul, potrivit însușirilor lui, de a aplica minorului sancțiuni, bineînțeles în limitele pe care le impune grija pentru sănătatea, pentru dezvoltarea lui fizică și morală.

Cu privire la bunuri, părinții au dreptul și îndatorirea de *a administra* bunurile copilului lor minor și de *a-l reprezenta* în actele civile pînă la împlinirea vîrstei de 14 ani. După împlinirea acestei vîrste, minorul își exercită singur drepturile și își execută tot astfel obligațiile, însă numai cu încuviințarea prealabilă a părinților, spre a-i apăra împotriva abuzurilor. În raporturile dintre părinți și copii se aplică principiul *separației patrimoniale*.

Tot printre *dispozițiile speciale privind ocrotirea minorului* menționăm că descendentul, cît

ă a legiuitorului ea copilului

timp este minor, are drept la întreținere, oricare ar fi pricina nevoii în care se află. Desigur că aceste dispoziții trebuie corelate cu acelea potrivit cărora începînd de la vîrsta de 16 ani orice persoană aptă de muncă și care nu urmează cursurile unei școli este datoare să desfășoare, pînă la vîrsta de pensionare, o muncă utilă societății, care să-i asigure mijloacele de existență și dezvoltare spirituală.

Răspunderea ce derivă din nerespectarea îndatoririlor privind ocrotirea părintească este multiplă. Un rol important în asigurarea respectării legii revine *autorității tutelare*. Aceasta este obligată să controleze — prin vizite la locuințele copiilor și pe orice alte căi — modul în care părinții își îndeplinesc îndatoririle privitoare la persoana și la bunurile copilului. Dacă sănătatea sau dezvoltarea fizică a copilului este primejduită prin felul în care drepturile părintești sînt exercitate, prin purtare abuzivă sau prin neglijență gravă în îndeplinirea îndatoririlor de părinte, ori dacă educarea, învățătura sau pregătirea profesională a copilului nu se fac în spiritul iubirii, al devotamentului față de patrie, instanța judecătorească, la cererea autorității tutelare, va pronunța *decăderea părintelui din drepturile părintești*. Decăderea din drepturile părintești *nu scutește însă pe părinte* de obligația de a da întreținere copilului.

Părinții au o *răspundere civilă* alături de minori, ca semnatari ai contractelor de școlarizare, în cazul cînd elevii nu-și îndeplinesc obligațiile, părăsesc școala sau nu efectuează stagiul legal obligatoriu.

Tot o răspundere civilă, de data aceasta delictuală, este aceea a părinților pentru prejudiciile produse altora prin faptele ilicite ale copiilor lor minori.

Neîndeplinirea îndatoririlor lor legale poate atrage în sarcina părinților și o *răspundere contravențională*. De exemplu, este considerat contravenție refuzul părintelui de a prezenta copilul la vaccinările sau revaccinările obligatorii, ori la controlul medical. Tot astfel, cînd minorul a absentat nemotivat mai mult de 8 zile de la școală — este vorba de învățămîntul de cultură generală obligatoriu —, faptul constituie contravenție. Și exemplele, desigur, pot continua.

Legea pedepsește însă mai grav unele fapte considerate *infracțiuni contra familiei*, dintre care unele aduc atingere tocmai prevederilor legale privind ocrotirea minorului. O atare infracțiune este *abandonul de familie*, care constă în: părăsirea, alungarea sau lăsarea fără ajutor de către persoana care are obligația legală de întreținere a celui îndreptățit la aceasta, expunîndu-i astfel la suferințe fizice sau morale; neplata, cu rea-credință, timp de 2 luni a pensiei de întreținere stabilită pe cale judecătorească.

Punerea în primejdie gravă, prin măsuri sau tratamente de orice fel, a dezvoltării fizice, intelectuale sau morale a minorului de către părinți (sau de orice persoană căreia minorul i-a fost încredințat spre creștere și educare) constituie infracțiunea de *rele tratamente aplicate minorului*. De asemenea, este pedepsită *nerespectarea măsurilor privind încredințarea minorului*, constînd în următoarele fapte: reținerea de către un părinte a copilului său minor fără consimțămîntul celuilalt părinte sau al persoanei căreia i-a fost încredințat copilul potrivit legii, dacă creșterea și educarea copilului ar fi primejduită; fapta persoanei căreia i s-a încredințat minorul prin hotărîre judecătorească, spre creștere și educare, de a împiedica în mod repetat pe oricare dintre părinți să aibă legături personale cu minorul, în condițiile stabilite de părți sau de organul competent.

Prin întreaga ambianță a vieții noastre sociale, prin stăruitoarea muncă educativă desfășurată de stat, prin cadrul legal creat vieții de familie și ansamblul de măsuri social-economice consacrate acesteia, li se asigură minorilor condiții cît mai corespunzătoare pentru formarea, educarea și pregătirea lor, pentru dezvoltarea lor fizică și morală.

De aceea, fenomenul infracțional în rîndul minorilor se constată în cazuri din ce în ce mai rare.

Atunci cînd asemenea fapte se produc totuși, accentul cade pe acele măsuri care să ducă la reeducarea minorilor, în scopul redării lor ca elemente utile societății socialiste.

Potrivit legii penale, minorul care nu a împlinit vîrsta de 14 ani nu răspunde penal; cel care are vîrsta între 14 și 16 ani răspunde penal, dacă a săvîrșit fapta cu discernămînt; minorul care a împlinit vîrsta de 16 ani răspunde penal.

Față de minorul care răspunde penal se poate lua o măsură educativă ori i se poate aplica o pedeapsă, aceasta din urmă dacă se apreciază că reprezintă singura cale pentru îndreptarea minorului. Măsurile educative care se pot lua față de minor sînt: mustrarea, libertatea supravegheată, internarea într-un centru de reeducare sau internarea într-un institut medical-educativ.

Pedepsele ce se pot aplica minorului sînt închisoarea sau amenda, a căror limite se reduc cu o treime. Pedepsele complementare nu se aplică minorului. Condamnările pentru faptele săvîrșite în timpul minorității nu atrag incapacități sau decăderi.

În intenția noastră a fost ca dintr-o multitudine de reglementări legale să ne oprim asupra acelor dispoziții ce reliefează mai pregnant *calitatea de părinte* pe plan juridic și, desigur, și modul în care ea se reflectă asupra *statutului juridic al minorului*.

Desigur, am redat numai esența acestor dispoziții. Din toate aceste reglementări însă, ca un factor comun de forță, rezultă pînă la evidență o grijă imensă a legiuitorului față de copii, față de chezășia pe mai departe a continuității viguroasului nostru popor.

Prof. univ. dr. SANDA GHIMPU

Cum începem convieţuirea în doi?

„Căsătoria leagă pentru toată viaţa două fiinţe care nu se cunosc".

Honoré de Balzac

Cum ne alegem perechea şi cum începem convieţuirea în doi? Din ce resurse se compune această convieţuire, pe care o cunoaştem numai din exterior? Ce trebuie să cerem partenerului şi cum să ne purtăm cu el? Sînt întrebări cu care este confruntat fiecare partener al cuplului. Societatea are sarcina complexă de a contribui ocrotitor, oportun, fără nici un fel de imixtiune în viaţa particulară a cetăţenilor săi, la armonizarea cuplului, la stabilitatea lui.

Astăzi, în toată lumea se pun probleme ale educării tineretului pentru viaţa de familie. Ce ştim noi, generaţia adultă, despre tineri? Constatăm că sînt mai înaiţi decît părinţii lor şi nerăbdători să intre în viaţă, bat la porţile experienţei, învăţînd, muncind, iubind. În general, adaptarea socială a tinerilor care se pregătesc să devină soţi ridică unele probleme. Sînt anii cînd prieteniile se bazează pe valori morale, cînd se definesc personalităţile. Viaţa omului se desfăşoară pe două planuri: socio-profesional şi de familie. Dacă pentru profesie societatea şi familia fac totul, pregătirea tinerilor pentru viaţa de familie este lăsată oarecum pe planul al doilea. Cu alte cuvinte, asigurîndu-se tinerilor, viitori soţi, cît mai bune condiţii socio-profesionale, funcţia principală a familiei este lăsată să se realizeze „în mers", crezîndu-se că aceasta vine de la sine, cu vremea.

Iată un prim exemplu: în entuziasmul tinereţii, noul cuplu nu se gîndeşte la faptul că veniturile lui vor fi de aici încolo adunate în comun, cheltuielile trebuind să fie făcute pentru nevoile economice comune, dar şi pentru trebuinţele fiecărui soţ în parte. De aici se nasc nu o dată conflicte care pot duce în scurt timp la destrămarea familiei. Societatea este interesată ca această perioadă de adaptare să treacă fără conflicte şi fără ca fiecare din cele două perechi de părinţi ale tînărului cuplu, în loc să atenueze starea de conflict, să o agraveze. Cum? Dacă pentru un statut socio-profesional, pentru un hobby sau pentru orice altă îndeletnicire omul găseşte modalităţi de a se instrui, pentru constituirea grupului marital nu s-a „organizat", încă, nici o formulă de învăţare. Iată de ce sociologi din diverse ţări pun mereu mai insistent problema pregătirii premaritale. E ceea ce a condus, dealtfel, la înfiinţarea unor cabinete de sfat premarital, cum le-am numit noi pe cele cîteva constituite pe lîngă consiliile populare ale sectoarelor 1 şi 2 Bucureşti şi consiliile populare municipale Cluj-Napoca, Zalău, Tg. Mureş, Braşov, în cadrul serviciilor de stare civilă şi care şi-au asumat dificilul rol al pregătirii pentru viitoarea viaţă de familie. Specialişti din diverse domenii: medical, pedagogic, sociologic, juridic, economic sfătuiesc separat (pe sexe) viitorii parteneri, descoperindu-le cele mai diverse aspecte ale vieţii de familie, ale modului în care, cu maturitate, cu înţelegere şi mult tact, cei doi trebuie să se integreze în acest microgrup social pentru tot restul vieţii. Sigur, nu există nişte reţete unice ale fericirii în viaţa de familie, dar cred că aici viitorii soţi pot descoperi începutul drumului în doi.

VALENTINA NEGRIŢOIU,
sociolog

De ce e bine să avem copii din primii ani ai căsniciei?

Cîte visuri, cîte nopți de veghe și de gînd, cînd este vorba de constituirea unei noi familii! Atît „EA" cît și „EL" își pun atîtea probleme!

Aceasta pentru că noul cuplu, abia constituit, trebuie să-și adopte formulele sale de viață rațională vizînd munca, alimentația, odihna, convieţuirea conjugală. În urma cercetărilor făcute de noi, constatăm însă că multiplelor probleme, și mai ales celor intime, nimeni nu le dă răspuns, în perioada pregătirii pentru viața de familie. De aceea, îmi permit mai întîi să subliniez, pentru tinerii ce peste cîțiva ani vor fi soți, o problemă de mare intimitate: din punct de vedere medical, la 17—18 ani, relațiile sexuale, cu toată pulsiunea lor, nu corespund unor necesități reale ale vîrstei. În problema relațiilor sexuale, o viață dusă la întîmplare, prematură, este pîndită de pericolul unor boli, de traume sufletești greu de trecut. Consider, în schimb, că aceasta este de fapt perioada cea mai propice pentru educarea și formarea tinerilor pentru viața de familie. În cabinetele de sfat premarital, medicii ar trebui să insiste și să explice viitorilor soți ce semnificație au raporturile între sexe, de ce trebuie respectată personalitatea fiecărui partener, ce înseamnă o viață conjugală normală, de ce trebuie să aibă copii din primii ani de căsătorie. Tinerii trebuie să fie convinși că nimic nu poate fi mai trist decît o familie stingheră un cuplu aibit de ani, dar... fără copii.

Femeile care din diverse motive nu duc la termen primele sarcini se supun unor tratamente îndelungate pentru a păstra sarcinile survenite tardiv, ori pot să ajungă la o sterilitate definitivă cauzată de avorturi. Pe de altă parte, pe măsură ce trec anii, prolificitatea cuplului este tot mai scăzută, iar calitatea produsului de concepție se resimte.

Societatea noastră pune la dispoziția familiei foarte multe servicii, despre a căror existență aflăm mai tîrziu sau nu le folosim cum trebuie. Dacă ar fi să ne oprim numai asupra analizelor prenuptiale, care de regulă se efectuează în mare grabă, și numai în zilele premergătoare căsătoriei, se înțelege că tinerii nu le acordă nici o importanță. Ulterior, cînd trec anii și urmașul dorit nu apare, ori apare cu malformații, soții își fac reproșuri reciproce. În loc să consulte împreună cabinetele de specialitate, de obicei este trimisă la medic numai soția, ori ea este exclusiv învinuită.

La centrul de combaterea sterilității, contracepție și sfat genetic al Spitalului clinic Filantropia, pe care îl conduc, am organizat un serviciu de ginecologie infantilă, pentru examinarea fetițelor în vederea prevenirii sterilității primare, corectîndu-se eventualele modificări ce apar la anii pubertății (12—13 ani). Acest cabinet, și altele similare din țară, efectuează investigații în domeniul hormonologiei, citologiei și, în același timp, prin acțiunile pe care le organizează, contribuie la educarea sau la informarea părinților, a mamelor în special, a educatorilor. Adesea, descoperim situații paradoxale: tineri foarte bine pregătiți și instruiți profesional nu știu nimic despre un domeniu vital, al pregătirii pentru viața de familie. Armonia cuplului, soții trebuie să și-o întemeieze pe dragoste, dovedind înțelegere, tact, abordînd inteligent neconcordanțele inerente începutului.

Datorită lipsei de informare și educare se pot ivi unele dificultăți. După observațiile noastre, se întîlnesc relativ frecvent manifestări de frigiditate feminină, manifestată prin absența sensibilității sexuale. Este vorba însă de un fenomen care se constituie lent, afirmîndu-se deplin spre vîrsta de 40 de ani. Există, desigur, și o frigiditate primară, care are, de obicei, o explicație psihologică și poate avea mai

Copii din primii ani

multe cauze, între care începutul vieții sexuale în condiții neadecvate, uneori brutale, ocupă un loc important. Consultul și destăinuirea amănuntelor față de medic vor asigura tratamentul adecvat fiecărui caz în parte.

Tulburările sexuale masculine, tot atît de frecvente, pot fi organice sau de ordin psihologic, și numai prin examinarea din timp, într-un serviciu de profil, care presupune consult în echipă de specialiști, cel în cauză poate beneficia de tratament.

Micile neplăceri ale vieții cuplului pe acest plan sînt, așadar, perfect remediabile.

Pentru sănătatea descendenților, soții trebuie să aibă siguranța unei depline sănătăți, a unei ereditări lipsite de încărcătură patologică. Controlul medical se impune, pentru că deși soții sînt aparent sănătoși, pot avea anumite afecțiuni ce se transmit ereditar, „sărind" peste unele generații. De aceea, în cadrul consultațiilor premaritale, sfatul genetic constituie o foarte eficientă profilaxie.

Ceea ce este absolut obligatoriu să știe orice tînără care va deveni mamă este că trebuie să se prezinte la prima consultație prenatală înainte ca sarcina să depășească opt săptămîni.

Permanent alături de viitoarea mamă trebuie să stea soțul ei. El, viitorul tată, care într-o zi, emoționat, va veni să-și ducă acasă din maternitate soția și copilul, acest „bot de aur" care va deveni bucuria lor cea mai adevărată.

Am schițat cîteva sfaturi cu gîndul că numai prin sănătatea fiecăruia dintre parteneri se asigură sănătatea cuplului și a descendenților, a familiei.

Conf. dr. ION LEMNETE

Este grea meseria de mamă? Dar de tată?

Noi, care am fost odată copii, cum ne pregătim și mai ales cum „profesăm" meseria de părinte? Fiecare vîrstă a copilului creează pentru părinți responsabilități tot mai mari. Pentru sosirea copilului pe lume, părinții fac pregătiri minuțioase. În astfel de preocupări trebuie să se includă și crearea de relații afective, favorabile, în întreg grupul familial. Frații trebuie să-l primească pe cel mic cu dragoste și cu duioșie, să-l ocrotească și să-l aștepte înainte chiar să vină pe lume. Structura și funcțiile familiei actuale impun inițierea tatălui în unele probleme ale creșterii și dezvoltării armonioase a copilului. Redus doar la grija contribuției materiale, aportul tatălui este insuficient și creează dezechilibru în profesiunea de părinte. Bărbatul ar trebui să știe să cultive în plus sentimentul de stabilitate, de încredere, de liniște, atît de necesar echilibrului afectiv al familiei, al copiilor în special. Discordanțele dintre părinți sînt de natură să facă pe copil instabil, agitat, nefericit. Climatul familial în care mocnește o enervare latentă, nu totdeauna zgomotoasă, dar marcată de ieșiri conflictuale, generează dispoziții nefavorabile copilului, care este obligat să treacă de o parte sau de alta. Conflictul părinților devine propriul lui conflict, abătîndu-i de la procupările specifice vîrstei și perturbîndu-i dezvoltarea psihică. Unii părinți sporesc frecvența și gravitatea pedepselor, fără să știe că mai tîrziu reversul acestora se va manifesta prin dificultăți de adaptare a copilului la cerințele mediului social, școlar sau profesional. Alți părinți au o deosebită predilecție pentru rechizitorii cotidiene. Aceștia ar trebui însă să constate lipsa de rezonanță în sufletul copilului, transparența argumentelor lor, pe care copiii nu le pot accepta atîta timp cît părinții nu au ales calea de comunicare afectivă, deschisă, directă. Continua hărțuială a copilului, nesfîrșitele critici și reproșuri, situații în care pedeapsa se repetă pentru aceeași vină, descurajează și demobilizează copilul.

Mulți copii cu probleme psihice în evoluția lor sînt „rezultatul" nepregătirii adulților pentru meseria de părinte. Datorită necunoașterii stadiilor care se succed în evoluția copilului, a perioadelor de dificultate, de contrarietate, unii părinți aplică pedepse în momente de instabilitate psihică, cînd, dimpotrivă, acesta are nevoie de toată dragostea.

Educația este o operă de creație continuă, o acțiune pe termen lung, o investiție în timp, care oferă satisfacții, dar care cere cunoaștere. Modelat cu pricepere, răbdare și calm, copilul de astăzi va fi, la rîndul lui, părintele model de mîine.

Conf. dr. GH. TĂNĂSESCU

Modelul oferit de dumneavoastră

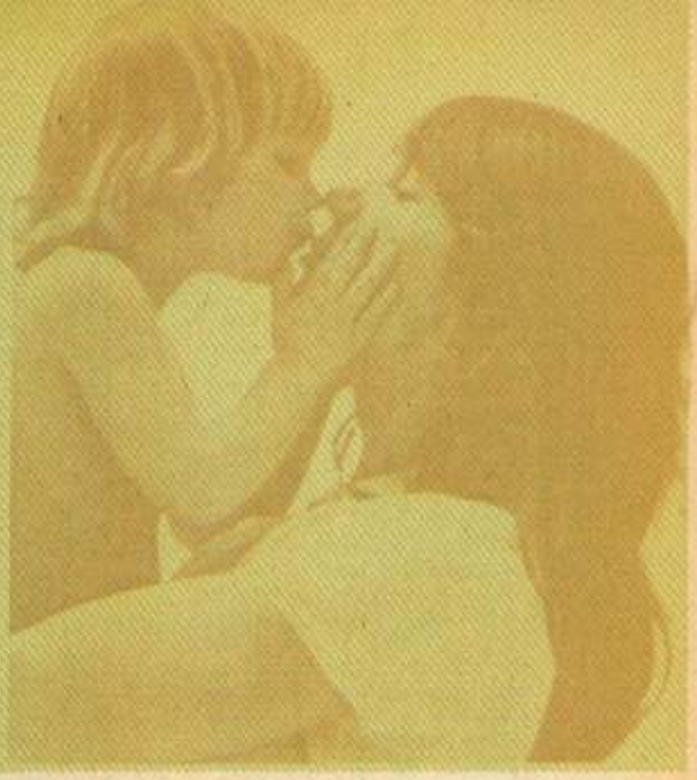

Da, modelul oferit de dv., adulţii, în general, este copiat întocmai de copii înainte chiar ca aceştia să înţeleagă semnificaţia sa educativă. Odată cu intrarea în şcoală, cadrul şi rolul mediului social ca factor important în dezvoltarea sănătăţii afective şi mintale a copilului se amplifică. În ceea ce priveşte familia, trebuie diferenţiate trei mari grupe de greşeli educative ale părinţilor: ale celor excesiv de grijulii, sau, dimpotrivă, de severi şi ale celor indiferenţi. În familiile cu părinţi hiperprotectori, anxioşi, copiii sînt neliniştiţi, fricoşi, dependenţi, greu adaptabili. Sînt apoi părinţii care dau „verdicte" pedagogice axate pe experienţe personale rigide. Şcolarii mici, proveniţi din asemenea familii, prezintă dizarmonii psihice, rigiditate, duritate în relaţiile cu colectivul. O altă categorie de atitudini greşite din punct de vedere educativ aparţine părinţilor inconsecvenţi, oscilanţi în comportament, care trec de la asprimea exagerată, de la duritate la exces de protecţie, îngăduinţă şi răsfăţ. Şcolarii proveniţi din asemenea familii au deficienţe în comportare, tulburări de echilibru emoţional, afectiv şi chiar manifestări nevrotice, care le îngreunează adaptarea în colectivul clasei. Conştient sau nu, unii părinţi ţin neapărat să-şi vadă realizate, prin copii, propriile lor aspiraţii, fapt pentru care vor să le impună o anume profesie. În conflict cu posibilităţile lui de efort, şcolarul este astfel supus unor suprasolicitări care pot avea rezonanţe de natură psihică sau care pot naşte sentimente de culpabilitate, de opoziţie, de lipsă de iniţiativă sau dorinţa de fugă. La fel de grav este şi dezinteresul pentru educaţia copiilor în perioadele de început de şcolarizare. Receptarea de către copii a acestui dezinteres poate avea

Dialog intim

Mai mult sau mai puțin mărturisit, dar cu siguranță păstrate în noi, purtăm prin ani trăirile vieții noastre intime care, cu sau fără motiv, ne pun pe ascuns întrebări. Problemele vieții intime, inclusiv cele ale vieții sexuale, nasc nedumeriri, temeri etern umane, pe care familia și școala ar trebui să le trateze cu mai multă insistență educativă. Este poate o pudoare greșit înțeleasă, pe care generațiile viitoare vor trebui s-o abordeze mai deschis, ca pe o necesitate a științei despre noi, urmărind, în final, sănătatea fizică și psihică a familiei.

Printre multele scrisori primite la redacție, specialiștii noștri sînt întrebați cu privire la viața sexuală și potența în cuplu. Ne-am adresat tovarășei doctor **Madeleine Mălcănescu-Georgescu,** medic primar, specialist în probleme de andrologie:

— O problemă a cuplului, a vieții sale intime este legată adesea de tulburările comportamentului sexual al bărbatului, tulburări care pot apărea la toate vîrstele, dar ale căror cauze sînt diferite.

Astfel, la cuplul tînăr, conflictele sexuale pot fi determinate de factori ca: lipsa de experiență sexuală anterioară a tînărului soț, emotivitatea excesivă a acestuia, neîncrederea în sine, generată de unele practici trecătoare din adolescență etc. Tinerii trebuie să știe însă că o viață dezordonată, cu consum excesiv de alcool, cu nopți pierdute, cu exces de tutun și cafea generează adeseori eșecuri în viața sexuală. Uneori însă, tineri abia ieșiți din adolescență pot avea deficiențe endocrine care necesită tratament. În asemenea cazuri se constată fie o dezvoltare genitală și sexualizare insuficientă (hipogonadism), fie o afecțiune ce trebuie depistată încă în primii ani ai copilăriei, cum este criptor-

Modelul oferit

drept consecințe tulburări ale unor funcții psiho-motorii și chiar de dezvoltare a limbajului. Asemenea situații s-au evidențiat în special în unele familii cu părinți recăsătoriți, vitregi.

În universul familiei, părinții rămîn pentru copii modelele cele mai apropiate, unice. Pentru copii, tatăl reprezintă puterea, autoritatea și siguranța. Cînd însă tatăl este excesiv de sever, cînd nu tolerează copilului nici cea mai mică încălcare a ordinelor sale, cînd pentru orice nimic are gata pregătită o pedeapsă, cînd îi contrariază temele parcă abia așteptînd să-i afle o nouă greșeală, copilul devine temător, neîncrezător, lipsit de personalitate. Sînt tați care nu pot să înțeleagă marea durere a acestor copii, cărora le dictează pînă și cum să se joace.

Relațiile mamă-copil sînt marcate, de obicei, de imaginea unei nesfîrșite dragoste, ele reprezintă un teritoriu de refugiu, de înțelegere, de ajutor pe care el, copilul, le așteaptă. Un tată prea exigent și o mamă prea indulgentă sînt însă un cupl-

hidia (testicole necoborîte) și altele. În astfel de situații se indică o terapie hormonală susținută și condusă numai de medicul specialist, terapie care corectează în timp relativ rapid asemenea deficiențe. Fără teamă, însă, tinerii aflați în astfel de situații se pot căsători și pot avea cu siguranță copii și o familie fericită.

Probleme ale vieții sexuale se pot ivi deseori și după mai mulți ani de căsătorie, cînd, fără un motiv aparent, bărbatul constată scăderea treptată a virilității sale. Indirect, se creează în familie o stare conflictuală, mai ales dacă soția nu știe să procedeze cu calm și înțelegere. Cauzele trebuie căutate în primul rînd în posibilele dereglări funcționale provocate de stres psihic sau fizic îndelungat, conflicte familiale, intoxicație alcoolică sau tabagică și chiar abuzul de unele medicamente (tranchilizante) etc.

Alteori însă, scăderea potenței sexuale este cauzată de boli organice: metabolice, hormonale, urogenitale sau vasculare. Între afecțiunile metabolice, diabetul zaharat, insuficient sau incorect tratat, se însoțește de tulburări sexuale. Nu fără importanță trebuie privită în asemenea situații atît obezitatea, cît și viața sedentară. Între bolile endocrine, adenomul hipofizar, hipertiroidia, insuficiența glandelor suprarenale se asociază adesea acestei stări care determină o problemă de viață a cuplului. Mai mult, afecțiunile uro-genitale inflamatorii (prostatita) sau neinflamatorii (adenomul de prostată) pot fi incriminate ca factori aliați ai bolii. Tulburările vasculare, în special ateroscleroza, hipertensiunea arterială, cauzînd o insuficientă irigație sanguină la nivelul organelor genitale duc de cele mai multe ori la tulburări diverse.

În funcție de cauza declanșatoare a insuficienței sexuale a bărbatului se instituie deci și tratamente diferite. Acestea, administrate numai sub control medical, cu perseverență și răbdare, dau întotdeauna rezultate satisfăcătoare.

Tratamentul medicamentos trebuie însă însoțit și de „tratamentul afectiv" al familiei, al soției în special, știut fiind că, în majoritatea cazurilor, tulburările de comportament sexual au și o componentă majoră psihică.

– De ce m-ai adus pe lume, mamă, dacă nu vrei să-mi dai bani ca să trăiesc?

care nu poate asigura o bună educație copilului. În asemenea situații, în subconștientul copilului se naște ideea unei opoziții tată-mamă. Îndepărtîndu-se de părintele sever, copilul parcă constituie tacit o înțelegere cu mama, devalorizînd imaginea tatălui, totuși atît de necesară pentru formarea psihologică și morală a sa. Un tată indulgent și o mamă exigentă nu constituie nici ei un climat favorabil unei dezvoltări echilibrate. Cînd ambii părinți sînt exagerat de exigenți, climatul educativ va fi rece, aspru, sever. Copilul va avea stări de neîncredere, de ripostă impulsivă față de ceilalți, gata mereu de apărare sau lăsîndu-se pedepsit pentru orice. Un sentiment de neliniște, de inferioritate, de descurajare își va pune amprenta pe comportamentul său de mai tîrziu.

Ambii părinți indulgenți vor crea copilului sentimentul de continuă căutare a unui sprijin moral ferm, îl vor lipsi de inițiativă.

Adunîndu-și puterea educativă, părinții trebuie să coopereze în modelarea comportamentală, în educarea și formarea copilului lor, pentru a-i asigura o bună integrare socială și profesională.

Conf. dr. GH. TĂNĂSESCU

Controverse în definirea inteligenței copilului

Care părinte nu urmărește progresele copilului său? Va fi el, oare, un geniu sau un „greu de cap"? Aprecierea părinților nu poate fi decît subiectivă. A dispune de o apreciere obiectivă a facultăților intelectuale ale copilului său a fost dintotdeauna visul de aur al oricărui părinte. Dar și al pedagogilor.

A acuza un copil mai puțin înzestrat pentru anumite activități de lenevie sau rea-voință, nu va fi de nici un folos, mai

mult, nu va face altceva decît, poate, să-l demoralizeze şi să-l împingă chiar sub limitele sale reale, cu toate implicaţiile psihologice şi sociale pe care le comportă o asemenea eroare.

Dar care sînt limitele sale reale? Oamenii de ştiinţă caută de mult timp metodele corecte prin care, din punct de vedere ştiinţific, să se poată determina „coeficientul de inteligenţă" al copilului. Aşa s-a ajuns la testele de inteligenţă I.Q (intelligence quotation, în engleză) sau Q.I (le quotient intellectuel, în franceză). Primul test pentru copii de vîrstă mică a fost elaborat de psihologul francez Alfred Binnet. Observaţia că, pe măsură ce copiii cresc, capacitatea lor de a rezolva problemele creşte şi ea, i-a sugerat noţiunea de vîrstă mentală, diferită de cea reală. De exemplu, un copil de 10 ani, a cărui vîrstă mentală era de 13 ani, avea un Q.I. de 130, în timp ce un copil de 10 ani cu o vîrstă mentală de 7 ani avea un Q.I. de 70. Urmînd însă metoda lui Binnet, s-a ajuns, la un moment dat, la aberaţia că un bebeluş de 1 an care reuşea să treacă testele la fel de bine ca un copil de 2 ani era gratificat cu un Q.I. de 200 de puncte! Ulterior, testele de inteligenţă au fost perfecţionate, bazîndu-se pe metode statistice de calcul, mai exacte. Şi totuşi întrebarea: se poate măsura exact inteligenţa sa? (fără riscul unor greşeli cu consecinţe pentru viitorul şi destinul profesional şi social al copilului) persistă. Răspunsul definitiv nu a fost încă dat.

Nu există, spun unii, nici un mister în a determina coeficientul intelectual al unui individ, aşa cum nu există nici un secret în a afla temperatura unui pacient cu ajutorul termometrului. Lucrurile nu sînt chiar aşa simple, afirmă alţii. Inteligenţa e o noţiune foarte dificil de „cernut", ea nu poate fi testată la fel de uşor ca, să zicem, vederea. Măsurarea inteligenţei copilului, declară sentenţios alţii, e întotdeauna un subiect de eroare. O apreciere a inteligenţei efectuată în copilăria mică nu are nici o legătură cu facultăţile mentale complexe care formează inteligenţa adultului de mai tîrziu, susţin alţii. S-au întîlnit, însă, cazuri de copii cu un Q.I. mediocru, care datorită mediului educativ, au obţinut, la maturitate, rezultate bune la testele de inteligenţă.

Conceptul de inteligenţă naşte, în general, convingerea că toate facultăţile intelectuale ale individului, atît de diverse prin ele însele, sînt intim legate între ele. Ar rezulta că dacă cineva e excepţional într-un domeniu, el ar trebui să fie în toate. Dacă cineva se bucură de o memorie bună, el ar trebui să aibă toate şansele de a folosi un vocabular mai bogat, de a fi „forte" în matematici etc. Or, asemenea asociaţii nu se verifică întotdeauna în practică.

Luînd în considerare toate (sau aproape toate) facultăţile intelectuale ale individului, testele de inteligenţă vizează evaluarea abilităţii sale generale, pornind de la un eşantion de aptitudini particulare, reieşite din modul de rezolvare a unui anume număr de probleme intelectuale de tip divers şi făcînd media rezultatelor obţinute. Unele teste sînt întocmite special pentru a determina calităţi specifice (ca cele ale vocabularului, raţionamentului verbal, percepţiei spaţiale, memoriei, simţului matematicii). Asemenea teste se dovedesc utile mai ales în orientarea şcolară, selecţia pentru anumite profesii, diagnosticarea unor handicapaţi etc.

Ce este deci acest controversat Q.I.? Un număr care exprimă gradul de inteligenţă al unui individ în raport cu contemporanii săi. Dacă un Q.I. mediu e socotit prin definiţie 100, rezultatele peste 100 indică un Q.I. superior mediei, iar cele sub, unul inferior. Deşi teoretic valorile pot creşte sau descreşte nelimitat, în practică (în ţările în care se folosesc curent asemenea teste) nu se cunosc valori sub 50 şi nici peste 150 de puncte. Majoritatea indivizilor gravitează însă în jurul lui 100 de puncte.

Unele diferenţe în aptitudini

În ansamblu, coeficientul de inteligenţă al bărbatului şi al femeii se relevă foarte asemănător, dar cercetări recente au remarcat, din punct de vedere biologic, unele diferenţe de aptitudini între băieţi şi fete, care apar la cîteva luni după naştere şi prefigurează, încă de pe atunci, diferenţele vîrstei adulte. De la început fetele arată mai mult interes pentru stimulii sonori şi băieţii pentru cei vizuali. Facultăţile de limbaj sînt „regizate" de emisfera stîngă a creierului, în timp ce aptitudinile vizuale şi spaţiale sînt localizate mai curînd în emisfera dreaptă. Ceea ce concordă cu constatarea unor autori asupra dezvoltării neuroanatomice mai avansate a emisferei stîngi la fetiţe şi a emisferei drepte la băieţi, această repartiţie a aptitudinilor fiind socotită ca rezultat al evoluţiei. Oricum, aceste diferenţe ar explica, după unii, de ce bărbatul şi femeia nu au excelat (cel puţin pînă în prezent) în aceleaşi activităţi. Bineînţeles, există însă şi exemple, din ce

în ce mai multe, zicem noi, prin care practica infirmă ipotezele amintite, confirmînd în schimb generoasele teorii materialist-dialectice despre posibilităţile umane, egale în aceeaşi măsură pentru femei ca şi pentru bărbaţi

Cît datorează inteligenţa eredităţii şi cît educaţiei?

Păstrîndu-ne rezerva faţă de unele unilateralizări, absolutizări (a rolului exclusiv al eredităţii, de exemplu), credem că importanţa testelor de inteligenţă (de aptitudini) pentru viitorul copilului, al tînărului, în a-i oferi posibilitatea de a afla, din vreme, şansele reale de reuşită într-un domeniu sau altul, rămîne o problemă deschisă, care ar trebui să dea mai mult de gîndit părinţilor, şcolii, tuturor celor care răspund de educaţia tinerei generaţii.

Sigur, un asemenea test, oricît ar fi de complet, nu poate fi factorul determinant al succesului profesional (implicit de existenţă), dar orice meserie calificată cere azi un minimum de calităţi intelectuale, care trebuie să predomine (înainte ca alte valori să intre în joc). Dacă cineva doreşte să urmeze studii universitare, puţin importă dacă rezultatul testului va fi de 85 sau 90 de puncte, dar poate... e mai bine să renunţe. Dificultăţile pe care acesta o să le întîlnească pe parcurs s-ar putea datora şi altor factori decît coeficientului său propriu de inteligenţă (schimbarea motivaţiilor, conturarea personalităţii etc.). Dar, oricum, a dispune de o apreciere obiectivă a facultăţilor intelectuale ale copilului se dovedeşte mai mult decît utilă în diverse circumstanţe. Cînd copilul e mai puţin înzestrat cu anumite calităţi intelectuale, un asemenea test, făcut din vreme, ar putea să-i ajute să evite unele greşeli, eşecuri. Ca şi pe părinţii care ţin cu orice preţ să-şi vadă, de exemplu, copilul angajat în studii de medicină, cînd de fapt fata sau băiatul nu vor fi nici strălucitori, nici fericiţi în activităţi pentru care nu sînt înzestraţi, sau, cum se spune, pentru care nu au nici o chemare. Ceea ce uită sau nu ştiu aceşti părinţi (şi nu numai ei) este că, dimpotrivă, trebuie să le încurajeze (şi nu să le anihileze) adevăratele talente, realele lor interese (descoperite eventual chiar cu ajutorul unor asemenea teste de evaluare a inteligenţei) îndreptîndu-i spre meserii pentru care se simt natural atraşi. La fel, e foarte bine ca părintele să afle din timp că fetiţa sau băieţelului lor sînt realmente dotaţi peste medie. Descoperirea făcută la vreme poate conduce copilul, canalizîndu-i viitoarele studii, spre cariera în care inteligenţa să fie folosită din plin, şi pentru interesul particular, dar mai ales pentru al societăţii.

Revenind la întrebarea cît la sută din inteligenţă se datorează eredităţii şi cît la sută educaţiei, nu putem fi în nici un caz adepţii teoriilor care susţin că factorii educaţionali au o influenţă minimă, dar păstrîndu-ne în limitele unei obiectivităţi ce vrea să respecte punctele de vedere ştiinţifice, chiar divergente, credem că introducerea pe scară mai largă şi de la vîrste mai tinere a unor teste de depistare a unor abilităţi, implicit calităţi intelectuale, nu poate decît să vină în ajutorul educatorului, făcîndu-i să cunoască din vreme atît punctele tari, cît şi cele slabe ale copilului, adolescentului.

Contrar şi părerilor înguste, care susţin că inteligenţa individului este exclusiv reflexul grupei socio-economice căreia îi aparţine, trebuie să arătăm că cercetări recente au dovedit că inteligenţa individului este, dimpotrivă, cea care influenţează, în condiţiile civilizaţiei actuale, nivelul său social. S-a constatat că, în general, copiii cu un Q.I. ridicat se nasc în aceeaşi măsură în familiile de oameni cu activităţi fizice, ca şi în cele în care părinţii au profesii intelectuale; că părinţi cu o inteligenţă eminentă au avut copii mediocri; au fost cazuri cînd aceste teste au descoperit la unii copii capacităţi proprii care i-au distins net de părinţi, ridicîndu-i mult peste nivelul lor de inteligenţă. Toate acestea sînt tot atîtea argumente că gradul de inteligenţă e în aceeaşi măsură dependent şi de calitatea intelectuală a ascendenţilor (ereditatea), dar şi de mediul social, formativ, educaţional. Şi chiar cu toată relativitatea rezultatelor implicată, asemenea teste extinse mai larg în reţeaua şcolară sau poate chiar şi preşcolară s-ar dovedi mai mult decît utile, nu numai pentru individ, dar şi pentru societate.

NIKI GEORGESCU
Consultant ştiinţific
dr. C. MAXIMILIAN

Dosar alcătuit de
SMARANDA SBURLAN

DE LA A LA Z

MINIDICȚIONAR EDUCATIV PENTRU PĂRINȚI ȘI COPII

Adevărul cel mai important într-o căsnicie este să afli în timp util că, dincolo de adevărul tău personal — adevăr categoric, de necontestat, ba chiar și scutit de taxele subiectivității —, dincolo deci de gardul ființei tale, mai există un adevăr: cel al ființei de lîngă tine. Al ființelor de lîngă tine. Care adevăr sîntem înclinați — dintr-o cunoscută deficiență de percepție a ochiului nostru drept, încă neclasificată de specialiști, dar semănînd oarecum cu strabismul — să-l vedem mult mai mărunt, mai discutabil, mai nehotărît și, evident, mai apăsat de subiectivitate decît al nostru. Boala aceasta a „marelui adevăr personal" se numește, în termeni populari, „numai eu am dreptate" sau, mai cult, „egoism la purtător", și se tratează cu picături: în ochi, ca să te poți uita mai atent la omul de lîngă tine; în urechi, ca să-i poți auzi mai bine și necazurile, și bucuriile; pe limbă, pentru ca, înghițindu-le, să ajute memoriei să funcționeze matematic în direcția aducerii la același numitor: a gusturilor, intereselor, ceasurilor libere, obligațiilor casnice. Pentru că, chiar dacă separați sîntem eu, tu, ei-băiatul, ea-fetița, ei-bunicii, laolaltă facem totuși un singur noi: adică familia.

Bunicii sînt ființe umane de o factură specială care — printr-un efort rarisim al naturii — se nasc de cele mai multe ori direct la vîrsta înțelepciunii, a pensiei și a uitării de sine. Au o mare valoare familialo-socială (de unde și proverbul: „dacă n-ai bunici, să-ți cumperi") și sînt adesea folosiți pe post de zestre (noțiune revoltă, care s-ar putea azi traduce aproximativ prin carnet de CEC, apartament proprietate personală sau „Dacie" — indiferent de tip). Bunicii sînt utilizabili cu rezultate verificate: în creșterea nepoților, efectuarea aprovizionărilor zilnice, petrecerea vacanțelor de vară și pregătirea conservelor de iarnă. Au pretenții minime de la viață, consumuri reduse de materii prime și materiale, dar nu pot exista fără multă căldură (sufletească) și tot atîta cantitate de respect (omenesc). Fără a-și schimba caracteristicile generale, bunica se mai numește uneori și soacră, și atunci — în mod paradoxal — îi scade valoarea de întrebuințare. Atenție deosebită la modul de tratare a bunicilor: sînt fragili și vulnerabili. Uneori există riscul ca randamentul lor pedagogic să scadă din cauza excesivei îngăduințe și iubiri bunicești. A se evita atunci cu grijă conflictele de principii între generații: ele pot provoca crize de hipertensiune arterială ce-i suspendă o vreme pe bunici din funcțiune. Or, ei rămîn totuși — există dovezi arheologice incontestabile — de neînlocuit.

Fenomen mutat din mediul natural (unde se numește furtună, aversă, cutremur ori erupție vulcanică) în mediul familial (unde se mai intitulează și scandal, reproșuri, scene), cu rezultate de obicei nule: zero la zero. Cu cît este mai aprinsă cearta, cu atît ea răcește pe mai lungă durată relațiile afective dintre soți: fapt dovedit de temeinice cercetări științifice verificate în practică. Se iscă îndeobște din fleacuri și ne autoconsolăm cu ideea că prinde bine pentru că se termină (ca la cinema) cu happy-end, cu dulci împăcări. Teorie aflată încă în discuția maselor largi a soților legitimi de pe Terra. Cearta afectează nervii (încordîndu-i), creierul mic (provocîndu-i durerea numită cefalee), stăpînirea de sine (suspendînd-o) și nu duce decît tot acolo de unde a pornit: adică fiecare dintre soți rămînînd convins de propria-i dreptate. Cînd se desfășoară în fața copiilor, compromiterea părinților este inevitabilă și e însoțită de scăderea temperaturii autorității lor morale. Dintre procedeele inventate pentru a o înăbuși în fașă, nu mai menționăm aici banala numărătoare pînă la zece, întrucît s-a dovedit că atunci cînd se aprinde scînteia certei, soții capătă brusc amnezii aritmetice. Mai eficient este, se pare, băutul unui pahar de apă rece, înghițitul cuvintelor în sec sau trîntirea ușii pe dinafară, cu yala trasă. Oricum, savanții au demonstrat negru pe alb că cearta — cu variantele sale numite scene, reproșuri, scandaluri — nu a făcut niciodată, pe nimeni, mai bun, mai binevoitor, mai îngăduitor sau mai înțelept. Și nici nu a vindecat vreunul din cusururile omenești. Se desfășoară, deci, prin sateliți, eforturi susținute de a se elimina din viața familială sămînța de vrajbă: viitorologii afirmă că putem avea

speranțe. Ce ne-am face oare fără speranțe?

Deprinderile sînt de două feluri: bune și rele, primele fiind cele care dau, se pare, mult mai multă bătaie de cap în a fi însușite decît celelalte (deprinderile rele sînt — se știe — ca gripa virotică: ușor de luat, greu de lepădat). De aceea, în materie de deprinderi bune, părinții trebuie să bată fierul cît e cald, fontanela căpșorului încă neînchisă și firea copilului încă nepronunțată. Se poate chiar suspenda — pe răspunderea noastră — democrația părintească, atunci cînd e vorba de inculcarea noțiunilor de simț al ordinii, duș zilnic, punctualitate și spălat pe dinți. Se mai pot folosi — pe aceeași răspundere — și unele din procedeele dresurii, dat fiind că nici o făptură vie, cuvîntătoare ori nu, nu știe profita mai bine de slăbiciunile omenești ca o odrasliă adorată, care te bombardează cu urletele, te dezarmează cu „nu vreau!" său, te șantajează sentimental cu nepofta de mîncare. Drept care, învățați copiii — odată cu prima poezie, primii pași de balet și cu prima oră de patinaj — să-și spele singuri prima farfurie, să-și fiarbă singuri primul ou, să-și facă singuri primele lecții. Asta, înainte de a afla că există pe lume sclave învestite pe viață cu aceste funcții — sclave numite și mame. Vă asigurăm că mulțumirile pentru aceste bune deprinderi vor veni, ce e drept, mult mai tîrziu (poate atunci cînd copiii de azi vor ajunge părinții de mîine), dar vor veni!

Egoismul este una din formele (des uzitate) ale minunatului simțămînt omenesc numit iubire, numai că este o iubire unilateral dezvoltată și îndreptată exclusiv în direcția propriului eu. El are calitatea de a se autogestiona și autoaproviziona cu mare sîrguință și a nu-și lăsa niciodată proprietarul în nevoie. Omul care trăiește această mare iubire de sine (și mult mai temperată pentru alții) se numește egoist și el își caută confirmarea propriei dreptăți mai ales în oglindă: acolo nu întîlnește nici o împotrivire, nici o contrazicere, așa că oglinda este partenerul pe care îl consultă cel mai des și cu cea mai mare încredere. Egoistul dotat din întîmplare cu o familie încearcă adesea o stare de inconfort care-i provoacă frecvente alergii. De pildă: alergii de natură dermatologică, atunci cînd e cazul să pună mîna la treburile casnice; alergii de natură pecuniară, cînd trebuie să adauge chenzina proprie la banii casei; alergii de factură sufletească, atunci cînd trebuie să se preocupe și de problemele altora. Deși egoismul este complet opus altruismului, egoistul autentic n-are nimic împotriva altruistului, cînd acesta își exercită generozitatea și în direcția lui. Viața de familie nu suportă prea bine acest tip uman, așa că, de obicei, îl expulzează (dacă nu se autoexpulzează el însuși), condamnîndu-i la singurătate pe viață. Dacă pe aceste galere ale însingurării nu-și ia cu sine și o oglindă, egoistul va muri în mod sigur de urît.

Produs al imaginațiilor slabe de înger, frica rămîne o abstracție cu diverse întruchipări concrete: gheară la inimă, nod în gît, sudoare rece pe frunte, amuțire în fața mai vîrstnicilor, înțepenire în poziție de drepți în fața șefilor. Sora bună a fricii se numește lașitatea și, cînd ele, surorile, pornesc în lume ținîndu-se de mînă și atacă omul, îl pot transforma în acea drăguță specie de viețuitoare numită iepure, făptură repede de picior, dar ușor de prins și de consumat.

În familie, frica poate contamina cel mai repede pe copiii emotivi, care au învățat cu întîrziere să folosească olița de noapte și de zi, care au o atît de bogată imaginație încît nu pot dormi noaptea în întuneric, nu pot suporta filmele de la telecinemateca și nici asculta poveștile cu vrăjitoare. Frica este folosită uneori de părinți (și nu numai!) — împotriva oricăror precepte pedagogice umanitare — ca o pîrghie a disciplinei; drept care amenințîndu-se copiii cu tot soiul de pedepse (privative de dulciuri, de cinema sau de libertate duminicală), după formula „dacă nu ești cuminte sau nu-ți faci lecțiile sau nu-i spui sărut' mîna vecinei, urmează cutare sau cutare pedeapsă", se poate ajunge ca ei să se opună, din încăpățînare, și fricii, și amenințărilor, să nu fie nici cuminți, să nu-și facă nici lecțiile și, mai ales, să nu spună sărut' mîna (cui trebuie și cui nu trebuie). Antidotul cel mai sigur al fricii este — scuzați lipsa de noutate terapeutică — cașetele de curaj și picăturile de demnitate, necesar a fi administrate încă de la cea mai fragedă vîrstă.

Multă vreme au circulat despre gelozie teorii care au pretins că mama ei bună este iubirea și tatăl ei legitim — dorul. Apartenență filială respinsă categoric de științele moderne — printre care în primul rînd ingineria genetică. Aceasta din urmă i-a identificat fără putință de tăgadă cele trei gene componente care-i determină profilul și manifestările. Prima ar fi neîncrederea — cu cele două fațete ale ei: neîncrederea în partener (ă) și neîncrederea în sine însuși — aceasta din urmă neavînd, se pare, caracter cronic, ci doar pusee, dar extrem de violente. A doua ar fi simțul dezvoltat al proprietății private exercitat cu drepturi de suveran asupra vasalului de lîngă tine. A treia componentă se numește suspiciunea, în limbajul familiar, bănuiala.

Așadar, rețineți: crizele de gelozie (la fel de sufocante ca și cele de astmă și de înțepenitoare ca cele de lumbago) nu țîșnesc din frumoasa iubire, ci din orgoliul rănit și din urîta înclinație de a instala monopol total asupra gîndurilor, sentimentelor, ceasurilor, preocupărilor, sufletului partenerului (partenerei). Se zice că spinul amar al geloziei are două vîrfuri la fel de ascuțite: cu unul zgîndără întruna inima celui care gelozește, cu celălalt, viața celui gelozit, acționînd precum picăturile de arsenic: otrăvesc lent, dar sigur. Acestea fiind spuse, identificate și clasificate, sîntem asigurați că se caută insistent leacul care să eradicheze această

boală pre și post nuptială, numită gelozie, dar se pare că rezultatele obținute nu sînt cine știe ce încurajatoare. Cercetările continuă.

H
Hachițele

Noțiune cu puternică încărcătură electrică (negativă), care a renunțat de la bun început la singularul său, simțindu-se în siguranță doar la plural, viața dovedind că o singură hachiță are efect mai slab și șanse mai puține de supraviețuire decît mai multe laolaltă. Încep din senin și se sfîrșesc la fel, precum aversele de vară, mediul în care se manifestă de preferință fiind cel familial (același în care se spală cei mai curat rufele purtate). Dicționarele nu au căzut întru totul de acord în găsirea sinonimelor sale mai puțin familiare lingvistic, așa că se oscilează încă între: nervi, drăcușori, capriciuri, chef de sfadă, plec la mama. Unii dintre semenii noștri — numiți și misogini — le atribuie mai ales părții feminine a familiei, vehiculînd niște aproximative explicații științifice în egală măsură nedrepte și incomplet verificate. Se pare că opinia de mai sus provine din prejudecata (în zilele noastre definitiv spulberată) că hachițele ar fi singurul mod de manifestare al personalității și puterii femeii pe teritoriile familiei. Rezultatul sigur al hachițelor este astenia (de iarnă, vară și toamnă, nu numai de primăvară), care se ia, precum guturaiul, de la cel care practică hachițele la cel care trebuie să le suporte. Psihiatrii recomandă a se veni de hac hachițelor nu pornind la atac împotriva lor cu ajutorul altor hachițe, ci folosind frazele cu valoare de incantație magică: „Lasă, dragă, că spăl eu astăzi vasele", „Știi că am luat bilete la cinema pe diseară?" sau „Mîine mergem să-ți cumperi rochia (trusa de pescuit) pe care ți-o dorești de atîta vreme".

I
Iubirea

Cel mai uzitat, solicitat, controversat, adorat, blestemat, contestat, afirmat, negat cuvînt din vocabularul omenesc (întîlnit în toate limbile, dialectele, jargoanele și argourile lumii). Folosit cu multă rîvnă înainte de căsătorie și cu ceva zgîrcenie lexicală după, el este (după unii savanți considerați demodați la ora actuală) motorul existenței psihico-fizice a omului și poate induce — din cînd în cînd — în eroare universul, așa cum a procedat pe cînd era populat doar de legendarii îndrăgostiți Adam și Eva. În general, sentiment extrem de necesar în viața de familie, liant puternic cu ajutorul căruia se pot suporta mai ușor schimbările de umoare și ședințele lungi de la serviciu ale soției, bericile prelungite (cu prietenii) și meciurile frecventate duminical de soț, răsfățul și notele proaste la purtare ale copiilor și primele dureri de șale.

Am cerut părerea despre iubire cîtorva mari specialiști în problemă, care au avut amabilitatea de a ne răspunde. Le reproducem răspunsurile în ordinea intrării lor în scena istoriei:

Democrit: „Nimeni nu iubește pe cel care nu poate iubi pe nimeni".

Dante: „Iubește puțin cel ce poate spune prin cuvinte cît iubește".

Lermontov: „Dragostea e ca focul: dacă n-o întreții, se stinge".

O. Wilde: „De fiecare dată cînd iubim este singura oară cînd am iubit vreodată".

I. L. Caragiale: „E o mare durere să iubești și o mare nenorocire să scapi de această durere".

O. Goga: „O dragoste apusă e ca un vulcan: niciodată nu poți zice c-a trecut pericolul de a izbucni din nou".

P.S. Acest capitol rămîne larg deschis tuturor părerilor semenilor noștri.

J
Jocul

Pentru ca să nu ia mai tîrziu viața în joacă, copilul — susțin hotărît pedagogii — trebuie să se joace pe săturate în copilăria lui fericită. Jocul modelează armonios personalitatea umană aflată în plină expansiune și dezvoltă unele aptitudini necesare în viață. De pildă: alergatul îl face pe om mai mobil și iute de picior, ceea ce se va dovedi nu o dată util în diverse împrejurări ale carierei profesionale. Bătutul mingii îi poate deprinde cu aruncarea la coș sau peste plasă a sarcinilor (mai ales casnice), ceea ce — desigur — nu-i frumos, dar unii mai în-

drăznesc să pretindă că e sănătos. Jocul cu păpuşile şi pregătirea mîncărurilor din nisip, apă, plastilină etc. folosesc exerciţiilor culinare ale fetiţelor, viitoarele gospodine. Jocurile sînt de (cel puţin) trei feluri: educative, distractive şi distructive — ultimul tip trebuind eliminat definitiv din tendinţele celor mici: deocamdată, există numai străduinţe binevoitoare în această direcţie. Cum joaca constituie prima activitate, primul gest de muncă al copilului, reamintiţi-vă întruna preceptul: „lăsaţi copiii să se ducă la joacă". Ei se vor juca senini şi liniştiţi, neştiind că de fapt atunci ei muncesc pentru binele nostru, al tuturor.

Avînd o mai slabă întrebuinţare în limba română, litera K îşi ia o solidă revanşă, începînd un cuvînt de mare greutate în viaţa fiecărui membru al familiei, din chiar clipa apariţiei sale pe lume: cuvîntul kilogram. Defineşte o noţiune extrem de concretă, dar kilogramul (cu pluralul său: „blestematele kilograme") se realizează plenar funcţionînd ca obsesie psihică, atît a muritorilor de rînd, cît şi a specialiştilor endocrinologi, nutriţionişti, psihiatri şi a multor altora (minus astronomii, care, trăind cu capul în stele, sînt scutiţi de apăsările nevrotice ale supraponderabilităţii). De la o vreme, de cînd şi membrii de sex masculin ai familiei acordă atenţie dietelor antikilograme de tip Mayo, Atkinson, Hagi Tudose, nu mai afirmă nimeni că iubirea soţului pentru soţie trece prin stomac. Dar renunţările bărbăteşti ori feminine la ciorbică, plinică, berică şi cataifuri se dovedesc de obicei a fi temporare, aşa că tristeţile metafizice provocate de respectivele renunţări au şansa de a fi şi ele repede curmate. Războiul antikilograme continuă: prea multă vreme a adăpostit omul acest inamic feroce la sîn (pîntec, coapse etc.), fără să fi ştiut ce şarpe veninos leagănă acolo.

Considerată cîndva de origine boierească (vezi proverbul „lenea e cucoană mare"), lenea a ţinut neapărat să-şi dezmintă această compromiţătoare apartenenţă şi să se afirme, vie şi nevătămată, tinără şi mereu înfloritoare, pînă în zilele noastre. Nu se ştie încă dacă e de sorginte microbiană, virotică ori temperamentală, oricum, ea se manifestă foarte de timpuriu, ca şi celelalte boli ale copilăriei: scarlatina, tusea măgărească, oreionul, tenia, şi are vizibile apucături parazitare. Se cer deci energice măsuri pentru a fi stîrpită din vreme, lucru destul de greu de realizat din pricina obiceiului ei de a-şi schimba mereu „travestiurile" (aceasta, în scopul de a deruta şi a-şi face pierdută urma). Exemplificăm spre ţinere de minte: cînd se dă pe faţă cu pudră galbenă vrea să pară durere de cap, cînd foloseşte roşul — simulează febra, cînd verdele — acuză dureri de burtă — deşi tot lene curată e în toate ipostazele. Cei care n-au putut fi vindecaţi de mici de această boală, riscă mereu să recidiveze şi, cum lenea este contagioasă, leneşul se cere neapărat izolat şi tratat cu proceduri drastice. Dintre acestea, se pare că cea mai eficientă rămîne tot cea denumită „cine nu lucră nu mîncă".

Dacă alfabetul nu ar fi fixat locul literei M abia pe locul al treisprezecelea, cuvîntul *muncă* — început cu această a treisprezecea fericit-fatidică literă a alfabetului — ar fi putut ocupa în toate dicţionarele lumii rîndul întîi din alineatul întîi de pe pagina întîia a tuturor vocabularelor omeneşti. Pentru că *„Viaţa fără muncă nu-şi are raţiunea. Mulţumirea mea cea mai mare, singura mulţumire, este lucrul"*: a spus-o Eneescu. Pentru că *„un om care munceşte [e] întotdeauna interesant. În muncă e sănătatea, cinstea, puterea şi farmecul vieţii"*: a spus-o Al. Vlahuţă. Pentru că *„munca e o lege. Cine n-o primeşte, socotind-o plictiseală, o îndură mai tîrziu ca pe o tortură. Nu vrei să-i fii prieten, ai să-i fii sclav. Nu vrei să fii muncitor, ai să fii rob"*: a spus-o Victor Hugo. Pentru că *„munca este legea lumii moderne, ce nu are loc pentru leneşi... Temeiul unui stat e munca... bogăţia unui popor nu stă în bani, ci iarăşi în muncă"*: a spus-o Mihai Eminescu. Pentru că *„lenea merge aşa de încet încît nu-i e greu sărăciei s-o ajungă din urmă"*: a spus-o B. Franklin. Pentru că *„elogiul cel mai mare care i se poate aduce muncii omeneşti, ... este că munca ne îngăduie să trăim în seninătate"*: a spus-o C. Pavese. Pentru că *„munca, cu timpul, devine cea mai mare dintre plăceri şi ţine loc tuturor iluziilor pierdute"*: a spus-o Voltaire.

După atîtea înţelepte spuneri ale unor atît de înţelepţi gînditori, noi nu mai avem nimic de spus în plus. Cred că de adevărul acestor maxime v-aţi convins, de mult, şi dv. înşivă.

Monosilabă foarte sonoră, însoţită întotdeauna de un invizibil, dar categoric semn de exclamare şi tocmai de aceea recomandată a fi cît mai puţin folosită în viaţa de familie; ceea ce nu înseamnă însă că nu este vehiculată cu voluptate de aproape toţi membrii acesteia. Părinţii o întrebuinţează împreună cu verbul conjugat la imperativ („Nu fă aia!", „Nu pune mîna pe...", „Nu ai voie să..."), copiii, cu indicativul prezent („nu vreau", „nu fac", „nu mănînc" etc.), rezultatele acestor „nu-uri" fiind de obicei exact inverse decît cele scontate. De unde s-a tras concluzia — greşită, se pare — că natura umană s-ar refuza interdicţiilor categorice (problemă aflată încă în verificarea istoriei). Autorii specializaţi în anecdote propun deci folosirea — în viaţa de familie — a lui *poate* în loc de *nu* şi a lui *da* în loc de *poate*. Ca să exemplificăm: nu spuneţi *nu* soţului cînd vă cere să-i însoţiţi la părinţii lui; nu spuneţi *nu* soţiei cînd vă roagă să-i daţi o mînă de ajutor la treburile casnice; nu spuneţi *nu* copiilor cînd vă cer să... (dar cîte nu ne cer copiii). Şi consideraţi că nu ne-am îngăduit să vă dăm vreun sfat precedat de încăpăţînata şi trufaşa monosilabă *nu*.

O

Obișnuința

Obișnuința este o abstracție cu două fețe (precum destule dintre ființele terestre concrete): una bună, una rea. Ea provine din acel leac miraculos ce se numește viața în doi (se știe, doară, că multe din medicamentele folosite de om creează mai sus pomenita obișnuință). Fața cumsecade a obișnuinței se manifestă inițial printr-o stare de liniște, de siguranță, denumită „gata, mi-am găsit jumătatea". Fața ei rea se numește plictis, sictiseală, fața lucind de cremă și moațele purtate fără reținere în fața soțului, barba nemsă și pijamaua purtată peste zi, tot fără vreo reținere estetică, în fața soției. Poeții au găsit obișnuinței un frumos echivalent poetic: „iubim ceea ce cunoaștem". Dreptatea se află, de fapt, în mîinile noastre: se poate face din obișnuință aliatul sau inamicul vieții de familie. Oricum, cel mai prețios rezultat al obișnuinței soților unul cu celălalt se numește „a nu mai găsi nod în papură", a înțelege că nimeni (nici măcar propria noastră persoană!) nu este perfect și a învăța să practici arta micilor concesii (pentru a nu ajunge la cea a marilor concesii). Obișnuința s-a dovedit a fi cimentul casei de piatră și e capabilă de a acționa precum chirurgia estetică: după îndelungați ani petrecuți împreună, soții ajung să semene, se zice, între ei. Chiar dacă la început el a fost brun și ea blondă, ei se distra jucînd șah, iar ea tricotînd, pînă la urmă sînt amîndoi cărunți, pensionari și au o mare preferință comună: cea de a-și plimba nepoții în parc.

P

Politețea

Disciplină de bază a pedagogiei familiale, politețea pretinde cursuri programate din primii șase ani de viață ai odraslelor, înainte chiar de alfabetizarea lor, cere repetarea zilnică a lecțiilor, extemporale și teze (care pot fi eventual și orale, pînă ce elevul învață a scrie cu cerneală). Notele le primesc de obicei părinții, ceea ce recunoaștem că mai invită cîteodată cursanții la chiul. Premiile se acordă obștii întregi și ele se concretizează în: înfrumusețarea relațiilor între oameni, stîrpirea mizantropiei, traiul mai plăcut al vieții.celei de toate zilele, coexistența umană mai pașnică. Politețea se mai numește și bună-cuviință, purtări frumoase, comportament civilizat, conduită corectă, maniere alegante, ceea ce demonstrează bucuria și hărnicia cu care limba s-a grăbit să denumească aceste însușiri pozitive ale omului. Atunci cînd sînt înghesuite în codul de maniere, politeturile mai sînt încă suspectate de ipocrizie și falsitate, care sting firescul și sugrumă naturalețea gesturilor umane. Teorie infirmată definitiv în ultimul pătrar al secolului nostru, cînd, dimpotrivă, excesul de „naturalețe" al unor comportări a repus, mai presant ca oricînd, pe tapet problema nevoii omenești de politețe, conform următoarei fraze (rostite, cu ceva vreme în urmă, de Cicero): *„Conduita frumoasă este conformarea cu demnitatea omului în ceea ce natura lui diferă de a celorlalte viețuitoare"*

– Ai grijă tinere! Spui că fără fiica noastră nu mai poți trăi; dar crezi că împreună cu ea vei reuși?

Fără cuvinte

R

Răbdarea

Specialiștii ca și practicanții cotidieni ai vieții de familie sînt de acord întru ideea că răbdarea este cea mai prețioasă din însușirile necesare acestui tip de existență pămînteană. Cu ajutorul răbdării s-a putut ajunge (lucru dovedit), mărșăluind de unul singur, pe jos, pînă la Polul Nord și tot cu ajutorul răbdării, pîrîiașul a putut străpunge stînca, sînt deci speranțe că datorită ei, răbdării, se va izbuti, după exerciții îndelungate, să se facă din armonia familială un lucru realizabil din chiar primii doi (sau douăzeci?) ani de convietuire. I s-a făcut răbdării un portret-robot care o arată astfel: purtînd tot timpul pe chip un zîmbet luminos, avînd în ochi o privire plină de adîncă înțelegere și în gesturi un calm de invidiat. Pe deasupra, se pare că știe perfect a aprecia dimensiunea neînsemnată a fleacurilor ce pot tulbura liniștea din casă. De aceea, răbdarea se cere neapărat strecurată în bagajele lunii de miere, luată cu sine în împrejurările vitrege ale vieții, nu trebuie neglijată nici în concedii și mai ales nu trebuie pără-

sită în timpul creşterii şi educării copiilor. Cine a reuşit să-şi facă din răbdare un aliat permanent poate spune că a trecut prin viaţă victorios. Scrîşnind uneori din dinţi, strîngînd alteori pumnii, dar victorios. Căci a învins cel mai crîncen inamic al său: pe sine însuşi.

Ruptă pare-se direct din rai — cum se spune despre una din formele ei, cea mai contondentă, o ştiţi dv. care —, sancţiunea (citeşte: pedeapsa, păimuţa, pusul la colţ, critica în şedinţă, suspendarea televizorului, a banilor de cinema etc.) a fost coborîtă pe pămînt cu scopuri pedagogice bine precizate. I s-au hotărît — trecîndu-se şi în dicţionare — două sensuri: acela de a pedepsi o greşeală şi cel de a confirma o realizare, de a o aproba şi răsplăti. Ambele reacţii sînt la fel de necesare şi bine venite omului (mic sau mare), numai că în deprinderile cotidiene se foloseşte cu predilecţie — nu ştim din ce cauză — sensul negativ al cuvîntului. Face parte din marile speranţe omeneşti: datorită ei se crede că ar putea fi polizate mai uşor asperităţile firii şi comportamentului uman, ceea ce se şi încearcă de multă vreme, cu rezultate parţiale. Metodă permanentă în educarea copiilor, ea se cere aplicată cu două condiţii sine qua non: milă şi consecvenţă. Prima, din partea tatălui, a doua, din partea mamei. Pînă la noi teorii, sancţiunea poate fi folosită, în virtutea tradiţiilor şi a inerţiilor, cu suficientă încredere.

La drept vorbind, mult mai plăcută semenilor decît insolenţa, fiecăreia sau băgărăţenia, timiditatea îi chinuie totuşi peste măsură pe posesorii ei, provocînd — de la tinereţe pînă la bătrîneţe — reacţiile cele mai neaşteptate: păliri sau bruşte înroşiri ale obrazului, nod de lacrimi în gît şi oprirea cuvintelor pe buze, transpiraţia palmelor şi dorinţa de a o lua la fugă. Toate acestea provin, de fapt, dintr-o mare calitate omenească — numită sensibilitate sau emotivitate —, care dublează un mare cusur omenesc — numit neîncredere în sine, ori complexe de inferioritate, ori frică de opiniile celor din jur, sau toate la un loc. Întrucît timiditatea „nu aşteaptă ca anii s-o măsoare" (că şi valoarea, dealtfel), ea se cere tratată în familie, din cei mai fragezi ani ai copilului, începînd prin a o ignora: a se vorbi timidului despre timiditatea sa, duce la blocarea lui definitivă. Timidul cere încredere în el, atitudini tăcit încurajatoare sau verbal laudative. Luptaţi, deci, împreună cu el, împotriva „poziţiilor sale de retragere", cu argumentul cel mai puternic: toţi oamenii ar avea motive să se mai îndoiască cîteodată de sine, să aibă complexe (căci cine poate fi perfect pe lumea asta?), şi totuşi n-o fac toţi. De ce s-o facă tocmai el?

Cuvînt ce ar merita scos din dicţionare, dar mai ales dintre simţămintele omului, ei dînd măsura cea mai de jos a trăirilor sale şi contrazicînd înălţimile la care filozofii pretind a fi ajuns spiritul uman. Revers al iubirii, el a împins mereu viaţa şi istoria înapoi, provocînd nefericirea individului şi dramele obştii. Se cere stîrpit la cea mai mică manifestare a sa, chiar atunci cînd abia poate fi zărit sub lupa microscopului, şi nu trebuie lăsat cu nici un chip să se dezvolte în relaţiile familiale. Singurul antidot al său se dovedeşte ura: să practicăm deci cu încredere ura împotriva urii.

Panaceu universal, utilizat din cele mai vechi timpuri, înainte chiar de descoperirea acupuncturii, a homeopatiei ori a compreselor cu apă rece, în vindecarea tuturor bolilor fizice şi a crizelor psihice din familie; din păcate, se deprinde greu şi se păstrează şi mai greu printre obişnuinţele zilnice, aşa că cere un antrenament permanent, precum cel al sportivilor. Este — spun psihologii şi antrenorii de fotbal — proba de foc a caracterului şi poate ajuta în viaţă mai mult chiar decît cele mai de preţ însuşiri ce fac parte din zestrea naturală a omului: fără voinţa de a-ţi întreţine şi pune la treabă talentul, de exemplu, acesta se anemiază, fără exerciţiul continuu al inteligenţei, aceasta se înmoaie, fără a-ţi exersa muşchii, aceştia îşi slăbesc fibra. Aliatul cel mai valoros al voinţei este munca: împreună, acestea pot face drumul în viaţă presărat de bucuriile succesului, fără ele eşecul pîndeşte la fiecare colţ. Învăţaţi, deci, copiii, înainte chiar de alfabet, să-şi facă zilnic gimnastica voinţei. Răsplata nu întîrzie niciodată.

Zîmbiţi, vă rog, folosiţi cu încredere zîmbetul, la toate cesurile din zi şi seară ale vieţii personale şi ale celei de familie, utilizaţi-l în loc de reproşuri, bombăneli, cicăleli, pisălogeli, dădăceli. S-a dovedit că zîmbetul însoţit de vorba dulce constituie mijlocul terapeutic cel mai sigur în înseninarea şi cimentarea vieţii de familie, că are efecte educative de lungă durată, că trezeşte bunătatea şi topeşte încăpăţînările mîrşave. Învăţaţi, deci, copilul să zîmbească atunci cînd se împiedică şi cade, în loc să se pornească pe plîns; îi va folosi în viaţă. Verificaţi în oglindă: zîmbetul face omul mai frumos şi îl întinereşte — se zice — nu numai muşchii obrazului, ci şi ai inimii. Fiind contagios, zîmbetul dv. îi va trezi rapid şi pe chipul celui din faţa dv. şi va ajuta să se încălzească atmosfera, climatul de încredere. Şi sperăm că, după ce aţi parcurs mini-dicţionarul de faţă, căzînd cît de cît pe bune gînduri pedagogice, ne veţi răspunde cu doritorul şi aşteptatul dv. zîmbet. Vă mulţumim!

Mini-dicţionarul a fost realizat de SANDA FAUR

PENTRU VOI, TINERE

EXTEMPORAL DESPRE VIITOR

Vă reamintiți cum gîndeați la 18 ani? Mai țineți minte cum vă prefigurați atunci viitorul, la vîrsta la care nimic nu vi se părea a fi imposibil? Celor aflați acum la această minunată vîrstă le oferim prilejul să-și confrunte gîndurile cu opțiunile celor mai proaspete absolvente de liceu, promoția 1982/1983, care au răspuns unui chestionar pe probleme de viață și de opțiune pentru viitor.

Am ales această cale pentru a surprinde „temperatura" unei noi generații feminine care bate acum la porțile vieții mature, ale asumării responsabile a propriului destin, însuflețită de înalte idealuri comuniste, dornică de a-și găsi locul și utilitatea în societate. O generație educată în spiritul revoluționar al dragostei de țară, animată de dorința de a contribui din plin la construirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

12 + 1 ÎNTREBĂRI

În întocmirea chestionarului am încercat să ating cîteva probleme esențiale ale acestei vîrste, cînd tînăra se află în fața unor hotărîri deosebit de importante, cînd închide un capitol al vieții și este pe pragul celui care urmează.

Primul popas a fost printre elevele a două clase a XII-a ale Liceului industrial nr. 5 din municipiul Focșani, care pregătesc horticultori și mecanici-agricoli. Și cum Vrancea este renumită pentru cultura viței de vie, elevele uneia dintre clase fuseseră calificate în domeniul viticulturii. Al doilea popas l-am făcut la Liceul industrial nr. 6 din cadrul Grupului școlar al M.I.U., din București, unde am stat de vorbă, tot prin intermediul chestionarului, cu elevele (încă mai aveau două zile de

şcoală) clasei a XII-a C cu profil de tricotaje, una dintre cele mai frumoase meserii ale industriei textile.

Diferenţele dintre răspunsurile vrîncencelor faţă de cele ale fetelor din Bucureşti sînt mult mai mici decît asemănările, ceea ce denotă o anumită concepţie de generaţie ce se formează în cadrul aceloraşi condiţii de învăţămînt, de ambianţă socială şi chiar familială, care există la un moment dat în societate. Se vedem, însă, ce-au răspuns.

Marea majoritate a tinerelor au venit la liceele respective pentru că acestea pregăteau elevii în meserii care le atrăgeau, ceea ce afirmă interesul lor manifestat faţă de o anumită meserie şi, deci, o opţiune făcută dinainte şi în cunoştinţă de cauză. Criteriile apropierii de casă şi al eşecului la un alt liceu au fost mai izolate la Focşani şi mai frecvente la Bucureşti. Iată cîteva exemple: „N-am intrat la examenul de treaptă la liceul dorit, dar pentru că am avut rezultate foarte bune la învăţătură şi am îndrăgit meseria de tricoteză, mă pregătesc să dau admiterea în învăţămîntul superior la Iaşi, în acelaşi profil". „Nu-mi place meseria aceasta, am avut rezultate nu prea bune şi, deci, doresc să mă recalific. Am vrut să obţin doar o diplomă de bacalaureat." „Am venit la acest liceu pentru că era mai aproape de casă. Totuşi, meseria în care am fost calificată, mecanic agricol, poate şi datorită practicii, care a contribuit foarte mult la cunoaşterea ei, îmi place şi vreau să mă angajez ca muncitoare în acest domeniu."

Concluzia trasă la acest capitol este că cele mai multe tinere s-au calificat în meseriile dorite, vor munci în domeniile respective şi că o mare parte dintre cele care nu vor intra în facultate se vor încadra conform repartiţiei date de liceu. Iată două exemple de gîndire matură a unor tinere care îşi cunosc foarte bine posibilităţile. „După terminarea liceului, mă voi încadra în producţie. Un an de zile de aici înainte voi încerca să mă pregătesc cît mai bine pentru a da examen la seral, la facultate." „Eu vreau să fiu fruntaşă în întreprinderea în care voi lucra şi atunci cînd voi îndeplini condiţiile necesare, mi-ar plăcea să urmez şcoala tehnică de maiştri." Astfel de răspunsuri au fost numeroase şi cred că ele caracterizează generaţia tînără de astăzi. Dorinţa de a se afirma cinstit, prin muncă, în condiţiile reale şi concrete pe care le oferă societatea noastră.

În continuare, voi atinge un aspect mai delicat, să nu-l zicem chiar fenomen, desprins din citirea răspunsurilor. Este vorba de evaluarea propriilor rezultate la învăţătură. Desigur, este o acţiune relativă şi subiectivă aceea de a-ţi aprecia propriile performanţe, dar ea arată stadiul la care *crezi* că ai ajuns. Au fost şi tinere care şi-au evaluat rezultatele între calificativul de nu prea bune, satisfăcătoare şi mediocre. Şi, totuşi, unele dintre ele vor să se prezinte la examenele de admitere în facultăţi. Să zicem că şi-au apreciat cu prea multă modestie rezultatele — ceea ce este destul de puţin probabil, dat fiind anonimatul răspunsurilor solicitate. Totuşi, nici aşa nu s-ar putea justifica numărul destul de mare de opţiuni pentru facultate. Legea le permite şi nimeni nu le poate împiedica să se înscrie la concurs. Să ne înţelegem, însă, că nu acest lucru le reproşăm. Nedumerirea începe de acolo de unde această dorinţă, firească, nu este consolidată de o bază reală, solidă. Adică, o tînără care-şi apreciază rezultatele de pînă acum ca fiind doar satisfăcătoare, să zicem medii de la 5 la 8, se poate gîndi că numai cu puţin *noroc* va reuşi să facă faţă unei concurenţe la admitere? Discordanţa dintre propriile posibilităţi (nu virtuale, ci concretizate pînă acum în nişte rezultate obţinute în cei 12 ani de şcoală şi, mai cu seamă, în clasele de liceu) şi propriile dorinţe nu va face dintr-o tînără lipsită pînă acum de ambiţie una tenace, care să răzbească la admitere, să fie o bună studentă şi, mai tîrziu, o specialistă de valoare. Excepţiile sînt foarte rare. „La învăţătură am fost mediocră, dar vreau să dau admiterea la A.S.E. la Bucureşti pentru că asta este ceea ce-mi doresc. N-am un motiv anume." „Vreau să dau la facultate pentru că vreau să fiu studentă. Acesta este visul meu." Fără, însă, o pregătire temeinică, îndelungată, fără o muncă perseverentă, niciunde nu sînt şanse de reuşită, ci amăgire. Dar, haideţi, să nu dramatizăm! Poate unele dintre aceste tinere — după cum am văzut — vor să se joace (încă!). Vor să dea admiterea numai aşa, ca să trăiască încă o experienţă.

Chestionarul, cum era şi normal, a avut şi cîteva întrebări legate de viaţă, de familie, de idealul fiecăreia.

Dacă ar fi să presupunem că eşantionul chestionat prezintă, în mic, trăsăturile generale a ceea ce are caracteristic orice tînără de aceeaşi vîrstă din ţara noastră acum, adică dacă am considera ca pe un *puls* de generaţie rezultatele investigaţiei noastre, ar trebui să spunem că tinerele de azi vor, fără excepţie, să fie independente, să-şi cîştige singure existenţa, să trăiască pe picioarele lor, să se bucure de stima celor din jur, să fie iubite şi să iubească la rîndul lor. Importante li se par integrarea lor în noul colectiv de muncă, înţelegerea cu ceilalţi, cinstea şi corectitudinea, considerîndu-le ca pe nişte premise pentru satisfacţia de a avea o viaţă frumoasă şi plină de bucurii, o viaţă trăită nu la întîmplare, ci avînd în faţă un ideal. „Părinţii mei sînt ţărani harnici şi cinstiţi şi vreau să le urmez exemplul, ca să fie mîndri de mine." „În primul rînd, vreau să muncesc bine în întreprinderea în care voi lucra. Apoi, îmi doresc o viaţă plină de bucurii." „Peste cîteva luni voi începe o nouă viaţă şi aş vrea să ştiu şi să pot să mă descurc tot aşa de bine sau chiar mai bine decît în timpul liceului." „În meseria în care m-am calificat şi pe care o voi urma, voi încerca să învăţ cît mai multe, voi încerca să iau ce este bun din experienţa celorlalţi şi, la rîndul meu, să dăruiesc tot

ce am eu mai bun." „Să mă înțeleg bine cu cei din jur, să fiu stimată."

Tot ca pe o notă bună consemnez și dorința lor de a-și întemeia un cămin după un an, doi de muncă, atunci cînd vor ști ce valoare are banul muncit și după ce vor contribui și ele, alături de părinți, la minimul cu care pot păși într-un cămin. „Momentul cel mai potrivit pentru întemeierea unui cămin este după ce ai început să muncești și după ce ai întîlnit omul cu care să faci casă, cu care să te înțelegi". „Partenerul ideal este, după opinia mea, acel tînăr care are același ideal de viață ca și tine. Fără potrivire nu poți să faci nimic durabil." „Îmi plac băieții simpli și romantici și cu un caracter frumos." „Cred că vîrsta cea mai potrivită pentru căsătorie este de 19—21 de ani pentru o fată și de 23—24 de ani pentru un băiat, care, desigur, și-a făcut armata". Ce departe sîntem de vremea cînd singură căsătoria părea să rezolve viitorul unei fete!

Cele mai deosebite răspunsuri, dar, în fond, fiecare cu părticica lui de valabilitate, au fost la întrebarea: de ce este bine ca în tinerele familii copiii să se nască în primii ani de căsătorie. Interesant este că nici una dintre tinere n-a pus accentul pe faptul că acești copii sînt mai sănătoși, mai viguroși, mai frumoși, ceea ce, probabil, îi se părea de la sine înțeles, ci, în primul rînd, pe ce înseamnă un copil într-o familie tînără, pe omenescul unor noi și mai puternice relații dintre partenerii care se îmbogățesc și cu o altă calitate: din soți, ei devin acum și părinți, cu răspunderi noi, dar și cu imensa bucurie de a dărui o nouă viață vieții. Apoi, s-au referit la educația pe care acești părinți tineri o pot face copiluiui, cu mai multă răbdare și generozitate, cu o mai mare disponibilitate — și fizică, dar și sufletească — la joc, la bucurie. N-au neglijat nici aspectul că, fiind vorba de o diferență optimă de vîrstă dintre părinți și copii, dialogul dintre generații, comunicarea sînt mai firești și cu mai puține asperități și contradicții. Pentru răspunsul la această întrebare, tuturor tinerelor chestionate să le acordăm, cu voia dv., nota 10!

ÎNTREBAREA A 13-A: „SÎNTEȚI PREGĂTITE PENTRU VIAȚĂ?"

Nu e prea ușor de răspuns la ea, nu e prea ușor de trecut peste ea... nici atunci cînd te-ai îndepărtat binișor de vîrsta de aur a celor 18 ani. În fiecare seară, dai cîte o declarație în fața propriei conștiințe: ai făcut bine ce-ai făcut? ai făcut destul? ce vei face mîine? dar anul viitor? 365 de zile pe an clădești, construiești mereu, mai și dărîmi cîteodată și o iei iarăși de la început, te străduiești, lupți cu tine însăți, te zbați pentru o idee, pentru o prietenie, iubești, pătimești, într-un cuvînt, exiști ca om. Faptele tale, mai bine decît gîndul tău, arată dacă ai învățat să trăiești, dacă ești suficient de pregătit pentru viață. Dacă știi să suferi, să ierți și să ceri iertare, să lupți și să iubești.

Dumneavoastră ce-ați răspunde la întrebarea nr. 13?

Unele tinere cărora le-am adresat-o au răspuns cam așa: „Nu prea am experiență de viață și cred că încă nu m-aș putea descurca singură". „Deși nu mai sînt un copil și am curajul să pornesc pe picioarele mele, mă încearcă o anume teamă de ce se va întîmpla cu mine de acum încolo. Sper să am puterea s-o învinq." Altele: „Mă consider pregătită pentru viață, deși mama spune că încă sînt prea zburdalnică". „În cadrul organizației U.T.C. am participat la cîteva ședințe pe teme de viață, unde au fost dezbătute pe larg unele probleme care ne-au interesat mult. Ce păcat că astfel de acțiuni nu au fost prea dese!" „Am lacune la «școala vieții» și poate nu le-aș fi avut dacă, în loc să mă chinui, împreună cu colegele mele sau prietenele mai apropiate, să găsesc explicații și răspunsuri la unele probleme care ne frămîntă, le-aș fi discutat cu mama sau cu tata. La școală, cadrele didactice n-au prea discutat cu noi pe această temă". "Părinții mei încă mă mai dădăcesc și uită că sînt mare și că voi putea în curînd să-mi port singură de grijă." „Anii de școală, experiența mea de pînă acum, îmi dau voie să afirm că am învățat să desprind binele de rău." "Sînt puțin speriată. Uneori mă gîndesc cu ciudă că n-am ținut minte cîte un sfat care, atunci, în momentul respectiv, mi-ar fi prins bine."

Se observă din răspunsuri interesul manifestat de tinere pentru viitorul lor, pentru sfaturile primite de la părinți, de la profesori și în cadrul organizației de tineret. Dar se mai constată că factorii educaționali pot face mai mult. Unii părinți, din falsă pudoare sau, și mai grav, din indiferență, amînă discutarea problemelor așa-zis delicate pînă cînd ajung să renunțe. Și poate că nici unele cadre didactice nu se ocupă cît ar trebui de această latură a educației. Scopul principal este educarea tinerilor prin muncă și pentru muncă; de asemenea, se impune desfășurarea unor acțiuni educative cu ecou și pe planul afectivității și al relațiilor dintre oameni. Tinerele absolvente de liceu ale anului 1983 au dovedit un bagaj de cunoștințe și experiențe de viață care le permite să se considere ajunse deja pe pragul maturității, înarmate cu dorința și curajul de a păși dincolo de ei, în viață, sperînd, cu încredere, că au învățat „alfabetul" realizării personale, în profesie și în familie. Fericirea și împlinirea personalității lor sînt posibile! Să nu uităm că acestea depind, însă, și de noi, cei ai, care sîntem cu 10, 20 sau 40 de ani mai în vîrstă decît ele și ne socotim mai înțelepți.

CRISTINA BĂLTEANU

TOPUL TINE-RETII

În revista „Femeia" din luna mai a.c. solicitam participarea cititoarelor noastre, între 18 și 30 de ani, la un concurs al tinereții, și nu doar al calităților fizice, ci și de caracter. Alături de fotografia-portret, concurenta trebuia să ne trimită povestea unei întîmplări deosebite din viața ei, descrierea unui moment în care ea a trebuit să ia o hotărîre importantă. Tot atunci promiteam ca pe cinci dintre cele mai frumoase tinere, cu întîmplările cele mai interesante, alese de juriu, să le popularizăm în almanahul nostru, ediția 1984, iată că nu ne ținem promisiunea și, în loc de cinci, juriul a hotărît să desemneze... zece cîștigătoare ale „TOPULUI TINERETII".

Concursul nostru s-a bucurat de un mare interes și am primit numeroase scrisori, unele destul de voluminoase. Am fost primii cititori ai unor povești frumoase, unele de-a dreptul emoționante, păstrate într-un ungher de suflet, pe care semnatarele scrisorilor ni le încredințau nouă și, prin noi, milioanelor de cititori, nutrind speranța că se vor afla printre cîștigătoare.

Vă invităm să citiți în paginile următoare zece întîmplări adevărate, zece fapte de viață exemplare și semnificative pentru omenescul și frumusețea lor. Povestite simplu, pline de prospețime, ele vorbesc despre solidaritate, prietenie, dragoste de oameni și dezgață, toate, o tandrețe și o căldură umană ce le înnobilează sufletește atît pe eroinele întîmplărilor, cît și pe noi, cei care le citim astăzi. Și, poate, ne vom aduce aminte de unele dintre ele ca de propriile noastre amintiri, învingînd efemerul unei consemnări citite cîndva, undeva...

CRISTINA BĂLTEANU

O garoafă pentru Alexandru

DANIELA LUNGU, *19 ani, absolventă a Liceului sanitar din Buzău, comuna Calvini, județul Buzău.*

„Iată povestea care mi-a marcat «trecerea prin lumină», cum ar spune Lucian Blaga.

Eram elevă a liceului sanitar și mă aflam, cu întreaga clasă, la practică, în Spitalul de obstetrică și ginecologie din Buzău. Am fost repartizată cu alte două colege la sala de nașteri. Era singurul loc de care mi-era teamă, o teamă nedeslușită, pe care pînă la urmă am învins-o. Peste cîteva clipe doar, aveam să asist la nașterea unui băiețel de 4 kg. Impresionată de ceea ce vedeam pentru prima oară, mi-au dat lacrimile și nu mai puteam să scot un cuvînt. În acele momente de mare tensiune, cînd ceea ce simțeam eu era un amestec de uimire, bucurie, și «parcă» și de durere, m-am gîndit la mama mea și apoi la toate mamele din lume și m-am simțit mîndră că aparțineam sexului feminin. Tînăra mamă, doar cu doi ani mai mare decît mine, trecuse cu curaj această încercare și, fericită, își privea pruncul. I-am oferit garoafa albă pe care o purtam la halat. A doua zi am căutat-o pe prima femeie care mi-a arătat că cea mai frumoasă suferință din lume este aceea de a naște și i-am dat un buchet adevărat de garoafe albe, pe care i l-am oferit cu recunoștință. M-a întrebat ce nume de băiat îmi place. Alexandru, i-am răspuns. Și primul copil pe care alături de ceilalți l-am asistat la naștere, se numește Daniel Alexandru".

Totul a pornit de la o scrisoare

MIHAELA CIOCAN, *18 ani, absolventă a Liceului industrial - Grup școlar „Republica", București.*

„Sînt abonată la revista dv. și, într-o zi, m-am hotărît să scriu unei tinere a cărei adresă ați publicat-o în pagina tinerelor. Și i-am scris, neștiind atunci că voi începe drumul frumos al unei prietenii adevărate și pentru toată viața. Corespondînd, ne-am împrietenit de la primele scrisori. De întîlnit, ne-am întîlnit la București, după cîteva luni, la un spital, unde prietena mea se internase pentru o operație care ar fi trebuit să-i redea posibilitatea să meargă. Am stat lîngă ea după operație, apoi timp de 5 luni, în fiecare joi și duminică, o vizitam. Nu mai era singură în București, avea o „soră" și mai avea doi „părinți" care o iubeau. Am fost și la ea, în orașul unde locuiește, i-am cunoscut părinții, rudele. A revenit la București pentru o a doua operație, pe care nu putea s-o facă decît după ce ar fi început să pășească. Am încurajat-o, am sprijinit-o și a reușit să meargă pînă la fereastra salonului și înapoi. A fost operată a doua oară și am stat cu ea trei zile și două nopți. Am mîncat, am dormit, am suferit și ne-am bucurat împreună.

Acum a plecat acasă și ne vom mai revedea peste cîteva luni. O veșnicie... Mi-e tare dor de ea!"

Bătrînul

MARIA MÎNĂSTIREANU, *19 ani, Novaci-Berceşti, judeţul Gorj.*

„Bătrînul rămăsese singur. Copiii lui munceau la oraş, departe. Într-o zi, l-am întîlnit şi mi-am dat seama că-i părăsise voinţa şi nu mai avea putere sau nu mai voia să trăiască. Rana de la picior se infectase rău şi bătrînul voia să-şi pună singur capăt chinurilor. Şi atunci i-am spus aşa: «Eşti omul de la care am învăţat multe, dar nu destule. Nu am ajuns acolo unde am visat împreună. Am mare nevoie de tine şi trebuie să trăieşti. Vei merge la spital, te vei face bine şi vei veni să-mi spui ce mai am de învăţat. Eu cred în vindecarea ta şi-ţi aştept cu nerăbdare întoarcerea. Trebuie să crezi şi tu în vindecare, în biruinţă, aşa cum ai crezut şi cînd erai pe front.»

S-a vindecat. Bătrînul trăieşte şi aşteaptă să ajung ce-am visat".

Căldură... mare

MIOARA ARDELEANU, *21 de ani, operator la staţia de sortare, Şantierul hidroenergetic naţional Porţile de Fier II.*

„Unde sînt brazii mei de-acasă, din Tg. Ocna, acum pe canicula aceasta? Şi schimbul care nu mai vine... Dar parcă-mi miroase a cablu ars. Repede la tablouri! M-am speriat degeaba. Nu arde nimic la mine. Pot să ies puţin să mă răcoresc. Şi... totuşi. Ceva arde! Dar unde? De sub staţie iese fum! Ceva la şnecuri. Unde or fi acum mecanicii? Opresc staţia fără să-i mai întreb.

— De ce ai oprit?

— Nu vă miroase a cablu ars?

— A luat ceva foc?! Unde?

— Nu la mine. La şnecul 2. Curelele. Putea să se dea peste cap şi motorul.

— Da... Să le schimbăm imediat. Bine că ai văzut la timp.

— Bine că am mirosit la timp... Şi chiar acum, la plecare. Iar trebuie să modific procesul verbal. Ce să-i faci? O foaie nu valorează cît un motor!"

Problemă de ambiţie

ELENA LUNGEANU, *22 de ani, muncitoare la Întreprinderea de prelucrare şi industrializare a legumelor şi fructelor – Pucioasa.*

„După ce am absolvit treapta I de liceu, ca orice cinără de 17 ani, doream să-mi continui liceul. Părinţii nu m-au lăsat. Şcoala mi-a dat atunci repartiţie ca bobinatoare la Slatina. Fiind departe de casă, nici acolo nu m-au lăsat. După cîtva timp, m-am angajat la întreprinderea din Pucioasa. În anul următor, fără voia părinţilor, m-am înscris pentru treapta a II-a şi am reuşit la Liceul industrial din Pucioasa, la seral. Am avut ambiţie să nu rămîn mai prejos de colegii şi de fratele meu şi am reuşit. Am învăţat să lupt cu mine însămi, să nu mă descurajez şi am ajuns unde am dorit. Acum, îmi dă ghes o mare dorinţă, care odată şi-odată poate mi se va împlini: să fac şi facultatea".

Caratele prieteniei

IULIANA VÎLCIOIU, *21 de ani, muncitoare la I.T.I.C. Drăgăşani.*

„Una dintre cele mai frumoase zile din viaţa mea a fost aceea în care am reuşit să reunesc o familie. Îi cunoşteam pe amîndoi de cîţiva ani şi ştiam cît de mult se iubesc. După ce s-au căsătorit, au intervenit, însă, unele discuţii care au dus la despărţire. Ea născuse de o lună de zile o fetiţă, copilul dragostei lor, iar el nici nu venise s-o vadă, deşi bănuiam ce este şi în sufletul lui. Şi pentru că simţeam că dragostea lor n-a putut să se stingă aşa curînd şi acum aveau un motiv în plus ca să fie fericiţi, i-am chemat pe amîndoi la mine. I-am certat, i-am rugat, am plîns, le-am amintit jurămintele pe care le făcuseră înainte de a se căsători. Totul păreа zadarnic.

La cîtva timp după aceea, ea a venit să mă cheme s-o ajut să facă baie fetiţei. Nimic mai firesc. Sigur că m-am dus, numai că direcţia în care o luarăm îmi era necunoscută, nu era nici spre casa tatălui ei, nici spre cea a socrilor. Şi am ajuns în faţa unui bloc nou, am urcat scările, am deschis uşa şi, înăuntru, era el, fericit, fericit, cu fetiţa în braţe. Ce-am simţit eu atunci cînd i-am văzut din nou împreună şi cînd mi-a trecut prin cap că am şi eu o contribuţie la toate acestea? Nu, nu se poate exprima în cuvinte..."

Cuvîntul pace

MARANDA PLOSCEANU, *27 de ani, muncitoare la Întreprinderea nr. 2 Braşov.*

„Mi-am petrecut copilăria la ţară şi dintre nenumăratele amintiri, vii şi extraordinare, aşa cum numai copiii crescuţi la ţară cred că le au, vă povestesc una singură. Bunica mea spunea adesea «să fie pace şi să fim sănătoşi». Eu, la cei cîţiva ani pe care-i aveam, mă tot întrebam ce este pacea de o pune bunica mereu înaintea sănătăţii. Întrebînd-o într-o seară, bunica a început să-mi povestească de război, ca un om care cunoscuse tragedia ambelor războaie, fiind şi în preajma frontului de la Oituz. Ea mai spunea că «războiul nu te lasă nici să boleşti». N-am înţeles de prima dată. Am mai întrebat-o iară şi iară, pînă cînd, pentru mine, pacea începuse să însemne faptul că tata era acasă, că eram toţi la masă, că somnul meu era legănat de vise frumoase şi că puteam să mă joc în voie şi fără griji. Şi nu acesta este chipul păcii?"

O furtună... cu noroc

DANIELA ŞONKEREKI, *22 de ani, lăcătuş la Fabrica de ciment – Chişcădaga, judeţul Hunedoara.*

„În ziua de 18 septembrie 1981, mă aflam în oraşul Bistriţa cu nişte treburi, cînd, deodată, a început o furtună mare şi un potop de ploaie. Cu umbrela deasupra capului, mă îndreptam grăbită spre autogară.

La un moment dat, înaintea mea un fulger orbitor a despicat cerul întunecat şi, în secunda următoare, am fost trîntită la pămînt. Mi-am dat seama imediat că nu mi se întîmplase, din fericire, nimic. Dar ce fusese, totuşi? Cum mergeam eu grăbită, n-am observat un fir electric rupt de furtună şi eram tocmai pe punctul de a călca pe el, cînd, un tînăr, dîndu-şi seama de nenorocirea ce se putea întîmpla sub ochii lui, a sărit şi m-a trîntit la pămînt, salvîndu-mi viaţa. Îi voi rămîne recunoscătoare cît voi trăi. Voi avea şi prilejul, pentru că... dorim să ne căsătorim".

Salvaţi strugurii!

MARIANA SANDU, *19 ani, absolventă a Liceului de filologie-istorie „C.D. Gherea", Ploieşti.*

„Zi de zi, timp de trei săptămîni, am fost numai cu ochii aninaţi de cer. În toamna aceea bogată, pîndind soarele şi căldura lui pentru a putea culege strugurii, care, de atîta rod, îngreunaseră, ca nişte adevărate ugere bogate, viţa. Cînd ploua, ne adăposteam şi spuneam snoave, cînd apărea soarele, nu mai pridideam cu tăiatul ciorchinilor şi cu umplutul vanelor imense aduse în vie. Acestea se umpleau repede, repede şi erau scoase cu tractoarele. Deodată, forfotă mare. Una din vane cedase şi mustul dulce şi bun se scurgea iute în pămînt, parcă sorbit de o sete imensă. Atunci, noi, toate elevele aflate în practică, am sărit imediat şi am început să mutăm strugurii într-o altă vană. Nu mult timp după aceea, am sfîrşit treaba şi ne-am oprit obosite şi stropite de must din cap pînă-n picioare. Eram, însă, fericite. Salvasem cea mai mare cantitate de struguri şi, mai ales, de must, un must dulce, dulce şi bun, aşa cum şi se par toate lucrurile pentru care ai asudat şi pentru care şi-a bătut cu teamă inima".

A doua familie

CORNELIA GICA ROMAN, *20 de ani, vînzătoare la centrul de pîine nr. 101, Iaşi.*

„Sîntem 11 fraţi, dintre care eu sînt cea mai mare. N-am avut o copilărie prea fericită şi, la o vîrstă cînd alte fete se gîndesc încă la jucării, eu aveam grijă de fraţii mei din cea de-a doua căsătorie a mamei. Dar a venit un moment cînd a trebuit să mă gîndesc şi la mine, la viitorul meu, cînd mi-am dat seama că pot să mă bazez numai pe forţele mele. Am căutat un loc de muncă şi l-am găsit. Aici, colegele mele, Cristina Dumitrache, Maria Amarandei şi Anca Chirilă, m-au primit în mijlocul lor cu prietenie şi cu dragoste. De la ele am primit multe sfaturi bune care m-au încurajat în momentele mai grele. Tot ele m-au sfătuit să-mi termin liceul, şi acum sînt în anul IV la seral, la un liceu economic. Vreau să le mulţumesc acestor trei femei, care constituie pentru mine o adevărată familie".

ANUL SPORTIV LA FEMININ

Anul acesta, poate mai mult ca în alți ani, sportivii noștri au obținut numeroase și prestigioase titluri la diferite competiții naționale și internaționale. Este o bucurie pentru toată lumea forma excelentă a fotbaliștilor noștri reprezentativi, dar, pe lîngă băieți, gloria adusă patriei de către *ANIȘOARA CUȘMIR* este, credem, cel mai frumos dar pe care sportul feminin ni-l face în 1983. *ECATERINA SZABO, LILIANA BĂLAN, MARIA RADU, FLORENȚA CRĂCIUNESCU, ELISABETA GUZGANU, MARGARETA MUREȘAN* — doar cîteva din gloriile sportului românesc și vedete ale sportului internațional —, tinere care trudesc perseverent în dificile antrenamente, pentru ca pe stadioanele lumii să se înalțe tricolorul...

România — aur, argint, bronz, România onorată cu nobile metale, dar și cu noblețea unor sportive pentru care propria lor faimă este una și aceeași cu renumele glorios adus țării.

ATLETISM

Anișoara, marea învinsă de anul trecut, știa că poate, știa că va sări mai mult. Cît de mult? În 15 mai sărise 7,21, în iunie, își propusese 7,25; sîmbătă dimineața antrenorul Ion Moroiu se gîndea la 7,38, iar Cușmir spera 7,35. Ceea ce s-a întîmplat atunci pe Stadionul „23 August", la proba de săritură în lungime, era inimaginabil. Un record, zice-se, al anilor 2000! 7,43 — o săritură prin tunelul timpului în mileniul trei!

Edmonton. Jocurile Mondiale Universitare. Finala probei de 3 000 m. „O cursă fascinantă" au apus canadienii... De ce? Cu numai un tur înainte de sosire, **Maria Radu** era a treia, dar aleargă și aleargă și-o depășește pe canadianca Williams, parcurgînd pe culoarul 2 cam 50—60 m. La numai 150 m de sosire, ea reușește să treacă în frunte și, într-un finiș formidabil, o învinge pe reputata Elena Malihina. Bineînțeles, medalia de aur!

GIMNASTICĂ

Luna mai. În sala „Scandinavia" din Göteborg se întîlnesc 62 de sportive din 22 de țări la cea de-a 14-a ediție a Campionatelor europene de gimnastică. **Ecaterina Szabo** debutează într-o mare întrecere de senioare, un debut strălucit, după cum strălucită i-a fost evoluția anterioară în arena gimnasticii mondiale.

După numărul total de medalii, Romania se situează în această competiție pe locul I în clasamentul pe națiuni, echipa noastră revenind de la Göteborg cu un șirag de 9 medalii, cîte 3 din fiecare metal. 4 din aceste înalte distincții au fost cucerite de Ecaterina Szabo: două de aur — la paralele și la sol, una de argint la sărituri și una de bronz la individual compus.

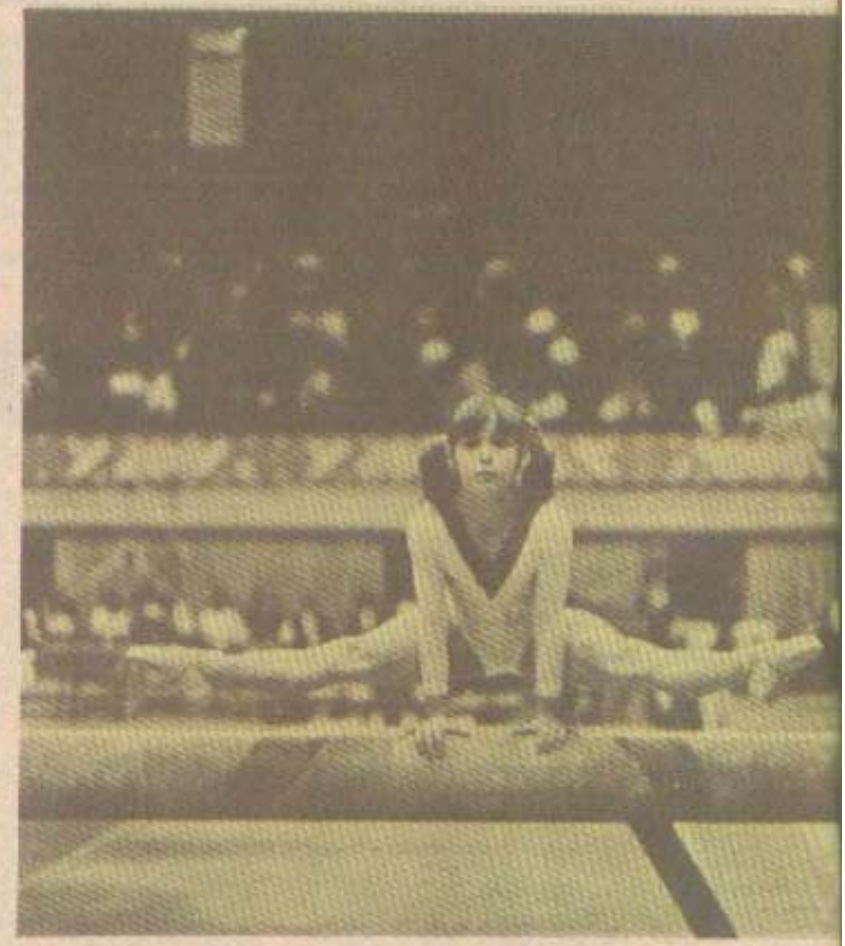

SCRIMĂ

Cine nu-și amintește de la „Universiada" de anul trecut lupta frumoasă și strînsă a floretistelor noastre? Printre ele era desigur și **Elisabeta Guzganu.** Medalia de argint la „Cupa Europei" și medalia de bronz la Campionatele europene de tineret au pregătit Elisabetei terenul unui alt mare succes și-al unei reputații binemeritate: medalia de aur obținută la Jocurile Mondiale Universitare din acest an, unde a învins-o pe colega ei Rozalia Oros!

NATAȚIE

La bazinul acoperit „23 August" se desfășoară Competiția națională „Daciada". Unul după altul, sînt doborîte 12 recorduri republicane la seniori. Performera numărul 1 se dovedește a fi cunoscuta băimăreancă **Anca Pătrășcoiu,** care, prin două rezultate — 2:15,23 la 200 m spate și 4:55,54 la 400 m mixt, se situează printre cele mai bune specialiste la aceste probe în sezonul internațional. O altă Carmen Bunaciu?

ANUL SPORTIV LA FEMININ

Anul acesta, poate mai mult ca în alți ani, sportivii noștri au obținut numeroase și prestigioase titluri la diferite competiții naționale și internaționale. Este o bucurie pentru toată lumea forma excelentă a fotbaliștilor noștri reprezentativi, dar, pe lîngă băieți, gloria adusă patriei de către *ANIȘOARA CUȘMIR* este, credem, cel mai frumos dar pe care sportul feminin ni-l face în 1983. *ECATERINA SZABO, LILIANA BĂLAN, MARIA RADU, FLORENȚA CRĂCIUNESCU, ELISABETA GUZGANU, MARGARETA MUREȘAN* — doar cîteva din glorille sportului românesc și vedete ale sportului internațional —, tinere care trudesc perseverent în dificile antrenamente, pentru ca pe stadioanele lumii să se înalțe tricolorul...

România — aur, argint, bronz. România onorată cu nobile metale, dar și cu noblețea unor sportive pentru care propria lor faimă este una și aceeași cu renumele glorios adus țării.

ATLETISM

Anișoara, marea învinsă de anul trecut, știa că poate, știa că va sări mai mult. Cît de mult? În 15 mai sărise 7,21, în iunie, își propusese 7,25; simbătă dimineața antrenorul Ion Moroiu se gîndea la 7,38, iar Cușmir spera 7,35. Ceea ce s-a întîmplat atunci pe Stadionul „23 August", la proba de săritură în lungime, era inimaginabil. Un record, zice-se, al anilor 2000! 7,43 — o săritură prin tunelul timpului în mileniul trei!

Edmonton. Jocurile Mondiale Universitare. Finala probei de 3 000 m. „O cursă fascinantă" au spus canadienii... De ce? Cu numai un tur înainte de sosire, **Maria Radu** era a treia, dar aleargă și aleargă și-o depășește pe canadianca Williams, parcurgînd pe culoarul 2 cam 50—60 m. La numai 150 m de sosire, ea reușește să treacă în frunte și, într-un finiș formidabil, o învinge pe reputata Elena Malihina. Bineînțeles, medalie de aur!

GIMNASTICĂ

Luna mai. În sala „Scandinavia" din Göteborg se întîlnesc 62 de sportive din 22 de țări la cea de-a 14-a ediție a Campionatelor europene de gimnastică. **Ecaterina Szabo** debutează într-o mare întrecere de senioare, un debut strălucit, după cum strălucită i-a fost evoluția anterioară în arena gimnasticii mondiale.

După numărul total de medalii, România se situează în această competiție pe locul I în clasamentul pe națiuni, echipa noastră revenind de la Göteborg cu un șirag de 9 medalii, cîte 3 din fiecare metal. 4 din aceste înalte distincții au fost cucerite de Ecaterina Szabo: două de aur — la paralele și la sol, una de argint la sărituri și una de bronz la individual compus.

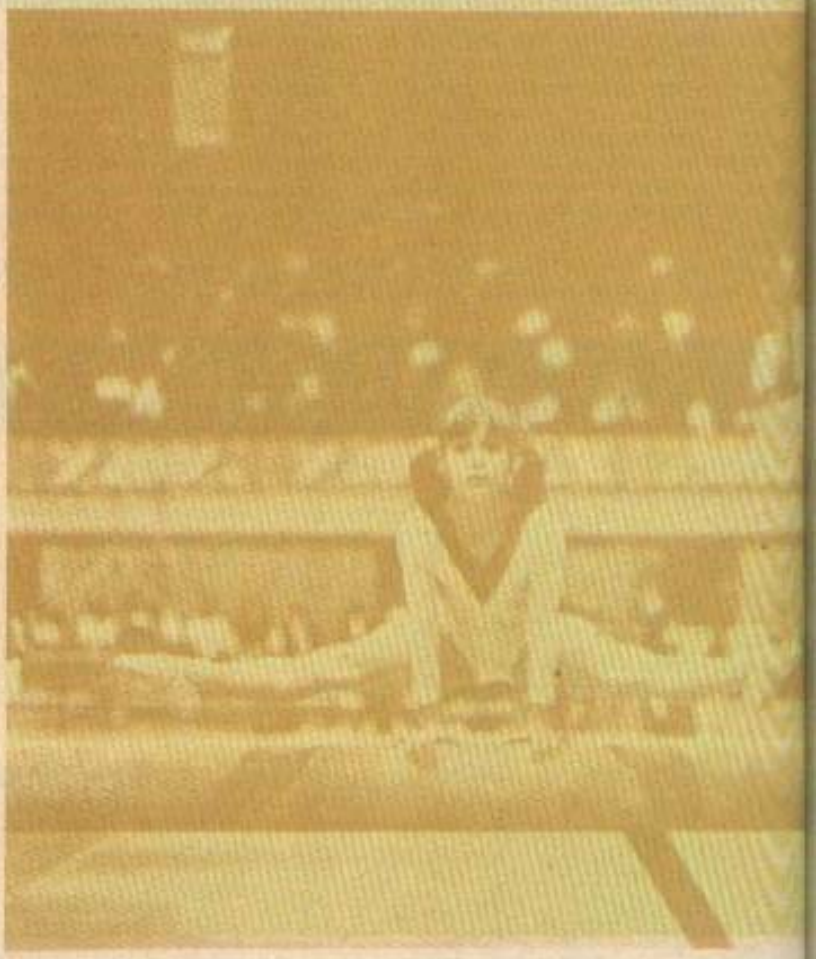

SCRIMĂ

Cine nu-și amintește de la „Universiada" de anul trecut lupta frumoasă și strînsă a floretistelor noastre? Printre ele era desigur și **Elisabeta Guzganu.** Medalia de argint la „Cupa Europei" și medalia de bronz la Campionatele europene de tineret au pregătit Elisabetei terenul unui alt mare succes și-al unei reputații binemeritate: medalia de aur obținută la Jocurile Mondiale Universitare din acest an, unde a învins-o pe colega ei Rozalia Oros!

NATAȚIE

La bazinul acoperit „23 August" se desfășoară Competiția națională „Daciada". Unul după altul, sînt doborîte 12 recorduri republicane la seniori. Performera numărul 1 se dovedește a fi cunoscuta bălmăreancă **Anca Pătrășcoiu,** care, prin două rezultate — 2:15,23 la 200 m spate și 4:55,54 la 400 m mixt, se situează printre cele mai bune specialiste la aceste probe în sezonul internațional. O altă Carmen Bunaciu?

ȘAH

La început a fost Turneul interzonal de la Tbilisi. **Margareta Mureşan,** legitimată la Clubul „Medicina"—Timişoara s-a clasat cu uşurinţă pe primul loc. N-a fost o întîmplare; dincolo de talent, succesul a urmat sutelor de ore de analiză prelungită alături de antrenorul Şerban Neamţu, ceea ce a dus la o lărgire a repertoriului de deschideri, la îmbunătăţirea tehnicilor de realizare a micilor avantaje, la creşterea spiritului combativ.

După Tbilisi urmau meciurile candidatelor la titlul de campioană mondială, urma marea încleştare de la Bad-Kissingen. Lidia Semenova, redutabila adversară, o surprinde încă din deschidere pe Margareta. Concurenta noastră îşi revine şi, în partidele 3, 5, 7 reuşeşte 2,5 puncte din 3, relansînd meciul, după partida 2 în care alesese o linie incorectă. Înainte de partida a 9-a, Margareta Mureşan reuşeşte să egaleze scorul, dar ulterior joacă totul pe o carte şi pierde în faţa Semenovei care contraatacă decisiv. Mai mult decît un meci de şah, lupta a fost o înfruntare psihologică. Lucru pe care candidata noastră la titlul suprem nu-l uită...

CANOTAJ

„Simplista" nr. 1 a ţării, **Valeria Răcilă** este legitimată la U.T.A. În sezonul nautic de anul trecut, desfăşurat la Lucerna, în Elveţia, Valeria a devenit vicecampioană mondială, conducînd canotajul românesc pe urmele frumoasei tradiţii a Sandei Toma.

La Campionatele republicane de canotaj fond, găzduite anul acesta de Timişoara, pe canalul Bega, Valeria Răcilă s-a înfruntat cu o altă medaliată de la Lucerna — **Maria Macoviciuc de la „Voinţa"— Timişoara.** Astfel, în proba de simplu din ultimele patru probe rezervate senioarelor, după o încleştată luptă pe apă, a învins Valeria Răcilă!

ȘAH

La început a fost Turneul interzonal de la Tbilisi. **Margareta Mureșan,** legitimată la Clubul „Medicina"—Timișoara s-a clasat cu ușurință pe primul loc. N-a fost o întîmplare: dincolo de talent, succesul a urmat sutelor de ore de analiză prelungită alături de antrenorul Șerban Neamțu, ceea ce a dus la o lărgire a repertoriului de deschideri, la îmbunătățirea tehnicilor de realizare a micilor avantaje, la creșterea spiritului combativ.

După Tbilisi urmau meciurile candidatelor la titlul de campioană mondială, urmă marea încleștare de la Bad-Kissingen. Lidia Semenova, redutabila adversară, o surprinde încă din deschidere pe Margareta. Concurenta noastră își revine și, în partidele 3, 5, 7 reușește 2,5 puncte din 3, relansînd meciul, după partida 2 în care alesese o linie incorectă. Înainte de partida a 9-a, Margareta Mureșan reușește să egaleze scorul, dar ulterior joacă totul pe o carte și pierde în fața Semenovei care contrasatacă decisiv. Mai mult decît un meci de șah, lupta a fost o înfruntare psihologică. Lucru pe care candidata noastră la titlul suprem nu-l uită...

CANOTAJ

„Simplista" nr. 1 a țării, **Valeria Răcilă** este legitimată la U.T.A. În sezonul nautic de anul trecut, desfășurat la Lucerna, în Elveția, Valeria a devenit vicecampioană mondială, conducînd canotajul românesc pe urmele frumoasei tradiții a Sandei Toma.

La Campionatele republicane de canotaj fond, găzduite anul acesta de Timișoara, pe canalul Bega, Valeria Răcilă s-a înfruntat cu o altă medaliată de la Lucerna — Maria Mascovicluc de la „Voința"— Timișoara. Astfel, în proba de simplu din ultimele petru probe rezervate semifinalelor, după o încleștată luptă pe apă, a învins Valeria Răcilă!

PARAȘUTISM

Specialitatea **Mariei Iordănescu**, instructor la Aeroclubul Central, sînt dificilele lansări de la mică altitudine. Salturi de noapte, salturi pe apă, salturi de antrenament, salturi de recepție sau de concurs. Din 1960 și pînă acum un bilanț de 26 de recorduri, individuale și de grup, tot atîtea acte de mare curaj! Anul acesta, la sfîrșitul lui iunie, Maria Iordănescu devine prima femeie din țara noastră care a realizat 2 500 de lansări...

BASCHET

Magdalena Pali joacă baschet din 1970. Astăzi ea este legitimată la „Universitatea" Cluj-Napoca, echipă fruntașă în Campionatul național de baschet feminin.

De ce ne-am oprit la Magdalena? Ea este cu adevărat un nume răsunător în baschetul mondial; cu prilejul unor turnee internaționale, specialiștii au apreciat-o ca fiind cea mai tehnică jucătoare, titlu de glorie, confirmat aici, în țară, prin cele 1 077 de puncte înscrise în campionatul național. Anul trecut, celei mai eficiente jucătoare a țării, ziarul „Sportul" i-a înmînat, firește, „Trofeul eficacității". Să vedem ce va aduce pînă la sfîrșit și 1983 acestei formidabile coșgetere a Diviziei „A"...

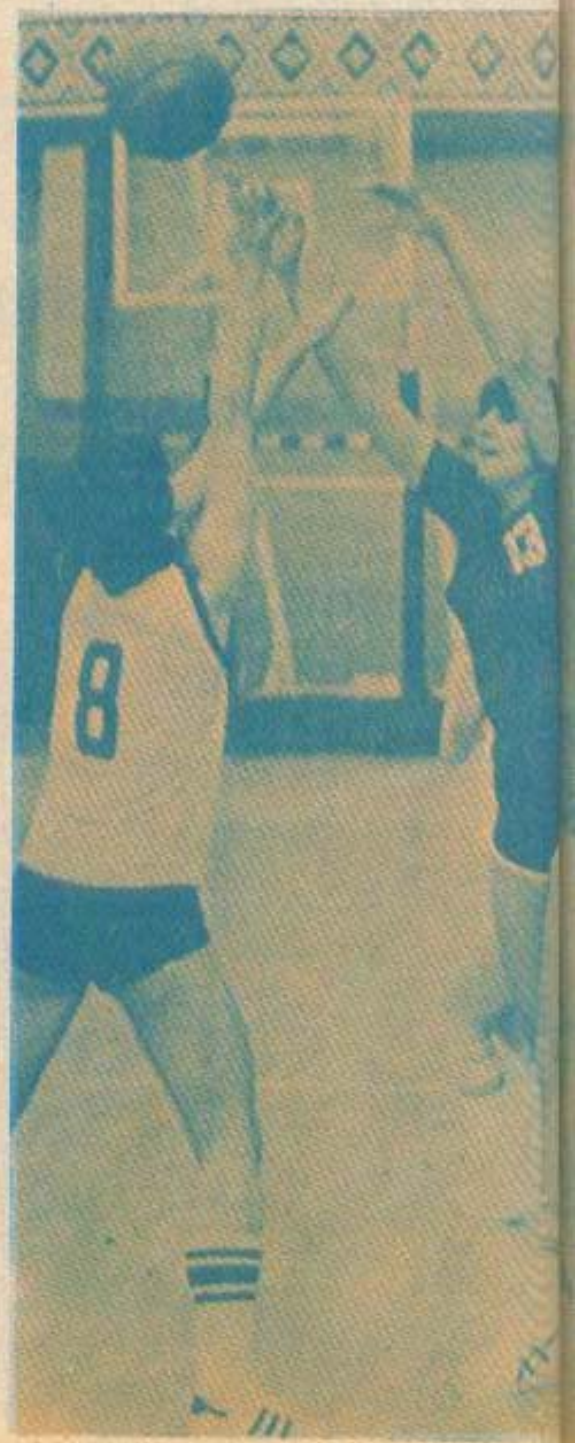

Grupaj realizat de
AURORA INOAN

COLOCVII ATEISTE

NECUNOSCUTUL — ÎNTRE TEAMĂ ȘI STIMULENT

De cînd a devenit conștient de forța propriei sale rațiuni, omul și-a pus cîteva întrebări esențiale pentru însăși existența sa. Cum și cînd s-a format Universul? Cînd și cum a apărut viața pe Pămînt? Sîntem noi, oamenii, singurele ființe raționale din Univers?

Fără să ne dăm seama, considerăm răspunsurile la aceste întrebări ca definitorii pentru aprecierea capacității rațiunii noastre de a descifra natura. Laolaltă cu alte cîteva întrebări esențiale, acestea acoperă tot ce cunoașterea umană poate să abordeze în efortul său continuu de progres. Din nefericire — sau poate, dimpotrivă, din fericire — un răspuns final, exhaustiv și inflexibil la aceste întrebări nu este de așteptat. De ce? Pentru că în momentul în care la aceste întrebări nu se mai formulează ipoteze, teorii ce aproximează soluția problemei, ci răspunsuri ce se vor certe, finale, progresul omenirii nu ar mai putea fi de conceput. Această situație — spre liniștirea noastră — este foarte departe. Mai mult chiar, credem că niciodată setea nestîmpărată a omului, neliniștea sa de a cunoaște, formidabila sa capacitate de creație nu vor ajunge la o limită. Paradoxal, nu situația stagnării îi înspăimîntă pe cei cu o gîndire dogmatică, mărginită, ea ar fi deosebit de liniștitoare privită prin prisma comodității, ci, dimpotrivă, se naște, la aceștia, o oarecare spaimă, nejustificată, față de ideea în sine a căutării, de efortul continuu, fără sfîrșit. Poate dificultatea vine și de acolo că, așa cum sîntem, ființe aparent fragile, într-un Univers imens, confruntat cu forțe enorme, nu putem să ne obișnuim cu ideea de infinit în spațiu și timp. Manipulînd tot timpul cantități mărginite nu ne este la îndemînă să acceptăm nemărginirea. Este adevărat că, dacă mai ieri omul își cunoștea doar teritoriul din imediata sa apropiere sau țara, iar mai apoi continentul, astăzi cuprinde în sfera sa de observație o zonă imensă a Universului. Rămîne însă spațiu suficient pentru necunoscut. Unora această porțiune le inspiră o anumită teamă.

Iarăși este adevărat că față de acum cincizeci și ceva de ani, cînd numărul particulelor așa-zise elementare se ridica la trei — electronul, protonul și neutronul —, astăzi trăim o adevărată explozie în acest domeniu, ultima modă fiind cea a quarkurilor. Dar există temerea — așa cum s-a întîmplat și cu cele trei particule de acum cincizeci de ani declarate atunci ca fiind fără doar și poate „elementare" — că și aceste quarkuri nu sînt chiar așa de „elementare". Și aici, deci, o zonă de necunoscut rămîne să fie descifrată în continuare. Iată o altă sursă de angoasă pentru aceiași oameni temători față de necunoscut, față de schimbare. Exemplele pot să fie continuate. Tocmai această zonă a necunoscutului, însă, face plăcere omului autentic, acelui adevărat „homo sapiens" pe care îl provoacă la o competiție cu natura, mobilizîndu-i energiile și evidențiindu-i însușiri cu adevărat umane. Căci necunoscutul, acest permanent orizont al cunoașterii umane, nu trebuie să ne paralizeze, ci, dimpotrivă, ei trebuie să ne stimuleze. Se poate spune cu certitudine că de la apariția existenței raționale pe Pămînt, necunoscutul s-a restrîns în permanență, cedîndu-și din „secrete", dar rămînînd în continuare „infinit". Această situație nu este în nici un caz un argument pentru a abandona efortul. Este mai degrabă mulțumirea că generațiile ce vor urma vor avea și ele, la rîndul lor, satisfacțiile inegalabile ale descifrării tainelor naturii. Să revenim însă la prima întrebare ce ne-am pus-o: cum și cînd s-a format Universul? Din capul locului trebuie să recunoaștem că răspunsul nostru actual la această întrebare va fi categoric incomplet. De ce? Pentru că noi cunoaștem doar o parte din Univers, cea observabilă, și doar o mică parte din evoluția lui — perioadă minusculă în comparație cu vîrsta Universului — pe care astronomii, de-a lungul istoriei omenirii, au observat-o. Este ca și cum ți s-ar da trei fotografii ale unor porțiuni dintr-un animal — dintre care primele două neclare — și ți s-ar cere să reconstitui animalul și să afli toate amănuntele privind viața lui. Trebuie să recunoașteți că este o sarcină, dacă nu imposibilă, atunci cu siguranță foarte grea. Este de la sine înțeles că trebuie să le acordăm îngăduință savanților. Oricum, nici ei nu au pretenția de a ne oferi soluții garantat imuabile. Ei ne oferă ipoteze — mai mult sau mai puțin plauzibile. Să vedem deci care este ultima ipoteză — construită sub forma unei teorii — privind formarea Universului. Savanții sînt unanim de părere că Universul s-a format în urma unei mari explozii, denumită Big Bang. Această explozie, petrecută acum probabil 18—20 de miliarde de ani, a împrăștiat în spațiu o imensă cantitate de hidrogen și heliu. Două sînt efectele ce se mai resimt

▶ și acum, pe baza cărora savanții și-au construit această teorie a Big Bang-ului. În primul rînd, și acum galaxiile, roiurile și supraroiurile de galaxii se deplasează, depărtîndu-se una de alta. Deci există o „dilatare" ca urmare a acelei mari explozii. În al doilea rînd, s-a putut măsura în întreg Universul o radiație de fond cu o temperatură echivalentă cu 2,7 grade absolute, care se presupune că este o relicvă din perioada imediat următoare Big Bang-ului, înainte de formarea galaxiilor, cînd Universul era omogen în întregime, cu foarte mici neregularități. Pe baza acestei teorii s-au putut explica o mulțime de probleme. Astfel, s-a putut explica fenomenul așa-numitei „deplasări spre roșu", al formării galaxiilor, al evoluției substanței în Univers și multe altele. Pe de altă parte, teoria ridică și unele întrebări. Ce a precedat Big Bang-ul? Cît timp Universul se va „dilata"? Și alte multe întrebări... La unele dintre ele de pe acum se conturează răspunsuri, altele vor rămîne probabil mult timp fără răspuns.

Calculul masei totale a substanței existente în Univers a arătat că forța gravitațională — cea mai redutabilă conexiune existentă în Univers — nu poate să frîneze această „dilatare", ea urmînd să se facă, după unele ipoteze, în permanență, la infinit. Iată însă că ultimele cercetări din fizică privind natura unor particule — neutrinii — au pus în evidență existența unei mase de repaus — extrem de mici, e adevărat, — a acestora. Reluînd calculul la scara întregului Univers, unii savanți au ajuns la concluzia că masa totală a acestuia este mai mare decît o anumită valoare, denumită critică, și că este de așteptat ca „dilatarea" Universului să se încetinească și apoi să aibă loc în viitor o contracție. Iată deci o teorie „pulsatorie" a Universului, noi trăind în semiperioada de expansiune. Fără îndoială că și această ipoteză mai trebuie confirmată. Date ulterioare însă o pot infirma, locul ei fiind preluat, în acest ultim caz, de o teorie și mai precisă, mai aproape de adevăr. Este o evoluție, e drept uneori sinuoasă, dar firească, a cunoașterii științifice.

În ultimă instanță și aici asistăm la un proces dialectic al progresului în știință. La fel se petrec lucrurile și în ceea ce privește descifrarea tainelor vieții. Oamenii de știință au descoperit foarte multe substanțe complexe din care este formată celula, foarte multe dintre ele sînt în stare să le reproducă în laborator, pe de altă parte au lămurit și multe fenomene ce au loc în celulă. S-au construit și multe teorii privind geneza vieții, evoluția ei pe Terra, care de-a lungul timpului au suferit și ele modificări. Viitorul își va spune cuvîntul și în acest domeniu. Mai este și aici loc pentru cunoaștere, mai sînt multe lucruri necunoscute.

Iată deci — foarte pe scurt — două exemple din cadrul procesului atît de complex ce se numește aventura cunoașterii. În alternativă cu anumite dogme mistice care oferă soluții imuabile și foarte comode ce te feresc de efortul de a gîndi, realitatea dinamicii cunoașterii științifice este singura cale prin care omul își păstrează atributele sale de ființă **rațională**, ce îl ridică deasupra animalelor. Cu toate riscurile și eforturile ce le incumbă, această situație merită să fie acceptată.

IOAN ALBESCU

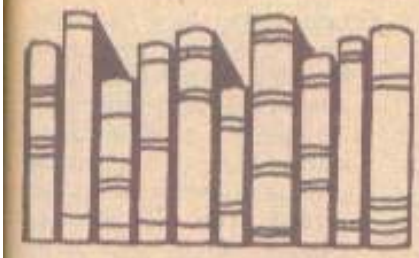

COLOCVII ATEISTE

DE LA „BLESTEM" LA „RECONSIDERARE"

O judecată globală asupra concepțiilor religioase privitoare la statutul uman al femeii nu va fi posibilă fără anumite riscuri, întrucît de fiecare dată va trebui să se țină seama de timpul istoric. Făcînd abstracție de acesta, s-ar ocoli aspecte dintre cele mai interesante ale unei stări de fapt extrem de contradictorii de la o epocă la alta, de la o religie la alta. Aceste aspecte sînt extrem de relevante pentru fundamentul profan al religiei de oriunde și oricînd, căci schimbarea atitudinii în funcție de istoria socială dovedește puterea acesteia din urmă, caracterul ei determinant față cu faptele de conștiință.

În aparență în afara determinismului social, în realitate, religia urmează istoria umană, i se supune și o reflectă chiar dacă denaturat.

Bunăoară, structura matriarhală nu avea cum să nu se transmită în mod corespunzător structurilor religioase. „Studiile etnologice au dovedit că noțiunea unei mari zeițe, predominînd în mod evident asupra divinităților de sex masculin, se întîlnește în faza de dezvoltare a societății primitive, care încredințează femeii în cadrul muncii agricole sarcinile rudimentare și îi conferă o superioritate socială și economică asupra bărbatului ocupat cu vînătoarea și pescuitul" (Ambrogio Donini: *„După chipul și asemănarea omului"*, E.P., 1968, p. 171). Așadar, de la rolul central al femeii în viața socială s-a trecut la reprezentarea unui „panteon" în mod firesc centrat într-o „mare zeiță", o „zeiță-mamă", în raport cu toate cele ce există. Cînd însă „femeia a căzut sub dominația bărbatului în viața socială, o transformare identică s-a produs și în suprastructura religioasă. Zeița-mamă cedează locul în mitologie zeului-tată" (ibidem, p. 179).

Într-un mod extrem de izbitor această modificare de care vorbește Ambrogio Donini poate fi observată în prima carte a *Bibliei*, în *Geneza*, în care divinitatea supremă este un zeu-tată, creator al întregului univers de la astre la pămînt, animale și oameni. După ce va fi creat „cerurile și pămîntul", spune *Geneza*, Dumnezeu va fi făcut pe om „din țărîna pămîntului", iar după om, femeia: „Dumnezeu a zis: Nu este bine ca omul să fie singur". Și, ca urmare, din coasta lui Adam, a omului, va fi făcut pe femeie.

Femeia, așadar, în reprezentarea biblică nu numai că este socotită o creație ulterioară față de Adam, dar nici nu este numită om, sau nu direct. *Ișa*, femeie, în ebraică, ne trimite la *iș*, bărbat, iar nu la om *(adamah)*. Ea, prin urmare, vine din condiția de bărbat a acestuia, iar nu din cea de om. Apoi, după această primă „cădere", vine cea de a doua: nerezistînd ispitei, femeia încalcă interdicția de a nu mînca din pomul cunoștinței binelui și răului. Astfel încît, blestemul și alungarea din rai sînt puse pe seama unui gest al primei femei. Pentru a fi nesocotit *tabu*-ul divin, Dumnezeu, odată cu alungarea din paradis, îi va fi destinat suferința și supunerea: „Voi mări foarte suferința ta; cu durere vei naște copii și dorințele tale se vor ține după bărbatul tău, iar el va stăpîni peste tine".

Cu idealuri egalitariste, la începuturile istoriei sale, creștinismul, în acea perioadă cel puțin, avea să treacă mai înaintea ine-

galității, prestabilită prin *Geneză* o anume egalitate a femeii cu bărbatul. Faptul să reflectă chiar în „panteon", căci prin fecioara Maria, femeia intră în acesta. Dar cu toate că *Evangheliile* reconsideră în oarecare măsură focul și rolul femeii, ele mențin încă, firește în formă religioasă, inegalitatea ei cu bărbatul. De pildă, femeile nu puteau să-l urmeze pe Hristos ca apostoli, ceea ce relevă o anume discriminare, chiar dacă religioasă. Oricum însă, aceasta este exemplificatoare pentru diferența de statut uman dintre bărbat și femeie în concepția evanghelică, deci în concepția creștină.

Cu instituționalizarea sa, deci odată ce devine religie dominantă, reflectînd structura feudală a vieții sociale în cursul evului mediu, creștinismul avea să justifice cu duritate inegalitatea femeii. „În această societate militară și virilă, cu posibilitățile de trai mereu amenințate și, în care, prin urmare, fecunditatea este mai de grabă un blestem decît o binecuvîntare" — observă marele medievist francez J. Le Goff —, „femeia nu se află la loc de cinste. Și se pare că într-adevăr nici creștinismul nu a ajutat prea mult la îmbunătățirea poziției sale materiale și morale" (*„Civilizația Occidentului medieval"*, 1970, p. 377).

Epoca modernă care va fi hotărîtoare pentru emanciparea femeii nu avea să rămînă fără ecouri în conștiințele religioase și în atitudinea bisericească față de femeie. „Mișcarea de emancipare politică și socială din vremea noastră, citim într-un recent *Dicționar de teologie ortodoxă* (autor Ion Bria), luptă împotriva discriminării femeii în societate și familie; discuțiile, declarațiile și acțiunile cu privire la hirotonia femeilor au determinat Bisericile să reflecteze din nou asupra locului și eficienței prezenței femeilor în viața bisericească".

Într-adevăr, în ultima vreme se desfășoară o intensă activitate bisericească menită să anuleze tradiționala punere în regim de inferioritate a femeii. Sub acest semn, ori sub acest semn vizibil, s-au luat o serie de inițiative dintre cele mai interesante, care marchează reconsiderarea radicală a poziției. Iată numai cîteva: în 1978 a avut loc așa-numita „Consultație ecumenică" organizată de Departamentul pentru Educație și Reînnoire al Consiliului Ecumenic al Bisericilor consacrată dezbaterii temei „Rolul femeii în Biserică și Societate", iar pe agenda Adunării generale a Consiliului Ecumenic ce urmează să se țină la Vancouver în acest an este trecut și acest punct extrem de semnificativ: rolul și locul femeilor în viața și lumea de azi, în viața bisericească, problema hirotoniei lor. Privită favorabil de unele biserici, de pildă de cea protestantă, problema hirotoniei este încă în plină discuție, fapt ce relevă mai mult decît altele perceperea necesității renunțării la ceea ce a putut să treacă drept o gravă discriminare.

Dar dincolo de acest fapt cu semnificație mai mult internă, bisericească, dar nu lipsit și de rezonanțe profane, modificarea atitudinii față de femeie urmează unor comandamente de ordin politic și social. Pentru a nu rămîne în urma vremii, bisericile au fost nevoite să se adapteze la starea de fapt reală. Această adaptare venea din necesități de propagandă religioasă. Biserica, în genere, bisericile creștine în particular, au încercat și încearcă în continuare o relansare propagandistică menită să atragă sau să ademenească (încă) mai mult populația feminină.

Contradictorie în atitudinea sa față de femeie, biserica creștină, cu deosebire, este ilustrativă pentru acest proces îndelungat de adaptare, de reașezare în funcție de noi experiențe umane, de noi structuri și noi tendințe.

De toate acestea trebuie să ținem seama pentru a ne feri de simplificări care nu ajută la nimic. Dar, totodată, trebuie să mai ținem seama de faptul că toate aceste reconsiderări de poziție nu urmează unui determinism intern, ci influenței hotărîtoare a istoriei sociale. Astfel că, noua atitudine față de femeie nu exprimă chiar glasul religiei, ci, și pe această cale, pe acela al vremii. Or, vremea modernă, vremea pe care azi o trăim nemijlocit, este una a definitivei izbînzi a omului asupra lui însuși, căci înlăturarea oricărei prejudecăți și a oricărei discriminări reprezintă o asemenea victorie. Iar punerea femeii în regim de inferioritate a fost una dintre cele mai ofensatoare discriminări.

În lunga lor istorie, religiile și bisericile lumii n-au fost, totuși, de partea omului în această luptă a sa cu ei înșuși. Dacă în cele din urmă i s-au raliat și încă nici azi total, fără rezerve, faptul, încă o dată, nu vine dintr-un proiect propriu. Ele au fost nevoite de istorie să-l accepte.

GH. VLĂDUȚESCU

COLOCVII ATEISTE

UN CONȚINUT NOU, LAIC, REVOLUȚIONAR, ÎN SĂRBĂTORIREA UNOR EVENIMENTE IMPORTANTE DIN VIAȚA OAMENILOR

Interviu cu
ELISABETA TRĂISTARU,
secretar al Comitetului
județean Dolj al P.C.R.

Pentru a forja un nou model uman, care să nu fie doar o proiecție ideală într-un viitor nedefinit, ci o dimensiune reală a omului societății socialiste, este necesar ca întregul său mediu de viață, așa cum îl moștenește, dar și așa cum îl construiește și îl îmbogățește cu noi semnificații, să devină un climat psiho-spiritual, al formării omului ca personalitate multilateral dezvoltată, al educării sale continue în spirit revoluționar. Potrivit opiniei dv., este vorba de un climat de încredere și autenticitate umană, în care visul, idealul să nu fie izgonite, dar care nu înseamnă lipsă de adevăr, negare a luciditații critice. Socialismul are nevoie nu de mistificarea adevărului, de fețișuri și idoli, ci de o gîndire critică și constructivă în același timp: omul să știe să privească adevărul în față, să-și angajeze responsabilitatea în toate situațiile complexe în care se află în diverse momente ale existenței sale el, grupurile umane, societatea în întregul ei; să sădim puternic sentimentul de solidaritate, de încredere și siguranță în viață, de demnitate, de ambianță necesară afirmării multilaterale a personalității.

Dispunem în acest sens de orientări și direcții de acțiune clare, cuprinse în hotărîrile Congresului al XII-lea și în mod cu totul deosebit în magistrala expunere a secretarului general al partidului la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, ale cărei idei au fost dezvoltate la Conferința Națională a partidului, precum și în cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru pe problemele muncii organizatorice și politico-educative, din luna august a.c.

Oamenii, se știe, cunosc o multitudine de practici și obiceiuri, unele cu o mare acoperire în ceea ce numim nevoi spirituale, culturale, sufletești. Multe dintre acestea însă au fost de-a lungul vremurilor marcate de sensuri și forme mistice, religioase. *În ce fel, cum se despovărează oamenii de astfel de tare, care este calea către laicizare, către cultură, știință, pentru formarea conștiinței socialiste?*

— Din experiența îndelungată a activității umane s-a născut și cultura poporului nostru, cu numeroase elemente specifice fiecărei zone. Este necesar să ținem seama că tradiția intră într-un raport dialectic cu nou, realizînd impactul între trecut și prezent, și că nou trebuie să preia valorile tradiționale, depășindu-le și folosindu-le în măsura în care exprimă obiectiv interesele colectivității și realizînd legătura de continuitate care asigură păstrarea acestor valori și ridicarea lor pe trepte superioare.

Se poate afirma că, în raport cu tradiția și cu înnoirea ei, au loc mutații de pe planul religios pe cel ceremonial și apoi pe cel artistic. Se constată un fenomen de translație de pe planul sacral pe planul ceremonial, astfel că din funcția veche a ritualului religios a rămas o amintire, producîndu-se fenomenul de deritualizare, de desacralizare. În acest sens, ne preocupă găsirea și folosirea în activitatea organelor și organizațiilor de partid, a organizațiilor de masă și obștești, a tuturor factorilor educaționali, a unor forme și metode noi ale muncii politico-ideologice și cultural-educative

pentru a da un conținut laic unor manifestări ce marchează evenimente importante în viața și munca oamenilor.

Deși sfera acestor evenimente este mult mai largă, putem reține ca fiind de mai mari proporții și cu un caracter de permanență următoarele: sărbătorirea nașterii copiilor, a majoratului, a căsătoriei tinerilor, aniversarea unor decade de vîrstă și vechime în aceeași unitate, festivitățile organizate în colectiv cu prilejul angajării în muncă, al pensionării și al unor acțiuni de solidaritate în momente critice din viața unor oameni încercați de diferite greutăți.

Pentru așezarea întregului ceremonial sărbătoresc de căsătorie pe temeiuri afective și morale laice, sub îndrumarea organizațiilor de partid, organizațiile de masă și obștești, consiliile oamenilor muncii, consiliile de conducere ale C.A.P. sprijină efectiv nunta tinerilor din unitățile lor. În unitățile economice din industrie, la Combinatul chimic, la „Electroputere", I.R.A., întreprinderea de confecții, I.M.M.R., I.T.M.A., se constituie colective care se ocupă de organizarea în mod adecvat a sălii de festivități, de pregătirea unor programe cultural-artistice — cîntece, strigături și urări tradiționale —, care exprimă concepția înaintată cu privire la munca și viața tinerilor căsătoriți, la trăinicia familiei, la fericirea bazată pe muncă și dreptate.

În rîndul tinerilor s-au extins „nunțile uteciste" și „nunțile studențești", în care se păstrează ceremonialul „peștitului", al „logodnei" — care oferă posibilitatea cunoașterii mai temeinice a tinerilor —, și ritualurile „pregătirii miresei și a mirelui", al prezentării „zestrei" — dovadă a hărniciei și priceperii miresei — și alte obiceiuri cu conținut laic, între care se numără căratul apei de la fîntînă, simbolul belșugului (de exemplu în comuna Bîrca — „Fîntîna mireselor").

În organizarea sărbătoririi *nunții* au apărut și unele elemente noi, cum sînt: sfatul bătrînilor pentru tinerii căsătoriți, constituit în cadrul fiecărui consiliu popular; amenajarea unor „case ale căsătoriilor", unde are loc ceremonialul oficierii căsătoriei de către ofițerul stării civile și în cadrul cărora există condiții pentru prezentarea felicitărilor din partea reprezentanților colectivelor de muncă, a unor recitaluri de muzică și poezie, de urări pentru tinerii căsătoriți din partea prietenilor și colegilor de muncă. Nunțile studențești dobîndesc o formă nouă prin participarea colectivă a colegilor de an, a unor formații instrumentale și echipe artistice constituite din studenți din ale căror programe nu lipsesc elemente de surpriză, care sporesc frumusețea ceremonialului.

Pentru laicizarea sărbătoririi *nașterii copilului*, prin grija consiliilor populare orășenești și comunale, a organizațiilor U.T.C. și a comitetelor de femei se organizează activități adecvate, cu participarea membrilor colectivelor de muncă din care fac parte părinții. Se obișnuiește ca un membru al colectivului de muncă, cu o experiență mai bogată de viață, mai apropiat față de părinți, să adreseze familiei noului născut mesajul din partea colectivului însoțit de urări pentru noul născut, în care sînt cuprinse înaltele virtuți ale poporului nostru de a fi harnic, curajos, înțelept, cinstit și demn, cultivate ca idealuri de viață și transmise din generație în generație.

Organizațiile U.T.C. din liceele „Nicolae Bălcescu", „Frații Buzești", precum și din liceele industriale nr. 1, 2, 5, 7, 9, 10 și altele, în strînsă conlucrare cu reprezentanții organelor de stat, organizează într-un cadru festiv actul împlinirii *vîrstei majoratului* tinerilor, reușind să-i dea un caracter de solemnitate și să transmită acestora sentimentul înaltelor responsabilități civice, ca urmare a trecerii lor într-o nouă treaptă a maturității, să desprindă concluziile pentru angajarea lor cu întreaga responsabilitate la exercitarea deplină a drepturilor și îndatoririlor cetățenești. Nota sărbătorească a acestui eveniment din viața tinerilor este accentuată de cadrul organizat în care sînt cuprinse întîlniri cu activiști de partid și de stat, dezbateri și programe cultural-artistice, cu un bogat conținut de idei, menit să contribuie la conturarea noilor trăsături moral-politice ale tineretului. Pentru ca acest eveniment să aibă o puternică încărcătură afectiv-emoțională, sărbătorirea majoratului se organizează la Muzeul de istorie al Olteniei, la Muzeul „Procesul luptătorilor ceferiști și petroliști" sau în cadrul unor întreprinderi cu puternice tradiții muncitorești; cu acest prilej sînt prezentate, folosind și imagini filmate, fapte și evenimente de importanță deosebită din tinerețea revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Pentru a contribui la formarea unei puternice sudări între membrii colectivelor de muncă, la îmbinarea aspirațiilor individuale cu cele de grup și generale, precum și pentru a dezvolta sentimentul demnității, al utilității și satisfacției pentru activitatea depusă, în marile întreprinderi industriale din municipiul Craiova și din județul Dolj se organizează sărbătorirea lucrătorilor care au împlinit 10 ani, 15, 20, 25 și peste 25 de ani de activitate neîntreruptă în aceeași unitate. Un eveniment de acest gen l-a constituit întîlnirea organizată de comitetul de partid și sindicatul din marea întreprindere craioveană „Electroputere", la care au fost sărbătoriți 600 de oameni ai muncii cu o vechime de peste 25 de ani în unitate.

Aceste manifestări reprezintă o lecție vie, comunistă pentru tinerii muncitori, în care se pot descifra tainele afirmării multilaterale a personalității lor, ale influenței ce o poate exercita colectivul asupra formării înaltelor trăsături moral-politice ale omului nou, făuritorul conștient al propriului său destin.

CONSTANTINA CARANFIL

CASA VECHE ROMÂNEASCĂ, SIMBOL AL CONTINUITĂȚII NOASTRE SPIRITUALE

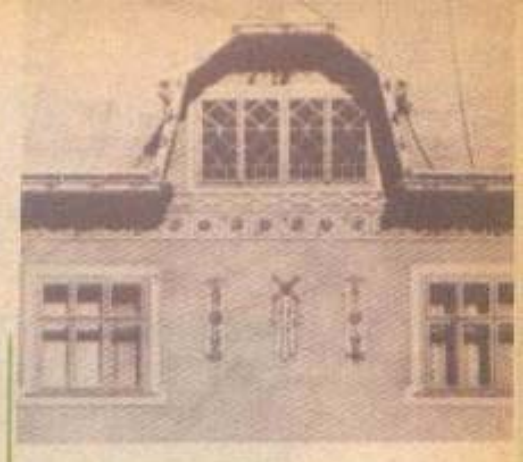

Cea dintîi și cea mai uimitoare poveste a casei — aici cuvîntului i se potrivește cel mai bine precizarea „dacă n-ar fi nu s-ar povesti" — este istoria ascendenței noastre, chipul strămoșilor, al mamei sau al nevestei la războiul de țesut, sau al bunicii cu furca-n brîu; este, așadar, casa noastră, chipul nostru, aspirația permanentă de viață și muncă pașnică, dorința pururea vie de frumusețe și pace. Că tot ce-i mai mîndru și mai de preț în cultura și arta noastră populară — arhitectura mereu potrivită cu omul și nevoile sale, toate acele obiecte de podoabă exterioare puse cu chibzuială și măsură, ca și cele de interior —, totul se distilează într-o luminoasă senzație a adevărului despre noi înșine, despre sensibilitatea și experiența noastră, a fiecăruia și a tuturor.

În istoria și cultura milenară a poporului nostru, casa țărănească tradițională, așa cum este ea conservată și păstrată la Muzeul satului și de artă populară, precum și în multe alte muzee și rezervații etnografice, dar și așa cum se construiește încă azi, constituie o punte durabilă între ieri și azi, ca unitate de simțire și cuget, de înțelegere a frumosului, ca simț al proporțiilor și al măsurii.

De-a lungul drumurilor de țară (de observat că în limba românească, vorba „țară" a răsărit din țărînă, din pămînt, acolo unde mereu, cu plugul — dar și cu arma uneori, numai și numai de nevoie — au cultivat grîul, și florile, și pomii, și pacea casei, ei, țăranii), de-a lungul drumurilor, așadar, oamenii au pus temelii, mereu au trebuit să pună alte și alte temelii, să ridice ziduri și să înalțe acoperișuri, adunîndu-se pe la casele lor după năvăliri și pustiiri, întemeind așezări și sate, iar și iar, cu trudă și durere, cu deznădejde și amar, dar întotdeauna cu o uriașă capacitate de a crea și recrea, de a dura viața și civilizația pe aceste mioritice meleaguri.

De la sesiunea anuală de comunicări științifice găzduită de Muzeul satului și de artă populară pe tema „Casa românească — coordonate arhaice și universale", de la acele dezbateri de o aleasă ținută culturală, istorică, artistică ce ne-au inspirat aceste gînduri și imagini vom reda în continuare cîteva dintre considerațiile etnografice și semnificațiile istorice privind *satul-casa-familia*, așa cum ni le prezintă **Georgeta Stoica**, doctor în etnografie.

„Satul este considerat reședința neamului, format din moși și strămoși, în timp ce casa constituie reședința familiei individuale. Semnificația socio-juridică a cuvîntului casă include construcția propriu-zisă și oamenii care locuiesc în ea, în timp ce prin gospodărie se înțelege casa, acareturile și grădina. Indiferent de variabile de timp, de stare socială și situare geografic-regională, această concepție este generală pe teritoriul României.

Casa, locuința în general, nu este numai un loc al sociabilității, ea este, de asemenea, pentru cea mai mare parte a civilizațiilor și în special în aria culturală mediteraneană un obiect cultural încărcat de valori simbolice. Ca urmare, casa românească poate fi considerată o matrice originală, fapt ilustrat prin denumirea de «casă părintească». Privit în ansamblu, interiorul locuinței țărănești prezintă o multime de trăsături convergente, care demonstrează unitatea etnică a poporului român, făurită de-a lungul istoriei.

Interiorul locuinței constituie poate cea mai concludentă expresie a modului de viață, a spiritualității, a ideilor, a traiului familial și social cu toate implicațiile lui. Factorii care determină structura și evoluția interiorului țărănesc sînt, în general, de natură umană și istorică. Umană pentru că modul de organizare a interiorului reflectă totdeauna condițiile nu numai de viață, ci și de cultură ale comunității, ale individului, situația lui socială și materială, fanteziа și mai cu seamă gustul pentru frumos din totdeauna al oamenilor. Formele de organizare ale interiorului cunosc o evoluție istorică, dar oricare ar fi latura umană pe care o exprimă aranjamentul locuinței, acesta nu poate fi judecat decît în cadrul epocii în care a fost realizat și s-a dezvoltat, în cadrul stilului care a fost acceptat de societatea respectivă, stil care, deseori, a fost predominant pentru o anumită etapă istorică. Concepția estetică cu privire la locuință s-a dezvoltat sub dubla influență a cerințelor istorice și a factorilor personali.

Se poate spune, de aceea, că interiorul locuinței românești este o configurație culturală formată în decursul unei foarte lungi perioade de timp, fiind o creație istorică, rod al eforturilor colective făcute de generații în șir, demonstrînd, și în acest domeniu, străvechea și permanenta locuire a teritoriului carpato-danubiano-pontic de către poporul român, creator de civilizație. Din inventarul casei se pot desprinde concluzii cu privire la ocupația oamenilor și modul în care își organizau munca și viața. Soluțiile adoptate pentru repartizarea spațiului și pentru aranjarea diferitelor obiecte legate de desfășurarea vieții gospodărești ilustrează și modul specific de organizare a familiilor. Interiorul poartă, de asemenea, amprenta puternică a opiniei comunității respective cu privire la «ce trebuie să cuprindă» și «cum trebuie să fie aranjat».

Căutînd să desprindem din multitudinea datelor caracterul specific al arhitecturii de interior a locuinței țărănești românești, constatăm pentru perioade mai îndepărtate o mare unitate, manifestată prin prezența acelorași componente în tot spațiul românesc, explicabil printr-un fond cultural comun străvechi. Pe baza acestui fond s-au cristalizat stilurile zonale pe care le constatăm astăzi.

Unitatea interiorului se manifestă mai ales în elementele de bază, numărul și destinația încăperilor, sistemele de încălzit, dispoziția mobilierului, și în domeniul «stilului» decorativ.

Ansamblul arhitecturii interiorului țărănesc apare foarte decorativ și variat, datorită numărului mare de țesături, a unei game bogate de motive ornamentale și a unei palete cromatice diferențiate de la o provincie la alta.

La origine, fiecare obiect, dispoziția lui în cadrul interiorului a avut o semnificație, fiind privit nu ca piesă pur și simplu decorativă, ci ca parte componentă a organizării familiale. Reședința permanentă a grupului familial în jurul căruia se organizează viața domestică, gospodăria și casa sînt, de asemenea, loc de desfășurare a diferitelor activități economice."

•

Casa veche românească, cu tot ce a însemnat ea de-a lungul istoriei, este o mărturie a permanenței noastre spirituale, a vechimii și continuității acestui popor.

TANTA DUMITRESCU

Mama, lumină caldă, vers duio

În fața ei, de-a pururi te prosternă!
Simbol duios al patriei, eternă.

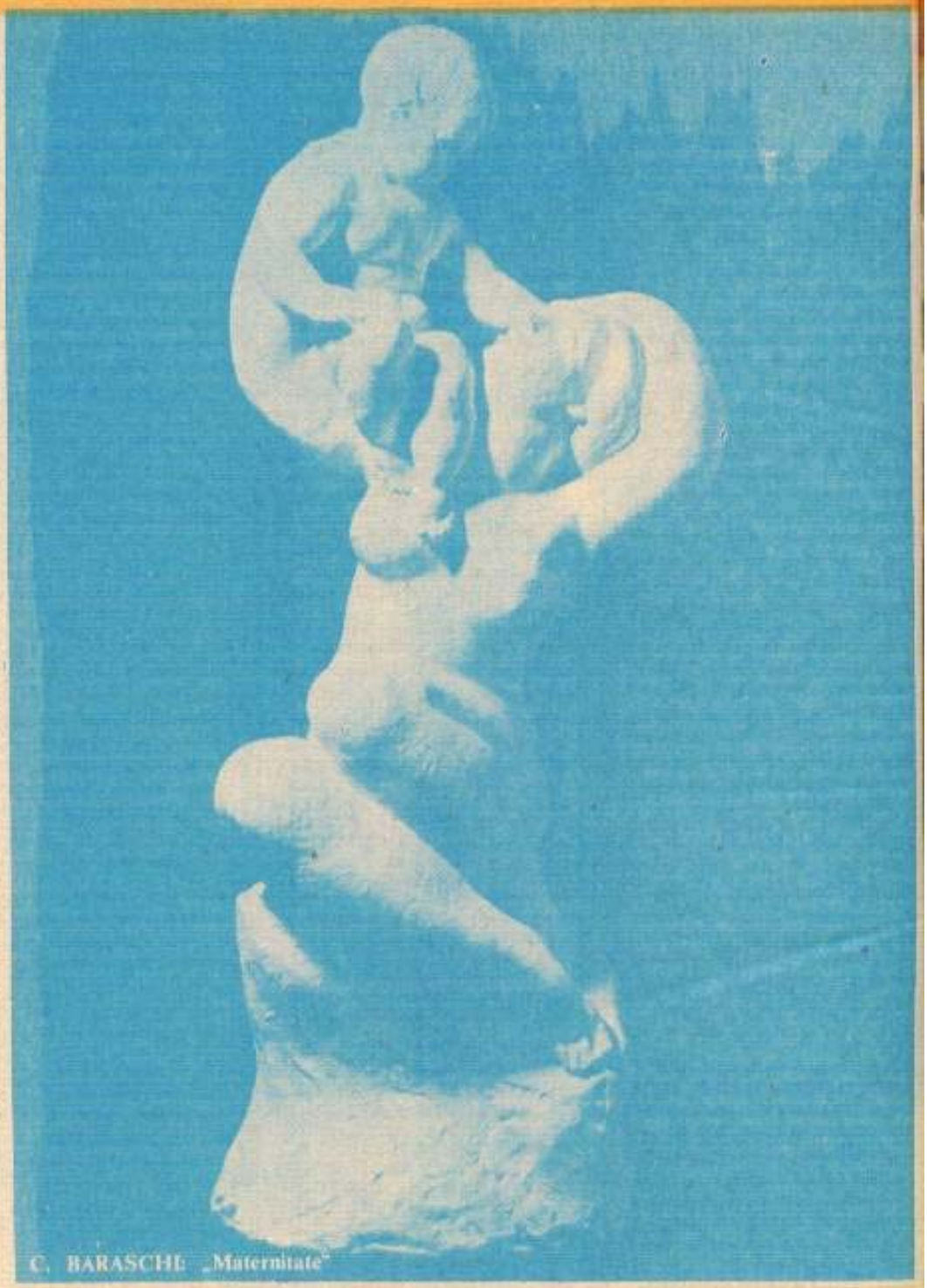

C. BARASCHE „Maternitate"

Cît e de drag cuvîntul sacru „mamă"!
Un gîngurit cînd pruncul vrea s-o cheme.
E lîngă noi, în clipele supreme,
Din leagăn pîn' la cea din urmă vamă.

VICTOR EFTIMIU

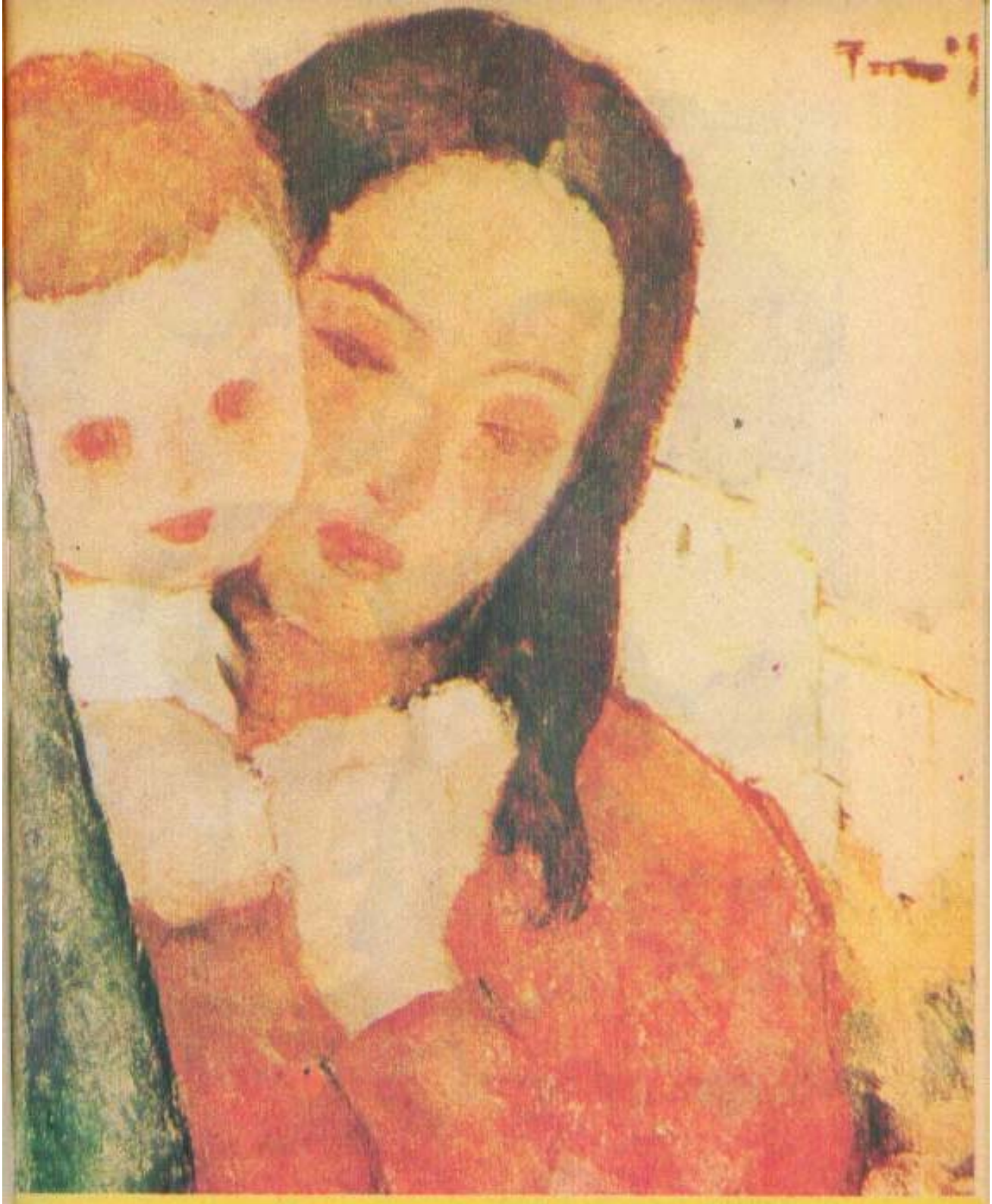

N. TONITZA: Mama cu copilul

Aș vrea să fiu acum
În sat la noi, acasă
S-ascult cîntarea blîndă
Cum picură domoală
Și capul greu de gînduri
Să-l culc la mama-n poală.
Ea, biata, să-mi sărute
Șuvițele pe frunte.
Norocul să mi-l vadă
În firele cărunte
Încetișor la sînu-i
Obrajii să-mi înroape,
Și lacrima nădejdii
Să-i tremure-n pleoape
Și lacrima nădejdii
Pe fruntea mea să cadă:
Un picur de văpaie
Pe-un bulgăr de zăpadă.

OCTAVIAN GOGA

AL. PHOEBUS: Portrete din Făgăraș

Mamă, m-ai crescut de mic,
De-am ajuns fecior voinic,
Cu ochii mă privegheai,
Hodina nu ți-o găseai

.....

Mamă, să ai zile bune,
Bătrînețele să-ți fie,
Cring cu flori de iasomie
Și izvor de bucurie,
C-ai făcut
cum ai putut
Și-ai știut
de m-ai crescut
Om cinstit și sănătos,
Ca bradul în munți fălos,
Să-i fiu țării de folos,
Țării și partidului,
Că-s voinic în oastea lui.

(DIN POEZIA POPULARĂ)

G. D. MIREA: Cap de fetiță

Vorbesc despre tine
cu respirația întretăiată,
cuvîntul se umple de roșă amară și dulce,
toate pădurile copilăriei, de la un timp
pe partea nevăzută a gîndului
au plecat să se culce...

DANIELA CRĂSNARU

O, cîntecele de leagăn
Tremurul primilor pași,
Inima mamei ce-nflorește pămîntul
Ca un cireș
Uriaș!

ION BRAD

LADA DE ZESTRE

Cugetînd asupra vredniciei omului, încă din vremi îndepărtate, secole după secole, bătrînul basm cu cele două fete, cea bună și harnică, cea rea și leneșă, a iluminat mereu în mintea și sufletul celor tineri ideea că cel mai de preț dar al vieții, cea mai frumoasă podoabă se lucră și crește din muncă. Înaintea lăzii de zestre, despre care va fi vorba în aceste rînduri, a existat, așadar, lada cu strălucitoare și minunate daruri pe care înțelepciunea poporului a dăruit-o fetei celei cuminți și vrednice, lenea și răutatea fiind aspru pedepsite cu o ladă plină de jivine urîte și floroase.

Cît despre zestre, așa cum trunchiul copacului își adaugă cercuri noi cu fiecare nouă primăvară, tot astfel, vorba veche, născută dintr-un cuvînt latin ce desemna o promisiune solemnă și un cuvînt dat, a îmbogățit limba română cu această noțiune — zestrea —, plină de înțelesuri precum o pagină de istorie.

În ierarhia valorilor și a noilor relații economice și sociale din zilele noastre, zestrea și înzestrarea sînt, desigur, cuvinte cu alte sensuri decît odinioară. Dar vechiul înțeles privind hărnicia, cinstea, frumusețea, harul rămîne și intră în alcătuirea „averii" tinerilor de azi, la fel de necesară și cîntată la nuntă, ca o adevărată zestre nepieritoare, ce trebuie să se așeze la întemeierea unei tinere familii. Studiile și cercetările etnografice și sociologice asupra „zestrei", ca fapt de viață și act ceremonial în întemeierea tinerei familii, ilumineaza variate și nebănuite sensuri și semnificații de ordin economic, social, cultural, artistic...

De la o epocă la alta, din an în an, de la o nuntă la alta, zestrea și lada de zestre, înzestrarea (de la natură și de la părinți), carul cu zestre și foaia de zestre s-au făcut arhivă și lecție de istorie, și de artă, și de iubire. Mîgîlind cu acul sau țesînd la război, tînăra fată își pregătea cu emoție și speranță viitoarea ei viață, visînd în taină la frumusețea căminului și a pruncilor ce aveau să vină. În întrecere cu cele mai bogate, ce își înscriau în zestre salbele din monede valorînd o turmă de oi, cele mai sărace născoceau modele și cusături măiestre, impresionînd apoi la hore prin costume și ii — unicate artistice —, impunîndu-se deci prin vrednicie și har. Ceea ce atestă totodată originea și semnătura indescifrabilă, dar inconfundabilă a celor mai valoroase creații ale artei populare.

Ca document etnografic complex, studiul zestrei aduce valoroase mărturii privind statutul moral și juridic al familiei. „Considerată dintotdeauna ca un act de importanță majoră, atît pentru tînăra pereche, care «intră în rîndul lumii», după cum se spune, cu adînc respect, cît și pentru colectivitatea satului, căsătoria este pregătită meticulos și cu răspundere mare. Se cere și se impune chiar un răstimp în care logodnicii, părinții, cuscrii, nașii, opinia publică își are fiecare rostul și rolul lui bine determinat în împlinirea unui astfel de eveniment al vieții. În suita de întîmplări și fapte ceremoniale premergătoare nunții, «înzestrarea» fetei, pregătirea zestrei cu care mireasa va pleca la casa ei sau la casa mirelui ocupă un loc important. Pentru că de la tînăra familie se va aștepta ulterior împlinirea unui rol social și economic în viața colectivității, din vreme i se creează condițiile necesare, începînd cu înzestrarea tinerilor cu cele necesare pornirii la drum a unei căsnicii, privitor la zestrea fetei, aceasta ține de necesitățile vieții, ale familiei și constă din haine, așternuturi, podoabe de interior, mobilier, cereale, pămînt, vite etc. În acest inventar al zestrei este concentrat și un maxim de efort artistic în realizarea pieselor de costum — ii, cămăși, catrințe, zăveici, vîlnice, marame, brîie —, a țesăturilor de casă — perne, șervete, scutece, macaturi, scoarțe —, a lăzilor de zestre și a numeroase ustensile casnice și unelte de muncă. Dintre filele de arhivă ce întocmesc «Condica actelor dotale» citîm dintr-o foaie de zestre întocmită la Voiteşti, în anul 1819, prin care o familie de țărani dăruia «din partea mea... i-am dat optsprezece pruni să stăpînească ei, copii și nepoții, precum le-am dat den vite... den țoale, patru cămăși, zăveici, un brîu, patru cîrpe...»

Tipicul înzestrării era respectat cu sfințenie, ca o promisiune solemnă pusă sub controlul opiniei colectivității. Trebuie însă să subliniem că studiul fenomenului acestuia pune în evidență și diferențierile sociale cu relațiile aspre de proprietate și exploatare. Deosebirea de avere dintre soți genera situații de superioritate și inferioritate, transformate ulterior în înrobire: dacă un flăcău lua o fată mai bogată ca el se zicea că «se mărită» și «se bagă ginere», adică slugă. De fapt, acolo unde familiile țărănești trăiau exclusiv din munca pămîntului, căpătuirea copiilor devenea o problemă tot mai grea, loturile mici de teren urmînd să fie mereu împărțite copiilor, care, la rîndul lor..." (**Georgeta Roșu**, muzeograf principal la Muzeul satului și de artă populară).

Iată, așadar, cum studiul zestrei ne conduce și în domeniul istoriei, al relațiilor de proprietate, dezvăluind, odată cu concepțiile și obiceiurile, o anumită realitate socială.

CONSTANTINA CARANFIL

FESTIVALUL CÎNTAREA ROMÂNIEI NAȚIONAL

Ampla și cuprinzătoarea simfonie a „Cîntării României", impuls continuu al creativității și setei de cultură ale întregului nostru popor — pornit din strălucita inițiativă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu —, și-a făcut auzite în această **vară a anului 1983 acordurile finalelor actualei ediții.** Ediție care a marcat în primul rînd o creștere numerică a artiștilor amatori chemați spre artă de marele festival: în etapa de masă au **evoluat pe scenele țării un număr de 191 000 de formații și cercuri** artistice, cuprinzînd 4 500 000 de interpreți și creatori, cu 650 000 mai mulți ca în ediția precedentă. Dincolo însă de această tot mai largă angrenare a maselor în creația artistică și științifică, revelatorie este creșterea calitativă a valorilor exprimate în festival, în toate etapele marii întreceri, totul servind, de fapt, modelării conștiințelor, educării revoluționare, formării omului nou. Așa cum arăta președintele țării, Festivalul național „Cîntarea României", devenit într-adevăr o mișcare cultural-artistică de masă, urmează să-și îmbunătățească și să-și îmbogățească manifestările sale, pentru a-și împlini mai departe și mai profund înalta sa misiune educativă, revoluționară. În paginile ce urmează prezentăm cîteva din momentele de vîrf ale etapei finale, pe cîțiva dintre cîștigătorii ei.

Femeile din Bilca

...În scenă s-a așezat brusc tăcerea: scripca și-a stins glasul, țambalul a amuțit, armonica și-a potolit ultimele acorduri, lăutarii s-au prelins cu toții în culise. Și în liniștea aceea grea, care a supus și publicul din sală, au apărut dintr-o dată, una după alta, ca-ntr-o procesiune solemnă, femeile din Bilca: treizeci și șase de femei vîrstnice, ca treizeci și șase de statui albe, patinate de vreme, învesmîntate în multele straturi ale tulpanelor și cojoacelor albe de iarnă, care le transformau în niște păpuși imense. Pășeau mărunt, legănîndu-se încet și bătîndu-și din palme ritmul, coborînd parcă direct din satul lor aflat în creștetul țării și ieșind de dincolo de vreme, cîntîndu-și melopeic, singure: *„Jocul nostru, la bîlcani/ îl păstrăm de mii de ani/ de la daci, de la romani/ 'nainte și legănat/ c-așa-i din străbuni lăsat"*. După primele clipe de uimire, sala a izbucnit în aplauze și ropotele nu s-au întrerupt aproape deloc de-a lungul celor șase minute cît a durat „Dansul bătrînelor din Bilca": șase minute de artă esențializată, în care versul și cîntecul, cu stranii sonorități sacadate și pasul lent al dansatoarelor — desenat pe scenă precum motivele cusute pe ia suceveană: în raze, în opturi, în cîrlige de șatrancă, în forma zidului de cetate moldavă — au creat laolaltă un fel de ceremonial închinat forței neistovite a femeii de aici, de pe plaiurile țării de sus. E a patra oară cînd femeile din Bilca ajung, cu același pas măsurat și negrăbit, dar la fel de poetic, pe scena finalelor „Cîntării României" (pe care le-au părăsit de fiecare dată încununate cu laurii festivalului); dar acum, dansul lor s-a arătat mai bogat, mai complex, mai expresiv. E, într-un fel, o replică dată de bătrînele de-aici fecelor de peste munte, de la Căplina, un dialog între vîrste diferite și zone folclorice diferite, dar legate între ele prin trainice legături de rudenie artistică. Învățătoarei **Despina Cîrdei** — neobosită instructoare de aproape 30 de ani a formațiilor din comuna suceveană Bilca — nu-i place cuvîntul „bătrîne", și-mi explică și de ce a și numit dumneaei jocul „Dansul gospodinelor din Bilca". Întîi și-ntîi, pentru că-i provenit din jocul nevestelor la nuntă, al nevestelor care, după obiceiul locului, nu se mai cuvine să se prindă în horă, precum fetele mari, dar ele urcă pe laiță și acolo se leagănă potolit, cuviincios, în ritmurile muzicii, pentru că inima le e tot tînără și tot le mai dă ghes la joc. Și-apoi, îmi măr-

turiseşte Despina Cîrdei, cum să-i spui bătrînă Olimpiei Moisuc, ori Aniţei Sofiani, sau chiar Ecaterinei Mihail — chiar dacă se apropie ele, ori chiar au şi trecut, de 60 de ani — cînd vin cu atîta tinerească pasiune, cît e iarna de lungă, în toate miercurile, şi joile, şi vinerile, la căminul cultural, la repetiţii, vin şi cu lucrul în mînă, că-şi cos singure costumele acestea de o simplitate impunătoare, şi ceaptariul, şi panzatura, şi cămeşele de pînză de in, şi-şi împletesc şi colţunii din lînă albă — Bilca fiind vestită pentru cojocarii şi ţesătoarele sale. Despina Cîrdei a găsit pentru „fetele ei" — pentru Domnica Mircea, care creează şi versuri, pentru Ana Irimescu, care a fost pînă la 62 de ani solistă a formaţiei, pentru Ana Brăilean, care şi-a lăsat nora în loc cînd a ieşit din dans, şi pentru toate celelalte — a găsit, spuneam, un cuvînt minunat, cu care a înlocuit vorba „animatoare", le-a numit „inimatoare". Pentru *inima* pe care o pun în cîntecul, în dansul şi cusăturile lor. „Inimatoare" pasionată ea însăşi, Despina Cîrdei a adăugat şi acestei noi ediţii a Festivalului naţional „Cîntarea României", împreună cu „gospodinele din Bilca", pecetea de noblеţe a artei femeilor din fruntea cea de sus a ţării.

„Veterani" ai umorului şi laurilor

Oare ce explică, ce determină succesul constant — te întrebi — al unor brigăzi artistice pe care le vezi la fiecare nouă ediţie a „Cîntării României", urcînd de fiecare dată pînă sus, pe scenele finalelor, şi părăsindu-le, tot de fiecare dată, purtînd pe frunte laurii care le consacră ca pe cele mai bune dintre cele bune? Unul din răspunsuri şi-l poate oferi excelenta brigadă artistică a Întreprinderii bucureştene de nasturi şi mase plastice, iar răspunsul acesta e dat în doi timpi, ca să zic aşa, „primo tempo" fiind însuşi spectacolul său prezentat în finală şi intitulat „E fabrica un stup", al doilea constituindu-l biografia brigăzii, iar biografia spune aşa: 14 ani de activitate neîntreruptă; cel puţin patru noi spectacole pe an; stagiune permanentă în parcurile şi cluburile platformei industriale Militari; o trupă împătimită de arta pe care o face şi în care „fluctuaţia" e aproape inexistentă: din cei opt membri ai brigăzii, cinci sînt „veteranii", talentele consacrate, care, indiferent ce ar fi apărut în viaţa lor personală, ceasurile libere şi le dăruiesc brigăzii. Veteranii se numesc Mihai Gustăreţu, strungar, Camelia Sanda şi Valeria Bojan — operatoare în mase plastice, matriţerul (şi sufletistul nr. 1 al brigăzii) Gheorghe Tincu, lăcătuşul Nicu Curcan (vedeta formaţiei) şi care au devenit de fapt cu toţii (împreună şi cu Mariana Cristea, care a primit pe scenă aplauze în plus, pentru că se vedea foarte clar că va fi foarte curînd mamă, şi cu Mariana Pencu) marii favoriţi ai finalei. Spectacolul a încîntat (ca şi mai vechile „Prezenţe şi absenţe" sau „Poveste între poveşti") prin causticitatea şi concreteţea adresei satirice a textului, prin buna adecvare la text a muzicii, prin eleganta sa punere în scenă şi, firesc, prin jocul plin de naturaleţe al interpreţilor: viu cît se cuvenea, hazos cu măsură, spiritual cu bun gust.

întreabă-i însă pe ei care e „cheia" succesului şi-ţi vor da, cu modestie, alte nume decît ale lor: pe cel al lui Emil Itu, de pildă, preşedintele comitetului lor sindical (impătimit şi dumnealui de arta verbului satiric) şi mai ales numele lui Tiberiu Peka, creatorul textului şi instructorul brigăzii, devenit, dealtfel, una din figurile de seamă ale acestei specii artistice în care excelează artiştii amatori. Acelaşi Tiberiu Peka a mai urcat pe scenele finalei şi ale succesului multe brigăzi, şi a dat şi o neaşteptată „lovitură" cu ajutorul formaţiei de satiră şi umor a Întreprinderii de confecţii şi tricotaje — Bucureşti. Care formaţie, cam osţenise în ultima vreme. Îşi schimbase cam des interpreţii. Îşi secătuise verva satirică. Şi care a irumpt, în scena finalei cu ambiţiosul spectacol „Supercalifragilistic", pentru a pleca de acolo în ropote de aplauze şi cu notele maxime ale juriului: laurii mai urcă uneori — pe merit! — şi pe fruntea debutanţilor, nu numai a veteranilor...

Drumul în artă al Sinicăi Szmuk

Sinica Szmuk a pătruns în creaţie, de la primii ei paşi, prin porţile cele mari ale artei: rareori un destin artistic — nepremeditat, ca să spun aşa, nebănuit şi poate nesperat — a putut începe sub asemenea fericite auspicii. Lucrurile s-au petrecut aşa: cineva i-a văzut ţesăturile şi a îmbiat-o să le prezinte la faza pe municipiu a „Cîntării României".

A adus, deci, de-acasă, şase cupoane ţesute care s-au întors, toate şase, cu premiul I: de la prima ei intrare în concurs, creatoarea bătea toate recordurile premierilor locale. Ce aveau ţesăturile ei de cucerisră sufragiile întregului juriu (pictorul Ion Sălişteanu îi şi propunea o expoziţie personală, pe care Sinica a şi deschis-o pe urmă), încît treziseră un asemenea interes în cadrul Festivalului naţional „Cîntarea României"? Şi cine era cea care irumpsese cu atîta forţă în arena creaţiei încît ajunsese direct în faza finală, concurînd nume vechi şi de tradiţie în arta ţesăturilor?

Sinica Szmuk e asistentă medicală de meserie: de 30 de ani în domeniul ocrotirii mamei şi copilului. Lucrează şi acum la dispensarul T.B.C. de copii al Spitalului clinic din Tg. Mureş: o profesiune care-ţi cere şi omenie, şi competenţă, şi chiar toate forţele. Numai că viaţa poate pune uneori omul în situaţii care să scoată din el disponibilităţi nebănuite. La 28 de ani, Sinica rămînea văduvă cu doi băieţaşi, din care unul abia împlinise un an: soţul, medic de profesie, murise într-un accident de maşină, în Salvarea care-l aducea, noaptea, de la salvarea unui pacient. Viaţa ei s-a umplut de griji şi s-a golit de satisfacţii sufleteşti. Şi atunci, Sinica şi-a amintit de marea lecţie de viaţă pe care i-o dăduse mama ei, ţărancă din părţile Vasluiului, din satul Poiana lui Alexe: *„Munca, fata mamei, munca potoleşte şi foamea şi durerea sufletului, îmi spunea ea. Era fanatică după muncă mama noastră şi mai e şi acum, la 77 de ani: nu ne lăsa pe niciunul din copii*

– şi eram 4 fete şi 4 băieţi – să stăm o clipă degeaba. La 7 ani ne-a aşezat pe toate la război. Cînd duceam vaca la păscut, aveam furca la brîu sau andrelele în mînă; şi băieţii ştiau la noi în casă să tricoteze. Cînd am rămas fără soţul meu, am tricotat ani de zile. Pe urmă, am văzut o dată, pe valea Gurghiului, la Toaca, în casa unei femei, un război şi m-a apucat dorul să ţes, ca acasă. Mi-am făcut şi eu unul, am tors la început singură lînă, am şi vopsit-o, şi am început să ţes: cum mă învăţase mama, dar adăugînd şi viziunea mea personală."

Aşa au apărut ţesăturile Sinicăi Szmuk, inspirate din ţota costumului popular, dungate în întregime sau doar în bordură, stilizînd motivele, şi dîndu-le un aer de modernitate, de rafinament coloristic, adaptîndu-le perfect la îmbrăcămintea orăşenească. Lîna pură în care-şi ţese, la război, stofele ei, se lasă colorată în bejuri, şi griuri, şi cărămiziuri, şi movuri de o fineţe şi o eleganţă rară, aşa încît — puse laolaltă, pe simezele unei expoziţii, cum a fost cea de la Tg. Mureş — realizează o adevărată simfonie coloristică. Stofele cu care Sinica Szmuk a intrat în artă şi printre laureaţii „Cîntării României" oferă excelente sugestii şi industriei noastre, care şi-ar putea, desigur, permite „luxul" de a se inspira din ele şi de a colabora cu talentata creatoare.

Nevoia de a comunica oamenilor adevărul

Pe Leopoldina Bălănuţă cutezi cu greu să o provoci la un dialog despre arta sa. Poate pentru că ai auzit-o spunînd cîndva că dincolo de personajul trăit pe scenă i se pare că ea nu mai are nimic interesant şi proaspăt de comunicat. Că orice vorbe i se par atunci tardive, ori poate pleonastice, oricum — inutile.

— Şi totuşi...

— Şi totuşi, despre arta actorului ar trebui poate ştiut acest important şi dramatic lucru: cu fiecare rol, ei o ia de la început, de fiecare dată îi potopesc îndoielile şi spaimele. Parcă nici nu contează ce-a agonisit. De fiecare dată ei recreează lumea, de fiecare dată începe să urce din nou Golgota.

— Cîndva, cu vreo zece ani în urmă, dacă nu mă înşel, îmi spuneai că, tot scormonind în ei, în sufletul lui, ca să găsească acolo zestrea personajului, actorul e bîntuit mereu de spaima să nu găsească izvorul secat, să nu descopere focul stins. De atunci şi pînă azi, draga noastră Poldi, nu ai făcut decît să demonstrezi strălucit inutilitatea acestei spaime — în ce te priveşte, desigur. Iată, eşti din nou „numărul unu", porţi din nou laurii şi în această ediţie a patra a „Cîntării României".

— Numai că asta s-a făcut printr-o trudă grea, cumplită. Eu cred în focul inspiraţiei, dar fără o pregătire meticuloasă, pînă la milimetru, a fiecărei scene, a fiecărei replici, dumnealui refuză să se ivească şi eu nu sînt bună de nimic pe scenă. Mie, sufleorul nu-mi trebuie: dacă nu ştiu perfect vorbele şi tot ce am de făcut, pur şi simplu nu pot trăi situaţia respectivă. Inutil să-mi sufle cineva. Numai cunoaşterea desăvîrşită a rolului îmi dă senzaţia libertăţii, numai după aceea rămîne loc şi pentru marile inspiraţii ale clipei. M-am învăţat să vin la teatru cu o oră şi jumătate înaintea începerii spectacolului, am nevoie de acest răgaz nu numai pentru machiaj şi exerciţiile de dicţie, ci ca să mă întîlnesc cu personajul şi să mă uit pe mine, să mă dau afară pe uşa cabinei. Apoi, cînd se termină spectacolul şi ieşi din scenă, alte clipe îngrozitoare: nu te regăseşti, nu ştii cum şi de unde să te apuci de tine, te prăbuşeşti sleit. Şi se deconectează cum pot, bieţii actori. Eu mă mulţumesc cu o insomnie...

— Dacă eu aş scrie toate acestea, dacă aş arăta ce cumplit de grea e munca actorului (mai precis: a uneia din cele mai mari actriţe pe care le-a dat teatrul românesc), voi alunga desigur pe mulţi din tinerii ce visează la scenă şi la aşa-zisa viaţă de vitrină a slujitorilor ei.

— Şi dacă ai mai adăuga că eu am dat de patru ori examen de admitere pînă am reuşit să intru la institut, că am fost — în aşteptare — vînzătoare la un magazin din Focşani, învăţătoare la şcoala din satul Jariştea, poate că ar înţelege că ceea ce se cere în primul rînd unui actor este credinţa. Şi pasiunea. Credinţa şi nevoia pasionată de a comunica oamenilor adevăruri

Cronici şi reportaje realizate de SANDA FAUR

„Da' de unde-o fi? Că nu-i din satu' nost'..."

În primul spectacol de sfîrșit de an al Institutului de teatru Szentgyörgyi István inaugurat cu cîteva luni în urmă, la începutul anului școlar 1946—1947, „Hanelle" al lui Gerhardt Hauptmann, montat de către profesorul primei promoții pentru o anume suavă blondă (care pe urmă nu s-a realizat), într-un rol de mîna a doua, „bătrîna" soră de caritate, apărea, surprinzător de matură, studenta **Luiza Orosz**, prea inteligentă, spre ghinionul ei, pentru un rol de ingenuă. Oare a fost cu adevărat un ghinion? Deși era cam anapoda s-o joace la 28 de ani pe mama propriului său profesor, care o depășea ca vîrstă cu un deceniu și jumătate. Luiza, ajutată de o personalitate deosebit de puternică, a reușit, mai ales în roluri de compoziție, extrem de variate ca vîrstă și caracter, — cu toate că ar fi fost chemată și pentru roluri de primă mărime. A dovedit asta cu Antigona, cu aprigа regină Gertrudis în tragedia clasică „Bánk Bán" de Katona József, cu Oana din „Viforul," cu Olga din „Trei surori". Încolo au fost mătuși și babe, crunte sau comice. Odată și în rolul unei femei superbe și fără de seamăn: Hecuba în „Troienele" lui Euripide, în adaptarea modernă a lui Sartre. Actrița, la 40 de ani, tocmai supraviețuise unei nașteri (prima și prematură) cu deznodămînt tragic. Cînd i-au pus în brațe pe micul Astianax executat de greci învingători, știa să jelească. Parcă îngropa cu bocetul ei toți copiii uciși în urgia războaielor. Publicul și criticii o aplaudau uluiți pe marea tragediană. Dar nu poți avea în fiecare stagiune un rol de Euripide. Au mai urmat (în viața personală) doi copii, două fetițe, una după alta. Și a urmat o iarnă grea, cu viscole și epidemii. La actriță acasă zăceau grav bolnavi părinții și cele două fetițe cînd a fost invitată pentru rolul mamei activistului din filmul „Viforița", care se filma într-un sat din apropiere. Se lucra la ultima scenă — cînd din cauza purtării neomenoase a fiului ei trebuia să înceapă să plîngă. Tocmai se terminase rezerva de glicerină a machiorului. „Dați-mi 5 minute și putem filma", a spus actrița. Era ușor, trebuia să se gîndească doar la respirația sacadată a celor cu febră de acasă — și lacrimile necesare... au început să curgă. Unui dintre parteneri — Nucu Păunescu — i-a sărutat mîna spunînd: „Domniță, știi meserie". De undeva, din spate, niște țărani localnici, care nu știau că e vorba de o filmare, se întrebau între ei: „Da'de unde-o fi? că nu-i din satu' nost'..." Anul următor era distinsă cu premiul ACIN pentru acest rol. Au mai urmat filmele „Urgia", „O lacrimă de fată" și serialul T.V. „Lumini și umbre", iar în R.P. Ungară filmele „Orizont", „Legato", „141 de minute din Fraza neterminată", „Haiducii". A ieșit la pensie cu un rol de zile mari (o vedeți în fotografie), protagonistă într-o piesă, dramatizată special pentru ea, după romanul unui scriitor realist din secolul trecut, Kemény Zsigmond „Văduva și fiica ei". Juca rolul unei boieroaice cumpilite, care din motive politice și religioase împiedică împlinirea fericirii fiicei sale. Și de atunci, deși pensionară, este mereu solicitată. În „Lumini și umbre" a filmat în anii de pensie. Iar la teatru (rechemată de două ori de regizorul Harag), a oferit spectatorilor performanțe încîntătoare: o bătrînică inimoasă și darnică, terorizată de o soră zgîrcită, în comedia lui Móricz Zsigmond „Nu pot trăi fără lăutari" și în piesa lui Lőrinczi László, frescă sumbră a decăderii morale a unei familii de „foști", un personaj halucinant, o bătrînă cinică și veroasă, dar naivă în senilitatea ei, care bîrfește, cobește, bea, cîntă și dansează, dînd spectacolului o tentă de coșmar. Pentru rolul acesta, în actuala ediție a Festivalului național „Cîntarea României" a fost desemnată printre finaliste.

ANNA HALASZ

FESTIVALUL
CÎNTAREA ROMÂNIEI
NAȚIONAL

FEMEIA VĂZUTĂ DE CINEAȘTII OCCIDENTALI

ÎNTRE EMANCIPARE ȘI ALIENARE

Pentru cei care au avut ocazia să treacă în revistă recolta de filme occidentale a anului 1983 este evident că ea a manifestat, odată cu un spor de conștiință socială, și o adevărată răbufnire de emancipare „feministă". Acest fenomen tematic s-a oglindit nu numai ca o consecință a proliferării cineastelor — profesie considerată multă vreme ca nu prea accesibilă femeii —, dar și prin fixarea tot mai frecventă a gros-planului asupra personajului feminin. Dacă cinematograful tradițional s-a complăcut mai totdeauna în a înfățișa perechea în finalul unui sărut pătimaș, de la Michelangelo Antonioni încoace în prim-planul cinematografic trece analiza psihologiei feminine, a handicapării ei în societatea apuseană, a ceea ce s-a numit alienare. Fenomenul rămîne manifest și în producția pe care intenționăm s-o analizăm din acest punct de vedere, folosindu-ne de prilejul excelent de informare pe care ni l-a servit unul dintre cele mai importante festivaluri cinematografice europene, cel din Berlinul de Vest

Farmecul vetust al retrospectivei

Imaginea femeii în filmul contemporan era cu atît mai captivantă cu cît Festivalul dădea posibilitatea unei elocvente comparații cu filme realizate acum cîteva decenii, recomandate de tradiționala sa retrospectivă cinematografică. *Airaune* sau *Nju*, melodrame celebre din filmografia de acum jumătate de secol, înfățișau cu fervoare femeia identificată cu seducția, în rolul ei stereotip de „vampă"! Cît de durabilă este inerția acestui tip de cinematograf melodramatic și evazionist se poate vedea chiar prin apariția anacronică a unor filme moderne gîndite în acest spirit. *Hecate* — de pildă — a fost realizat de Daniel Schmid, cineast elvețian, în care critica modernă și-a pus mari speranțe, chiar în anul 1983. Dar ecranizînd un roman desuet al lui Paul Morand, Schmid a construit un univers de estet baudelerian, amintind prin mistica evazionistă a exotismului mai curînd de filmele anilor '20, decît de cele care poartă amprenta lucidității epocii noastre. Laureen Hutton (actriță americană în plină afirmare cu o carieră prolifică în Statele Unite ca și în Europa), chip triunghiular, frumusețe fascinantă, a fost transformată într-o fantasmă a dorinței masculine, într-un geniu malefic al seducției. Victima sa este Bernard Giraudeau, protagonistul filmului lui Ettore Scola, *Passione d'amore*, aici un tînăr diplomat a cărui carieră este frîntă sub înrîurirea misterioasei Chlotilde. Amorul

Imaginea perimată a „femei-vampir" în filmul lui Alain Robe-Grillet, „Frumoasa captivă"

acesta fatal se consumă undeva într-un oraș din Orient, chiar la limita dintre cartierul european și cel în care începe lumea misterelor arabe — și care o absoarbe mereu pe tînăra femeie. Iar Julien, victima, o dorește întreagă, cu trecutul, tainele și tăcerile ei. În această „Atlantidă" colonială, misterul Chiotildei se împletește, arbitrar, cu misterul lumii Orientului, total lipsit de comunicare cu universul european.

Un alt film ratat din start, datorită însăși concepției sale, este cel al faimosului autor al „Gumelor", Alain Robe-Grillet. Ultimul său film este intitulat *Frumoasa captivă* și duce dezumanizarea femeii pînă la a o identifica, oniric, cu un vampir, înecînd în sînge tulburătoarea frumusețe a actriței Cyrille Claire. Un alt autor răsfățat al criticii franceze, Erich Rohmer, își reduce eroina, în filmul său, *Pauline la plajă*, la una din acele creaturi superficiale, închise într-un compartiment narcisiac și infantil.

Nu acestea sînt, desigur, filmele care ne-ar putea da imaginea femeii contemporane, în plină ascensiune spre conștiința valorii și posibilităților ei în contextul istoric actual. O ipoteză mai interesantă ne oferă cineasta italiană Giovanna Gagliardo în primul ei film, *Strada oglinzilor*

soț — director de editură — pe care-l iubește și-l admiră, o ambiție rezonabilă, în limitele realității. Tocmai se pregătește să plece într-o promițătoare vacanță, binemeritată, alături de soțul ei, cînd i se încredințează o afacere de care nu se poate debarasa cu nici un chip, deși, inițial, îi pare de rutină. Are de investigat cazul, în aparență banal, al unei tinere sinucigașe. Prietenul fetei păstrează îndărătnic tăcerea, fie din timiditate, fie din teamă. Vecina de peste

mistice. În această atmosferă, Elsa, eroina interpretată de frumoasa actriță Nora Aunor, slujnica celui mai înstărit și mai nemilos om din partea locului, întorcîndu-se, extenuată, după truda zilei, trăiește delirul unei viziuni în care preotul-vraci al satului are interesul s-o recunoască pe Maria Magdalena! Din acest moment, slujnica neînsemnată de pînă mai ieri devine personajul cel mai important al comunității. Cum i se atribuie și darul de tămăduitoare, ea atrage

Regizoarea italiană Giovanna Gagliardo la lucru.

Cînd altarul devine rug

Debutul acestei regizoare a fost așteptat cu un interes pasionat deoarece, în ultimul deceniu, ea a fost, ca scenaristă, inspiratoarea coproducțiilor italo-ungare semnate de Miklos Jancso: *La pacifista*, *La tecnica e il rito*, *Roma rivuole Cesare*, *Vizi private, pubbliche virtu* și *Inima tiranului*. Primul lung-metraj artistic al acestei regizoare, care a început ca ziaristă și continuă să dețină rubrica săptămînală de cultură a influentului organ de presă „La Republica", pledează pentru personalitatea acesteia în măsura în care stilul ei se delimitează fundamental de cel al cineastului pe care l-a servit ca dramaturg.

Nicole Garcia, protagonista filmului, a avut de zugrăvit portretul unei femei pe deplin realizate: Francesca are o ocupație de anvergură socială (e procuror), care o pasionează și-i dă satisfacții, are un

drum, de la a cărei fereastră camera victimei e vizibilă ca o scenă de teatru, i-a spionat cu siguranță mișcările și existența, dar pare mai curînd a delira, ignorînd realitatea, decît a depune mărturie. Și totuși, o bănuială din ce în ce mai vie o fixează în loc pe procuroare: e vorba de o crimă nu de o sinucidere, și în această afacere este amestecat însuși soțul ei. Din acest moment, din păcate, deznodămîntul pare a fi provocat nu atît de datoria civică, de procuror, a eroinei, cît de gelozia și de revolta ei feminină, ceea ce diminuează valoarea portretului acestei femei, aparent exemplar.

Un film frumos, tensionat și original, ne vine însă tocmai din Filipine. Deși total necunoscut în emisfera noastră, regizorul Ishmael Bernal a înscris din 1971 pînă acum în filmografia sa peste 40 de titluri de filme și episoade pentru televiziune, incluzînd și o adaptare filipineză după *Anna Karenina* a lui Tolstoi. Acțiunea ultimei sale producții, intitulate semnificativ *Miracol*, se petrece într-un sat izolat, abandonat fanatismului religios, superstiției și isteriei

asupra locului natal o adevărată mană turistică, în care, pe lîngă pelerini și curioși, se înghesuie estropiații tuturor maladiilor incurabile.

Această nouă situație va perturba structurile sociale ale satului altădată mizer, răsturnînd însuși echilibrul tradițional al valorilor. Elsa dispune de o putere care va depăși curînd pe cea a tuturor politicienilor din zonă. Și, totuși, două evenimente o readuc pe „afință" pe pămînt: băieții din partea locului, care o cunosc mai bine decît liota pelerinilor, o atacă și o violează și, în plus, o epidemie de holeră, care nu ocolește satul, o vădește incapabilă de a asigura vreo ocrotire magică. Din clipa în care mitul Elsei a fost destrămat, ea nu mai e „aleasa", ci victima. Fusese adorată, fusese idolatrizată, iar acum toată lumea depune același zel, în dispreț și izolare. Tînăra nu-și poate regăsi nici viața normală, fiindcă, pervertiți de binefacerile turismului, locainicii o împing să-și reia locul în „miracolul" atît de rentabil. Un incident banal al maternității, un leșin, îi ajută pe diriguitorii locali să forjeze un nou mit:

„imaculata concepțiune"! Calvarul „sfintei" amenință să reînceapă, infirmii și pelerinii stîrnesc din nou praful pe ulițele satului, din nou i se cer umilei slujnice distribuirea de binecuvîntări. Dar acum Elsa, care a trecut printr-o experiență de iluminată, se revoltă. De pe altarul „sfintei" ea le vorbește celor strînși în jur despre înșelătoria mistică, despre mistificarea miracolelor, despre minciună. Și, ca în atîtea rînduri în istoria umanității, altarul devine rug!...

Din diapazonul tragic în cel comic

O analiză a condiției femeii în „establishment"-ul american dintr-un unghi paradoxal o constituie ultimul film al lui Sidney Pollack — care și-a și cucerit deja o bună faimă — *Tootsie*. Autorul celebrului *Și caii se împușcă, nu-i așa?* debutează, cu același succes, de astădată în zona comediei. Eroul acestui film, deliberat feminist, este, în modul cel mai paradoxal, un bărbat, un actor șomer, care nu mai găsește angajament nici în teatru, nici la televiziune. În disperare de cauză, Michael Dorsey, așa îi cheamă pe personaj, acceptă riscul de a concura la o probă pentru principalul rol feminin al unui serial TV. Cîștigîndu-l, fiește în travesti, el se dezmeticește prizonier al noii sale condiții feminine, fiindcă personajul său de directoare autoritară răstoarnă stereotipul comportărilor feminine din serialele de acest tip, cîștigîndu-și de la un episod la altul o popularitate din ce în ce mai largă. Michael Dorsey, devenit Dorothy Michaels, devine idolul spectatoarelor, care se identifică acestei femei simpatice, decise și atît de emancipate. În urma succesului, însă, Michael este osîndit să rămînă Dorothy și să se expună dezavantajelor condiției femeii în societatea americană, obstacole pe care le înfrînge cu cheltuială de nervi și dificultate.

Tootsie își datorează, în bună măsură, reușita metamorfozei pline de umor lui Dustin Hoffman, compoziției sale pline de migală și ușor persiflantă, dar această irezistibilă comedie, distinsă cu Premiul criticii americane, mult rîvnitul Golden Globe, cu premiul celui mai bun actor — Dustin Hoffman — și celei mai bune actrițe — Jessica Lange — este în același timp și o meditație amară cu privire la statutul feminin în societatea modernă occidentală.

Aceeași temă demistificatoare, văzută însă din punct de vedere strict-documentar, o abordează și filmul cineastei vest-germane Helga Reidemeister *Din pofta de bani*. Regizoarea ne redă un portret al surorii sale, care exercită profesiunea mitizantă de model fotografic, de „cover-girl". Dar dincolo de aparențe, dincolo de truda cotidiană de a-și improviza prospețimea și frumusețea, se văd condițiile împovărătoare ale muncii, cei doi copii abandonați de acasă, viața personală neglijată. Filmul demistifică mitul modern al tinereții eterne a femeii, întreținut cu nesaț de revistele specializate, care le face pe cititoarele de rînd atît de vulnerabile îmbătrînirii.

Dustin Hoffman, premiul celui mai bun actor pentru interpretarea magistrală din filmul „Tootsie" și Jessica Lange pentru cea mai bună actriță (în același film).

Farmecul feminin este bogăția sufletului

O frumusețe matură ca actrița franceză Marie José Nat îmi destăinuia cu drept cuvînt că, după părerea ei, farmecul femeii de azi rezidă în a se fi descoperit, în a fi sigură pe sine. Farmecul e o stare morală — susținea actrița. Frumusețea este — la orice vîrstă — condiționată nu exclusiv de tinerețe, ci de generozitatea și inteligența inimii. Chipul contemporanelor noastre poartă pe ei bogăția sufletului.

O investigare a acestei bogății sufletești o constituie originalul film al elvețianului Bruno Moll — *Întreaga viață*. Eroina sa, o femeie la 50 de ani, Barbara, are îndărătul ei o existență ratată, după normele burgheze. Barbara ar dori s-o evoce cu mijloacele cinematografului, și o cheamă în ajutor pe Serena Wey, o tînără actriță de 24 de ani. Pe locurile unde a fost consumată această existență, Serena se întreabă, însă, dacă va putea reda portretul de tinerețe al Barbarei, iar femeia matură o ajută să înțeleagă. Acesta e întreg filmul.

Și cineasta portugheză Margarida Cordeiro a fost atrasă în *Ana* de aceeași temă a trecerii în revistă a unei existențe feminine. Ana nu e însă nici model fotografic, nici vedetă, nici măcar o răzvrătită împotriva condiției ei burgheze ca Barbara. Ana este o simplă țărancă, o bătrînă al cărei sens al existenței i-l dau dragostea pentru pămîntul natal, devotamentul pentru familia ei, pentru nepoatele care-i aduc în viață sentimentul continuității.

Cu ultimul ei film, *Heller Wahn*, cunoscuta realizatoare vest-germană Margarethe von Trotta, soția celebrului cineast Volker Schlendorf, redă, în aparență, cronica unei prietenii dintre două femei din cele mai diferite. Olga este un exemplu de reușită a emancipării, dă o impresie de forță și

echilibru atît în viața profesională, la catedra universitară, cît și în viața privată, ca soție a unui celebru regizor de teatru. La polul opus, se află Ruth, izolată, roasă de complexe, sensibilă și timidă. Ea evadează din climatul înăbușitor al căsniciei, refugiindu-se sub globul de sticlă al viselor și coșmarelor subconștiente. Două vedete ale ecranului vest-german contemporan își împrumută chipul celor două caractere: Hanna Schygulla în Olga și Angela Winkler în Ruth, două actrițe de formații și maniere deosebite, dar amîndouă cu o cuceritoare personalitate.

Olga încearcă să-și smulgă prietena din izolarea în care se complace, să-i lichideze complexele de inferioritate, să-i insufle siguranță de sine. Dar pentru ambele femei, dialogul, care reprezintă de fapt un voiaj către descoperirea sinelui lor, întîmpină opoziția, rezistența și chiar gelozia soților lor, care se simt neglijați. Margarethe von Trotta dezvăluie cu subtilitate reacția bărbaților, care-și văd periclitată situația dominatoare în căsnicie. Din păcate, soluția violentă pe care o recomandă cineasta pentru ieșirea din acest moment critic este o falsă soluție. De reținut rămîne, totuși, problema în sine. Problemă perfect reală, din moment ce o distinsă scenaristă, care se revela brusc, la cincizeci de ani, ca o excelentă regizoare, a putut răspunde la o conferință de presă întrebării: „De ce debutați atît de tîrziu?" printr-o replică memorabilă:

— A trebuit, mai întîi, să-mi cresc fata și s-o mărit! Abia apoi m-am putut apuca de regia cinematografică; era încă din tinerețe vocația mea!...

S-ar putea spune, pornind de la acest răspuns, că există, în domeniul profesional al cinematografului, o evoluție în sens invers de la alienarea la emanciparea femeii. Dacă personajele create de mereu mai numeroasele realizatoare reprezintă diverse forme ale alienării feminine, atunci — este cert — izbutirile artistice ale unor personalități regizorale precum Margarethe von Trotta, Giovanna Gagliardo, Margarida Cordeiro și atîtea alte nume ale ultimilor ani, puse în circulație de prestigioase festivaluri internaționale, ca cel din Berlinul de Vest, exprimă emanciparea femeii-cineast...

TUDOR CARANFIL

„Farmecul e o stare morală", susține cunoscuta actriță Marie José-Nat.

Cadru din filmul „Heller Wahn", realizat de regizoarea vest-germană Margarethe von Trotta.

Altfel de cum îl știm

— Vă cunosc și vă admir, **Mircea Diaconu**, ca actor de teatru și mai ales de film: rolurile din „Filip cel bun", „Mere roșii", din westernurile cu ardeleni, „Vînătoarea de vulpi", „Secvențe", „Buletin de București", „Sfîrșitul nopții" (și nu am înșirat decît o parte), v-au impus ca pe unul din cei mai populari actori ai ecranului românesc. Dar ca scriitor și publicist v-am descoperit tîrziu, cu uimire, cu plăcere, cu invidie profesională, citind în revista „Cinema" acele tablete, de 7—8 rînduri, intitulate atît de personal „Mă mir" și scrise cu o candoare incendiară, în care reușiți să vorbiți despre lucrurile și gesturile cele mai banale, dîndu-le însă o dimensiune neașteptată.

— Chiar așa? Mulțumesc. Realmente încerc și eu o satisfacție grozavă atunci cînd pe o suprafață atît de mică de centimetri pătrați reușesc să exprim o idee, s-o cuprind, s-o stăpînesc...

— Cînd ați început să scrieți?

— Tîrziu, pe la 27 de ani. Aveam timp și nu aveam cu cine sta de vorbă...

— Dar, public, cînd v-ați afirmat ca scriitor?

— Depinde ce înțelegeți prin afirmare. Oficial, poate, atunci cînd am luat premiul Uniunii Scriitorilor pentru volumul de schițe „Șugubina", în 1978. Faptic, cînd m-am prezentat la, mi se pare, „Viața studențească", cu o nuvelă care, firește, mi-a fost respinsă. Public însă m-am afirmat ca scriitor tot... pe scenă. Într-o seară, la un spectacol de montaj-colaj, trebuia să-l înlocuiesc pe Florian Pittiș, absent. Numai că lipseau și textele (ale lui Radu Cosașu) ce trebuiau citite, închise într-un dulap. Și cum nici o cheie nu se potrivea, într-un moment de curaj al timidului, m-am repezit acasă, am luat niște texte proprii, le-am citit, le-am interpretat („gîrlndu-le", bineînțeles, cu numele lui Radu Cosașu).

— Există, înainte vreme (mai există și azi?), o părere mai mult sau mai puțin condescendentă exprimată, că atunci cînd un slujitor al unei arte abordează o alta, o face pentru că nu a reușit deplin în cea dintîi. Am impresia că dumneavoastră, generațiile de actori mai tineri, vreți s-o infirmați. Ioana Crăciunescu a luat și două premii de interpretare A.C.I.N., dar și un premiu al Uniunii Scriitorilor pentru volumul de poezii „Supa de ceapă". Horațiu Mălăele a avut, dacă nu mă înșel, expoziții personale cu ale sale caricaturi, Adrian Pintea și el... De unde această nevoie de exprimare într-un alt gen de artă? Fiindcă talentul și reputația actorului Mircea Diaconu nu au nevoie de introduceri, de recomandări, nici proptele.

— De ce scriu? Dacă mă nemulțumește meseria de actor? Toate aceste întrebări mi se par mai puțin esențiale (deși, să nu credeți, mi le-am pus și eu). Esențial e că scrisul îmi dă mari și reale satisfacții personale. „La noi, cînd vine iarna" (1980), o nuvelă mai mare, mi-a adus chiar mai multe bucurii decît primul volum. Mi-a dat curaj: proiectez un roman. O probă, să văd dacă rezist în lumea literelor.

— Care vă va convinge să vă lăsați de actorie?

— Niciodată. Deși s-ar putea să mă lase ea pe mine. Cum să vă explic? În copilărie, am simțit nevoia să semăn ba cu unul, ba cu altul. Pe urmă a venit o vîrstă cînd mi-am dat seama că pot fi EU ÎNSUMI. Fiecare crede că seamănă cu cineva, vrea să fie CEVA, uneori ALTCEVA decît e. Dacă reușești să depășești acest „cred că sînt", cîștigîndu-ți, în schimb, luciditatea să te vezi așa cum ești, și mai ales să găsești calea prin care să te exprimi cel mai bine, atunci e... în regulă. De fapt, și eu, cu anii, mi-am accentuat, poate puțin cabotin, haina socială cu care m-am lansat: sinceritatea. Dar, zău, nu mai suport contrafacerile, mîrșăviile, de tot felul, de la cele mici la cele mari, de la cele cotidiene la cele profesionale. Apropo, știți că toată facultatea mi-am făcut-o cu o singură haină? Aveam o credință, că el, sacoul ăsta, îmi poartă noroc. De cîte ori mi-o puneam îmi mergea bine. Totdeauna mi-am dorit mai puțin decît am reușit. De trei ori am izbutit să nu mă însor. Și uite acum am o familie nemaipomenită. O cunoașteți pe soția mea, actrița Diana Lupescu. Dar nu și pe Ana, fetița noastră. Are aproape 3 ani!

NIKI GEORGESCU

SUPLIMENT

FAMILIA

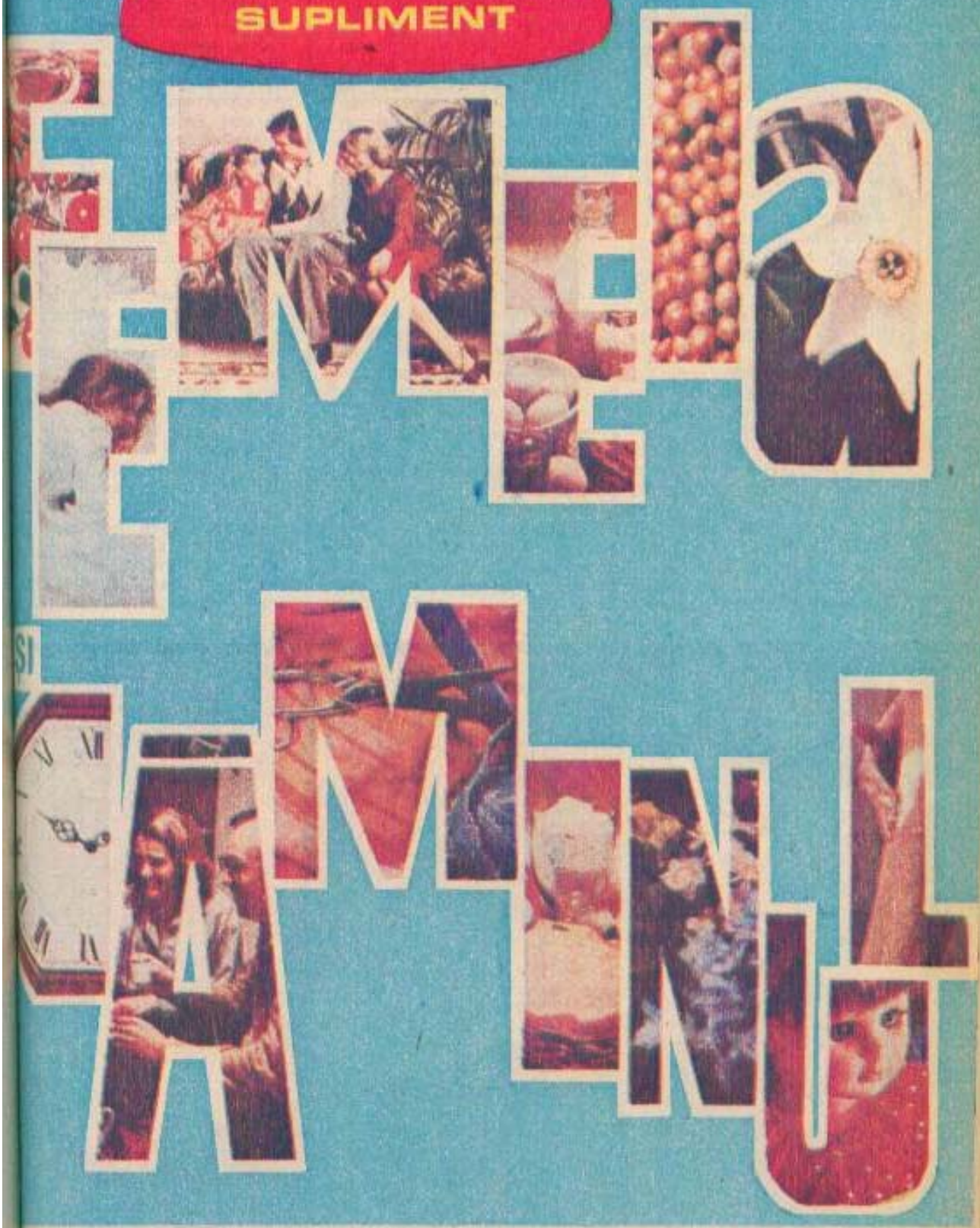

LOCUINȚA TINERILOR CĂSĂTORIȚI

Tineri și frumoși, cei doi parteneri ai cuplului, din instinct (și din educație), se înconjoară de frumusețe. Casa lor este o reflectare de fericire parcă. Mică sau mare, puțin importă; este nouă, luminoasă, veselă și plină de flori. De cele mai multe ori, locuința este formată dintr-o singură încăpere, cel mult două. Tineri căsătoriți, nu-i așa? Nu le trebuie mult ca să fie fericiți! Dimensiunea contează mai puțin, dar în felul ei, propriu, fiecare casă a unei perechi tinere trebuie să fie o bijuterie unică, tot așa cum unică este și iubirea celor doi. Nu este complicat, și cu mijloace foarte simple ei pot cizela adevărate oaze de odihnă, studiu, recreere, confort. Este greu de cuprins cu imaginația totalitatea noilor cămine ce se înfiripă în permanență și a căror personalitate este tot atît de diversă ca și aceea a locatarilor săi!

Fiecare își alcătuiește căminul conform obiceiurilor și modului său de viață, în general pe două mari căi. Prima cale este a acelora care apelează la oferta magazinelor de specialitate și unde un sfat bun trebuie să sprijine alegerea. A doua cale este aceea de care sînt atrași un mare număr de tineri, și anume aceia pentru care este o bucurie nu numai să-și aranjeze într-un fel singular niște mobile date, dar chiar să-și fabrice singuri un mobilier simplu, funcțional, purtînd amprenta inconfundabilă a realizatorului lor. Voi încerca să sugerez diverse modalități posibile. Nu sînt rețete, ci mai curînd pledoarii pentru demonstrarea infinității posibilităților existente, în așa fel încît fiecare ușă de apartament să se deschidă către o lume interioară minunat alcătuită, receptacol prietenos al vieții de zi cu zi.

Dacă tinerii studiază, au nevoie, fiecare, de un loc de studiu, cu o mică bibliotecă. Cît mai aproape de lumină și, dacă este posibil, ca ea să vină dinspre partea stîngă (la stîngaci dinspre partea dreaptă) cu atît mai bine. Lămpile de la mesele de lucru rămîn aprinse deseori pînă noaptea tîrziu, iar rafturile bibliotecii gem de cărți, reviste, notițe și cursuri. Patul, undeva mai retras, și lîngă el ar mai fi poate loc de un fotoliu sau chiar două și de o masă joasă, pentru prietenii cu care nesfîrșitele discuții despre lume se întind pînă în ceasuri de zori. La intrare se află o minusculă baie cu loc de duș și grup sanitar, iar pe peretele imediat din stînga ușii de acces în apartament este amenajat un „dulap bucătărie" dotat cu un reșou de aragaz, cîteva vase, farfurii, pahare și alte lucruri de trebuință minimă. Mesele principale, tinerii „Jocatari" le iau la cantină. În această locuință se petrece destul de mult timp, întrebuințat specific: învățătură, destindere, odihnă.

Altfel stau lucrurile într-o casă unde amîndoi

tinerii sînt încadrați în cîmpul muncii. Numărul de ore petrecut în casă se restrînge, depășind cu puțin timpul afectat odihnei. Dimineața pleacă împreună și se regăsesc acasă după o zi de muncă, în care fiecare și-a pus la bătaie inteligența și îndemînarea. Stau la masă față în față și-și povestesc. Bucătăria este zugrăvită de ei, pînă la nivelul umerilor, într-o vopsea de ulei albastru închis, de la care se trece la albul tavanului și-al părții de sus a peretelui prin intermediul unui chenar, format dintr-un șirag de flori cu petale albe și miez galben. Și-au cumpărat de curînd dulapuri albe din PAL melaminat, pe care le-au fixat de-a lungul peretelui, deasupra chiuvetei, mesei de preparat și-a mașinii de gătit. Lîngă peretele opus se află masa la care stau și acum și discută despre ce-ar mai avea de făcut în casă, unde, deocamdată, se află o canapea extensibilă și un televizor „Sport" alb, așezat pe o măsuță joasă, în așa fel încît programul poate fi urmărit din vîrful patului. Camera este difuz luminată de un balon mare, din hîrtie armată cu cercuri orizontale, suspendat în apropierea canapelei-pat. O cergă moale și roșie primește, dimineața, picioarele adormite, îmblînzind brusca trecere de la căldura patului la răcoarea agitației matinale dinaintea plecării la lucru.

Dacă muzica este o coordonată majoră a existenței celor doi, mobilarea camerei exprimă aceasta în mod vizibil. Boxele sînt prezente, depozitul de discuri și benzi formează un element de mobilier caracteristic, iar la loc de mare cinste, miracol al civilizației contemporane, magnetofonul, radioul sau picupul, aparatul care devine egal cu a treia ființă în apartament, omniprezent, cîntînd încet atunci cînd nu cîntă tare, dar manifestîndu-se în permanență.

Într-o încăpere mai mare decît cele la care m-am referit pînă acum există posibilitatea, ca funcția „dormitor" să fie separată de restul spațiului, retrasă, nișă chiar, delimitată, spre exemplu, de o zonă de depozitare pentru dulapurile de haine, sertarele de lenjerie etc. Pereții rămîn liberi și albi, alb a cărui valoare este amplificată de tabloul unui tînăr pictor talentat.

Micul hol dintre cameră și baie, sau cameră și bucătărie, permite căutarea unor soluții de depozitare exterioare camerei de locuit. În camera propriu-zisă, soluția de dulap trebuie evitată. O comodă poate să preia lucrurile de depozitat în sertare și rafturi și eventual un dulap îngust și mic, strict pentru lucrurile ce se păstrează pe umerașe. Soluția cea mai practică este dulapul în zid: prezent și invizibil totodată. Mobilierul modulat poate fi dispus pe un perete întreg, avînd zone funcționale din cele mai diverse.

Am folosit cîteva exemple cu intenția să zdruncin puțin ideea de interior tradițional, cu nelipsita masă de sufragerie, înconjurată de scaune, vitrină cu oglindă, șifonier triplu, și cred că am reușit ca cel puțin pentru dv., cei ce vă mutați astăzi în locuință nouă, să deschid o poartă către neîngrădirea imaginației.

Arhitect IOANA GHIA

DIN EXPERIENȚA

CELE MAI REUȘITE REȚET

La apelul nostru lansat în revistă, numeroase gospodine ne-au trimis cele mai bune și economice rețete pe care le cunosc, precum și sfaturi practice privind unele secrete în arta culinară; ne-au răspuns foarte multe femei, dar și bărbați; sute de scrisori, venite din toate colțurile țării, ce ne-au adus cu ele interesante informații. Spațiul limitat ne-a obligat la o strînsă selecție. Oricum, alături de mulțumirile redacției, primiți și asigurarea că vom publica și celelalte rețete și sfaturi, pe măsura posibilităților (în revistă).

GHIDUL CULINAR A FOST REALIZAT CU CONCURSUL

cluburilor „Femina" de pe lîngă Comitetul municipal al femeilor Galați, al întreprinderii de utilaj chimic Făgăraș, din orașul Tecuci, precum și al tovarășelor: FIRIȚA IORDĂCHESCU — Focșani; SIL-

Aperitive

● **PASTĂ DIN BRÎNZA DE VACI:** 200 g de brînză grasă de vaci, 40 g de unt, sare, ceapă, chimen, puțină boia de ardei.

Frecăm untul spumă, adăugăm brînza și ceapa tăiată foarte fin. Apoi condimentăm cu chimen, boia și sare, după gust. Pentru variație putem pune și o linguriță de pastă de roșii.

● **ARDEI CU PASTA DE BRÎNZĂ ȘI MĂSLINE:** 500 g de ardei graș, 300 g de telemea, 200 g de măsline, 50 g de unt, piper și sare.

Spălați și curățați ardeii. Fierbeți puțin măslinele și tăiați-le, înlăturîndu-le sîmburii. Omogenizați telemeaua rasă cu untul și măslinele, potrivind de sare și de piper. Umpleți ardeii cu această compoziție, ornați-i cu salată și pătrunjel verde, tăiați-i în rondele și serviți-i la aperitiv.

● **SANDVICIURI CALDE:** 1 franzelă, 300 g de parizer tăiat felii subțiri, 200 g de cașcaval, 5 ouă, ulei, sare.

Tăiați franzela felii foarte subțiri, la fel și cașcavalul. Bateți ouălele foarte bine cu puțină sare. Între două felii de franzelă puneți una de parizer și una de cașcaval. Dați sandviciul astfel format prin ou și prăjiți-l în ulei fierbinte. Puneți mult ulei pentru a coagula oul pe ambele părți ale sandviciului.

● **ARDEI UMPLUȚI CU CREMĂ DE BRÎNZĂ:** 4 ardei grași, 250 g de brînză de vaci, o ceapă mai mică, smîntînă proaspătă, boia dulce de ardei, sare.

Curățăm ardeii, după ce au fost spălați, de cozi și semințe și îi tăiem în două. Apoi batem cu mixerul brînza, boiaua, sarea și puțină smîntînă sau un borcan mic de iaurt, atît cît să permită mixerului să funcționeze. Cînd e gata, amestecăm ceapa foarte fin tocată. Cu această compoziție umplem ardeii.

● **SALATĂ DE MORCOV CU MERE:** 50 g de morcov, 30 g de mere rase, 3 linguri de iaurt, o linguriță de ulei, zeamă de lămîie.

Batem uleiul în iaurt. Sărăm puțin, le turnăm peste morcovul și merele rase și adăugăm zeamă de lămîie după gust. Le servim după ce au stat puțin la frigider.

● **LUTENIȚĂ:** Se aleg roșii mari și bine coapte, se spală și se așază într-o tavă emailată și se pun la cuptor. Cînd a secat apa, adică zeama de la roșii, și aceștia

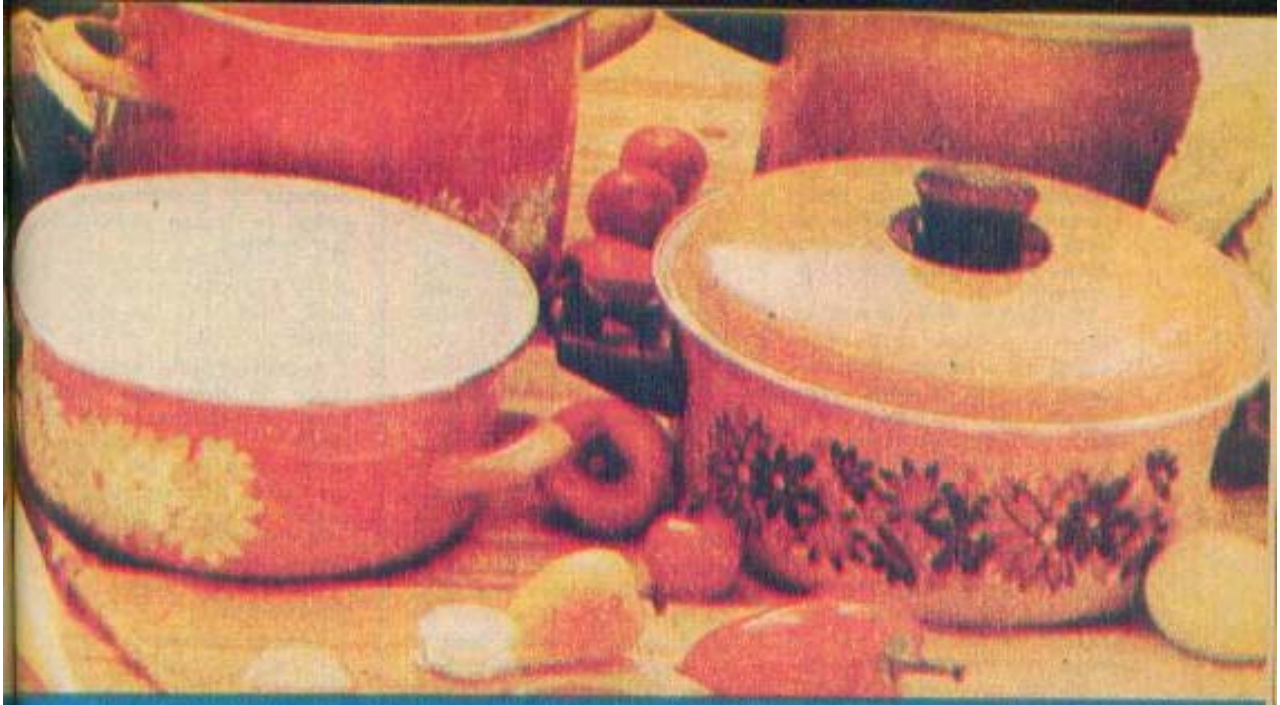

GOSPODINELOR:

ŞI SFATURI GASTRONOMICE

VIA DOBRU — Cotnari-Iaşi; BITI BRATILOVEANU — Strehaia-Dolj; SANDA IVANOVICI — Tg. Jiu; EVA LĂZĂREANU — Hunedoara; CORNELIA MUREŞAN, MARIA PUHA — Arad; MIOARA OPREA — Orşova Nouă; MIOARA PELMUŞ — Nehoiu-Buzău; MIRELA ORLANDEA — Fundulea; DOMNICA PÎRVU — Şuşani-Vîlcea; VICTORIA RIZAN — Craiova; ELENA SAVU — Timişoara; IOANA SCARLAT — Dioşti-Dolj; ROZALIA TODORUŢ, ANA POPA — Mărişel-Cluj; AURA BĂBEANU, MONICA-IULIA VARTOLOMEI, SABINA BĂLTEANU, JENICA TRĂISTARU, GEORGETA DASCĂLU — Bucureşti; SILVIA ZAHARIUC — Cîmpulung Moldovenesc-Suceava; MARIA DINULESCU — Reghin; DANA CHICAN — Constanţa; ELENA APETRI — Roman; OTILIA P. — Negreşti-Oaş; MURSA-VIOLETA MARINELA — Vaţa de Jos-Hunedoara; MARIA CHIŢAN — Dersca-Botoşani.

sînt gata (se fac maro), se curăţă roşiile de pieliţă şi se pun într-un vas, se bat bine cu lingura de lemn. Se pune ulei, ceapă tocată mărunt, pătrunjel şi cine doreşte şi ardei iute.

Este un aperitiv foarte gustos. Reţeta este foarte veche şi mai puţin cunoscută.

● **RIDICHEA**: Se ia o felie de pîine nu prea veche, dar nici foarte proaspătă, se unge cu puţin unt sau cu margarină, apoi deasupra se pune un strat de un centimetru de ridiche proaspătă date pe răzătoarea mică. Se acoperă cu o felie de brînză telemea sau caşcaval, fiind un excelent aperitiv pentru gustarea din recreaţia mare a copiilor. Cui îi place, poate înlocui brînza cu miere. Astfel preparată, ridichea se poate mînca dimineaţa, dar nu se va servi niciodată seara. Un vechi proverb spunea că ridichea mîncată dimineaţa este aur, la prînz argint, dar seara devine plumb.

Supe şi ciorbe

● **SUPA DE USTUROI**: Puneţi într-o oală atîtea farfurii adînci de apă cîte persoane sînt amatoare de supă şi tot atîţia căţei de usturoi. Cînd usturoiul a fiert bine, pasaţi-l, strecurînd şi zeama printr-o sită. Apoi puneţi un gălbenuş de ou proaspăt în fiece farfurie, pe care îl veţi bate bine, turnînd cîte puţin din zeama usturoiului. Nu uitaţi, bineînţeles, sarea necesară şi cîteva mici crutoane de pîine.

● **SUPĂ DE CEAPĂ**: 2 l de supă (zeamă în care a fiert carne), 3 cepe mari, 20 g de făină, 20 g de unt, sare, 4 linguri de smîntînă, 1 gălbenuş.

Tăiem ceapa curăţată în felii şi o fierbem în jumătate din cantitatea de supă. Apoi trecem prin sită şi o lăsăm să se răcească. Între timp din unt şi făină facem un rîntaş alb. Turnăm zeama de carne rămasă şi pasta de ceapă. Sărăm după gust. Adăugăm gălbenuşul bătut în smîntînă. Mai punem supa pe foc, dar nu o lăsăm să clocotească. Se poate servi cu crutoane.

● **SUPĂ DE FICAT**: Zeama în care au fiert oase, 60 g de zarzavat de supă, 60 g de ficat (pentru o porţie), 2 albuşuri, pătrunjel, piper, sare.

Zarzavatul spălat şi curăţat îl dăm prin răzătoare, îl punem în zeama de oase, sărăm şi fierbem la foc potrivit. Între timp curăţăm ficatul de pieliţe. Îl dăm pr...

DIN EXPERIENȚA GOSPODINELOR:

CELE MAI REUȘITE REȚETE ȘI SFATURI GASTRONOMICE

mașina de tocat. Îl condimentăm și îl amestecăm cu albușurile. Îl punem peste zarzavatul fiert în zeama de oase și îl fierbem. Cînd e gata, punem pătrunjel tăiat mărunt.

● **SUPĂ DE GĂINĂ:** Pentru ca supa să fie gustoasă, cu culoarea aurie, puneți la fiert o găină bine spălată, dar netăiată în bucăți. Adăugați de la început un căței de usturoi și cîteva boabe de piper. Fierbeți supa în vas sub presiune sau obișnuit, dar pe foc mic. Luați spuma, adăugați zarzavatul (morcov, pătrunjel, țelină, ceapă) netocate. Cînd carnea este fiartă serviți supa cu: fideluță fiartă, găluști sau cu clătite. Pregătiți astfel 8—10 clătite mici, prăjiți-le numai pe o parte, umpleți-le cu carne tăiată în cubulețe (ficatul, pipota și puțin piept de găină, combinate cu un albuș de ou). Umplutura astfel pregătită se pune în clătite, acoperind cu grijă capetele, și se fierb în supă 5 minute.

● **CIORBĂ BUCOVINEANĂ: O găină, zarzavat pentru supă, un ou, o ceapă, 30 g de unt, sare, piper, 2 linguri de făină, o bucată de sfeclă roșie, 1/2 l de borș.**

Puneți la fiert găina întreagă, cu zarzavatul obișnuit pentru supă, sare și apă cît să acopere totul bine. Cînd carnea este gata, se taie pieptul și se dă prin mașina de tocat împreună cu o ceapă tocată și călită. Adăugați un ou, o linguriță de unt netopit, sare și piper. Omogenizați foarte bine și separat pregătiți un aluat ca pentru tăiței din ou, făină, sare. Întindeți o foaie subțire, tăiați pătrate de 3 cm, puneți în fiecare cîte 1/2 linguriță din compoziția de carne, lipiți triunghiurile realizate ca la colțunași, apoi îndoiți încă o dată și presați. Între timp curățați sfecla roșie, dați-o pe răzătoare și puneți-o cu puțin borș fiert. Supa de pasăre trebuie strecurată, pusă din nou la fiert și cînd clocotește adăugați urechițele din carne. După 10 minute, acriți cu borșul înroșit de sfeclă și lăsați să clocotească puțin. Dregeți ciorba cu o ceașcă de smîntînă proaspătă și puneți-i pătrunjel verde.

● **CIORBĂ DE DOVLECEI UMPLUȚI: 2 litri de apă, 1 litru de borș, zarzavat de supă, verdeață, 3 roșii, sare, 1 gălbenuș, 2 linguri de smîntînă, 500 g de carne, o felie de pîine, 2 linguri de orez, o ceapă, 1 ou, sare, piper și 6 dovlecei.**

Se pun la fiert un morcov, un pătrunjel, o ceapă, puțină țelină. Se aleg pentru umplut 6 dovlecei tineri, mai subțiri; se rad de coajă, se taie în două și se scobesc înăuntru. Osul rămas de la carne se pune la fiert împreună cu zarzavatul. Carnea se trece prin mașină împreună cu miezul de la o felie de pîine muiat și stors bine și se amestecă cu puțin orez ales, spălat și înflorit (fiert puțin mai înainte), un ou, o ceapă mică tocată, verdeață și sare. Cu această tocătură se umplu dovleceii, care se fierb în supa de zarzavat. Dacă mai rămîne umplutură se fac perișoare. Se adaugă borșul fiert separat. Se bate un gălbenuș cu smîntînă și se amestecă în ciorbă.

Mîncăruri

● **GRĂTAR DE PORC CU ȚELINĂ: 200 g pulpă de porc, sare, piper, 200 g de țelină, 10 g de unt, 30 g de ceapă, 40 g de brînză telemea, zeamă de lămîie.**

Carnea tăiată în două felii o batem, o sărăm și o piperăm. Apoi o frigem bine pe grătar. Între timp tăiem în felii mai groase țelina curățată de coajă, sărăm și turnăm pe ele zeama de lămîie. Le înăbușim în unt și cînd încep să se înmoaie adăugăm ceapa tăiată mărunt, continuînd să le înăbușim. Cînd sînt gata le punem peste carne, iar deasupra radem brînză sau cașcaval. Putem să le mai și coacem în cuptorul încins cîteva minute.

● **BUDINCĂ DE BRÎNZĂ: 250 g de brînză dietetică, 4 linguri de lapte, 10 linguri de zahăr, 40 g de pesmet, 10 g de unt, 200 g de mere rase, coajă rasă de lămîie, 1 ou.**

Batem ouăle, adăugăm zahărul, apoi, pe rînd, brînza, merele, pesmetul și, după gust, coaja de lămîie. Frecăm amestecul zece minute, după care îl coacem într-o tavă unsă cu unt pînă se rumenește. Îl putem servi cu sirop de fructe sau fructe din compot.

● **ROȘII ÎNĂBUȘITE: 4 roșii, 1/2 ceașcă de smîntînă, sare, 1/2 lingură de făină.**

Așezăm roșiile spălate și tăiate în două, pe fundul unui vas rezistent la foc, le sărăm și turnăm deasupra smîntîna în care am amestecat făina. Coacem totul în cuptor și servim cu cartofi.

● **PATEIATĂ: O cutie cu pateu, 2—3 cartofi, făină, 1 ou, sare, piper, boia dulce.**

Coaceți cartofii și sfărîmați-i într-un castron. Adăugați pateul, puneți sare, piper, boia, verdeață și un ou. Omogenizați foarte bine, apoi pregătiți un fel de chifteluțe pe care le dați prin făină și le prăjiți în ulei fierbinte.

Serviți cu garnitură de orez și salată de sfeclă roșie.

● **ESCALOP:** Cea mai banală felie de salam ori de parizer o putem „înnobila" cu cîteva ciuperci, o felie de cașcaval și o roșie. Salamul, bătut ca pentru șnițel, se dă prin făină și ou și se prăjește pe ambele părți. Separat călițăm ciupercile, adăugînd puțină boia, piper și sare. Puneți cîte o linguriță din ciupercile scăzute pe felia de salam prăjit, acoperiți cu cașcaval și mai dați la cuptor pentru 5 minute.

● **CIUPERCI PRĂJITE ÎN ALUAT: 300 g de ciuperci, 1 ou, 20 g de făină, 4 linguri mari de bere, 20 ml de ulei, sare.**

Din făină, ou și bere facem un amestec omogen pe care îl sărăm. În el înmuiem ciupercile curățate și spălate și le prăjim în ulei încins.

● **MUSACA DE CARTOFI CU BRÎNZĂ ȘI CARNE AFUMATĂ: 300 g de cartofi, 100 g de carne afumată, 60 g de cașcaval, 2 linguri de lapte, 1 ou, 10 g de unt, 200 g de brînză.**

Fierbem cartofii, îi curățăm și îi tăiem felii. Într-un vas termorezistent, uns cu unt, așezăm un strat de cartofi, apoi unul de felioare de carne afumată și brînză. Ultimul strat trebuie să fie de cartofi. Trebuie să nu uităm să piperăm și să sărăm suficient fiecare rînd de cartofi. Peste ultimul strat turnăm ouăle bă-

tut în lapte. Coacem. Porţiile le presărăm cu caşcaval şi le ornăm cu pătrunjel.

● OMLETĂ DE MERE: 4 ouă, 300 g de mere, 10 g de ulei, o lingură zeamă de lămîie, 10 g de zahăr, sare.

Curăţăm merele, le tăiem în felii subţiri şi le punem în vasul în care am bătut ouăle. Sărăm puţin amestecul. Din compoziţia rezultată prăjim două omlete în ulei încins pe care le punem pe farfurie, picurăm peste ele zeamă de lămîie şi presărăm zahăr pudră.

● GĂINĂ CU SOS DE SARDELE: 2 porţii de carne de găină, 20 g de unt, 6 g de făină, pastă obţinută din sardele, zeamă şi coajă de lămîie, pătrunjel verde, piper, sare, puţină zeamă în care a fiert carnea.

Spălăm carnea, o zvîntăm şi o sărăm. O piperăm şi o punem în untul încins, o rumenim puţin, apoi adăugăm o cană cu apă, fierbînd înăbuşit. Cînd carnea s-a fiert, o scoatem, şi pregătim un sos din făină şi zeama de carne — clocotindu-le. Adăugăm pasta de sardele, zeama de lămîie şi coaja. Sărăm după gust şi ornăm cu pătrunjel tăiat mărunt.

● DOVLECEI GRATINAŢI: 1 kg de dovlecei, 50 g de făină, 2 ouă, 100 g de unt, 1/2 l de lapte, mărar verde şi sare.

Curăţaţi dovleceii de coajă şi de seminţe, apoi tăiaţi-i în cubuleţe. Fierbeţi-i 5 minute în apă clocotită şi uşor sărată. Dezlegaţi făina cu puţin lapte, înăbuşiţi-o în grăsime, adăugaţi apoi restul de lapte şi amestecaţi continuu pentru a nu se forma cocoloaşe. Luaţi vasul la o parte, adăugaţi ouăle, dovleceii, mărarul verde şi potriviţi de sare. Puneţi compoziţia de dovlecei într-o tavă şi daţi la cuptor să se gratineze.

● RULADĂ DE SPANAC: 100 g de unt se topeşte, se adaugă 1 pahar mare de făină. Se amestecă continuu pe foc mic. Cînd se îngălbeneşte se toarnă 1/2 l de lapte (călduţ) treptat şi se amestecă în continuare ca o mămăliguţă pripită.

Se răceşte puţin şi se adaugă 4 gălbenuşuri pe rînd, amestecînd după fiecare pînă la înglobare, şi 4 albuşuri bătute spumă. Se adaugă sare şi piper. Se toarnă aluatul într-o tavă unsă şi tapetată (de mărime potrivită). Se coace ca pandişpanul, în cuptorul înfierbîntat în prealabil, la care odată pusă rulada se reduce focul imediat. Nu se deschide cuptorul 20 de minute. Se coace în 30—35 de minute. Aluatul se răstoarnă pe un şervet ud, se întinde spanacul 1/2—1 kg fiert, tocat, amestecat cu sare, usturoi, şuncă sau muşchi. Se rulează aluatul, se pune într-o tavă de formă alungită, se adaugă 150 g de caşcaval, smîntînă, puţin unt. Se mai dă la cuptor. Se serveşte caldă sau rece ca aperitiv.

● DROB DE URZICI CU OUĂ ŞI BUREŢI: 1/2 kg de bureţi, 2 kg de urzici, 5—6 cepe mijlocii, 100 ml de ulei, 5—6 căţei de usturoi, sare, piper, 10 ouă.

Alegeţi şi spălaţi bine urzicile, apoi puneţi-le la fiert în apă (cînd clocoteşte). Separat tocaţi ceapa şi auriţi-o înăbuşit într-un ceaunel, împreună cu bureţii tocaţi. Cînd apa a scăzut suficient şi bureţii sînt gata, luaţi vasul de pe foc, adăugaţi urzicile fierte şi bine tocate şi omogenizaţi foarte bine. Bateţi ouăle, turnaţi-le în compoziţie şi daţi totul la cuptor. În loc de urzici puteţi folosi şi ştevie sau spanac.

● SĂRMĂLUŢE FĂRĂ CARNE: Varză acră, o cană de orez, 1—2 cepe, 250 ml de ulei, pătrunjel, mărar, lobodă roşie şi albă, ştevie, urzici (100 g), 1 morcov, 1 pătrunjel, o ţelină.

Daţi zarzavaturile prin răzătoarea mică şi tocaţi verdeţurile. Căliţi în ulei ceapa tocată, adăugaţi legumele, verdeţurile şi varza (1/4 kg), apoi şi orezul. Turnaţi din cînd în cînd cîte puţină apă caldă şi lăsaţi să fiarbă încet. Cînd compoziţia este gata (orezul fiert), puneţi 3—4 linguri de mălai grişat şi nu adăugaţi în umplutură nici ou, nici făină de grîu, deoarece sarmalele ies cari şi nu au gust. Fierbeţi-le la foc mic.

● BALMUŞ: 250 g de brînză de oi, 1/2 l de lapte, 1/2 l de apă, mălai, sare, o ceşcuţă de smîntînă.

Puneţi la fiert laptele cu apa şi sarea (ca pentru mămăliguţă). Cînd clocoteşte, adăugaţi mălaiul ca pentru o mămăliguţă foarte moale. Lăsaţi să fiarbă şi cînd este gata puneţi brînza rasă. Omogenizaţi foarte bine (vasul fiind în continuare pe foc) şi serviţi balmuşul cu smîntînă.

Dulciuri

● ALUAT FRAGED PENTRU PLĂCINTE: Drojdie cît o nucă, un ou, o ceşcuţă cu ulei, un pahar (100 ml) cu lapte, făină cît cuprinde pentru a se realiza un aluat moale.

Se freacă drojdia cu puţin zahăr, se adaugă oul cu puţină sare, apoi se toarnă peste compoziţie, în vas, în mod alternativ, ulei, făină şi lapte, apoi din nou ulei, făină şi lapte, pînă încorporăm complet toate ingredientele. Realizăm astfel un aluat moale, care se frămîntă bine pînă nu se mai lipeşte de mînă. Se împarte apoi în trei bucăţi de mărime diferită (una mai mare care va îmbrăca tava, alta mai mică pentru stratul din mijloc, iar ultima, cea mai mică, care se va aşeza deasupra).

Aluatul nu se dospeşte, ci se foloseşte imediat. Se întind foile, se tapetează tava cu ulei şi făină, se întinde prima foaie. Umplutura care poate fi: mere, brînză sau carne se întinde în strat uniform, se acoperă cu a doua foaie, din nou umplutură şi se acoperă cu cea de-a treia foaie. Se taie înainte de a se băga la cuptor. După ce se coace 20—30 de minute la foc potrivit se scoate plăcinta şi se însiropează cu un sirop făcut din apă, zahăr şi mirodenii, apoi se mai ţine 5 minute la cuptor. Se scoate, se presară cu zahăr pudră şi se serveşte la masă.

Plăcinta cu brînză se serveşte caldă, iar la această reţetă nu se încorporează zahăr în umplutură, ci numai se presară puţin peste stratul ultim ce se întinde în tavă. În plăcinta cu carne nu se mai foloseşte zahăr şi nici nu se mai însiropează.

● SĂLEURI: 500 g de făină, 2 ouă, 250 g de margarină, 1 praf de copt, 250 g de caşcaval, 200 g de smîntînă şi o linguriţă de

sare.

Se freacă făina cu margarina, se adaugă caşcavalul ras, ouăle, sarea, smîntîna, praful de copt, se frămîntă, se întinde foaia, se unge cu ou, se presară 50 g de caşcaval ras şi chimen. Se coace 20 de minute la foc mic.

● PRĂJITURĂ RAPIDĂ: 4 ouă întregi, 1/2 kg de făină, 250 g de zahăr, 1/4 kg de frişcă, 3/4 pachet praf de copt.

Ouăle, făina, zahărul, frişca, praful de copt le omogenizăm bine (eventual cu mixerul) şi turnăm compoziţia într-o formă unsă. Deasupra ornăm cu fructe (eventual din compot) şi nuci tăiate. Coacem circa 20 de minute în cuptorul încins.

● BUDINCĂ DE MERE ŞI NUCI: 8—10 mere creţeşti (acrişoare), 100 g de unt, un pahar de zahăr, o lingură de rom, 5—6 ouă, 5—6 linguri de făină, 5—6 linguri de zahăr, 100 g de nuci, scorţişoară.

Curăţaţi merele de coajă şi scoateţi-le cămaşa cu şimburi, folosindu-vă de un cuţit mic. În cratiţă puneţi un pahar de zahăr şi untul topit. Lăsaţi cîteva minute la foc mic (pînă cînd zahărul se topeşte) şi cu această compoziţie îmbrăcaţi merele, pe care mai înainte le-aţi umplut cu nuci rişnite şi scorţişoară. Aşezaţi merele într-o tavă smălţuită, apoi acoperiţi-le cu aluatul de pandişpan pregătit din: 6 linguri de făină, 6 albuşuri bătute spumă, 6 linguri de zahăr şi 6 gălbenuşuri. Turnaţi compoziţia peste mere şi daţi budinca la cuptor să crească frumos. Călduţă fiind, încercuiţi budinca apoi cu un cuţit şi răsturnaţi-o pe un platou, cu grijă, să iasă întreagă. Serviţi-o pudrată cu zahăr vanilat (pentru aromă).

● CUIB DE VIESPI: 6 ouă, 1 pahar de zahăr, 6 linguri de ulei, 2 pahare de făină, nuci măcinate.

Bateţi bine ouăle cu zahăr pînă realizaţi o compoziţie spumoasă. Adăugaţi uleiul şi făina puţin cîte puţin. Ungeţi o tavă cu unt, turnaţi compoziţia şi daţi la cuptor. Separat pregătiţi un sirop din fructe parfumate (zmeură, vişine, căpşuni). Cînd prăjitura este gata, tăiaţi-o cu un pahar în forme mici de semiluna, daţi-le prin sirop, apoi prin nuci şi aşezaţi-le pe platou.

● PRĂJITURĂ CU ALBUŞ: 4 ouă, 5 linguri de zahăr, 1 pahar de ulei, 1 pahar de lapte, 1 praf de copt, făină cît cuprinde.

Bateţi separat albuşurile pînă obţineţi o spumă tare, adăugînd şi 2 linguri de zahăr. Într-un castron, frecaţi gălbenuşurile cu 5 linguri de zahăr, după care adăugaţi în ordine: uleiul, laptele, praful de copt stins cu lapte fiert şi făina pînă obţineţi un aluat potrivit de moale. Ungeţi o tavă cu unt, turnaţi compoziţia şi daţi pentru 15 minute la cuptor. Scoateţi apoi tava şi puneţi peste prăjitură spuma de albuş bine şi egal întinsă. Cînd albuşul s-a aurit puţin, prăjitura este gata. În albuş puteţi adăuga nuci măcinate şi ciocolată rasă.

● TORT DE NUCI. BLATUL: 8 ouă, 8 linguri de zahăr, 2 linguri de făină, 2 linguri de pesmet, 2 linguri de cacao, 2 linguri de nuci măcinate, 1 praf de copt.

Albuşurile se bat spumă tare, se adaugă treptat zahărul şi se bat în continuare pînă cînd stau „cuie pe bătător". Se adaugă gălbenuşurile frecate. Între timp se pregăteşte un amestec din: 2 linguri de pesmet, 2 linguri de cacao, 2 linguri de făină, 2 linguri de nucă măcinată şi 1 praf de copt, care se adaugă la albuşurile bătute cu zahărul şi gălbenuşurile. Se coace compoziţia în 3 foi la foc potrivit, într-o formă rotundă unsă cu ulei şi tapetată cu făină. *CREMA:* 300 g de unt, 180 g de zahăr pudra, 250 g de nuci măcinate, 1/2 cană de lapte, 1 praf de vanilie.

Nuca se opăreşte cu laptele în care s-a dizolvat vanilia şi se pune la rece. Untul se freacă spumă cu zahărul, după care se adaugă nuca pregătită. *SIROPUL:* 200 ml de apă, 50 g de zahăr, rom. Se caramelizează zahărul, se pune apa şi se fierbe. Se adaugă romul. Foile de tort se însiropează, se umplu cu cremă. Se îmbracă tortul în crema de nucă, apoi se presară cu nucă măcinată.

● PRĂJITURĂ CU FRUCTE PROASPETE: o cană de zahăr, 400 g de smîntînă proaspătă, sau un pachet de unt, 4 ouă, o cană de făină, 1/2 pachetel de praf de copt, un vîrf de cuţit de sare, 0,500 kg de fructe (vişine, caise, prune, piersici). Într-un castron, frecaţi ouăle cu zahărul, pînă obţineţi o cremă consistentă şi zahărul s-a topit complet. Amestecînd continuu, adăugaţi smîntîna (sau untul) turnînd-o puţin cîte puţin, apoi praful de copt, pe care îl stingeţi mai întîi cu o linguriţă de zeamă de lămîie, de laurt sau de oţet. La sfîrşit, încorporaţi în amestec făina turnată în ploaie. În timp ce amestecaţi mereu cu o lingură de lemn. Trebuie să aveţi grijă ca aluatul obţinut să fie suficient de legat, dar totuşi să curgă. Ungeţi tava cuptorului cu unt sau cu margarină şi turnaţi compoziţia. Între timp, curăţaţi fructele, presăraţi-le cu zahăr şi ţineţi-le într-o strecurătoare. Puneţi-le deasupra compoziţiei şi daţi la cuptor cu foc potrivit (pe care l-aţi încălzit în prealabil) pentru 50—60 de minute. Înainte de a tăia prăjitura, pudraţi-o cu zahăr.

● PRĂJITURĂ FANTEZI: 6 ouă întregi, 350 g de zahăr, 175 ml de ulei, o lămîie, 350 g de făină, coloranţi alimentari.

Bateţi ouăle foarte bine cu zahărul, adăugaţi treptat uleiul, coaja şi zeama de lămîie, apoi făina. Pregătiţi 2 tăvi unse şi tapetate cu făină în care turnaţi 3/4 din compoziţia aluatului. Cealaltă pătrime se împarte la rîndul ei în 4 părţi egale, fiecare colorîndu-se cu o culoare. Se toarnă pe rînd peste compoziţia din tăvi, se coace la foc potrivit. Cînd prăjitura este gata se pudrează cu zahăr.

● PRĂJITURĂ CU MIERE: Se pun într-o cratiţă: un ou întreg, 30 g de unt sau untură, 2 linguri (de supă) cu miere, o linguriţă de bicarbonat, 4 linguri de lapte şi 150 g de zahăr.

Totul se amestecă şi se pune pe marginea plitei şi se amestecă mereu pînă capătă miros de caramel şi culoare mai închisă. Se ia după foc şi aşa caldă se amestecă cu 450 g de făină (cantitate din care se opreşte pentru înfăinarea planşetei şi pen-

tru frămîntat puţin după ce se amestecă cu lingura în cratiţă). Coca se împarte în 4 părţi. Se întind foile pe rînd şi se coc pe dosul tăvii (bine unsa cu ulei). Coca se păstrează la cald, pentru că dacă se răceşte, nu se mai poc întinde foile. La cuptor, o foaie, înţepată cu furculiţa, se coace la foc viu cam într-un sfert de oră. Cînd se scoate din cuptor se desprinde cu ajutorul unui cuţit. **CREMA: 1/2 litru de lapte, vanilie, 4 linguri de griş (presărat), 200 g de zahăr se pun la fiert.** După aceea, compoziţia se pune la răcit. Separat se freacă spumă 200 g de unt. Cînd grişul s-a răcit, se amestecă treptat cu untul frecat. Prăjitura se umple cu cremă; între foaia a doua şi a treia nu se mai pune cremă, ci se pune gem de caise, puţin mai acrişor. Se dă la rece şi se taie a doua zi.

● **CHEC DE ALBUŞ: 8 ouă, 2 căni mari pentru ceai cu zahăr, aceleaşi căni cu făină, un păhărel de ţuică cu ulei, coajă de lămîie, zahăr vanilat.**

Albuşurile se bat separat spumă tare cu puţină sare, apoi se toarnă cîte puţin zahărul pînă se obţine o spumă tare. Tăvile se ung şi se tapetează cu făină înainte. În spuma de albuş se adaugă gălbenuşurile, uleiul, apoi încet făina. Compoziţia bine omogenizată se pune în amestec apoi cu stafide şi cu nucă. Se opreşte o cană din compoziţie, se combină cu o lingură de cacao şi se toarnă deasupra. Se dă la cuptorul deja cald şi se lasă aproximativ 15 minute. Se pudrează cu zahăr vanilat.

● **PRĂJITURĂ CU MERE: 1/2 kg de făină, 150 g de margarină sau 120 g de untură, 2 ouă, 100 g de zahăr, 150 g de smîntînă, 1 kg de mere, 3—4 linguri de gem, puţină sare, 1/2 linguriţă de bicarbonat.**

Se pune făina pe masa de lucru, se pune margarina sau untura în făină şi se freacă pînă cînd aluatul devine nisipos, se pun pe urmă ouăle, zahărul, smîntîna, sarea şi bicarbonatul stins cu oţet. Se frămîntă bine şi se împarte aluatul în trei părţi egale şi se lasă să stea o oră la rece, după aceea se întinde prima porţie, se pune într-o tavă unsă, se pun peste ea merele rase, stoarse şi amestecate cu zahăr, scorţişoară şi griş, se întinde a doua porţie, care se pune peste mere, iar pe ea se pune un strat de dulceaţă, se întinde ultima foaie, se pune deasupra şi se dă tava cu prăjitura la cuptor.

● **PRĂJITURĂ „ANDREEA": 250 g de făină, 250 g de zahăr, 120 g de unt sau margarină, 3 ouă, 150 ml de lapte, 3—4 linguri de gem subţire, un pumn de nuci, 1/2 linguriţă de bicarbonat.**

Untul se freacă bine cu zahărul şi gălbenuşurile, după aceea se adaugă făina, bicarbonatul stins, laptele şi jumătate pumn de nuci măcinate. Cînd compoziţia este bine omogenizată se adaugă şi spuma bătută din cele trei albuşuri, se amestecă uşor şi repede. Se pune compoziţia în tava unsă, apoi gemul întins şi restul de nuci tăiate şi amestecate cu zahăr. Se coace la foc potrivit.

Din secretele dulceţurilor

Pentru ca dulceţurile din zmeură, căpşuni, mure, fragi să se păstreze bine, fructele să rămînă frumoase şi întregi, procedăm astfel:

● Nu pregătim mai mult de 2 kg de dulceaţă odată. Lucrăm cu 2 cratiţe emailate, de cel puţin 5 litri capacitate fiecare, pe care le folosim special pentru dulceaţă.

Cu cîteva ore înainte, alegeţi 2 kg de căpşuni, pe care le spălaţi într-o strecurătoare fără să le striviţi. Dacă nu aveţi chiuvetă, procedaţi astfel: puneţi fructele în strecurătoarea pe care o sprijiniţi pe marginea unei găleţi goale. Cu o cană turnaţi apă peste fructe şi scuturaţi încet strecurătoarea. După spălat, lăsaţi căpşunile să se zvînte 1 oră. Pentru 2 kg de fructe pregătiţi o linguriţă rasă cu sare de lămîie sau zeama unei lămîi întregi. Combinaţi cu un păhărel de spirt alb (80°) zeama de lămîie şi pulverizaţi, în cratiţă, peste un rînd de zahăr, puneţi fructe stropite cu spirt şi zeamă de lămîie şi repetaţi. Lăsaţi cîteva ore (pînă cînd zahărul s-a topit complet). Aşezaţi vasul pe foc şi fructele, ridicîndu-se deasupra, luaţi-le încet cu spumiera şi puneţi-le în strecurătoare, aşezată pe a doua cratiţă. Siropul se fierbe la foc domol, adăugîndu-se şi siropul ce se scurge din fructe. Luaţi spuma şi cînd siropul este legat, turnaţi-l în a doua cratiţă, în care aţi pus fructele din strecurătoare. Aşezaţi apoi acest vas pe foc şi după 5 minute de clocot acoperiţi cu un şervet ud şi bine stors. A doua zi, puneţi dulceaţa în borcane şi fructele vor avea aromă bună şi culoare frumoasă.

Fructele care lasă apă cînd fierb fie şi numai 5 minute (cireşe albe) se lasă la fiert a doua oară mai mult timp (10-15 minute).

Pregătită ca mai sus, putem păstra dulceaţa mai mulţi ani.

● Dacă fructele au lăsat prea multă apă, luaţi vasul de pe foc, acoperiţi-l bine şi lăsaţi-l aşa cîteva ore. Scoateţi apoi fructele într-o strecurătoare, iar siropul puneţi-l din nou la legat. Cînd este gata, puneţi fructele, o felie de lămîie fără coajă sau o linguriţă de esenţă de vanilie.

● La fel ca la dulceaţa de căpşuni se procedează şi la dulceaţa de caise, zarzăre, prune. Dacă puneţi însă şi sîmburi de caise, aceştia, curăţaţi, se fierb separat în sirop. Dacă la dulceaţa de prune folosiţi miez de nucă, fierbeţi-l la fel, mai întîi în sirop şi puneţi-l în fructe pudrat cu zahăr. Prunele rămîn absolut întregi şi-şi păstrează forma.

Conserve

● **ZACUSCĂ DE GOGOŞARI:** *5 kg de gogoşari, 3 kg de roşii, 2 linguri de miere, 1 l de ulei, sare, piper şi cîteva foi de dafin.*

Coaceţi gogoşarii, curăţaţi-i, rupeţi-i în fîşii şi puneţi-i să se călească în ulei. Separat pregătiţi bulionul din roşii şi cînd este potrivit de scăzut, combinaţi-l cu gogoşarii. Puneţi sare, piper şi

foi de dafin. Lăsați zacusca să fiarbă încet în cuptor și cînd este bine legată puneți-o în borcane. Așezați apoi borcanele în tava cuptorului și continuați să lăsați focul mic la aragaz încă 1/2 oră. Cînd borcanele s-au răcit, legați-le cu celofan dublu.

● ZACUSCĂ CU BUREȚI: *O farfurie adîncă plină cu bureți mici, bine spălați, se pune în tava aragazului împreună cu 4–5 cepe tocate mărunt și 1/2 l de ulei, foi de dafin, piper și sare după gust.*

Lăsați la cuptor cu foc mic pînă cînd bureții au fiert bine și sucul lăsat de ei a scăzut complet. Scoateți tava din cuptor și stropiți-i cu o ceșcuță de oțet îndoit cu apă cît sînt încă fierbinți. Puneți apoi zacusca în borcane mici, legați-le cu celofan și lăsați-le în cuptorul cald să se răcorească încet. Depozitați-le în loc ferit de umezeală.

● PICARELA (murături): *4 kg de gogoșari, 5 kg de gogonele, 2 kg de ceapă albă, 150 g de zahăr, 1/2 l de oțet, 3/4 l de apă, sare după gust, 3 linguri de muștar, boabe de piper, foi de dafin.*

Se taie, în vase separate, se sărează gogonelele, gogoșarii și ceapa. Se lasă pînă a doua zi. Se scot din zeama ce se lasă și se pun într-un vas pe plită. Separat se combină oțetul cu zahărul și apa, se dă în clocot și se toarnă cald peste ele. Se pun muștarul, foile de dafin, piperul, sarea. Se fierbe 15 minute. Se pune fierbinte în borcane calde și se lasă să se răcească încet, acoperite bine. Se poate servi ca murătură sau ca aperitiv, amestecat cu pește (conservă în ulei).

Lîngă o serie de preparate se pot servi drept garnitură fructe și legume marinate care se pregătesc astfel:

● STRUGURI: Alegeți soiuri cu coajă groasă, cu cît mai puține semințe și fără boabe strivite. Tăiați ramurele din ciorchinii respectivi de cîte 8—10—15 boabe pentru a-i putea aranja frumos. Pregătiți borcane mici, umpleți unul cu struguri și măsurați de cît lichid este nevoie pentru ca fructele să fie bine acoperite. Pe acest calcul pregătiți marinata astfel: la 1 pahar de oțet de vin calculați 2 pahare de apă, 1 pahar de zahăr, o lingură de sare, cîteva cuișoare și boabe de ienibahar. Puneți totul la fiert, lăsați să clocotească 10 minute, apoi turnați lichidul rece peste strugurii din borcane. Legați borcanele cu celofan dublu și puneți-le în cămară.

● PRUNE (I): Alegeți toamna prune vinete mari, brumate, și dacă se poate cu codiță. Lăsați-le o zi după ce le-ați cules (să se vlăguiască), puneți-le în borcane și umpleți-le cu aceeași marinată ca la struguri. La fel puteți proceda și cu vișinele.

● PRUNE MARINATE (II): *5 kg de prune, 1 l de apă, 1 kg de zahăr, 1/2 l de oțet de 9 grade, coajă de scorțișoară și cuișoare.*

Se fierbe apa, zahărul, oțetul, coaja de scorțișoară și cuișoarele. Se aleg prunele care sînt mai mari și mai frumoase (numai de toamnă). Se spală bine și se opăresc, introducîndu-se cu sita de tăieței pînă își schimbă culoarea (să nu plesnească coaja). Se așază în borcan și se pun deasupra crenguțe de vișin bine spălate, pentru a nu se ridica deasupra. Se dă din nou în clocot compoziția în care s-au opărit și se toarnă în borcan peste prune. Se pune puțin conservant și se leagă, după care se învelesc borcanele în pături pentru o răcire treptată.

● PERE: Alegeți toamna pere mari, cu coaja tare și miezul încă necopt bine, tăiați-le în sferturi și scoateți-le căsuța cu simburi. În timp ce apa cu oțet și zahăr clocotește, puneți perele cu o strecurătoare sau cu un tifon în lichid, lăsați-le 5 minute, apoi turnați peste ele apă rece (în jet) alte 2 minute. Acoperiți fructele cu marinată și legați borcanele cu celofan.

● PEPENE GALBEN: Alegeți pepeni din soiul turkestan, cu miezul tare, parfumat. Curățați coaja, iar miezul (numai cel tare) tăiați-l în felii lungi. Umpleți borcanele cu marinată pregătită din: *1 pahar de oțet, 1 pahar de apă, 3/4 pahar de zahăr, 2 linguri de miere, 1/2 linguriță de sare, cuișoare și ienibahar.* După ce ați legat borcanele cu celofan, fierbeți-le o oră pe baie de aburi.

● ROȘII MARINATE: Delicioase sînt cele de forma prunelor. Alegeți roșii cît mai coapte și tari. Puneți-le în borcane și pregătiți marinată din: *1 pahar oțet de 6 grade, 1 pahar de apă, 1/4 pahar de zahăr, 1/2 linguriță sare, piper și ienibahar.* Fierbeți totul, turnați marinata răcorită și legați cu celofan.

● SFECLĂ MARINATĂ: Fierbeți sfeclă roșie și lăsați-o să se răcească în apa în care a fiert. Tăiați-o apoi în cubulețe sau în felii mici și puneți-o în borcane cu următoarea marinată: *1 pahar de oțet, 1 pahar de apă, o lingură de zahăr, 1/2 linguriță de sare, piper, scorțișoară, foi de dafin.* Se toarnă rece peste sfecla din borcane, apoi se leagă cu celofan.

● HREANUL PENTRU GARNITURI: În Moldova se pregătește astfel: dați hreanul curățat pe răzătoarea mică. În acest timp coaceți în cuptor sau pe jăratic 2—3 sfecle, curățați-le de coajă și dați-le pe aceeași răzătoare. Combinați în părți egale hreanul cu sfecla, stropiți cu oțet și dacă vă place puneți și o linguriță de zahăr pudră.

● CIUPERCI MARINATE: *1 kg de ciuperci mici albe, champignon, 100 g de ulei, 3–4 linguri de oțet, sare, piper, foi de dafin, ienibahar, o lămîie.*

Se aleg ciuperci mici și sănătoase, care se folosesc cu codițe cu tot. Se spală și se pun într-o cratiță emailată, stropindu-se cu zeamă de lămîie. Ciupercile împreună cu uleiul se lasă să fiarbă 15—20 de minute, după care se adaugă mirodeniile și 3—4 linguri de oțet. Se mai dă un clocot și se lasă să se răcească. Se așază în borcane, peste care se toarnă lichidul în care s-au fiert ciupercile. Se fierbe o oră la bain-marie.

● PREGĂTIREA BORȘULUI. Într-un vas de pămînt sau de lemn, ținut într-un loc cald, se pun 3 pumni de tărîțe de grîu și tot atîta făină de porumb și se amestecă cu apă rece. Separat se fierbe apă (3 l) în care s-au pus cîteva crenguțe de vișin. Cînd clocotește, se scot crengile de vișin din oală, iar apa clocotită se pune peste tărîțe, lăsînd vasul gol cam de o palmă. După ce s-a răcit amestecul se adaugă drojdie, care cu o

zi înainte a fost înmuiată în apă călduță. Se amestecă bine, se acoperă și se ține la cald 24 de ore. A doua zi se ia spuma de deasupra. Cînd se prepară a doua oară borșul (după ce primul s-a consumat), se înlocuiește drojdia cu tărîța înăcrită de la prima preparare.

Sfaturi practice

● Cînd pregătiți mămăliguță, lăsați să fiarbă apa în clocote, apoi adăugați mălaiul stropit cu apă rece și nu se vor mai face cocoloașe. ● Cînd curățați ceapa nu-i tăiați codița. Aceasta vă va ajuta să o puteți toca mărunt fără a-i fugi frunzele. ● Pentru a-și păstra culoarea roșie, sfecla pentru salată se pune la fiert bine spălată în apă clocotită. Curățată înainte de fiert, sfecla își va pierde gustul și culoarea în apă. ● Sarmalele nu se prind pe fundul vasului în care le fierbeți dacă la început veți așterne în cratiță un rînd de crenguțe de cimbru, de vișin și cîteva frunze de varză întregi. ● Puneți macaroanele la fiert în apă clocotită, puțin sărată și în care ați adăugat o linguriță de unt. După fierbere, limpeziți-le cu apă rece înainte de a le combina cu brînză și de a le da la cuptor. Macaroanele vor rămîne translucide și-și vor păstra forma. ● După ce bucheţelele de cimbru s-au uscat bine la loc ferit de contactul cu praf, rozătoare sau muște, frecați-l bine, treceți-l prin ciur și păstrați-l în borcane închise. ● Dacă untul a prins ușor miros de rînced, topiți-l într-un vas pe baie de aburi și adăugați-i cîteva cubulețe de pîine prăjită. ● Într-o altă formulă, așezați untul într-un castron, întindeți-l cu o lingură de lemn și acoperiți-l bine cu lapte proaspăt. După cîteva ore, stoarceți-l bine, spălați-l cu apă rece și sărați-l puțin. ● Mierea zaharisită se fierbe pe baie de aburi pînă se dezleagă perfect, se trece în alt borcan și se acoperă cu capac sau cu celofan. ● Supa nu dă pe dinafară vasului (în foc) dacă marginile interioare ale acestuia se ung în prealabil cu unt. ● Carnea de pasăre frecată cu condimente și ținută 2 zile în marinată cu oțet și piper, foi de dafin, ienibahar, va avea gustul cărnii de vînat și va fi mai fragedă. ● La prepararea maionezei se pun în mod obișnuit: un gălbenuș fiert, unul crud și se toarnă ulei, picurînd, în timp ce frecăm continuu cu o lingură de lemn. Pentru o reușită sigură puneți peste gălbenușuri și un cartof mic fiert și pasat. Cartofui păstrează maioneza mai legată. ● Puneți foarte puțină sare în tigaie mai înainte de a pune untura la încălzit. Aceasta nu va mai sări în stropi în timpul preparării. ● Frișca bătută își păstrează consistența dacă pentru fiecare 1/2 kg de frișcă puneți și o jumătate de linguriță de gelatină. ● Lămîile rămîn multă vreme proaspete dacă le acoperiți cu sare ori dacă le țineți într-un borcan cu apă rece care se schimbă în fiecare zi. ● Drojdia de bere care v-a rămas puneți-o într-un pahar îndesînd însă foarte bine, pentru a nu rămîne goluri de aer. ● Dați pe răzătoare coji de lămîie și de portocale. Frecați apoi foarte bine coaja cu zahăr și puneți-o într-un borcănel. Deasupra adăugați un strat de zahăr și la nevoie aromați preparatele. ● Dacă vinul pregătit în casă a făcut floare, turnați în el puțin alcool rafinat (1 lingură la 1 litru), lăsați astupat cîteva zile. ● Piureul de cartofi va fi mai bun dacă în apa în care fierbem cartofii punem și o jumătate de morcov și 2—3 căței de usturoi tocați mărunt. ● Pentru ca piureul de cartofi să fie mai spumos și mai alb, frecați-l cu lapte fierbinte, nu rece. ● Pîinea și cozonacul care s-au întărit înveliți-le și puneți-le pentru 1—2 ore deasupra unui vas cu apă care fierbe. ● Dacă vă rămîn cartofi fierți în coajă de pe o zi pe alta, pasați-i, puneți sare, piper, boia, pătrunjel, 1—2 ouă și cu puțină făină faceți chifteluțe. ● Cînd plecați în excursie și nu aveți un frigider de mașină, puneți untul în ardei grași frumoși și mari, cărora le-ați scos semințele și ați acoperit la loc cu cotorul. ● Maioneza se freacă mai repede și mai bine dacă de la început îi adăugăm și cîteva picături de lămîie. ● Cînd prăjiți pești foarte mici, pentru ca aceștia să rămînă întregi, dați-i prin făină și așezați-i cîte 2—3 pe scobitori. Întoarceți-i și veți constata că devin crocanți și nu se sfărîmă. ● Cremele preparate la cald sînt gata atunci cînd „nu curg" de pe furculiță. ● Peștele nu se ține în frigider împreună cu alte alimente, în special cu carnea. ● Dacă frigiderul a prins miros neplăcut, dezghețați-l și spălați-l, după care introduceți în el o tigăiță cu zahăr ars, fierbinte. ● Peștele se spală în apă rece, dar nu se ține în apă. Altfel carnea sa absoarbe apa și nu se rumenește frumos. ● După ce peștele a fost spălat, ștergeți-l cu un prosop curat, ungeți-l cu zeamă de lămîie, sărați-l și puneți-l la prăjit în ulei încins. ● Icrele de tarama sau de heringi se pot desăra în lapte sau în apă rece, puse în tifon împăturit în două și ținute o oră, după care se storc și se prepară. ● Cînd se scot icrele din pește țineți seama ca să nu se rupă fierea, care le poate amări. ● Vara, după ce s-au scos din pește icrele, se curăță de pieliță, se sărează, se amestecă bine și se pun îndesat în borcănele, se toarnă pe deasupra cîte puțin ulei, se acoperă cu celofan și se leagă. Icrele se mai pot desăra și astfel: se prepară cu puțină pîine albă nesărată, înmuiată în apă rece și bine stoarsă, iar la urmă se adaugă zeamă de lămîie și, după gust, ceapă tăiată mărunt cu cuțitul. (Ceapa dată pe răzătoare pentru icre nu se recomandă). ● Legumele congelate sau înghețate trebuie lăsate la o temperatură potrivită, ca ele să se dezghețe lent. ● Zarzavatul veștejit se va curăța mai ușor și mai bine dacă îl țineți cîteva ore în apă rece. ● Ceapa ca să nu aibă miros și lușeală, după ce a fost tăiată se spală în apă rece și se scurge bine. ● Salata de varză dulce sau roșie ca să fie mai fragedă și mai plăcută la gust trebuie tăiată cît mai subțire (fideluță), presărată cu puțină sare, ușor frecată și lăsată așa 20—30 de minute. Apoi se stoarce varza de zeama pe care o lasă și după aceea se adaugă ulei, oțet și după plac piper pisat. ● Andivele

se spală în apă curentă, fără să le ţinem în apă. Altfel ele devin lemnoase şi amare. ● Albuşul se bate (se spumează) mai bine şi mai repede dacă este ţinut puţin la rece şi dacă în albuşuri nu trece nici un pic de gălbenuş. ● Untul sau margarina se păstrează în apă care a fost fiartă cu puţină sare şi răcită. ● Musacaua, budinca, pilaful se reîncălzesc întotdeauna numai pe baie de aburi. ● Sucul de roşii rămas dintr-o sticlă mai mare se toarnă în alta mai mică, pentru ca între suc şi dop să nu rămînă spaţiu. ● La o mîncare sau la o supă care fierbînd scade, se adaugă tot supă de carne sau apă la aceeaşi temperatură cu preparatul respectiv. ● Laptele pus la fiert nu se va afuma dacă ungeţi interiorul vasului cu foarte puţin ulei. ● Friptura pregătită în bucată întreagă se păstrează la cuptor şi se taie numai cu cîteva minute înainte de a se servi. ● Înainte de a pune grătarul pe jăratic, acesta trebuie bine spălat, şters şi încins. Carnea nu se sărează decît după ce s-a fript pe o parte, cînd, întorcîndu-se, i se dă foarte puţină sare. ● Toba de casă se taie mai frumos dacă este ţinută cel puţin o oră în frigider. ● Cînd pregătiţi cozonac sau alt aluat dospit, care a crescut suficient, dar pe care nu aveţi timp să-l puneţi la copt, pentru a opri creşterea acoperiţi vasul cu o hîrtie stropită cu apă rece. ● Pentru a se coace mai bine plăcintele cu fructe, înţepaţi aluatul în cîteva locuri cu o furculiţă, iar spre capete puneţi-i cîte un rulou (horn) de la papiotele cu aţă. ● Borcanele în care veţi păstra dulceaţa, după ce au fost bine spălate şi zvîntate, afumaţi-le cu zahăr ars pe jăratic. ● Găluştele de griş vor avea o culoare mai frumoasă dacă veţi pune în griş şi două linguriţe de mălai grişat, iar în gălbenuş veţi adăuga foarte puţină sare. ● Puneţi în supa de carne, înainte de a da în clocot, cîteva coji uscate de ceapă (din cele roşii), care-i vor da o culoare aurie. ● Dacă supa nu are suficientă grăsime, cînd este gata căliţi un morcov dat pe răzătoare în puţin ulei şi turnaţi-l în supă. ● Dacă dulapul dv. de alimente este aşezat într-un loc umed, puneţi pe fiecare raft cîte un bulgăraş de var nestins. ● În frigider ţineţi o bucată de cărbune de lemn, care are proprietatea de a absorbi mirosurile. ● Vara răciţi rapid o sticlă cu apă dacă o puneţi într-un vas cu apă în care aţi pus doi pumni de sare grunjoasă. ● Vasele care au căpătat o crustă datorită apei cu care le spălaţi, umpleţi-le cu apă foarte fierbinte, în care aţi pus clorură de var. Lăsaţi-le 24 de ore, apoi limpeziţi-le. ● Prăjitura nu creşte destul la cuptor dacă în aluat se pune mai puţină făină de cît este indicat, dacă nu se coace cît trebuie, dacă nu are suficient zahăr sau dacă se pune prea multă grăsime. ● Atunci cînd ungeţi tava cu grăsime, nu ungeţi şi marginile acesteia, pentru că prăjitura nu va mai creşte suficient în cuptor. ● Ingredientele din care pregătiţi aluatul pentru o prăjitură trebuie aduse în bucătărie, la cald, cu cel puţin două ore înainte. ● Bicarbonatul pe care îl puneţi în prăjituri îl stingeţi, cu cîteva minute înainte de a-l pune în făină, cu zeamă de lămîie sau cu puţin oţet, altfel gustul neplăcut al bicarbonatului îl veţi resimţi. ● Dacă puneţi mai multă făină decît este indicat în reţetă, prăjitura va fi uscată şi aspră. ● Pentru dulceaţă se aleg fructe bine coapte, proaspete, nevătămate, dar nu trecute din copt. ● Zaharisirea dulceţurilor se poate evita dacă se adaugă sare de lămîie dizolvată în apă caldă în timpul fierberii sau dacă deasupra dulceţii din borcan se aşază o felie de lămîie.

Selecţia reţetelor realizată de
SMARANDA SBURLAN

Savoarea ierburilor aromate

Doriţi ca mîncarea să fie şi gustoasă şi hrănitoare? Vreţi să căpătaţi forţă şi energie? Preferaţi ierburile ca remedii în diverse afecţiuni? Folosiţi:

BUSUIOCUL

(Ocymum basilicum)

În Grecia antică, fiind considerat o plantă magică, busuiocul nu era folosit ca acum pentru agrementarea supelor sau salatelor, ci ca plantă decorativă, protectoare a lăcaşului familial. Datorită calităţii sale de a îndepărta ţînţarii, poate fi folosit şi în zilele noastre cu acest scop... În sudul Franţei şi în Italia, busuiocul intră în compoziţia unui mare număr de reţete culinare. Este nelipsit în toate sosurile de roşii. Dă o notă de verde adevăratei pizze margherita. Este folosit în asezonarea salatei în Capri. În regiunea Marsiliei este strivit împreună cu usturoiul, parmezanul şi uleiul de măsline şi intră astfel în compoziţia celebrei supe locale de legume. Pentru a-şi păstra însă aroma, busuiocul trebuie folosit proaspăt. Uscat îşi pierde savoarea, are un gust neplăcut. Este uşor de cultivat într-un balcon. În felul acesta, nu veţi mai avea probleme cu ţînţarii, veţi putea aroma salata de roşii, veţi umple încăperea cu un parfum suav... Se cultivă din februarie pînă la 15 iunie şi are nevoie de multă apă. Replantarea trebuie făcută pe vreme umedă. Se recoltează înainte de a înflori, pentru condimentare; după înflorire, cu scop decorativ. Din florile sale uscate se poate face o infuzie plină de calităţi curative. Proprietăţile sale terapeutice, dealtfel, nu sînt de neglijat. Pliniu îl indica împotriva epilepsiei. Între Renaştere şi secolul trecut, era indicat ca stimulent psihic şi în restabilirea „umorilor" din compoziţia sîngelui. Acţiunea sa cal-

mantă și antispastică este în momentul de față recunoscută, fiind indicat ca ajutător al activității digestive. În nevroze digestive sau insomnii de origine nervoasă, amețeli, migrene, neliniște, într-un cuvînt, este un tranchilizant natural.

USTUROIUL

(Allium sativum)

Nu trebuie să existe o singură zi fără usturoi. Astfel se spune în popor și nu fără motiv. Este considerat un remediu împotriva bolilor și a bătrîneții. Cercetările actuale nu fac decît să confirme în mod complex această tradiție, declarîndu-i unul dintre cele mai importante *„alimente-remediu"* (panaceu universal). Este originar din Asia, unde continuă să fie în mod intens utilizat, mai ales în China. În toate epocile a jucat, în aceste părți, un important rol în terapeutică, religie sau magie. Egiptenii îl ridică la grad de divinitate: confecționează din el coliere în jurul gîtului copiilor, faraonul Cheops distribuie o rație zilnică celor care îi construiau marea piramidă pentru a căpăta forță și a-i proteja de epidemii, iar în papirusul de la Kahun se indică pentru depistarea femeilor fertile. Metoda este reluată de Hipocrat, care îl aplică pisat pe piele. Dacă femeia îi simte a doua zi gustul în gură este apță pentru concepție. Grecii îl numesc *trandafir puturos* și îl consumă în cantități foarte mari, mai ales atenienii, dar interzic intrarea în temple a celor care l-au consumat de curînd, deoarece mirosul neplăcut împiedică practicile magice. (În Odiseea, Hermes îi recomandă lui Ulise să mănînce usturoi pentru a scăpa de farmecele lui Circe.) În aceeași perioadă este folosit de sportivi pentru a căpăta forță și curaj. Romanii îl folosesc în alimentația soldaților, din același motiv. Amestecat cu pateu făcut din ficatul cocoșilor de luptă este folosit de medicina medievală ca panaceu al țăranilor. În evul mediu este plantat în grădinile mînăstirilor și folosit ca antidot împotriva alcoolului. Proprietățile sale fiind atît de numeroase, este lesne de înțeles că usturoiul intră în compoziția majorității rețetelor folclorice. Este contraindicat doar în cazuri de alăptare, deoarece alterează gustul laptelui și produce colici abdominali la sugar. Asociat cu mierea de albine este bun contra răgușelii. Nu ezitați să-l folosiți de cîte ori aveți ocazia, sub formă de mujdei (cu apă sau de tip maioneză), scordelea (cartofi fierți, oțet, untdelemn și usturoi transformate în piure), ostropel, pentru împănarea fripturii, în prepararea celebrului sos lipovenesc (mujdei preparat cu ulei, asemenea maionezei, dar cu adaos de zeamă de pește și oțet), a sosului oriental (tot ca sosul lipovenesc, dar în loc de oțet se adaugă lămîie), a binecunoscutului *giagic* (sos de iaurt cu usturoi tocat și cuburi de castraveți crud, în care se adaugă bucățele de friptură în sînge), sau chiar ca adaos în toate salatele de vară (de roșii, de vinete coapte și tocate, de fasole verde fiartă etc.). Pentru atenuarea mirosului „antisocial" există diferite remedii tradiționale: mestecarea timp de cîteva minute a unui fir de pătrunjel, a unor boabe de anason sau de cafea — și moderne: clătirea gurii cu soluție foarte slabă de cloramină sau cu alcool de mentă, cu produse pe bază de clorofilă.

MENTA

(Mentha)

Dimpotrivă, parfumată atît de plăcut, grecii din secolul lui Pericle o foloseau pentru fabricarea parfumului; menta este folosită, apoi, de romani pentru aromatizarea vinurilor și a sosurilor, femeile romane mîncau pastă de mentă cu miere pentru a avea respirația plăcută. Pliniu o recomandă sub formă de coroniță în jurul capului celor care studiază pentru a le crea o bună stare de spirit. Grecii însă o considerau afrodisiacă și o interziceau soldaților, ca să nu-i incite, pierzîndu-și astfel din curaj. După cum busuiocul îndepărtează țînțarii, menta îndepărtează șoarecii, fiind astfel recomandată să fie pusă în saci de grîu, sau lîngă brînză... Folosită în infuzie, este un excelent remediu în tulburările digestive, vomă, colici, balonări, dureri hepatice, dispepsii etc. Inconvenient: anumitor persoane le provoacă insomnii, deci trebuie evitat consumul ei seara. Inhalată, folosește în astm, tuse, bronșite cronice. Compresele de frunze proaspete muiate în apă sînt folosite contra migrenelor. În rețetele culinare intră în compoziția delicioșului sos englezesc și ocupă un loc important în bucătăria chinezească.

DAFINUL

(Laurus nobilis)

Ca și măslinul, dafinul este un simbol de pace. La Roma, se agitau crengi de laur (dafin) în semn de legătură prietenească. Era folosit și ca plantă decorativă în palatele împăraților și ale marilor pontifi. În caz de victorie, erau încoronați atît Jupiter cît și generalii învingători. Coroana de laur consacra poeții, dar și îndrăgostiții fericiți. Aclimatizîndu-se ușor în nordul Mediteranei, își continuă destinul istoric în perioada medievală cînd rolul i se extinde și la încoronarea studenților promovați. De aici vine și cuvîntul bacalaureat (coroana era împletită din lauri cu bobițe, *bacca laurea...*). Savoarea sa este de neînlocuit în sosuri marinate, preparate vînătorești, limbă cu măsline și sos tomat, pește în sos tomat, iahniile de fasole, de linte, mazăre și chiar în banala mîncare de cartofi. Terapeutic, se folosesc și frunzele și bobițele, frunzele pentru calitățile lor antispastice și excitante ale sucului gastric, iar bobițele pentru acțiunea lor diuretică, febrifugă, expectorantă și antireumatismală. Infuzia de frunze proaspete sau uscate este indicată în dispepsii, balonări, gripă, bronșită cronică. Frunzele pot fi, de asemenea, mestecate înainte de masă, întrucît activează secreția salivară, facilitînd astfel digestia. Prin pisarea și fierberea frunzelor în bain-marie se poate prepara un excelent unguent necesar în masajele antireumatismale. Pisat praf și ținut în apă (1 g la un pahar de apă) ajută la cicatrizarea ulcerelor stomacale atonice.

SANDA UNGUREANU

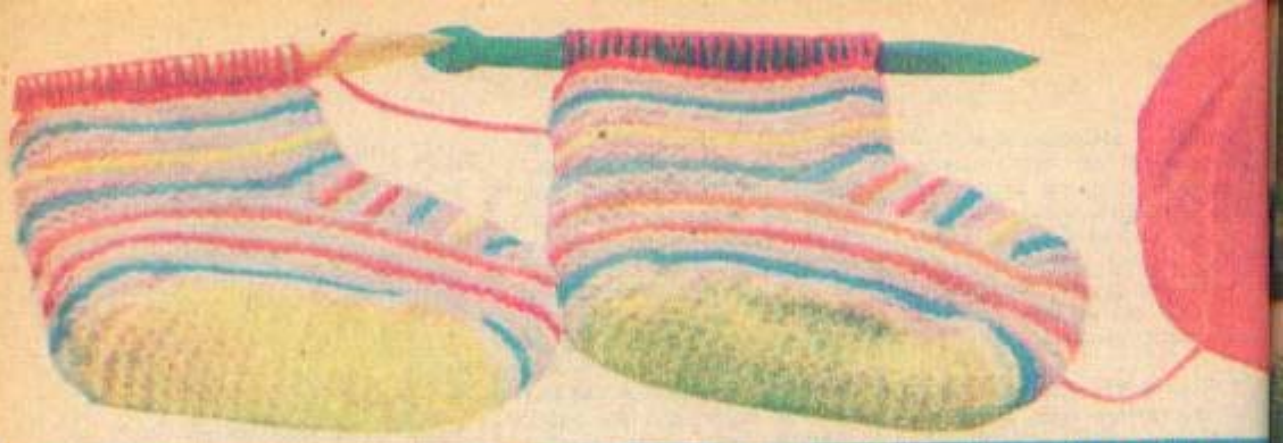

TRICOTAJE, CROȘETĂTURI, MOTIVE ORNAMENTALE

ÎNDRUMĂRI PRACTICE

Ca în fiecare an, Almanahul Femeia 1984 vă pune la dispoziție cîteva modele de tricotaje și croșetături. Deși modelele noastre se adresează celor cunoscătoare în „arta tricotajului", revenim cu cîteva indicații care se întîlnesc în majoritatea explicațiilor și de care trebuie ținut seama în timpul lucrului.

Pentru reușita oricărui obiect tricotat, execuția trebuie urmărită după un tipar la scara 1/1. Tiparele miniaturizate prezentate de noi au indicate dimensiunile în centimetri și sînt date pentru 3 talii. Cifrele care corespund primei talii sînt încercuite, pentru talia a 2-a sînt simple, iar cele care corespund taliei celei mai mari sînt încadrate. În caz că este indicată o singură cifră, ea este valabilă pentru toate 3 taliile

Indicații pentru tricotat:

PUNCTE DE BAZĂ:

Punct elastic 1/1: 1 ochi pe față, 1 ochi pe dos.

Punct elastic 2/2: 2 ochiuri pe față, 2 ochiuri pe dos. *Punct lenes:* toate ochiurile pe față. *Punct de jerseu:* 1 rînd pe față, 1 rînd pe dos. *Punct de jerseu invers:* 1 rînd pe dos, 1 rînd pe față. *Punct de jerseu jacard:* se lucrează urmărind întotdeauna schema dată. Trebuie avut grijă ca firul neîntrebuințat să fie trecut pe dosul lucrului mai departe, în așa fel încît să nu strîngă tricotul. La schimbarea culorilor așezăm firele încrucișate pe dosul lucrului. *Punct de orez:* 1 ochi pe față, 1 ochi pe dos. Rîndul următor ochiurile se lucrează invers.

Jeteu: se înfășoară firul pe andrea.

Scădere spre dreapta: se tricotează 2 ochiuri împreună pe față.

Scădere spre stînga: se ia de pe andreaua din dreapta 1 ochi fără a fi lucrat, se tricotează ochiul următor pe față, iar peste acesta se trece ochiul nelucrat, lăsîndu-l să cadă.

Scădere dublă: se ridică 1 ochi fără a-l lucra, se lucrează următoarele 2 ochiuri împreună pe față și se trece ochiul nelucrat peste ochiul obținut.

Indicații pentru croșetat:

Ochi de lanț: se ia firul pe croșetă și se trage prin ochi.

Picioruș scurt (simplu): se introduce croșeta într-un ochi de lanț sau din rîndul de bază, se trage firul cu croșeta prin ochi, se dă firul pe croșetă și se trage prin cele 2 bucle de pe croșetă.

Legenda schemelor

■ = ochi pe față.

⊟ = ochi pe dos.

○ = jeteu.

◣ = scădere pe față spre stînga.

◢ = scădere pe față spre dreapta.

◇ = ochi răsucit spre stînga.

⊟⊟⊟ = se lasă trei ochiuri pe o andrea suplimentară, se înfășoară firul din față spre spate o dată, apoi, ochiurile nelucrate se trec din nou pe andrea.

■■⊟⊟■■ = 6 ochiuri încrucișate (cele 2 ochiuri dinaintea primei linii oblice se iau prin spatele lucrului pe o andrea suplimentară, următoarele 2 ochiuri, dintre liniile oblice, se ridică prin față pe o a doua andrea suplimentară, iar cele 2 ochiuri aflate după a doua linie oblică se lucrează cum se prezintă, apoi cele 2 ochiuri de pe a doua andrea suplimentară se lucrează pe dos, iar cele 2 ochiuri de pe prima andrea suplimentară se lucrează cum se prezintă).

K = pe 1 ochi se lucrează 5 ochiuri (alternativ 1 ochi pe față, 1 jeteu, la sfîrșit 1 ochi pe față), se întoarce, se tricotează cele 5 ochiuri pe față, se mai întoarce încă o dată lucrul și cele 5 ochiuri încrucișate se lucrează pe față.

În stil baroc

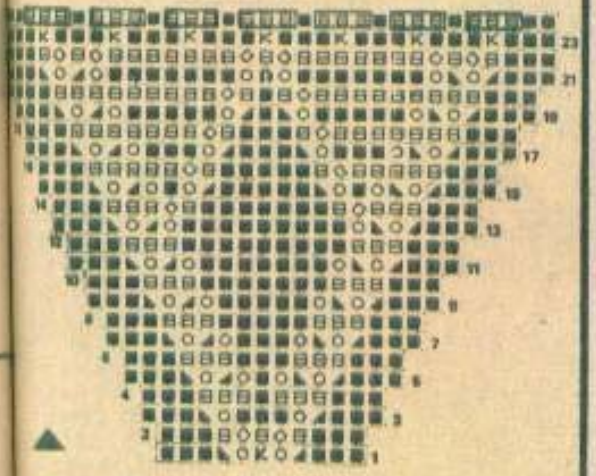

Mîneci lungi şi un guler înalt caracterizează această jachetă. Motivul triunghiular de pe piept se repetă la mîneci şi pe spate.

Puncte întrebuinţate: *Punct leneş.* Se lucrează cu andrele nr. 6. *Eşantion:* Un pătrat cu latura de 10 cm = 15 ochiuri şi 30 de rînduri. *Motivul triunghiular:* se lucrează conform schemei, care reprezintă un motiv întreg.

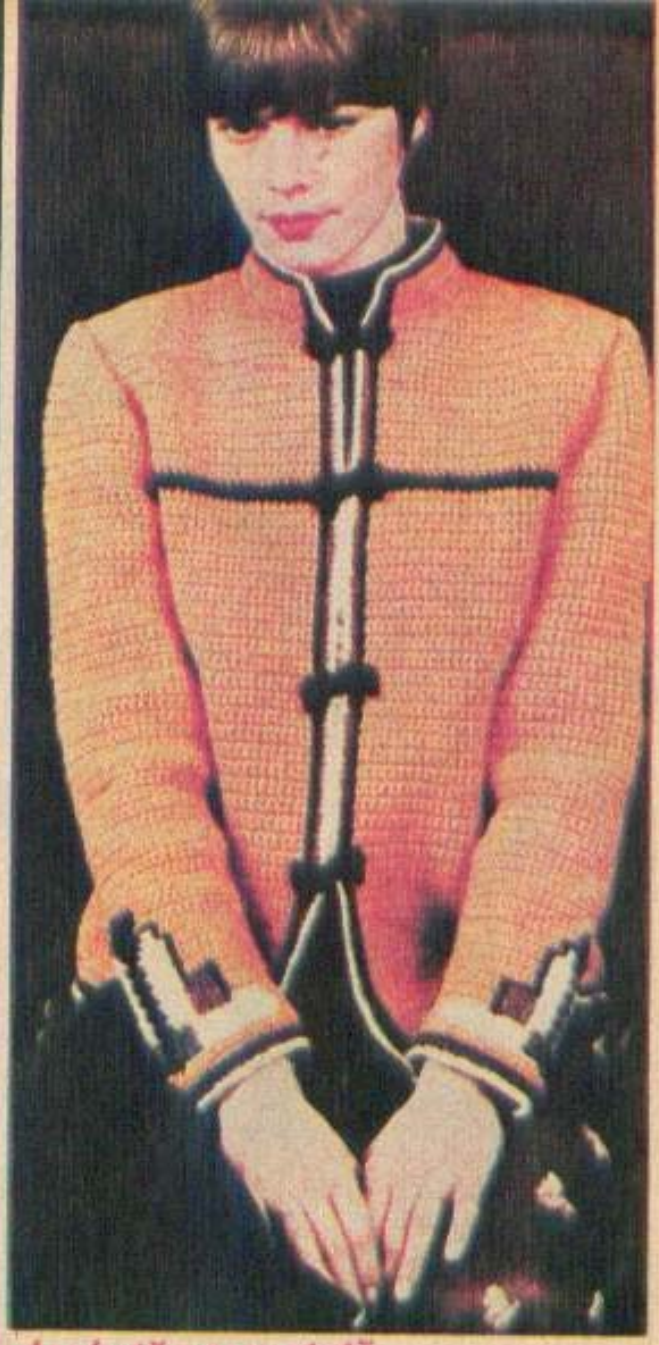

Jachetă croşetată

Vechi ornamente japoneze au inspirat creatorii la realizarea acestei elegante jachete croşetate.

Puncte folosite. *Picioruşe simple* (scurte). *Jacard cu croşete:* Cînd se introduce o nouă culoare în cadrul unui rînd, schimbarea trebuie astfel făcută ca picioruşele să fie în întregime în culoarea dorită. Se la firul din noua culoare cu 2—3 ochiuri mai înainte de schimbare şi se aşază orizontal deasupra rîndului precedent. Se croşetează pe deasupra firului 2—3 ochiuri şi cînd ultimul din aceste picioruşe este pe jumătate tras, se la firul cu noua culoare şi se trece prin ultimele două bucle. Se lucrează apoi cîteva ochiuri peste firul abandonat. Cînd culoarea se schimbă aproape la fiecare picioruş, se trage ultimul picioruş din culoarea „A" cu culoarea „B", cum am arătat mai sus, şi se încrucişează firele pe dosul lucrului la fiecare schimbare de culoare.

Se lucrează cu croşetă nr. 4.

Eşantion: 1 pătrat cu latura de 10 cm = 16 picioruşe şi 19 rînduri.

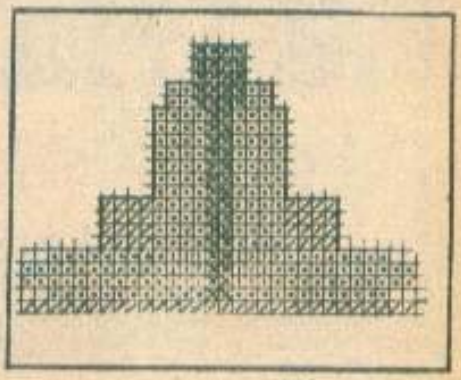

La cules de flori

Nota personală a acestei bluze este dată de platca în formă de „V" realizată din motive croşetate şi care cade şi pe umeri. Bluza este tricotată în punct de jerseu pe dos şi are mînecile chimono.

Jachetă bărbătească

O jachetă bărbătească plăcută la purtat şi totodată călduroasă. Se remarcă prin motivul lucrat în punct de zig-zag în relief, intercalat cu benzi tricotate în punct lenes. Gulerul şal dă şi el o notă aparte. Este lucrat în punct de elastic 2/2; la fel se tricotează şi bordurile. Să nu uităm să aşezăm butonierele pe partea dreaptă. Motivul, elegant, rafinat, face ca această jachetă să fie potrivită în diferite ocazii: poate fi purtată la lucru, în concediu — la munte sau la mare

Capitolul „Tricotaje, croşetături, motive ornamentale" realizat de OANA ANGHEL

Chiar și în momentele cele mai festive se poartă tricotajele. Mărgelele, ajurul și broderia dau notă elegantă acestui pulover. Platca și partea de sus a mînecilor (în linie cu platca) sînt tricotate cu lînă mohair. Se poate lucra cu fir de culoare închisă, folosind mărgelele și broderia dintr-o culoare vie, contrastantă. Sau viceversa: pe un pulover de culoare deschisă, mărgele în tonuri mai puternice și chiar în mai multe culori. **Puncte întrebuințate**: *Punct elastic 1/1* (și în jurul răscrolelii gîtului, nu numai la începutul lucrului la pulovăr și mîneci; se lucrează cu andrele nr. 3). *Punct de jerseu* (se lucrează cu andrele nr. 3 1/2). *Eșantion:* Un pătrat cu latura de 10 cm = 24 de ochiuri și 33 de rînduri.

Puloverul propriu-zis este despărțit de platcă printr-un rînd de ajur. Mărgelele se fixează și broderia se execută după montarea pieselor puloverului.

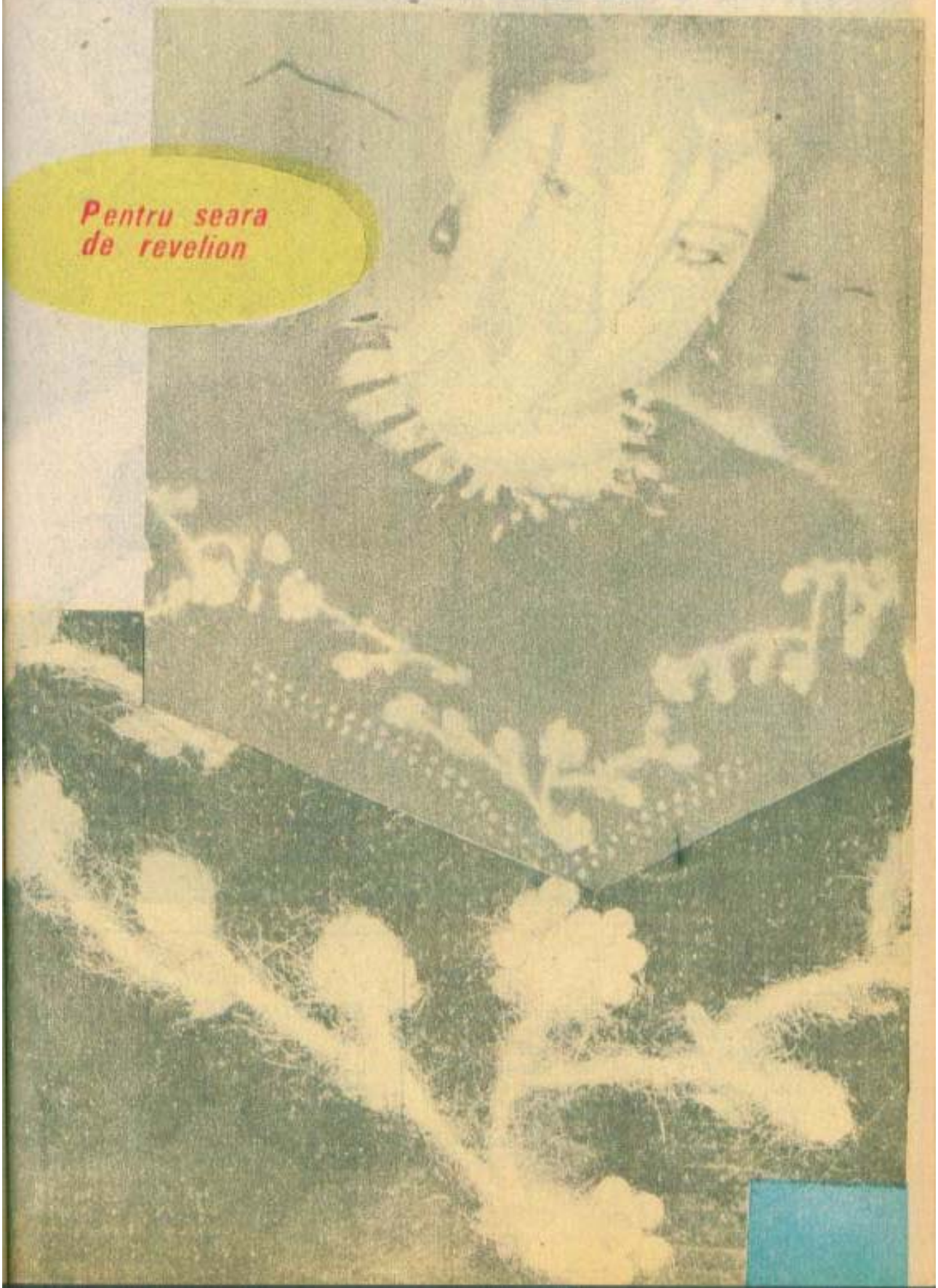

Pentru seara de revelion

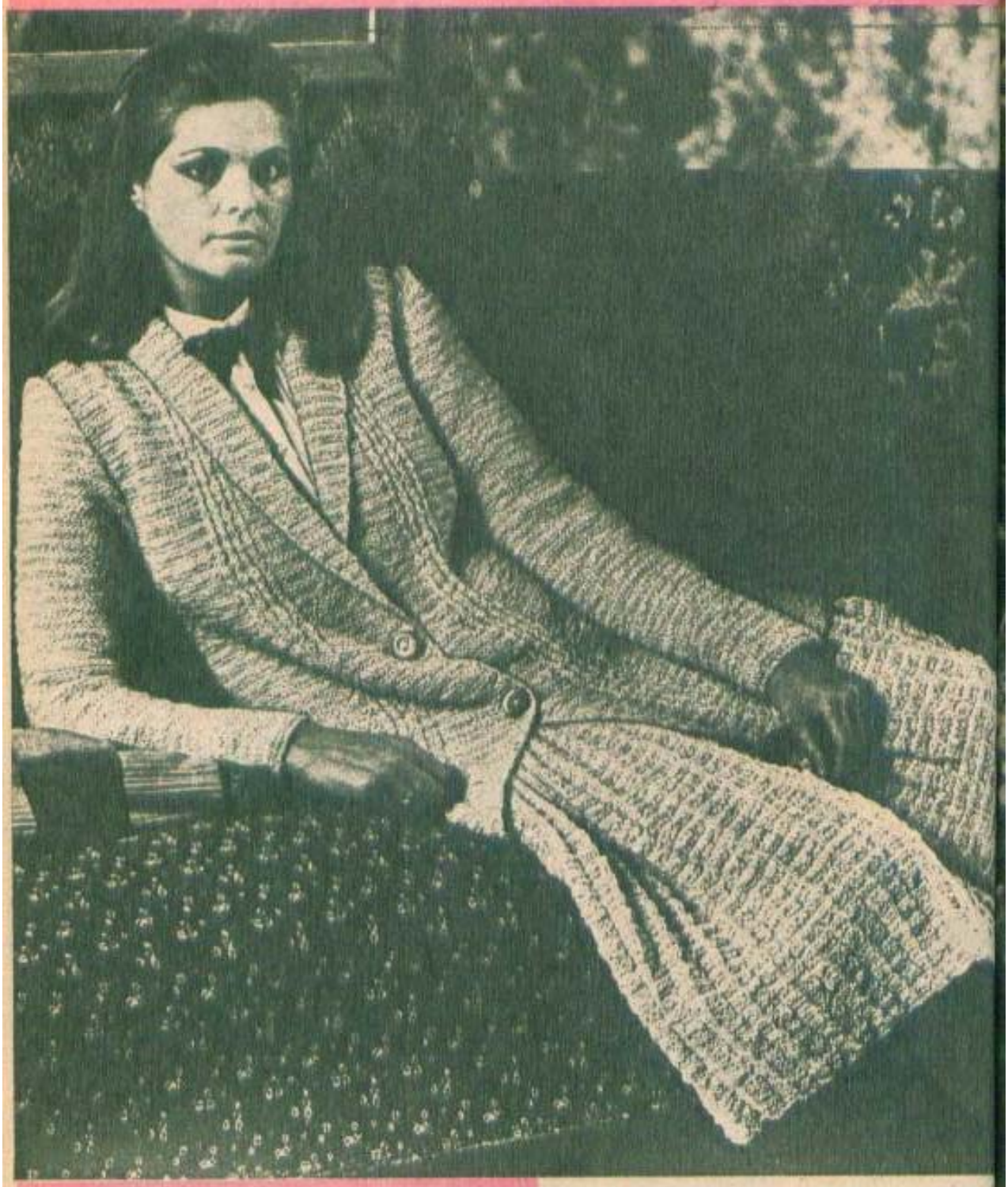

Două-piese

Moda zilei apreciază „două-piesele" pentru însușirile lor deosebite: practic și comod. Purtate împreună, dar și separat — dînd posibilitatea la nenumărate combinații —, nu trebuie să lipsească din nici o garderobă. Alternarea firelor de efect cu fire lucioase conferă acestor costume eleganță. La jachete lungi se poartă fuste plisate.

Jachetă clasică actualizată

Desigur, fiecare dintre noi posedă o jachetă simplă, obișnuită, de care ne-am plictisit, dar în același timp nu ne îndurăm s-o abandonăm. Nimic mai simplu. Va căpăta noi valențe, adăugîndu-i o scurtă pelerină în punct fantezi și care se închele cu o clapă.

Jachetă cu torsadă

O jachetă a cărei atractivitate o constituie diversitatea punctelor folosite şi motivul brodat pe platcă şi în partea de sus a mînecilor.

Puncte folosite. *Punct elastic* 2/2. Se lucrează cu andrele nr. 4. *Eşantion:* 21 de ochiuri = 10 cm. *Punct fantezi I.* Se lucrează cu andrele nr. 5. *Eşantion:* Un pătrat cu latura de 10 cm = 21 de ochiuri şi 25 de rînduri. Se urmăreşte schema dată. În rîndurile cu soţ (pe dosul lucrului), care nu sînt cuprinse în schemă, ochiurile se tricotează aşa cum se prezintă, afară de rîndurile 8 şi 10 (cînd primele 4 şi ultimele 2 ochiuri se lucrează pe dos). Se repetă aceste 12 rînduri. *Punct fantezi II.* **R. 1** şi **2:** pe faţă. **R. 3—6:** pe dos. **R. 7** şi **8:** pe faţă. Se repetă aceste 8 rînduri. *Eşantion:* un pătrat cu latura de 10 cm = 19 ochiuri şi 25 de rînduri.

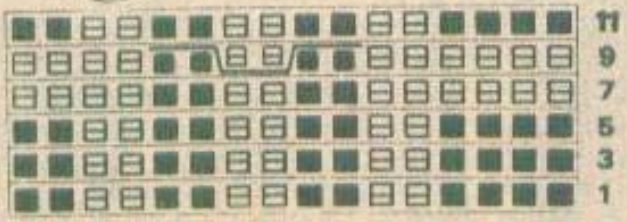

Schema la punctul fantezi I

Frigul poate veni

De îndată ce temperatura scade şi vîntul rece se face simţit, căciuliţele, giugiile, pelerinele lucrate cu fire călduroase devin indispensabile.

De obicei se lucrează în punct leneş, punct elastic, jerseu jacard sau combinate. Un deosebit accent, la modă, îl dau ciucuraşii aşezaţi pe marginea căciuliţei (cu diametrul de 3 cm).

În stil folcloric

Culorile vii, intense, fac atrăgătoare aceste fuste în dungi, însoțite de basmale triunghiulare. Înălțimea dungilor și combinația culorilor pot fi stabilite după gustul și fantezia fiecăreia. Basmalele au ciucuri la capete.

Pentru adolescente

Tricotajele dantelate sînt în „vogă", deosebindu-se de modelele sport prin nota lor romantică. Originalitatea acestei bluze constă în faptul că are decolteu în spate și se închelе cu nasturi; de asemenea, mînecile se termină cu un volan.

Mantou călduros

Un mantou realizat din benzi cu motive lucrate în jerseu jacard și punct lenеș, care se asambleazâ între ele.

Puncte folosite. *Punct elastic 2/2* (pentru guler). *Punct de jerseu. Punct lenеș. Jerseu jacard.*

Eșantion: Un motiv jacard = 17,5 cm pentru 18 ochiuri și 19 cm pentru 24 de rînduri.

Dimensiunile indicate pe tipar sînt date pentru o talie unică echivalentă cu 40—44.

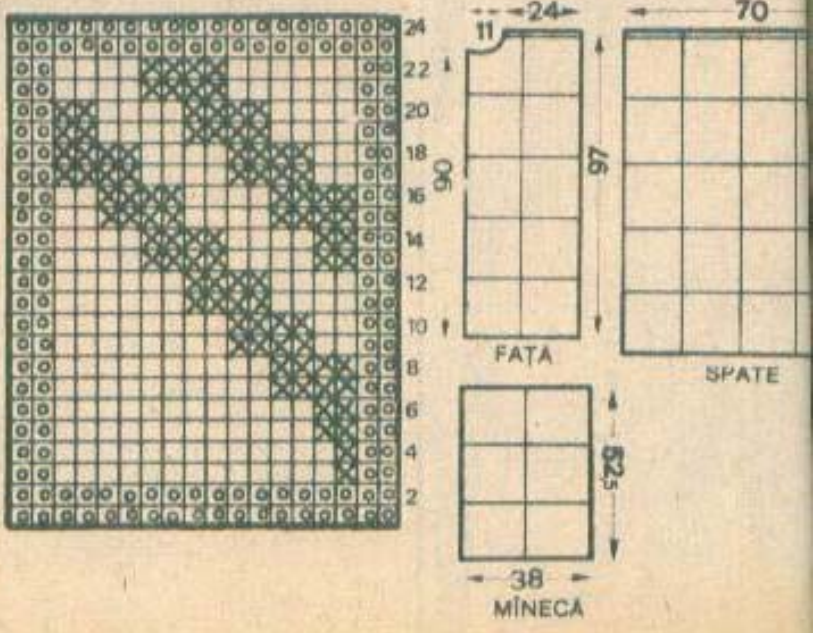

Potrivit zilelor răcoroase

Pentru zilele răcoroase ale toamnei, această jachetă lungă, cu glugă este călduroasă și comodă. Este lucrată în benzi verticale în punct de orez, alternînd cu torsade. Mînecile sînt tricotate în punct de elastic 1/1.

MOTIVE ORNAMENTALE

Fiecare ne dorim căminul cît mai plăcut, cît mai atrăgător, și căutăm prin toate mijloacele să-i realizăm. În acest sens vă propunem mai multe motive ornamentale, cu multiple utilizări. Se pot adapta, potrivit gustului și dorinței dv., la o față de masă sau un milieu, la o perdea sau la o carpetă, sau la alte multe obiecte decorative.

Unele dintre motive pot agrementa și obiecte de îmbrăcăminte.

Sînt realizate în broderie plină, punct de codiță, în cruciuliță etc.

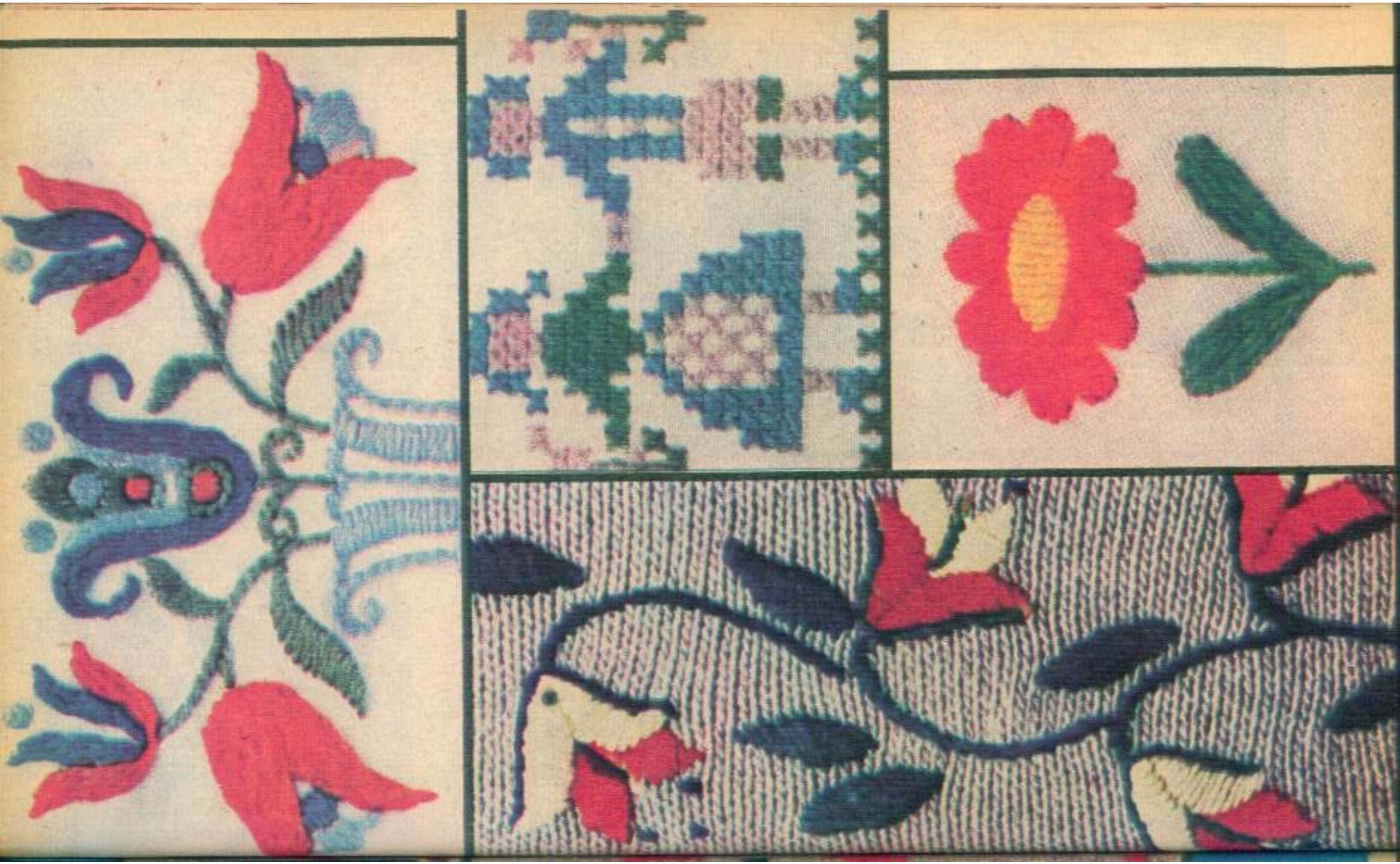

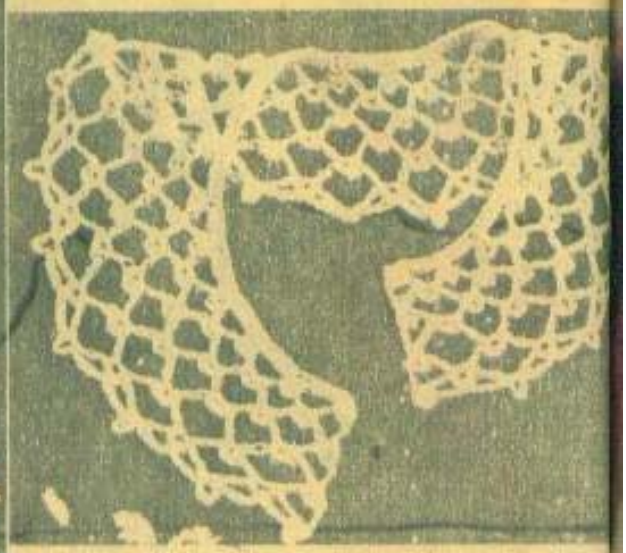

Detalii romantice

Dantelele nu sînt numai detalii privilegiate ale unei ţinute de ocazie sau de vacanţă, ci şi ale îmbrăcămintei de fiecare zi, conferind graţie feminină unei rochii obişnuite, puloverelor sau bluzelor. Îndeosebi gulerașele croşetate au un rol aparte: ele pot deveni punctul de atracţie al îmbrăcămintei.

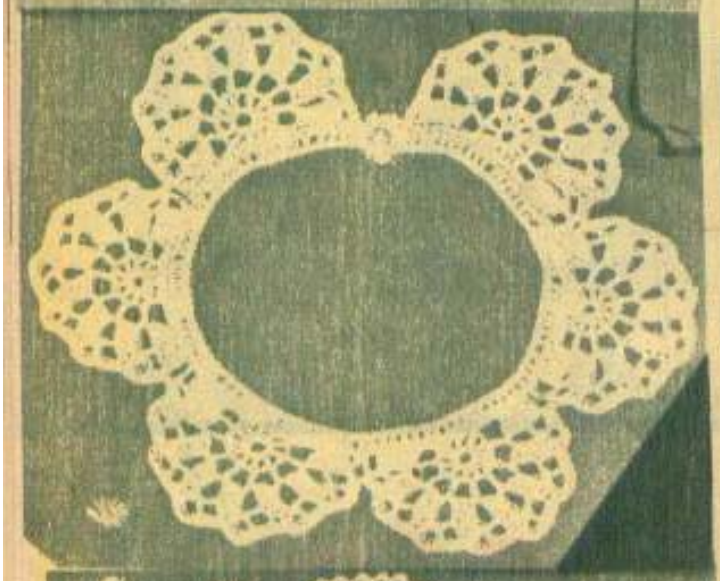

Bluză din bumbac

Această bluză fără mîneci este lucrată cu fir de bumbac alb.

Puncte folosite. *Punct elastic 1/1. Punct fantezi:* se lucrează pe un număr de ochiuri multiplu de 16+6. **Rîndurile 1** și **3:** (*) 2 ochiuri pe față, 2 ochiuri pe dos, 2 ochiuri pe față, 3 ochiuri pe dos, 4 ochiuri pe față, 3 ochiuri pe dos; se reia de la (*), apoi se termină cu 2 ochiuri pe față, 2 ochiuri pe dos și 2 ochiuri pe față. **Rîndul 2** și **toate rîndurile cu soț care urmează:** se tricotează ochiurile cum se prezintă. **Rîndul 5:** (*) 2 ochiuri pe față, 2 ochiuri pe dos, 2 ochiuri pe față, se trec următoarele 2 ochiuri pe o andrea suplimentară, pe care o plasăm în spatele lucrului, se tricotează pe față următoarele 2 ochiuri, apoi cele 2 ochiuri de pe andreaua suplimentară, 3 ochiuri pe dos; se reia de la (*), apoi se termină rîndul cu 2 ochiuri pe față, 2 ochiuri pe dos și 2 ochiuri pe față. **Rîndul 7:** se reia de la rîndul 1 și se repetă aceste 6 rînduri.

Se lucrează cu andrele nr. 3 (elasticul) și $3^1/_2$.

Eșantion: Un pătrat cu latura de 10 cm, lucrat în punct fantezi = 28 de ochiuri și 26 de rînduri.

În adierea brizei

O bluziță pentru zilele toride ale verii, tricotată din bumbac: se compune din 2 bucăți de dimensiuni egale și 2 bretele.

Puncte întrebuințate. *Punct elastic 1/1. Punct fantezi:* se lucrează pe un număr de ochiuri multiplu de 8+4. **Rîndurile 1** și **3:** toate ochiurile pe față. **Rîndul 2** și **toate rîndurile cu soț:** toate ochiurile pe dos. **Rîndul 5:** (*) 4 ochiuri pe față, 1 scădere spre stînga, 1 jeteu, 1 scădere spre stînga, 1 jeteu; se repetă de la (*) și se termină rîndul cu 4 ochiuri pe față. **Rîndul 7:** 5 ochiuri pe față, (*) 1 scădere spre stînga, 1 jeteu, 6 ochiuri pe față; se reia de la (*), terminînd rîndul cu 5 ochiuri pe față. **Rîndurile 9, 11** și **13:** toate ochiurile pe față. **Rîndul 15:** 8 ochiuri pe față, (*) 1 scădere spre stînga, 1 jeteu, 1 scădere spre stînga, 1 jeteu, 4 ochiuri pe față; se reia de la (*) și se termină cu 4 ochiuri pe față. **Rîndul 17:** 9 ochiuri pe față, (*) 1 scădere spre stînga, 1 jeteu, 6 ochiuri pe față; se repetă de la (*) și se termină cu 3 ochiuri pe față. **Rîndul 19:** toate ochiurile pe față. **Rîndul 21:** se reia de la rîndul 1, repetîndu-se aceste 20 de rînduri.

IDEI PRACTICE

Pe aceeași linie a practicului și a frumosului vă prezentăm cîteva idei, care, datorită ingeniozității și inventivității dv., vor fi transpuse și totodată, sîntem siguri, vă vor sugera alte idei.

Un acesoriu util

O bucată de pînză mai groasă, două mînere lucrate la traforaj devin un acesoriu util: o sacoșă... ușoară, care în timpul verii poate înlocui poșeta. Cîteva resturi de piele și stofă colorate aplicate pe buzunarul exterior constituie motivul ornamental.

Cuvertură multicoloră

Dacă stofa canapelei s-a uzat sau s-a decolorat, o puteți acoperi cu o cuvertură. Din culori diferite, realizați rozete (reproduse în almanahurile anterioare) lucrate cu croșeta, pe care le montați cu fir într-o culoare în concordanță cu ambianța interioruiui.

O scară în locuință?

Da, pentru că bine sprijinită de perete, este folosită de la prima la ultima treaptă, în orice încăpere... pentru a așeza în ordine, la îndemînă, în buzunarele sale adînci, reviste, lucru de mînă, alte obiecte curente, lenjerie folosită, pentru a atîrna prosoape etc.

Spre orientare, scara are 1,35 m înălțime și 40 cm lățime. Pentru a nu aluneca, la extremitățile inferioare se lipește cîte o bucățică de cauciuc, ca antiderapant

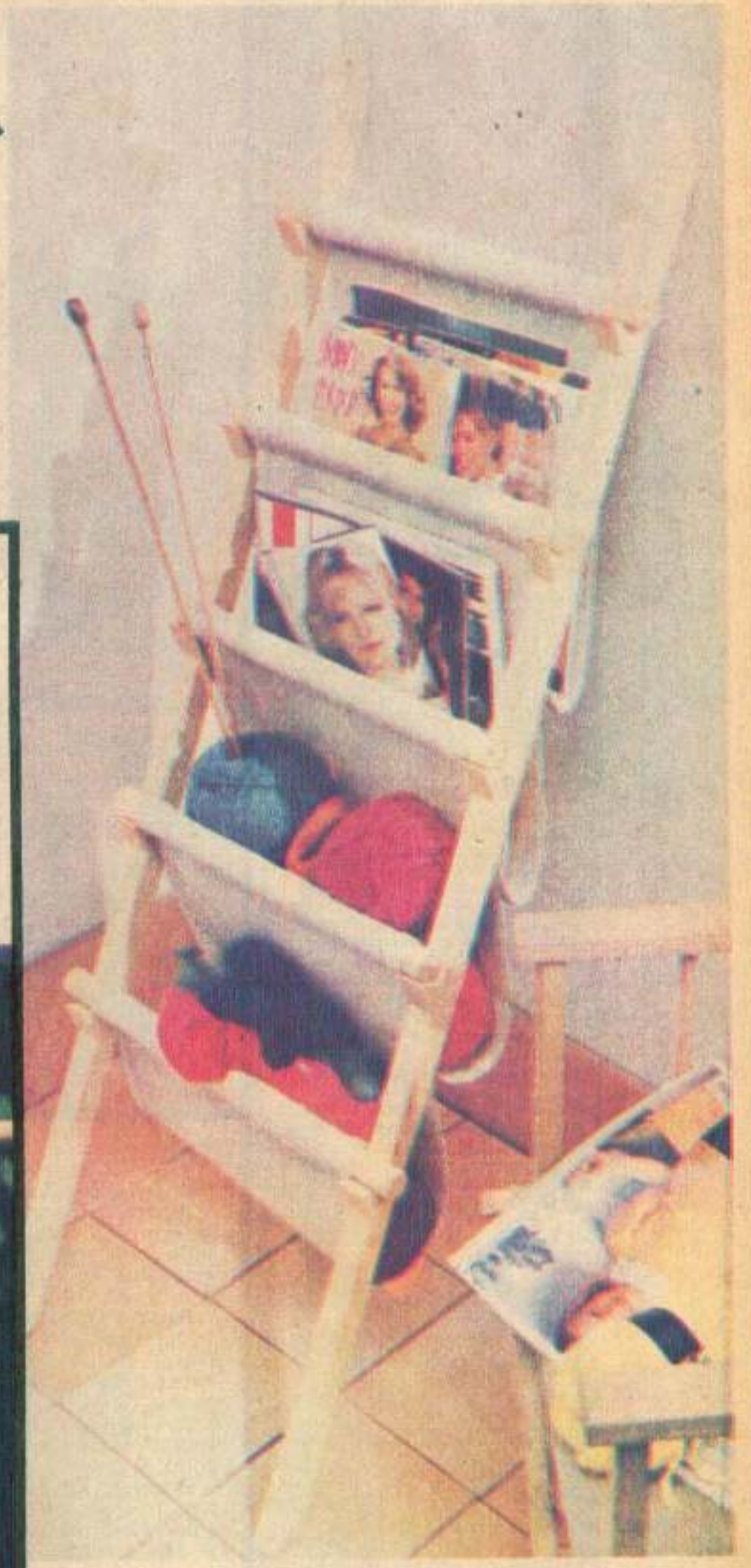

Sacoșă în punct macrame

Efectul macrameului asigură frumusețea acestei sacoșe în concordanță cu utilitatea sa. Poate fi realizată din fire de sfoară cu diametrul de 5 mm, din rafie, bumbac sau din fire sintetice tip lînă. Măsoară 40 cm x 50 cm, iar franjurile și mînerele sînt lungi de 15 cm.

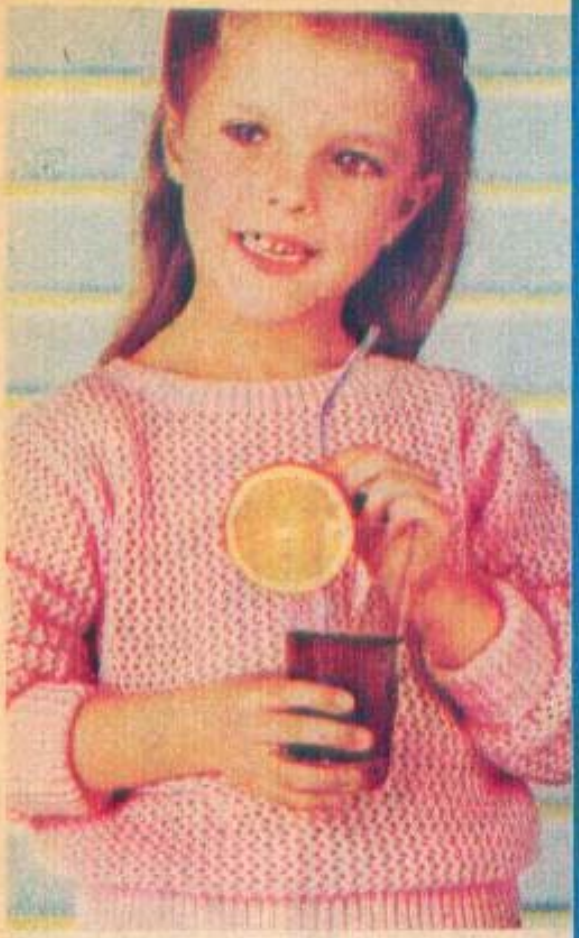

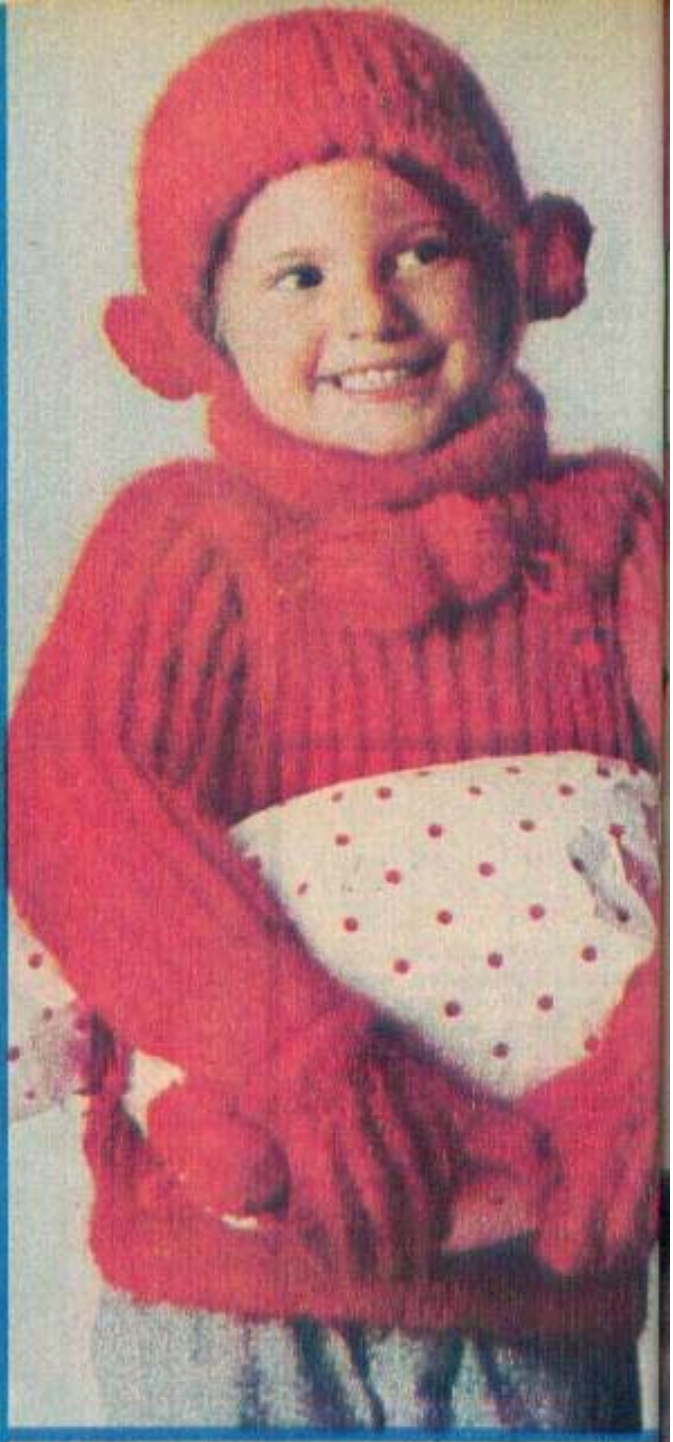

Bluză ajurată

Bluză în punct fantezi cu efect de fileu. **Puncte folosite.** *Punct elastic 1/1. Punct fantezi:* se lucrează cu andrele nr. $2^1/_2$ pe un număr cu soț de ochiuri. **Rîndul 1:** 2 ochiuri pe față, (*) 1 scădere spre stînga, 1 jeteu; se reia de la (*) și se termină cu 2 ochiuri pe față. **Rîndul 2 și toate rîndurile cu soț:** toate ochiurile și jeteurile se lucrează pe dos. **Rîndul 3:** 2 ochiuri pe față, (*) 1 jeteu, 1 scădere spre dreapta; se reia de la (*) și se termină cu 2 ochiuri pe față. **Rîndul 5:** se reia de la rîndul 1 și se repetă cele 4 rînduri.

Eșantion: un pătrat cu latura de 10 cm = 26 de ochiuri și 45 de rînduri.

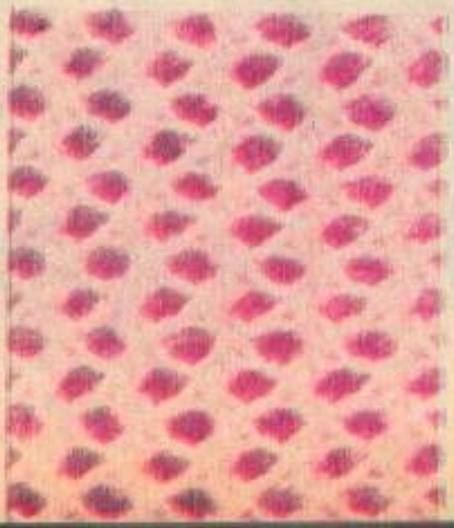

Arlechin

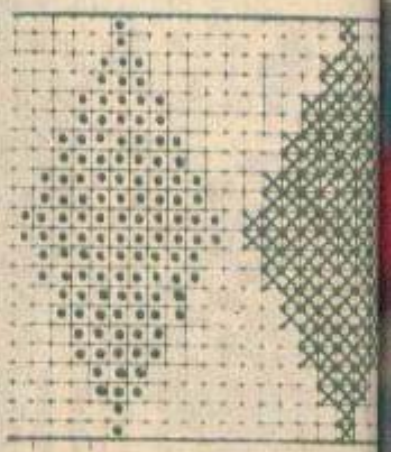

O vestă tricotată în punct de jerseu jacard, plină de veselie, prin coloritul motivului în romburi.

Puncte folosite. *Punct elastic 1/1. Punct de jerseu. Punct de jerseu jacard.*

Se lucrează cu andrele nr. 3 (elasticul) și $3^1/_2$.

Eșantion: Un pătrat cu latura de 10 cm = 23 de ochiuri și 30 de rînduri.

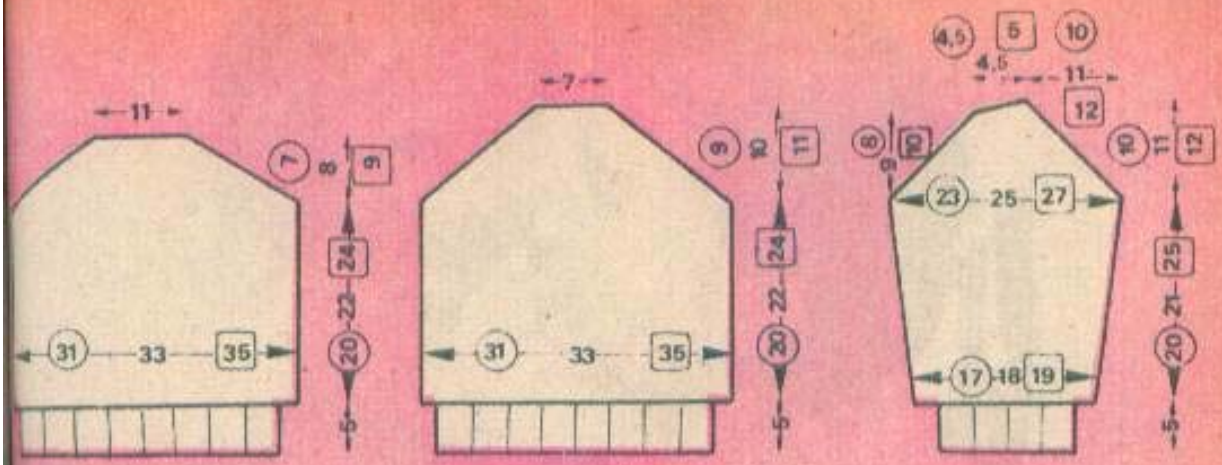

Mica scufiţă roşie

Un ansamblu pentru zilele reci ale iernii: pulover cu guler rulat şi mîneci raglan, căciuliţă şi mănuşi cu un deget. Pentru a ţine mai cald, puloverul (la gît) şi mănuşile sînt strînse cu un şnur cu pompoane.

Puncte folosite. *Punct elastic 1/1. Punct elastic 2/2. Fals punct englez:* se lucrează pe un număr de ochiuri fără soţ: **Rîndul 1:** (*) 2 ochiuri pe faţă, 2 ochiuri pe dos (*); se reia de la (*) şi se termină rîndul cu 2 ochiuri pe faţă şi 1 ochi pe dos. **Rîndul 2:** (*) 2 ochiuri pe dos, 2 ochiuri pe faţă (*); se reia de la (*) şi se termină rîndul cu 2 ochiuri pe dos şi 1 ochi pe faţă. **Rîndul 3:** se reia de la rîndul 1, repetîndu-se aceste 2 rînduri. Punctul elastic se lucrează cu andrele nr. 3, iar punctul fals englez se tricotează cu andrele nr. $3^1/_2$.

Eşantion: Un pătrat cu latura de 10 cm = 27 de ochiuri şi 34 de rînduri.

PULOVERUL. Gulerul se tricotează după ce au fost lucrate toate piesele puloverului şi asamblate. Se ridică pe 4 andrele nr. 3 ochiurile în jurul răscroielii gîtului şi se lucrează rotund cu a 5-a andrea 11 cm, în punct elastic 1/1. În rîndul al 2-lea se formează un şir de găurele astfel: (*) 1 jeteu, 2 ochiuri împreună; se reia de la (*). Prin aceste găurele se trece şnurul realizat din 2 fire de lînă lungi de 90 cm, la capetele căruia se fixează 2 pompoane.

CĂCIULIŢA. Se începe din creştetul capului. Se montează (8) 9 [9] ochiuri pe andrele nr. $3^1/_2$ şi se lucrează astfel: 1 rînd pe dos pe dosul lucrului, 1 rînd pe faţă pe faţa lucrului, tricotînd 1 ochi în primul ochi, 2 ochiuri în fiecare din cele (6) 7 [7] ochiuri următoare şi 1 ochi în ultimul ochi; se obţin (14) 16 [16] ochiuri; se lucrează în continuare 1 rînd pe dos, 1 rînd pe faţă, tricotînd 1 ochi în primul ochi al rîndului, apoi cîte 2 ochiuri în fiecare din cele (12) 14 [14] ochiuri care urmează şi 1 ochi în ultimul ochi din rînd; se obţin (26) 30 [30] de ochiuri. Se lucrează 3 rînduri în punct de jerseu, apoi 1 rînd pe faţă, tricotînd 1 ochi în primul ochi din rînd, apoi cîte 2 ochiuri în fiecare din cele (25) 29 [29] ochiuri care urmează; se obţin (51) 59 [59] ochiuri pe care se lucrează 5 rînduri în punct elastic 1/1, 1 rînd pe care dublăm toate ochiurile, ajungînd la (102) 118 [118] ochiuri, pe care se tricotează 7 rînduri în punct elastic 2/2, (8,5) 8,5 [9,5] cm de fals punct englez, înmulţind 1 ochi în cursul primului rînd, apoi cu andrelele nr. 3 se lucrează 3 cm în punct elastic 1/1. Se scad apoi (8) 12 [12] ochiuri, se lasă în aşteptare 21 de ochiuri, se scad (45) 53 [53], se lasă 21 de ochiuri în aşteptare şi se scad cele (8) 12 [12] ochiuri rămase. Se reiau în lucru cele 21 de ochiuri din dreapta, rămase înainte în aşteptare, şi se lucrează în punct elastic 1/1, executînd în mijloc, la distanţă de 2 rînduri, de 8 ori 1 scădere dublă (se ridică 1 ochi din mijloc şi cel care-i precede ca şi cum le-am lucra împreună pe faţă, se tricotează ochiul următor pe faţă, peste care se trec cele 2 ochiuri nelucrate); se continuă lucrul în punct elastic 1/1 pe cele 5 ochiuri rămase încă (9) 10 [10] cm, apoi se scad. Se procedează la fel cu cele 21 de ochiuri din stînga rămase în aşteptare, dar renunţînd să se lucreze ultimii (9) 10 [10] cm, adică se scad cele 5 ochiuri imediat după scăderea dublă.

Se încheie căciuliţa şi sub bărbie se face o cheiţă la o extremitate, iar la cealaltă se coase un năsturel. În dreptul urechilor, pe porţiunea lucrată în punct elastic 1/1, se fixează cîte un pompon.

Explicaţiile sînt date pentru vîrstele de 2, 4 şi 6 ani.

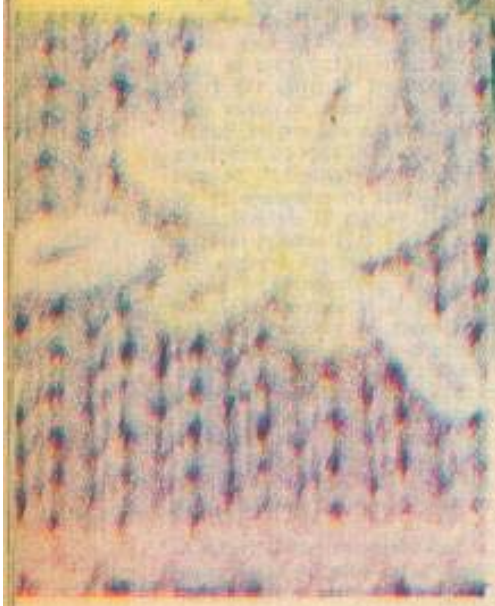

Două pulovere surori

Pentru două surori... un pulover în tonuri pastelate, alternînd dungi late de 19 rînduri lucrate în punct de jerseu, divers colorate și separate prin 2 rînduri lucrate în punct lenes, agrementate de o broderie naiv. Dimensiunile indicate în cm pe tipare sînt pentru taliile vîrstei de 14 ș și 18 ani.

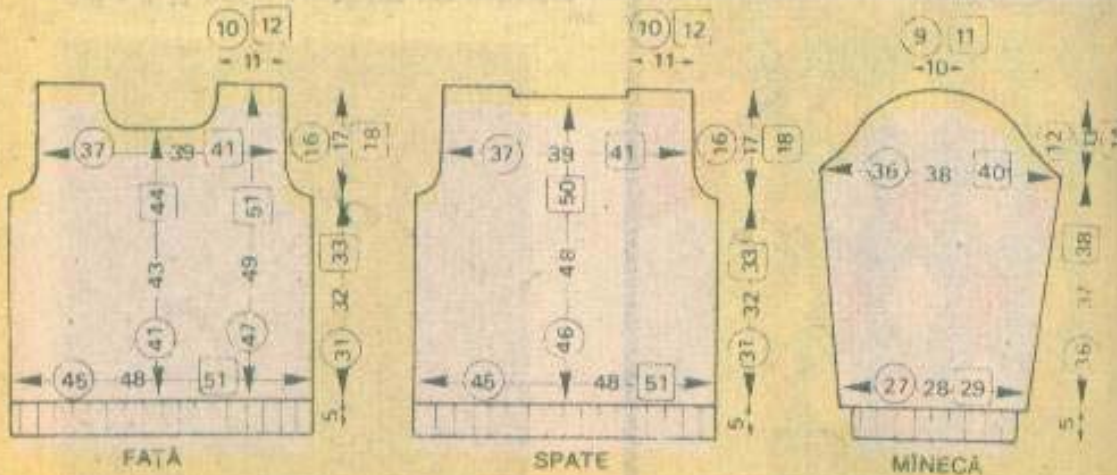

CE PUTEM FACE DIN RESTURI?

In orice locuinţă, orice tinara sau vechie familie nu se poate sa nu aiba la indemina cupoane ramase de la diverse confecţii şi tricotaje, fire de lina, metana sau bumbac, resturi recuperabile din confecţiile uzate, demodate, din fostele haine ale copiilor. O multime de lucruri utile, cu efect decorativ deosebit, se pot realiza din bucaţi de stamba in colorit vesel, imbinate (cu ajutorul maşinii de cusut) in cele mai diferite forme geometrice; se poate confecţiona o perdea-draperie care sa mascheze un dulap fara uşa ori sa desparta o portiune din hol, dincolo de care a fost improvizata o debara. In camera copiilor, resturile textile pot asigura un colorit vesel, imbietor, o husa pentru pat, o imbracaminte pentru masuţa şi scaunul de şcolar se pot confecţiona din hainele ramase mici. Decorativ şi protector impotriva frigului şi a prafului este şi peisajul-draperie, alcatuit din ţesaturi recuperate din imbracamintea copiilor mici.

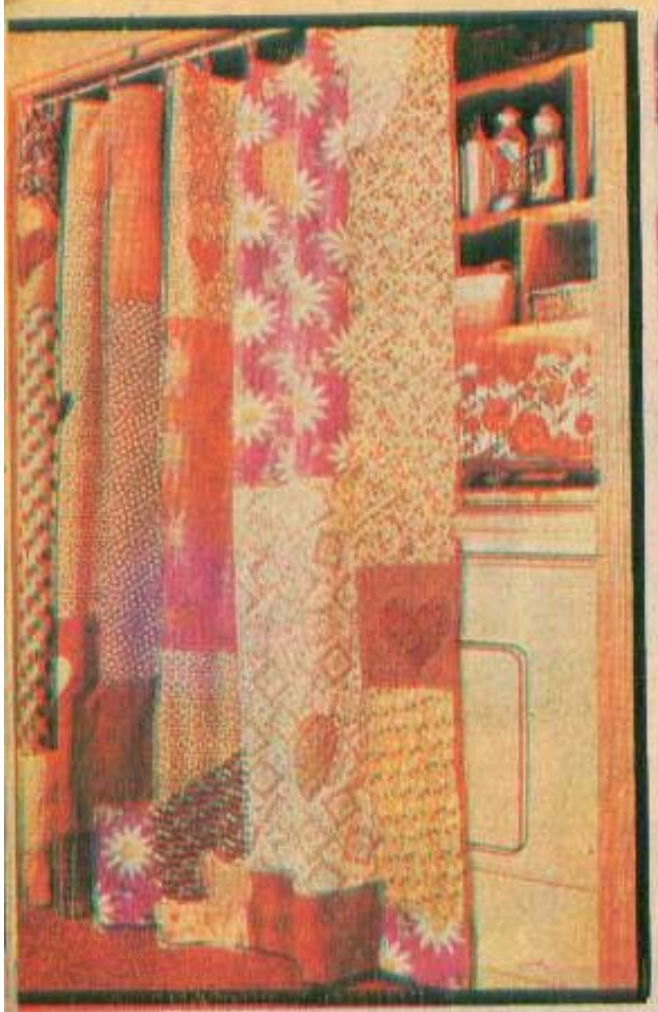

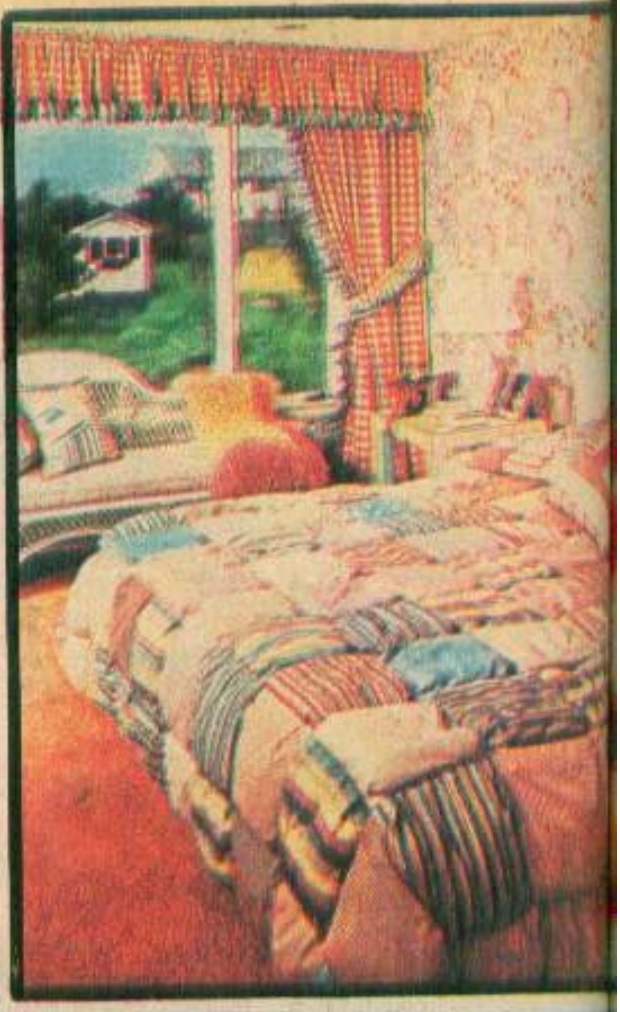

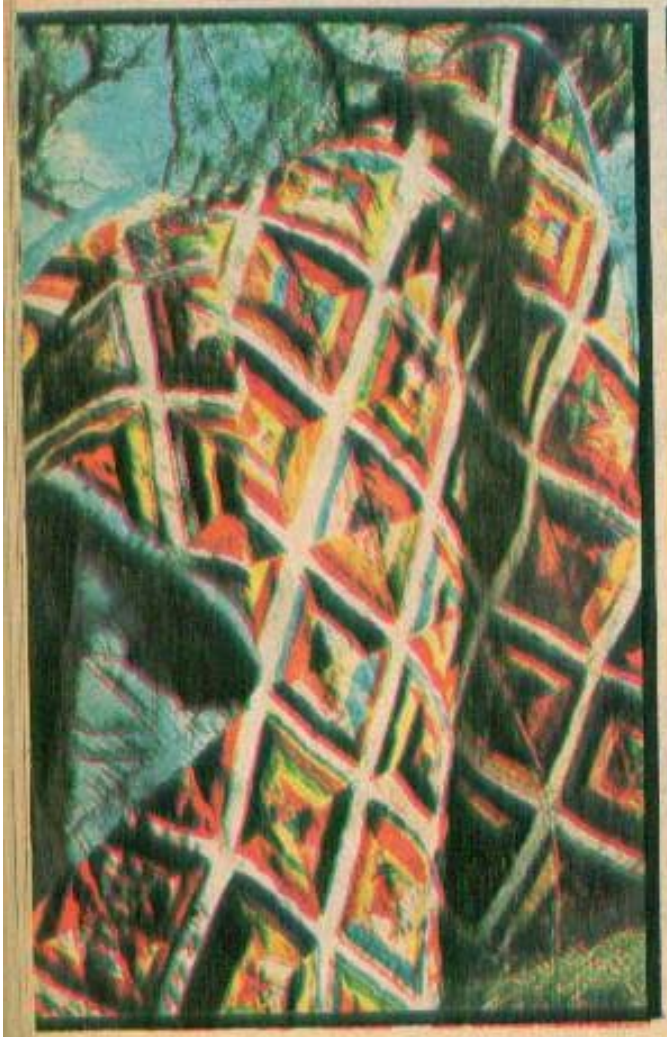

Din puloverașele și căciulițele copiilor rămase mici, din resturi de fire ce aveți în casă, tricotați și croșetați pentru copiii dv. puloverașe și bluze. Jocu

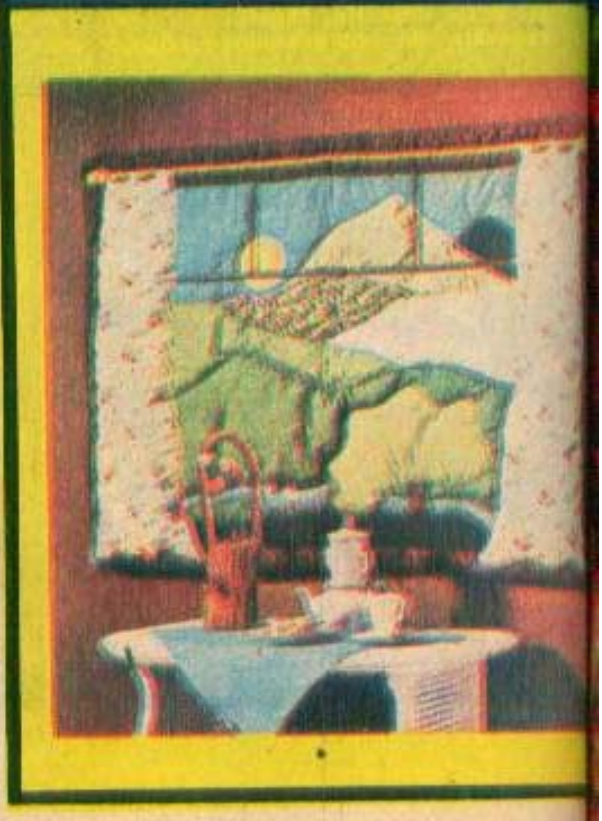

Un de dungi și de culori vor da noilor obiecte de îmbrăcăminte farmec și originalitate!

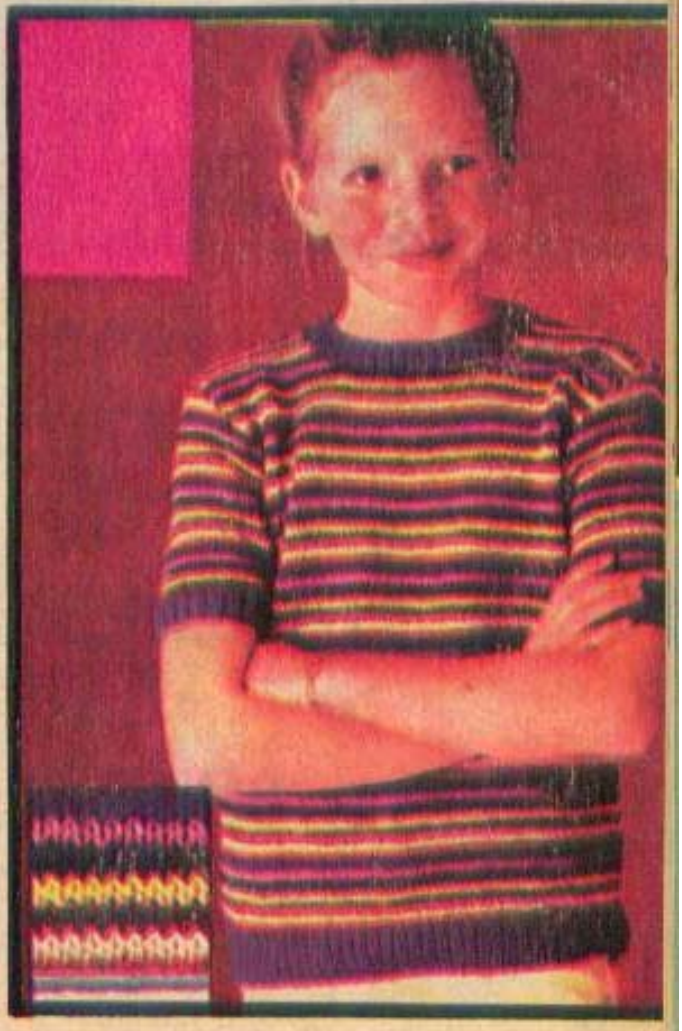

ÎN 1984: STIL ROMANTIC, FOLCLORIC SAU SPORT?

Credincioasă sieşi, moda s-a schimbat! Şi nu doar tăind cu cîţiva centimetri tivul fustei sau ajustînd ici colo decolteul sau mîneca rochiei, ci cum stă bine unei mode noi, porneşte cu altă structură, cu alte forme şi proporţii. Să fie mai frumoasă sau, oricum, mai amuzantă decît celelalte, ale ultimilor ani? De ce nu! O modă nouă este o afirmare constantă a importanţei esteticului în viaţa noastră. Şi totuşi... cum văd creatorii hainele noastre în acest an?

Modele care încearcă să-şi facă loc şi care se speră că-şi vor face mult mai repede loc decît altele sînt tot de influenţă „retro". De astă dată, moda nu mai priveşte doar spre primele decenii ale secolului acestuia, ci spre epoci mult mai îndepărtate, încercînd să aducă în formele hainelor noastre adieri renascentiste sau în stil baroc, rococo, romantic... În ce fel? Prin dantele, volane, mătăsuri, plătci, cercei, perle şi, de ce nu, pelerine, şaluri.

Suflului acestuia de romantism moda îi alătură un altul revitalizant, modele de inspiraţie folclorică, precum şi un altul atît de tipic vremurilor noastre, stilul sport pentru toate ocaziile, pentru toate orele zilei.

A; H; X

Licerele de mai sus nu încearcă o rememorare ciudată a alfabetului, ci pur şi simplu marchează, apelînd la grafia acestuia, noile structuri ale modei. Deşi greu de surprins în explozia şi varietatea formelor lansate, trei tendinţe, trei linii de croială, bine determinate, se detaşează: în formă de trapez, amintind A-ul, în linie dreaptă, grafic aceasta fiind asemuită cu litera H, şi alta evazată puternic din talie, pe care creatorii ne-o reprezintă prin X.

MINI NU ESTE SINGURA POSIBILITATE

Se vorbeşte cu glas tare peste tot de revenirea „mini"-ului, mai exact de reintoarcerea în modă a acelei lungimi care se ridică cu cel puţin o palmă deasupra genunchiului. Dar nu ne mai lăsăm prinşi în mrejele fustei scurte, cum s-a întîmplat acum un deceniu şi jumătate: înţelegem că „mini" este doar o variantă, şi anume pentru puştance, ca şi pentru veşmintele în cel mai pur stil sport, destinate excursiilor sau terenurilor de sport. *Lungimea*, o declară mai toţi creatorii de modă, *este departe de a fi un element hotărîtor în moda anului*. Ceea ce nu îi împiedică pe cei mai mulţi dintre ei — cel puţin noi o observăm — să scurteze fustele. Cît? Cei mai mulţi pornesc de la genunchi, majoritatea acoperindu-l. Dar am remarcat creaţii ale unor mari case de modă pariziene care mai ales pentru modelele de toamnă şi iarnă lungesc fustele pînă spre gleznă. *Mult mai interesantă* decît lungimea unei haine şi, s-o recunoaştem, mai greu de elaborat, este *proporţia* elementelor de efect şi de surpriză ale unei mode.

COMPLEUL

Vă mai amintiţi? Am mai scris cu ani în urmă despre ideea de a ne combina ingenios hainele noastre, de a ne alcătui în timp un compleu. Şi totuşi, în '84, se vorbeşte din nou despre ansamblul acesta ca despre un element de ultimă modă. În fond, compleul este doar

TOAMNA

MODA

asortarea cîtorva piese vestimentare, inițial independent achiziționate, pe care le are aproape orice femeie. Așadar, să ne privim propria garderobă și să observăm dacă nu cumva compleul pentru toamnă este aproape gata alcătuit: o fustă dreaptă din tweed sau orice alt material gros, lunguță, și o jachetă, de data aceasta moda o cere „scurtă", dar să nu ne formalizăm dacă modelul e clasic, adică mai lungă. Aplicații din piele și catifea, gulere matlasate, gulere și manșete din tricot, plătci mari, iată cîteva dintre noutățile acestui ansamblu pentru anul 1984. Iar gulerele jachetelor pot fi înalte, în așa fel ca să poată fi rulate. Și dacă gulerul jachetei nu este atît de înalt, puloverele, ca și bluzele gen pulover — element de ultimă modă — completează compleul. Adăugați o vestă fără mîneci, precum și o bluză din bumbac — se poartă din nou tot felul de bluze din bumbac — și veți avea pentru toamnă o îmbrăcăminte practică și foarte comodă. Am mai adăuga un amănunt: matlaseul, foarte la modă, depășește formulele geometrice cunoscute. Jachetele matlasate pot avea desenate nu numai romburi, ci și flori și chiar peisaje.

PENTRU IARNĂ — MANTOUL

Mantourile sînt mai ales ample. Semnalam anul trecut apariția primelor jachete și mantouri poncho. Dar iată, moda nu s-a lăsat intimidată și dacă anul trecut doar ne-a testat gustul, anul acesta le-a lansat într-o varietate neașteptată de modele. Este și în această haină o influență „retro", după cum tot de proveniență retro sînt și mantourile drepte în stil englezesc, cu alură ușor masculinizată. Mantourile largi amintesc mantiile secolului trecut, iar cele drepte pe cele purtate în secolul acesta în anii '20 și '30.

Firește, stilul sport își face apariția prin modele în gen trenci cu croială raglan. De astă dată cu accentuată influență folclorică, resimțită mai ales în ornamentele și matlaseurile de la plătci.

ROCHIILE, BLUZELE, FUSTELE

Din nou o multitudine de rochii: normal, o colecție de modă fără rochii ar fi fără sare și piper. Rochiile tip cămașă, largi, sau ca o tunică, de obicei acoperă genunchiul. Elemente folclorice apar la rochiile de toate zilele. Crețurile, cutele, pliseurile, plătcile, rujele, volănele pe bie ca și broderiile și dantela sînt cîteva din detaliile rochiilor pe care le vom purta în acest an. Formulele retro cu influențele de care aminteam apar mai ales la rochiile foarte elegante, de ocazie.

Extrem de importante în moda anului continuă a fi bluzele. Și ni se pare normal, pentru că o bluză poate schimba totalmente destinația unui ansamblu clasic. Iată, o bluză în stil cămașă readuce în prim plan stilul sport. Una cu volane, dantelă, pe cel romantic. Altele, bogat decorate, cu mîneci largi, cu gulere mai ondulate și garnituri de dantelă, se pot purta la spectacole sau la ocazii foarte deosebite.

Se pare că un rol secundar în moda anului îl au fustele, care rămîn în formule clasice drepte, cu cute uneori asimetrice, sau în stil sport, cu linie largă și un volan mare. Anul 1984 ar vrea să aducă în modă, o dată în plus

TOAMNA

MODA

asortarea cîtorva piese vestimentare, inițial, independent achiziționate, pe care le are aproape orice femeie. Așadar, să ne privim propria garderobă și să observăm dacă nu cumva compleul pentru toamnă este aproape gata alcătuit: o fustă dreaptă din tweed sau orice alt material gros, lunguță, și o jachetă, de data aceasta moda o cere „scurtă", dar să nu ne formalizăm dacă modelul e clasic, adică mai lungă. Aplicații din piele și catifea, gulere matlasate, gulere și manșete din tricot, plătci mari, iată cîteva dintre noutățile acestui ansamblu pentru anul 1984. Iar gulerele jachetelor pot fi înalte, în așa fel ca să poată fi rulate. Și dacă gulerul jachetei nu este atît de înalt, puloverele, ca și bluzele gen pulover — element de ultimă modă — completează compleul. Adăugați o vestă fără mîneci, precum și o bluză din bumbac — se poartă din nou tot felul de bluze din bumbac — și veți avea pentru toamnă o îmbrăcăminte practică și foarte comodă. Am mai adăuga un amănunt: matlaseul, foarte la modă, depășește formulele geometrice cunoscute. Jachetele matlasate pot avea desenate nu numai romburi, ci și flori și chiar peisaje.

PENTRU IARNĂ — MANTOUL

Mantourile sînt mai ales ample. Semnalam anul trecut apariția primelor jachete și mantouri poncho. Dar iată, moda nu s-a lăsat intimidată și dacă anul trecut doar ne-a testat gustul, anul acesta le-a lansat într-o varietate neașteptată de modele. Este și în această haină o influență „retro", după cum tot de proveniență retro sînt și mantourile drepte în stil englezesc, cu alură ușor masculinizată. Mantourile largi amintesc mantiile secolului trecut, iar cele drepte pe cele purtate în secolul acesta în anii '20 și '30.

Firește, stilul sport își face apariția prin modele în gen trenci cu croială raglan. De astă dată cu accentuată influență folclorică, resimțită mai ales în ornamentele și matlaseurile de la plătci.

ROCHIILE, BLUZELE, FUSTELE

Din nou o multitudine de rochii; normal, o colecție de modă fără rochii ar fi fără sare și piper. Rochiile tip cămașă, largi, sau ca o tunică, de obicei acoperă genunchiul. Elemente folclorice apar la rochiile de toate zilele. Crețurile, cutele, pliseurile, plătcile, rujele, volanele pe bie ca și broderiile și dantela sînt cîteva din detaliile rochiilor pe care le vom purta în acest an. Formulele retro cu influențele de care aminteam apar mai ales la rochiile foarte elegante, de ocazie.

Extrem de importante în moda anului continuă a fi bluzele. Și ni se pare normal, pentru că o bluză poate schimba totalmente destinația unui ansamblu clasic. Iată, o bluză în stil cămașă readuce în prim plan stilul sport. Una cu volane, dantelă, pe cel romantic. Altele, bogat decorate, cu mîneci largi, cu guleare mari ondulate și garnituri de dantelă, se pot purta la spectacole sau la ocazii foarte deosebite.

Se pare că un rol secundar în moda anului îl au fustele, care rămîn în formule clasice, drepte, cu cute uneori asimetrice, sau în stil sport, cu linie largă și un volan mare. Anul 1984 ar vrea să aducă în modă, o dată în plus,

pantalonul, fie clasic, drept, pentru un stil elegant, fie fusta pantalon, sau pantalonul lărgit prin cute, sau, ca mare noutate, pantaloni scurtați ca lungime (deasupra gleznei), cu o linie largă.

SĂ FIE VORBA DOAR DE ACCESORII?

În creațiile marilor case de modă, alcătuite din modele de o mare simplitate și rafinament, se observă o adevărată bogăție de accesorii, minunății sau fleacuțe, cum vrem să le numim, care au încîntat întotdeauna atît de mult femeile. Prea sînt frumoase și feminine accesoriile modei 1984 pentru ca noi să fim atît de prozaici încît să nu vă atragem atenția asupra lor! Dar încercați să fiți doar frumoase și nu înzorzonate. Alegeți din multitudinea de elemente care vi se propun ceea ce vi se potrivește. Se poartă fel de fel de pălării, revin din nou în modă podoabele: cum ar fi periele, în mai multe șiruri, chihlimbarele, lanțurile galbene din metal în jurul taliei, broșele din strasuri, care păreau a fi căzut în desuetudine, agrafele din strasuri la decolteuri, în talie, flori și funde, trandafiri, garoafe, camelii, panglici în păr, pe umăr. Foarte, foarte multe panglici și bentițe. De asemenea, brățări, brățări metalice, ca și numeroase inele. Un element nou îl constituie purtarea la rochiile fără guler a șalurilor. Ele pot fi din materialul rochiei, împodobite cu franjuri sau pentru seară din dantelă. Și se mai poartă eșarfe în buzunarul de la piept.

Importante sînt și cordoanele. Ele accentuează talia, dacă aceasta este subțire, dar pot fi purtate și mai jos, sub talie. Revine, de asemenea, în modă cordonul din lac negru, mai îngust sau mai lat. Catarame dreptunghiulare, cordoane împletite, sau pur și simplu cordoane din piele multicolore (gen petice). Și se observă din nou nasturii, care nu mai sînt în culoarea taiorului sau a mantoului, ci din metal galben sau din sidef.

Se cuvine, vorbind despre ținuta anului 1984, să amintim despre ciorapi și încălțăminte. O vreme s-au purtat ciorapii negri, vaporoși, dar iată și-au recăpătat locul lor în modă cei în culoarea pielii. Pantofii cu toc înalt sînt mult mai puțini. Cele mai multe colecții cuprind pantofi balerini din lac negru sau negru cu alb, iar pentru vară, sandale în două sau mai multe culori.

N-am vrea să încheiem fără să adăugăm că acestei mode — în stil romantic, sport sau folcloric — trebuie să-i corespundă și o coafură adecvată. Și aici se anunță cîteva noutăți. Pentru tinere, „coada de cal" este din nou în actualitate, iar pentru ocaziile mai deosebite, se poartă cocuri mici sau pur și simplu părul cade în bucle pe spate.

ANETA POPESCU

MODELELE PREZENTATE SÎNT CREAȚII ALE UNOR CASE DE MODĂ DIN ROMÂNIA, BULGARIA, FRANȚA, ANGLIA ȘI ITALIA.

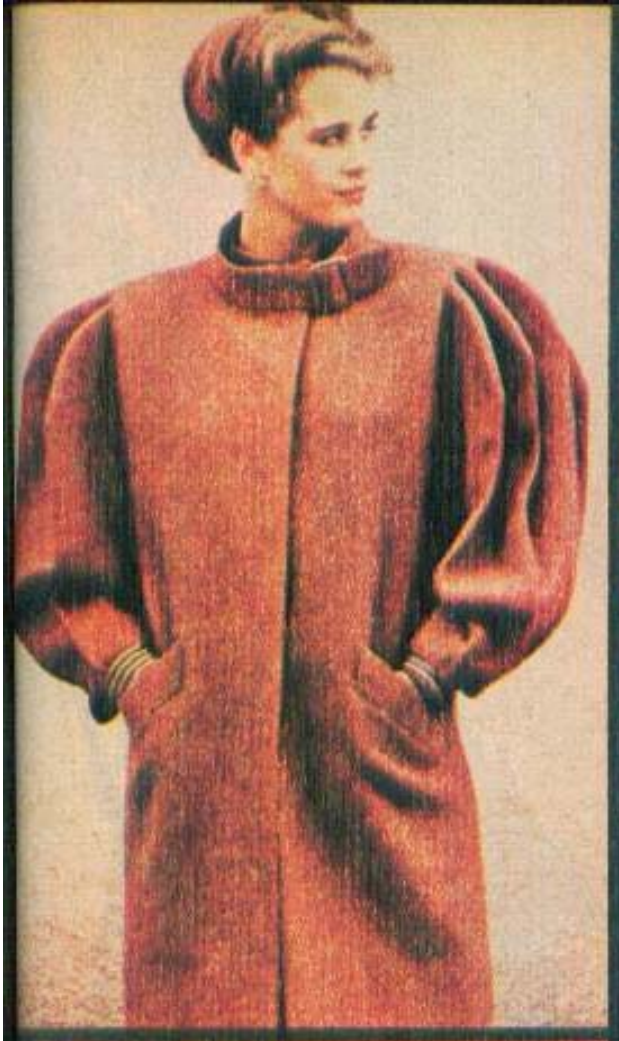

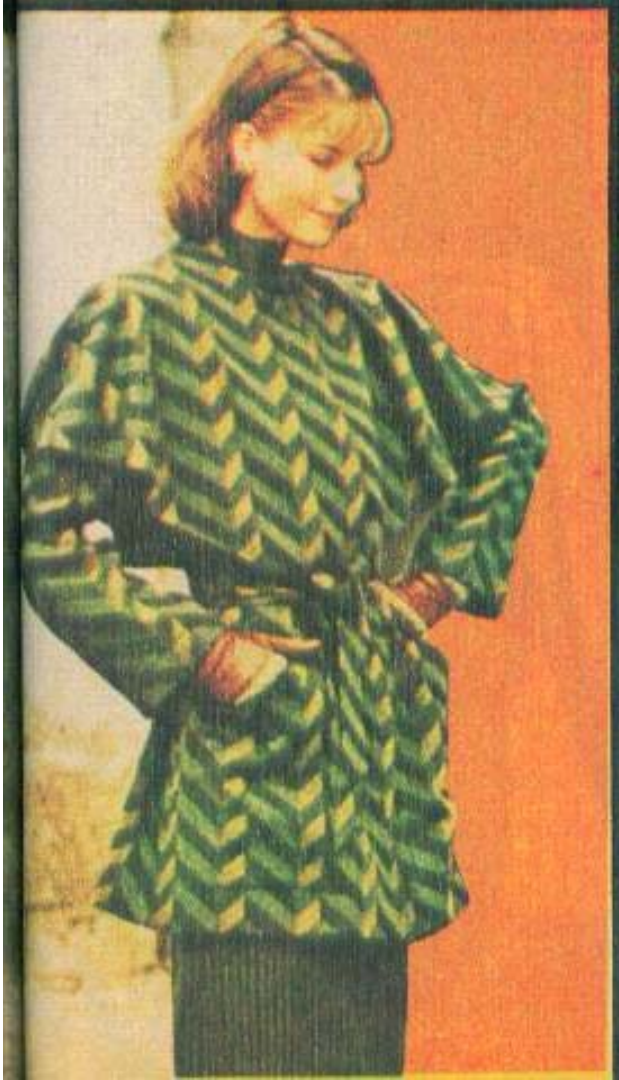

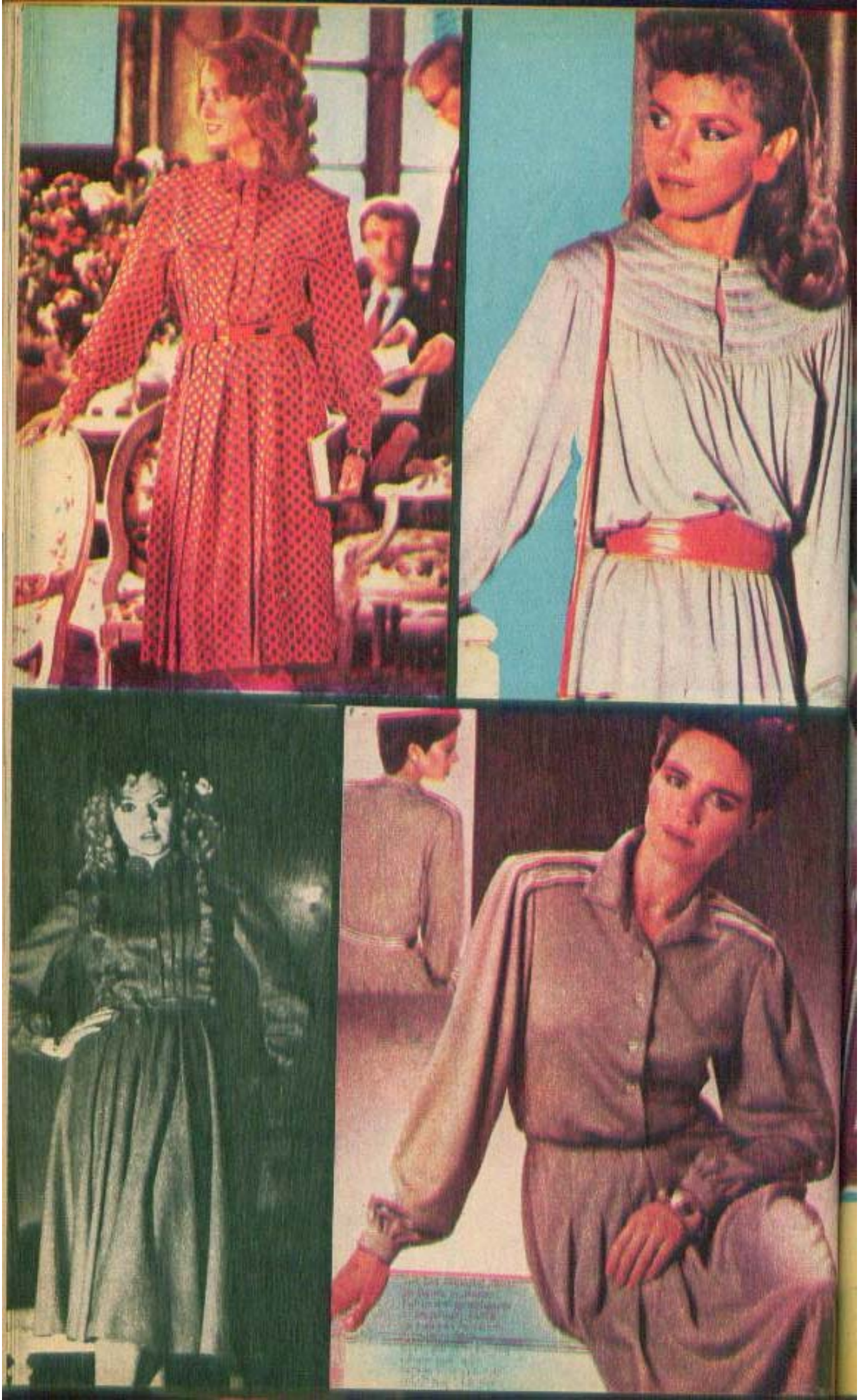

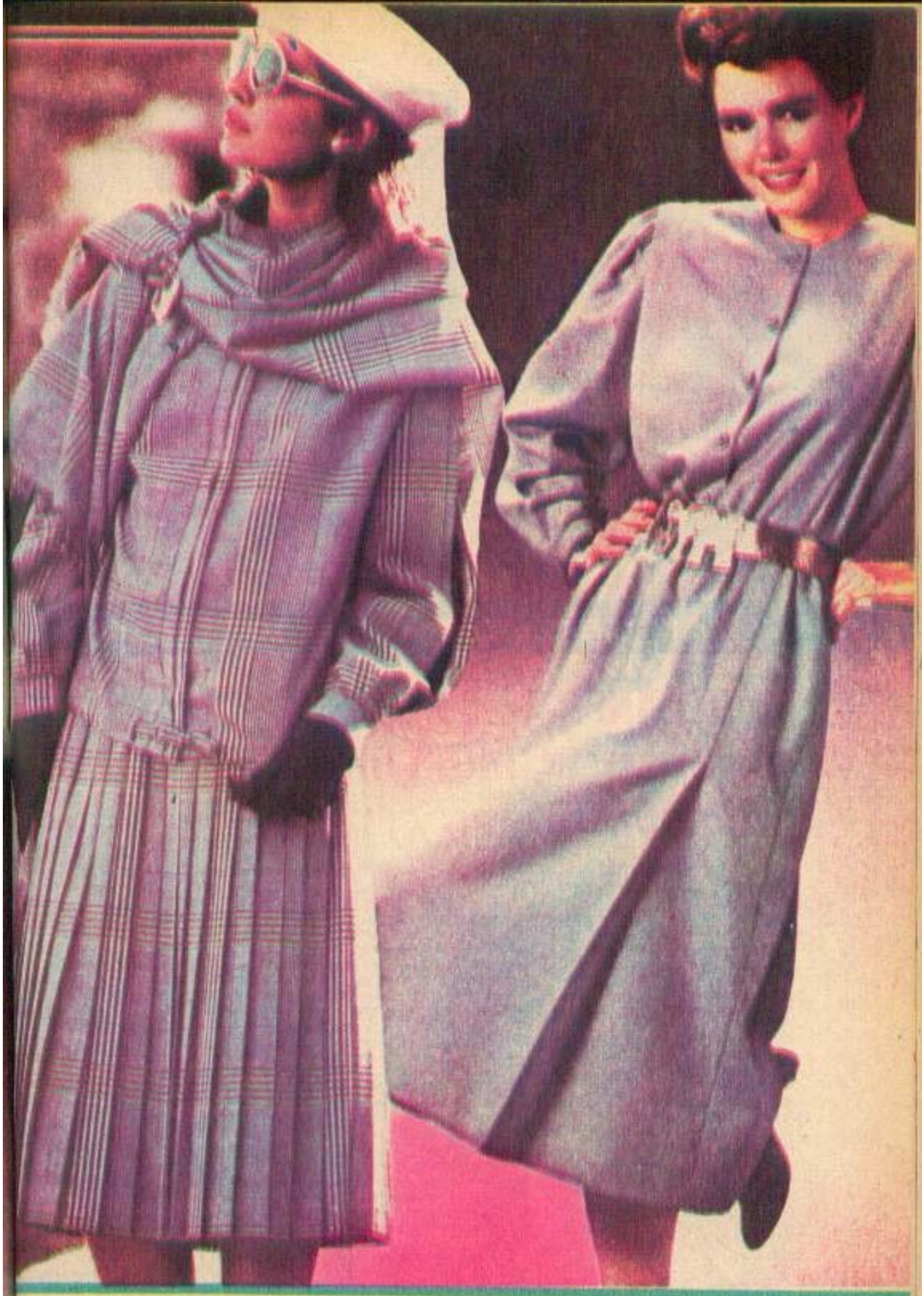

CINE A LANSAT PERUCA? Moda perucilor, care a bîntuit cîteva secole şi care a cunoscut epoci de înflorire zeci de ani, a fost lansată de Louis al XIII-lea, căruia îi căzuse părul în urma unei boli. Iată cum o cauză măruntă a lansat o modă care în timpul lui Louis al XIV-lea a fost adoptată ca „emblemă" a Curţii.

CABINET COSMETIC „FEMEIA"

40 DE ANI — UN PRAG ÎN ÎNGRIJIREA FRUMUSEȚII

Nu ne propunem să reluăm argumentele teoretice ale avantajelor vîrstei acesteia care, de ce n-am recunoaște-o, e o vîrstă a împlinirilor pe toate planurile! Ne vom referi cu strictețe la aspectul căruia generic îi spunem frumusețe. Căci pe toate planurile, în acest prag de vîrstă, femeia are o bogată experiență de viață, în care se include, firește, nu numai grija, ci și deprinderea de a se menține armonioasă, atît în privința frumuseții tenului, a liniei siluetei, cît și a asortării veșmintelor și coafurilor. Este vîrsta rafinamentului, a echilibrului, a științei femeii de a se înfățișa cu eleganță, care să nu bată niciodată la ochi, dar care să fie totuși remarcată.

Dar să începem cu acelea care nu și-au îngrijit cu prea multă perseverență și nici prea multă știință, înainte de toate, tenul. În cazul acestei categorii ce trebuie făcut mai întîi?

Să apelăm la serviciile unei cosmeticiene, pentru a ne putea stabili tipul de ten și, în funcție de diagnosticul căpătat, să încercăm să ne procurăm cele cîteva produse cosmetice absolut necesare îngrijirii tenului unei femei căreia, normal, anii i-au ridat pielea.

Noi vă mijlocim o primă consultație, încercînd să vă descriem cîteva dintre caracteristicile clasice ale tipurilor de ten. Cel *normal* are supleție, elasticitate și frăgezime. Este, firește, mai des întîlnit la tinere. Dar tenul acesta presupune nu numai ani mai puțini, ci și sănătate perfectă. Cel *gras*, de obicei cu pori deschiși și cu grăsime în exces, cu piele uleioasă, este caracteristic anilor pubertății, dar, să nu ne mire, și perioadei de menopauză, el fiind cauzat în genere de tulburări hormonale. Din experiența medicilor și a cosmeticienilor consultați recent sau de-a lungul anilor, acest tip de ten nu este prea caracteristic femeii mature și trebuie tratat mai ales cu ajutorul unui specialist.

Cel mai des întîlnit este însă tipul cu piele uscată, lipsită de grăsime, cu tendință de deshidratare. Este pielea cea mai expusă îmbătrînirii premature și asupra acesteia am vrea să insistăm. Tenul uscat se datorează în general nu numai trecerii anilor, ci și unor suferințe hepatice sau tulburări nervoase, unei alimentații sărace în lipide. Ca să nu mai vorbim de răul obicei căpătat de multe femei de a-și spăla excesiv fața cu săpun. În ciuda unor păreri ale unor personalități cu renume, noi înclinăm să credem că, la 40 de ani, în cazul unor ocupații normale, în cazul în care tenul nu se îmbîcsește, săpunul trebuie folosit destul de puțin. Atunci cu ce începem? Căci îngrijirile de frumusețe — chiar dacă cele mai multe dintre noi și-au format această deprindere de mulți ani, o repetăm — încep cu demachierea. Și poate nu e de prisos să spunem încă o dată că demachierea se face înaintea spălatului feței, iar crema care se aplică pe fața curată nu se întinde la întîmplare, ci prin mișcări ușoare, circulare, mîngîietoare și totdeauna în sens ascendent.

Ne-am interesat la „Miraj" asupra celor mai eficiente produse care se află în magazinele de specialitate. „Gerovitalul" pentru ten uscat, „Pellamarul", tot pentru același tip de ten, vi le-am descris la rubrica noastră în anii trecuți. Dar o nouă gamă cu adevărat făcută pentru un ten care a obosit a apărut în magazine. Este vorba de produsele „Acantha", care au la bază „Apilarnilul", o substanță activă naturală, bogată nu numai în substanțe nutritive, ci cu adevărat generatoare de tinerețe. Gama cuprinde creme pentru ten gras, ten uscat, de noapte, mai emoliente și, bineînțeles, emulsia demachiantă.

Să încercăm să redăm pe scurt îngrijirile în timpul unei zile: dimineţile se demachiază tenul, se spală şi, dacă se poate, măcar în zilele libere, se pulverizează cu apă minerală, după care se aplică o cremă de protecţie. În general o cremă de zi; dar dacă tenul este foarte uscat, noi vă sfătuim să recurgeţi chiar şi dimineaţa la o cremă uşor grasă, firește ştergînd surplusul de grăsime de pe faţă. Atît la demachiere cît şi la aplicarea cremei, nu trebuie uitat gîtul şi decolteul, care trebuie să beneficieze de acelaşi tratament cu tenul feţei. Pentru păstrarea prospeţimii vîrstei trebuie să folosim odată sau de două ori pe săptămînă măştile cosmetice. Cel mai bine este ca aceste măşti să fie aplicate după o vaporizare prealabilă, care constă în expunerea timp de cîteva minute a tenului la aburi. În apa aburindă se pot introduce, iarna, foi de hamamelis (10 g) sau frunză de coacăze. O altă vaporizare, tonică, se face adăugînd în apa fierbinte semînţe de mărar măcinate cu rîşniţa. Semînţele acestea sînt foarte bune şi pentru tratamentul ochilor, deci în timpul vaporizării ochii se ţin deschişi. Curent, se adaugă în apa care fierbe două linguri de tei sau de muşeţel.

Firește, măştile se pot aplica şi fără vaporizări, dar efectul lor este mult sporit de procedeul acesta destul de la îndemînă. Primăvara şi vara, pentru tenurile uscate şi deshidratate se aplică măşti de căpşuni, fragi, caise, piersici. Vă reamintim că o mască preparată de dv. se face într-o ceaşcă de porţelan şi nu într-un vas de metal. Fructele, bine scrîvite, se amestecă cu puţin amidon şi 1-2 linguri de smîntînă. După ce a trecut sezonul fructelor proaspete, se pot folosi măşti de fructe uscate, care în prealabil au fost ţinute în apă fierbinte, pentru a se rehidrata.

După o zi grea, pentru ca tenul să-şi recapete strălucirea, se fierbe un măr tăiat felii în puţin lapte. Cînd s-a înmuiat, se freacă pînă devine un pireu şi se aplică pe faţă.

Vă reamintim, de asemenea, că printre produsele cele mai eficace pentru curăţirea de suprafaţă a tenurilor se află cele din gama „Dermin", care cuprinde loţiuni şi cremă de înlăturat celulele moarte — în profunzime curăţirea o face numai cosmeticiana —, precum şi diferite măşti peeling pentru tenurile deshidratate sau care au nevoie să fie hrănite.

La 40 de ani intervin diverse tulburări în funcţiunile pielii. Între care cele mai curente sînt: eritroza — o roşire temporară mai întîi a feţei, cu vremea permanentizată —, cuperoza — datorită proceselor congestive şi dilatatoare —, dar în aceste cazuri cel mai practic şi eficient este să vă adresaţi unui medic sau unei specialiste; sau scrieţi-ne, pentru ca răspunsurile noastre să fie pentru fiecare caz în parte. În acest fel veţi evita erorile şi tratamentele greşite.

DAR PIELEA ÎN GENERAL?

Ne îngrijim, fără discuţie, în primul rînd de pielea feţei, dar deshidratarea, îmbătrînirea pindesc şi pielea gîtului, a mîinilor, a întregului corp. Ce facem? Noi vă propunem cele mai noi soluţii găsite de specialişti, şi anume băile din plante, produse tot de întreprinderea „Miraj". Ni se par foarte binevenite, pentru că în ultimă instanţă ele folosesc la activarea circulaţiei în general, a celei periferice în special, la împrospătarea şi relaxarea întregului organism şi, în unele cazuri, chiar la vindecarea de unele eczeme uşoare. Băile acestea sînt lansate tot sub denumirea „Dermin", şi pentru că sînt în număr de trei, vom căuta deci „Dermin" I, II sau III, în funcţie de ceea ce vrem să obţinem pentru pielea noastră.

CE FACEM PENTRU ZILELE ÎN CARE NE DOR PICIOARELE?

Odihniţi-vă picioarele ori de cîte ori puteţi, aşezîndu-le întinse pe un scaun. Puteţi să citiţi, croşetaţi, să faceţi croitorie şi chiar anumite treburi gospodăreşti, cum ar fi curăţatul legumelor. Cînd staţi jos, nu strîngeţi picioarele sub scaun, căci se comprimă venele şi nici nu staţi picior peste picior, ci întindeţi picioarele în faţă, cu muşchii relaxaţi. Cînd trebuie să staţi mult jos faceţi din cînd în cînd mişcări de flexiune şi extensie. În schimb, cînd profesia vă obligă să staţi în picioare, mergeţi „pe loc", ridicînd alternativ călcîiele, în timp ce vîrful rămîne pe sol. Şi nu uitaţi un lucru esenţial: toate modele cele mai noi lansează pantofii cu tocuri mici sau complet plaţi.

Şi iată încă o soluţie, tot nouă şi tot de la „Miraj", trusa pentru picioare denumită „Adam", dar, prin eficienţa ei, o pot folosi şi toate Evele cu picioarele obosite. Aşadar, căutaţi în magazinele de specialitate această trusă, care cuprinde o cremă şi un dispozitiv foarte simplu şi eficace pentru masarea picioarelor.

SĂ NU UITĂM COAFURA

Mai bine zis părul, care albeşte şi se cam răreşte. Acele femei care preferă să-şi păstreze culoarea naturală a părului, e bine să nu uite că părul grizonat este străgător doar în cazul în care este bine îngrijit, tuns scurt şi frumos coafat! Cele mai multe dintre semenele noastre recurg însă la binefacerile chimiei moderne, la şampoanele şi vopselele pentru păr, aplicate acasă sau la coafor. Regula generală este aceea de a ne vopsi părul nu după capriciii, nici după culorile recomandate de modă (aceasta e valabil pentru tinere mai ales), ci cu o nuanţă mai deschisă decît aceea a părului natural. Căci, să nu uităm, tonurile mai închise aspresc figura şi, mai pe şleau spus, o îmbătrînesc. Sînt la modă, şi aceasta pare a avantaja pe toată lumea, tonurile roşcate sau culorile spre blond. Cît despre coafură, cea mai indicată este cea buclată, executată pe un păr tuns scurt. Oricît de frumos ar rămîne părul la o vîrstă înaintată, pielea şi chiar cocurile nu au darul de a încineri o figură.

ŞI, ÎN SFÎRŞIT, SĂ NE MACHIEM, DAR CUM?

După vîrstă sau după modă? După vîrstă, conform modei! Aşadar, pe o faţă dată cu cremă să aplicăm pudră — şi aceasta într-o nuanţă ceva mai deschisă decît culoarea feţei, dar fără a exagera cantitatea —, obligatoriu fard colorat pe pomeţi, pentru a atenua paloarea obişnuită la această vîrstă şi să dăm pe buze cu un ruj nu tocmai violent colorat, ci mai de grabă „carnal", adică într-o nuanţă apropiată de aceea a culorii naturale a buzelor (noi vă amintim că moda recomandă fel şi fel de nuanţe, începînd de la cele pale şi terminînd cu cele şocant de vii, dar la 40 de ani e bine să nu exagerăm nici măcar culoarea buzelor). Am lăsat anume la sfîrşit aspectul cel mai spinos, acela al machierii ochilor. Cum s-o facem la această vîrstă? Cu mai multă grijă decît la celelalte, pentru că verdele, albastrul accentuează oboseala. Şi atunci? Să aplicăm pe pleoape un fard asemănător cu cel al obrazului, nuanţe de roz de obicei. De asemenea, să conturăm ochiul cu un creion colorat în maro sau gri şi să dăm cu puţin rimel. La 40 de ani — şi să nu uităm, ne referim mai ales la o anume vîrstă, care mai degrabă începe la 40 de ani — nimic nu trebuie subliniat cu ostentaţie, căci, oricum, nu mai avem tinereţea de la 20 de ani.

ANETA POPESCU

IARNA MODA

„MINIJUPA". În 1964, Courrege devine celebru tăind rochiile„ pardesiile, hainele cu 20 cm deasupra genunchiului. O englezoaică, Mary Quant a lansat o fustă mititică, „mini", care a cunoscut o glorie ce nu s-a stins nici astăzi; mai mult, e pe cale de a reveni din nou în actualitate. Dar se pare că minijupa își are purtătoare și printre străbunele noastre de acum 1 500—1 200 de ani înaintea erei noastre. În Danemarca s-au păstrat costume întregi de vară care atestă că ideea fustei „mini" a apărut încă din epoca de bronz.

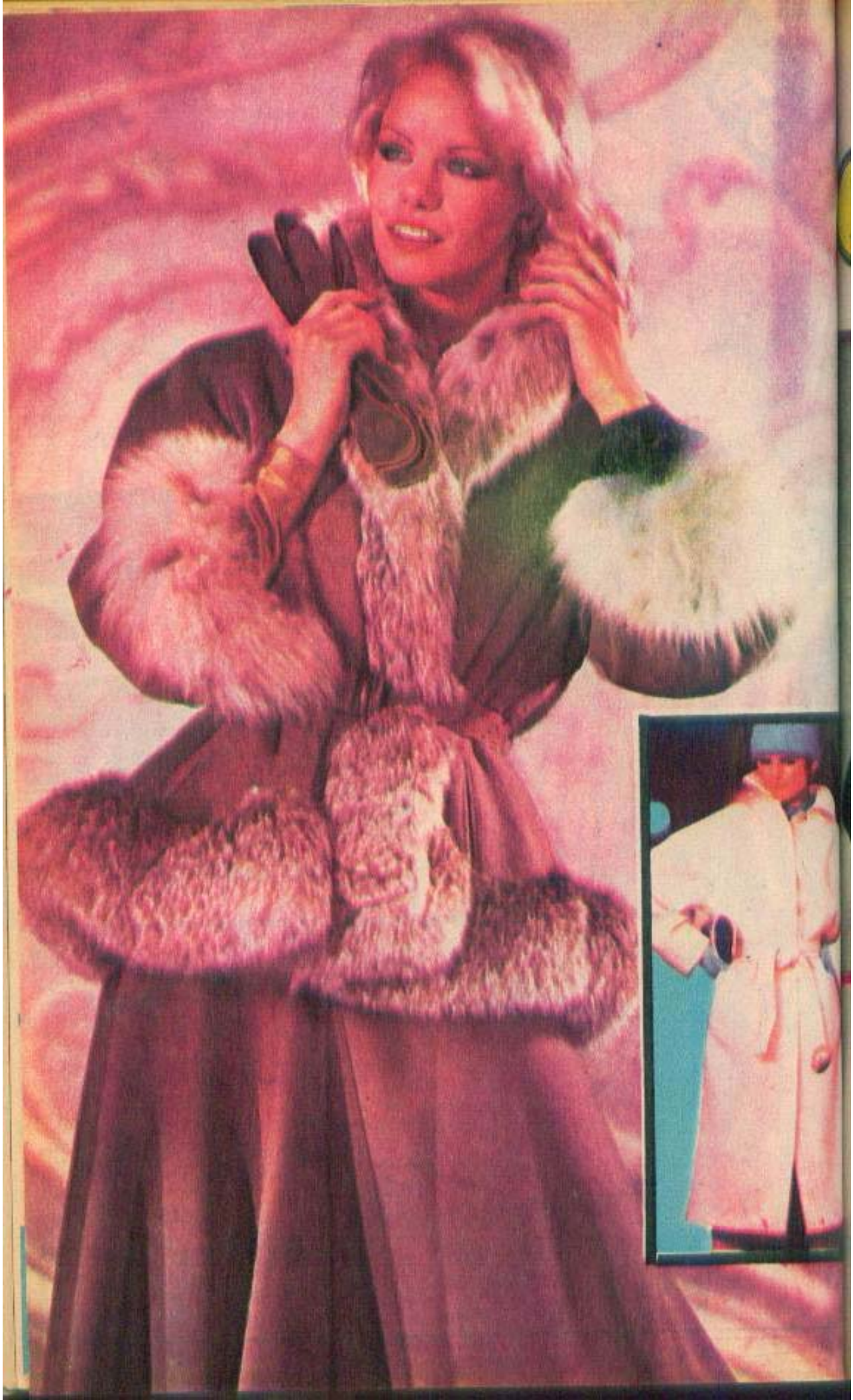

FĂRĂ AJUTORUL CROITORESEI

1

2

Scenografa **Florina Tomescu** ne oferă şi în ediţia actuală a almanahului câteva idei pentru a ne realiza o ţinută de ultimă modă, folosindu-ne de elemente din cele mai simple şi neaşteptate.

● *Gulerul şi manşetele din dantelă*, „amănunte" de ultimă modă, schimbă înfăţişarea unei bluze pe care o avem de ani de zile. Se pot confecţiona dintr-un milieu care stă de ani de zile prin casă. Milieul, cu un diametru de 30—50 cm, se decupează

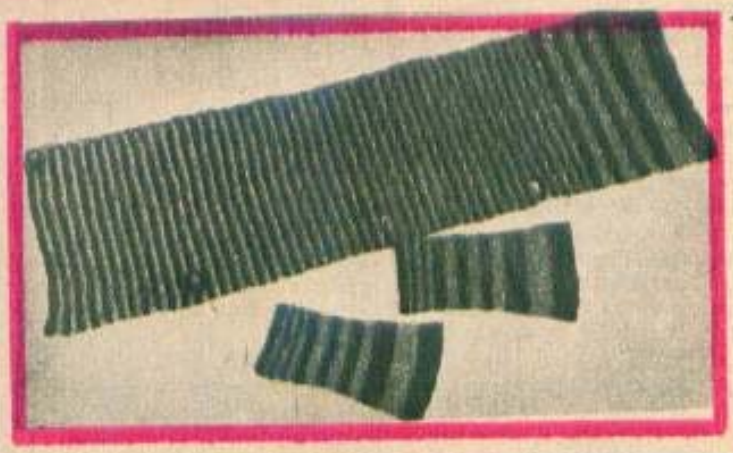

astfel: întîi marginea, lată de 6—7 cm, și se aplică încrețită ușor pe un șnur sau dantelă a căror lungime este corespunzătoare grosimii gîtului. Un șiret crosetat gen lasetă este plasat între guler și bentiță, pentru a ascunde cusătura și a ajuta legării gulerului. La capătul șiretului se crosetează doi ciucuri în formă de floare. Mijlocul rămas după tăierea marginii se transformă în manșete. Bineînțeles, dacă știți să crosetați, este foarte ușor să vă confecționați acest guler și aceste manșete atît de mo-

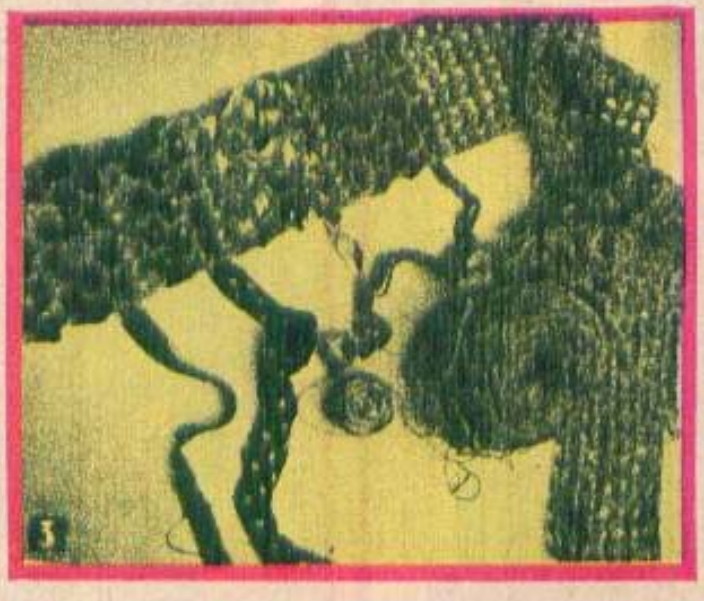

derne, mai ales dacă așa este de culoare bej (foto 1).

● Cînd aveți o bluză groasă ale cărei mîneci au rămas scurte, i se pot confecționa din resturi de lînă sau melană o *pereche de manșete tricotate* în punct elastic (unu pe față, unu pe dos). Pentru menținerea formei manșetelor este bine să adăugați firului de lînă și unul de bumbac, care poate fi în culoarea tricotului sau într-una asortată. Bineînțeles, manșetele nu vor fi mai înalte de 20 cm. Și pentru a avea o garnitură cu adevărat practică, tricotați și un *guler-șal din același material*, lucrat în punct ieneș (numai pe față). Lățimea șalului: 20 cm, iar lungimea: 70 cm. Se poartă ca un șal obișnuit, îndoit, petrecut în față și închis cu 2 nasturi. De fapt, garnitura respectivă poate foarte bine înviora un pulover vechi uni dacă executăm tricotul în dungi frumos colorate. Și dacă tot v-ați apucat să tricotați, continuați și cu o pereche de ciorapi în aceleași culori (foto 2).

● Dintr-o vestă veche, deșirată, spălată, careia îi adăugăm un fir de bumbac „degrade", crosetați pur și simplu o plasă din care veți vedea că se poate confecționa o jachetă de mare efect, într-un mod foarte simplu. Și iată cum: confecționați întîi plasa și apoi treceți prin găurile sale fîșii din stofă, mătase, rămășite din

țesături de bumbac și, bineînțeles, dacă aveți prin casă, fire de lînă groasă. Se înțelege că pentru o singură jachetă treceți un singur fel de material. Dar dacă veți potrivi între ele culorile, contextura poate fi de o neobișnuită originalitate și de o mare frumusețe (foto 3).

PRIMAVARA

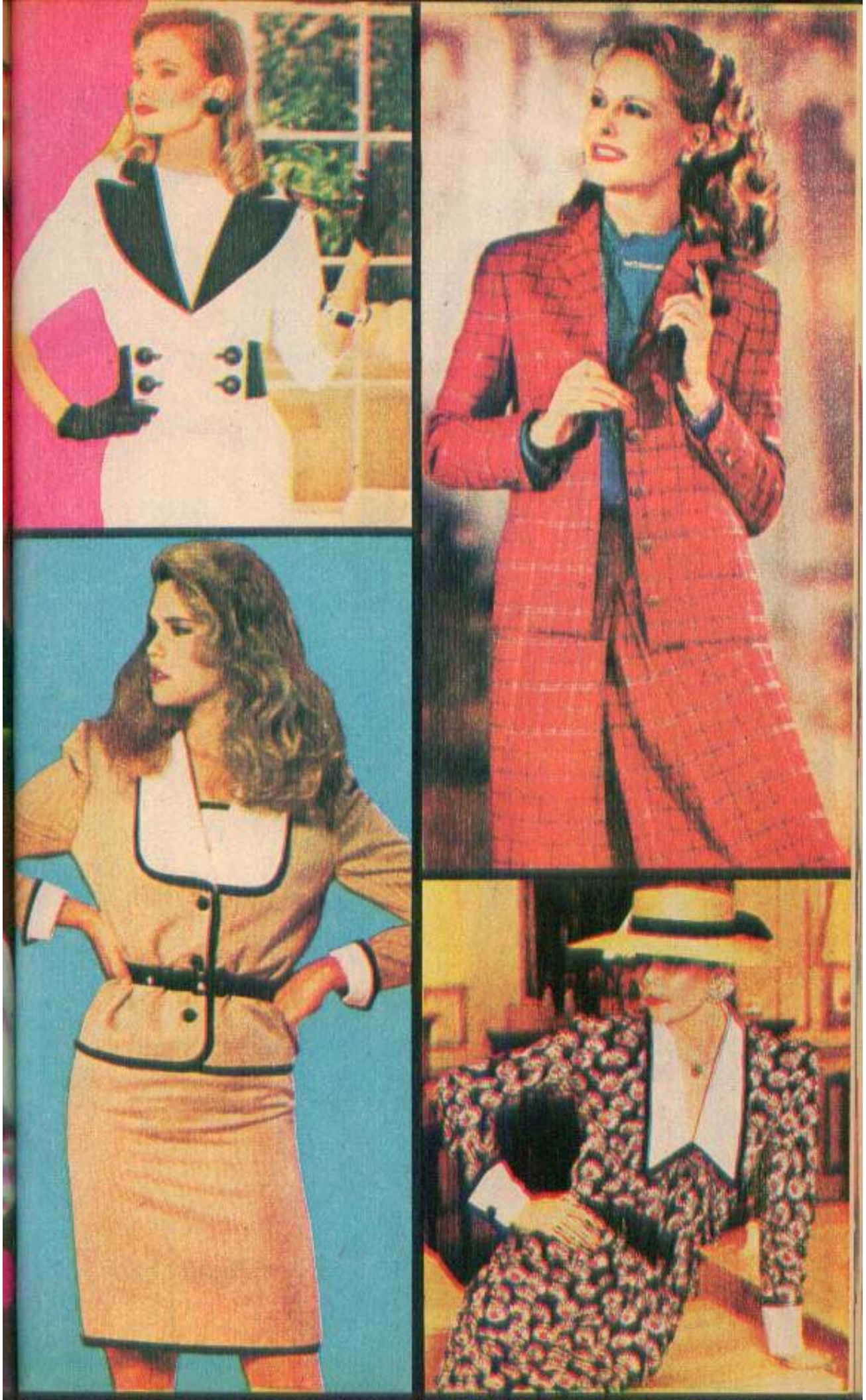

CUM SE MACHIAU EGIPTENCELE ACUM 4 000 DE ANI? Arta folosirii fardurilor este, cum atestă descoperirile istorice, foarte veche. Încă de acum 4 000 de ani, egiptencele se fardau cu roşu şi alb, îşi înnegreau genele şi sprîncenele, îşi ungeau părul cu uleiuri parfumate şi-şi lustruiau unghiile de la mîini şi picioare. Borcănaşele descoperite în anul 1922 în mormîntul unui faraon conţineau creme compuse din grăsimi şi răşini parfumate, iar în trusele de toaletă ale vechilor egipteni s-au găsit tot felul de obiecte cosmetice.

TRANSFORMAȚI-VĂ GARDEROBA

Aveți, desigur, haine care s-au demodat, pe care le păstrați la naftalină și sînt încă de bună calitate. Bine ați făcut că nu v-ați dispensat de ele. Este însă momentul să le aduceți la moda zilei, adăugîndu-le un element nou, transformîndu-le, combinîndu-le.

Fig. 1. Din rochia purtată în lunile de sarcină, confecționați-vă fuste. Alegeți partea de țesătură care să vă asigure lejeritatea necesară și croiți-vă o fustă dreaptă, al cărei evazeu să pornească chiar din talie, de sub această corseletă. Pe linia cusăturilor laterale, două buzunare ascunse aduc o notă practică. Dacă după ce ați născut, talia dv. a rămas la fel de subțire, atunci, din rochia de gravidă, vă puteți face o fustă cu fețele mult petrecute parte peste parte. Dacă va fi necesar, pe bentița din talie nasturii se pot muta.

Fig. 2. De asemenea, o rochie a dv., cu croială gen chimono, se poate transforma într-o frumoasă salopetă purtată de fetița dv. în zilele de vacanță. Pantalonul modern, este prins sub genunchi pe bentițe înguste, are plăci matlasate, buzunare ascunse pe linia cusăturilor laterale și se închide cu bretele peste umeri.

Fig. 3. Cămășile demodate ale soțului dv. vi le puteți transforma în frumoase bluze de vară. Îndepărtați-le gulerele prea ascuțite, aplicați-le o mică bentiță lejeră la baza gîtului și festonați butonierele noi pe fenta dreaptă. Manșetele tocite nu vă mai sînt de folos. Fără ele, mînecile (de lungime peste cot) se froncează deasupra acestuia și se prind cu o bridă laterală legată ca o imitație de fundă. Într-o altă variantă, tăiați mînecile cămășii și aplicați bluzei epoleți și buzunare mari. Cu atît mai mult bluza dv. va avea o notă sport, dacă o veți strînge în talie pe un elastic lat.

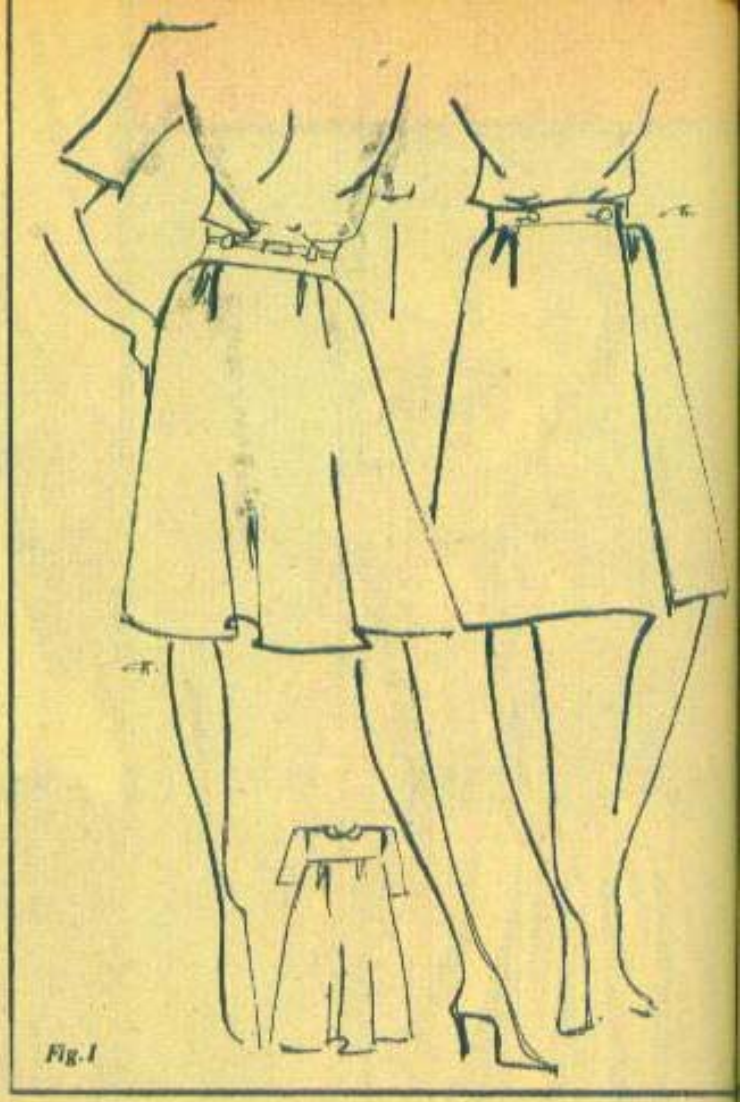

Fig. 1

Fig. 4. V-au rămas două cupoane de material de aceeași calitate, dar cu imprimeu diferit? Nu vă încumetați să vă faceți bluze dacă materialului nu vă este suficient. Combinați cupoanele respective și lucrați-vă o rochie de vară, cu mîneci bufante și decolteu mare, rotunjit. Cusăturile de îmbinare a cupoanelor mascați-le cu un mic volănaș, cu o dantelă de bumbac ori cu o pasmanterie asortată.

Fig. 5. Fusta dv. midi a rămas strîmtă pe talie și nu vă mai cuprinde. Modernizați-o, transformînd-o într-o fustă croită pe noua linie a modei acestui an, lăsînd-o de lungime pînă la jumătatea genunchiului. Din fostul talor sau din aceeași stofă îi puteți aplica la partea de sus un basc rotunjit, cu linia de prindere dublă, care se prelungește pînă în cusăturile laterale. Acesta poate fi eventual însuși bascul unei jachete sau al unui talor cu care fusta a fost purtată altădată. Imitația va fi cu atît mai reușită dacă dv. îi veți aplica pe linia de închidere patru nasturi mici.

Fig. 6. Dacă aveți o fustă veche cu grupe de pliseuri laterale, care v-a rămas strîmtă, dar care a fost croită dintr-o singură bucată, desființați-i un grup de pliseuri. Lăsați unul singur alăturat liniei laterale și asigurați astfel lejeritatea necesară noii dv. fuste. Pentru închidere sau numai pentru ornament, prevedeți fusta cu un rînd de nasturi pe toată lungimea feței.

Text și desene de ANA CROITORU

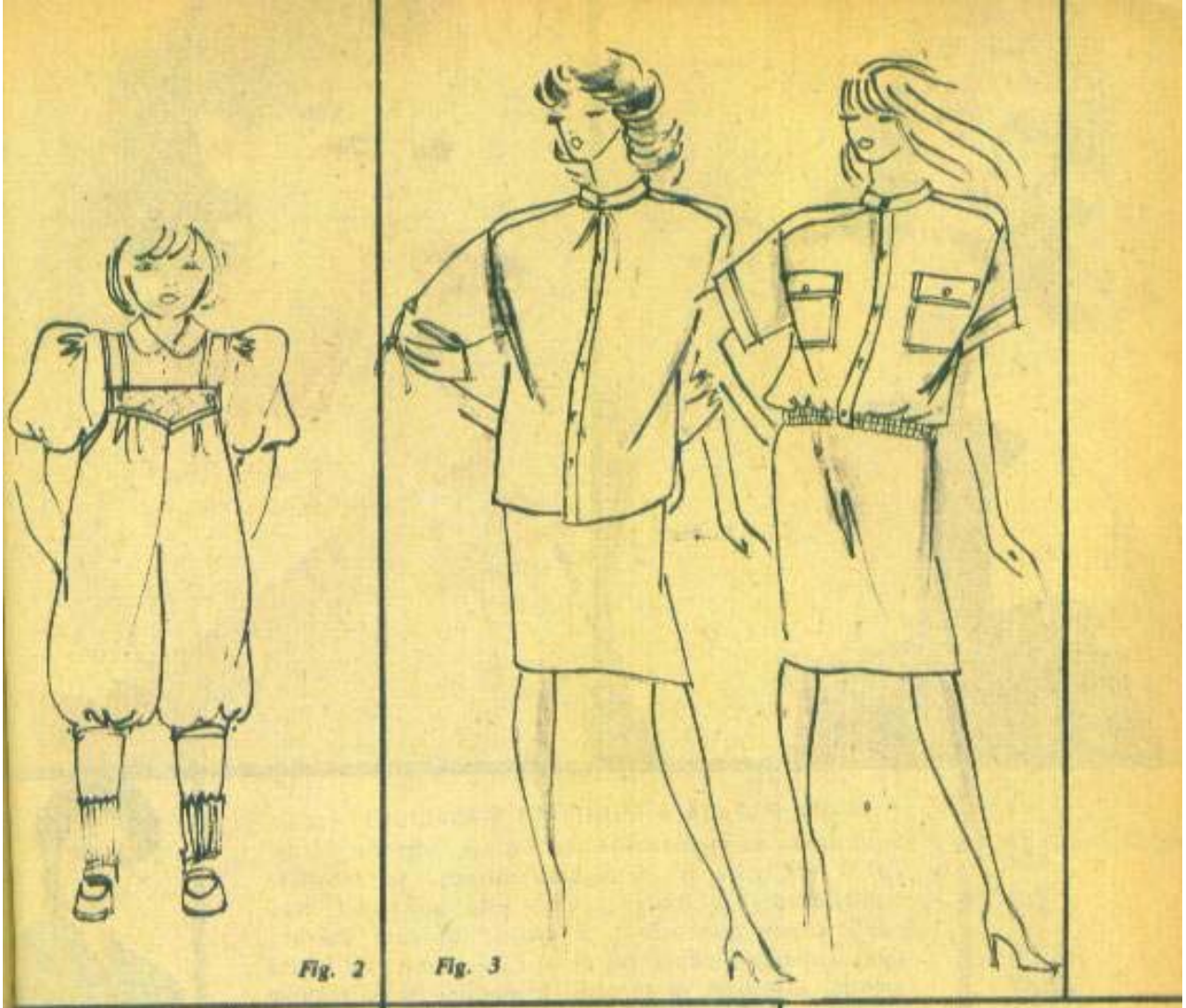

Fig. 2

Fig. 3

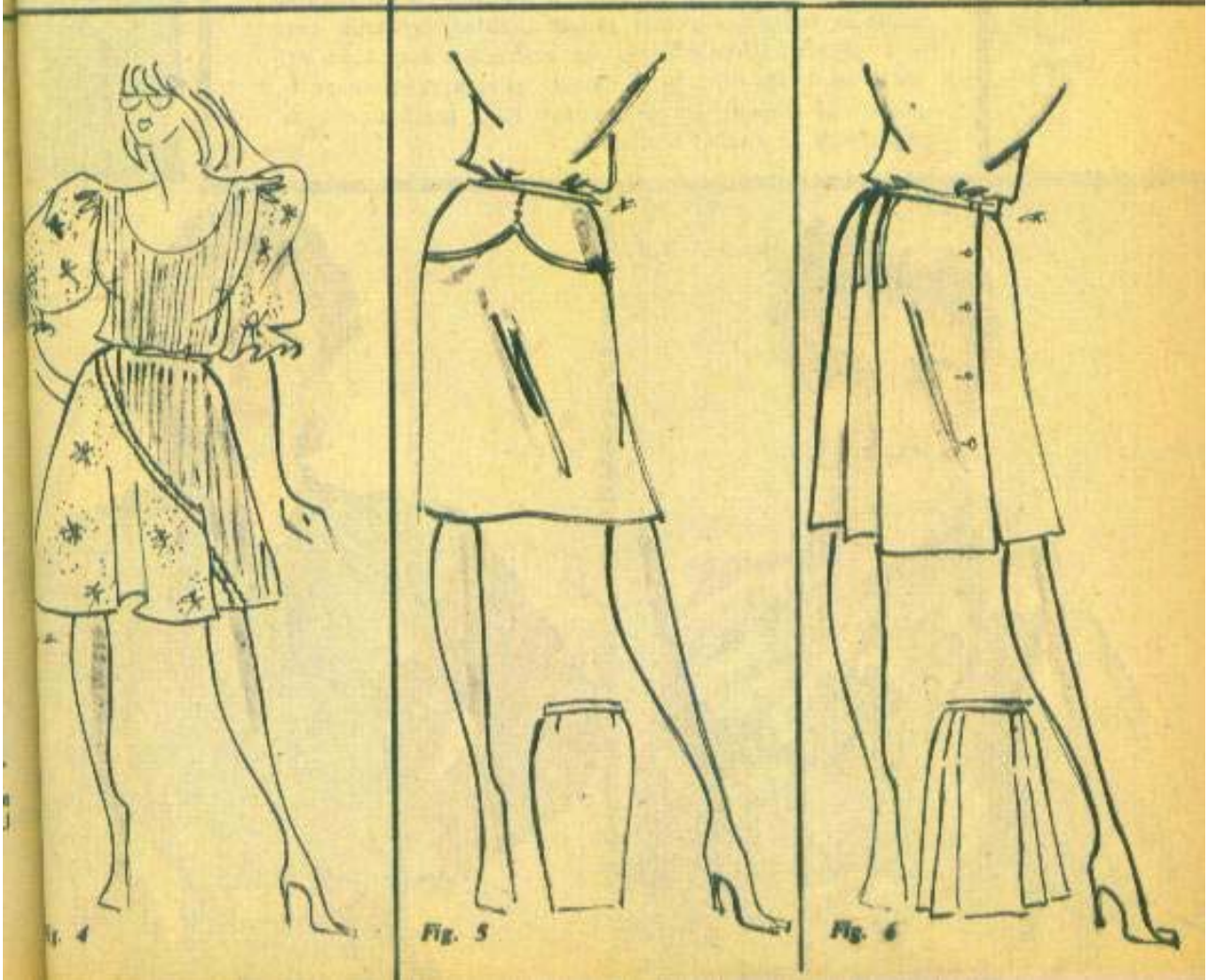

Fig. 4

Fig. 5

Fig. 6

BLUZE

PRIMA PARADĂ A MODEI CU MANECHINE. Fondatorul croitoriei moderne de mare clasă, englezul Frederic Worth, care își desfășoară întreaga sa activitate croitoricească la Paris și care este proclamat după 1870 regele neîncoronat al modei, cel care îmbrăca toate reginele Europei, cel de al cărui nume este legată apariția crinolinei, a turnurii, a pliurilor în partea din spate a rochiilor, a fost primul creator de modă care și-a prezentat rochiile pe un manechin viu, care era chiar soția sa. Pînă la el hainele erau prezentate pe figurine de pămînt ars și colorat, care reproduceau dimensiunile corpului feminin.

„OGLINDA SĂNĂTĂȚII ȘI FRUMUSEȚII". În Principate, una din primele lucrări de popularizare a îngrijirilor cosmetice apare în 1829 și este intitulată „Oglinda sănătății și frumuseții", iar autorul ei este un medic, Șt. V. Episcopescu. Același medic reia problema îngrijirii pielii și a părului într-o altă lucrare, apărută în 1846 și intitulată „Practica doctorului de casă".

În 1858 apare la Craiova o lucrare a lui Ștefan Fodor, consacrată în întregime cerințelor cosmetice curente, intitulată „Conservatorul sănătății damelor sau toaleta trebuincioasă pentru toată lumea elegantă. O colecțiune universală de diferite recepte aprobate și inocente pentru conservarea și economia elegantei toalete". Autorul, precum vedeți, încearcă încă din titlu să spulbere temerea cumpărătorilor în fața toxicității preparatelor cosmetice.

VARA

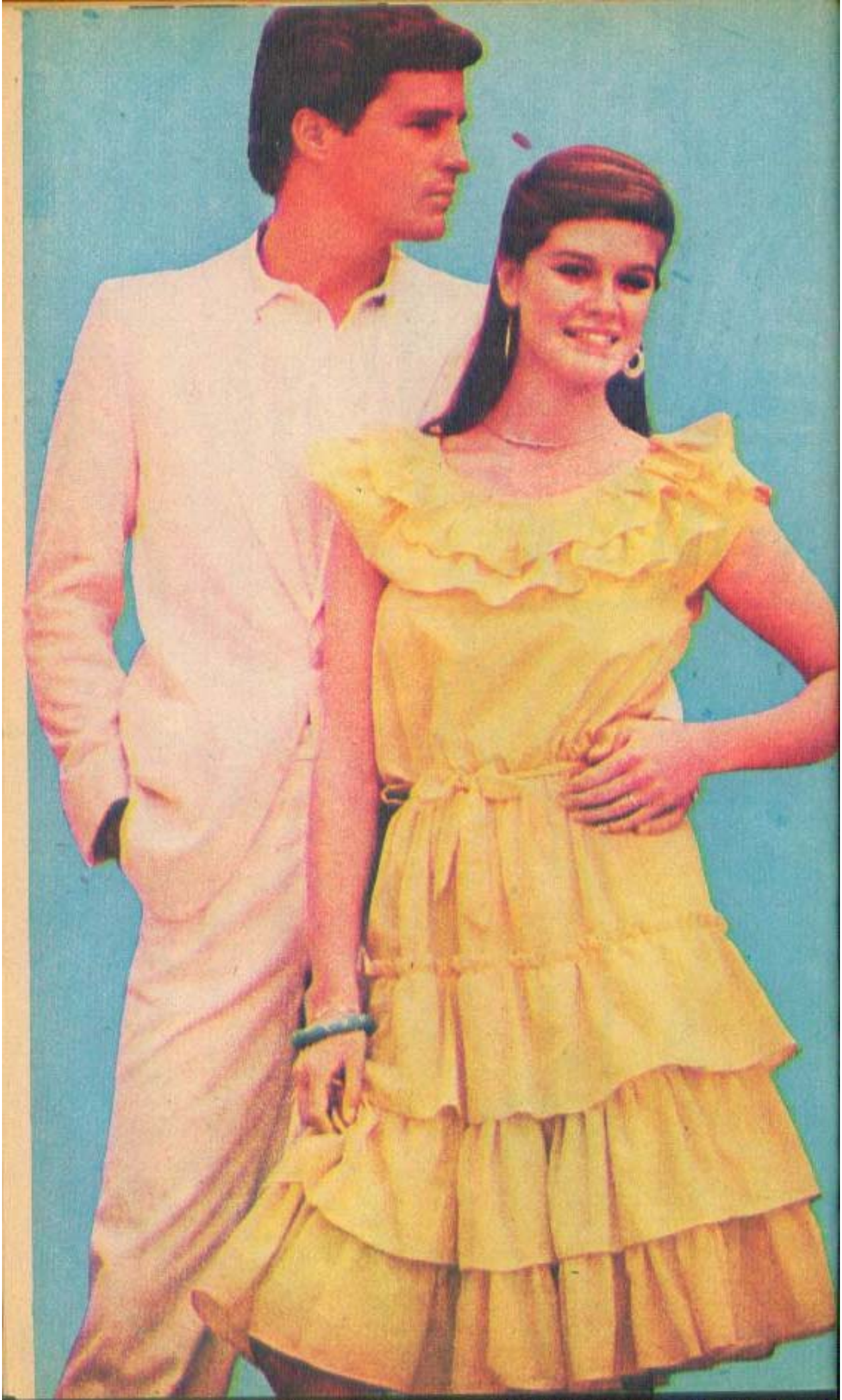

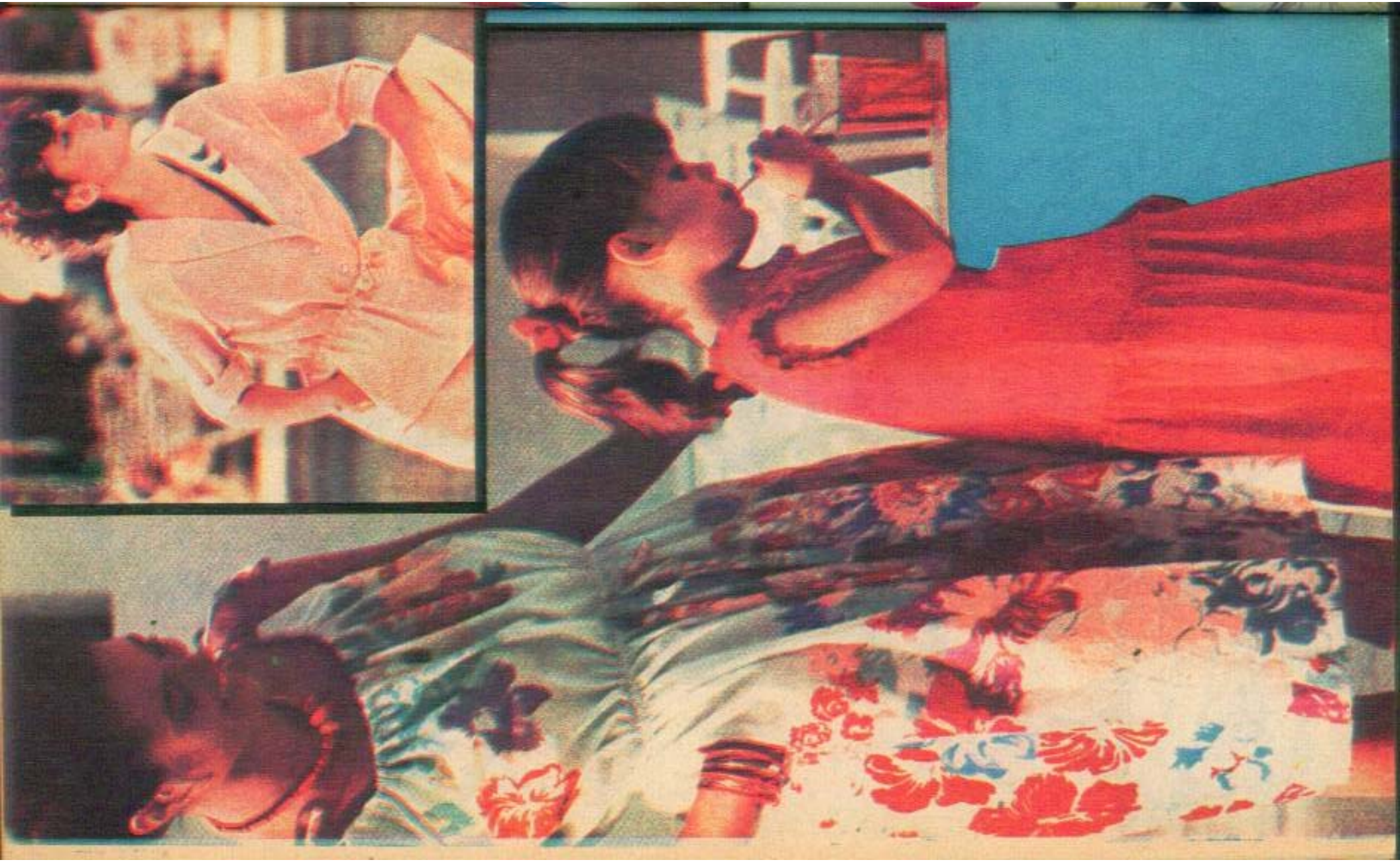

UMBRELA. Printre accesoriile toaletei feminine din Grecia secolului lui Pericle se cuvine să amintim şi umbreluţa, obiect foarte folositor şi extrem de întrebuinţat într-o ţară atît de caldă şi însorită. Umbreluţa aşa cum o vedem reprezentată pe cîteva basoreliefuri şi vase pictate din secolul V î.e.n. seamănă mult cu umbrelele de astăzi. Ea este confecţionată dintr-o bucată rotundă de stofă întinsă pe mai multe spiţe, prinse pe un inel care alunecă liber de-a lungul unui băţ care slujeşte de mîner. Ca un plus de eleganţă se aşezau, uneori, franjuri la capătul spiţelor pe toată circumferinţa umbrelei.

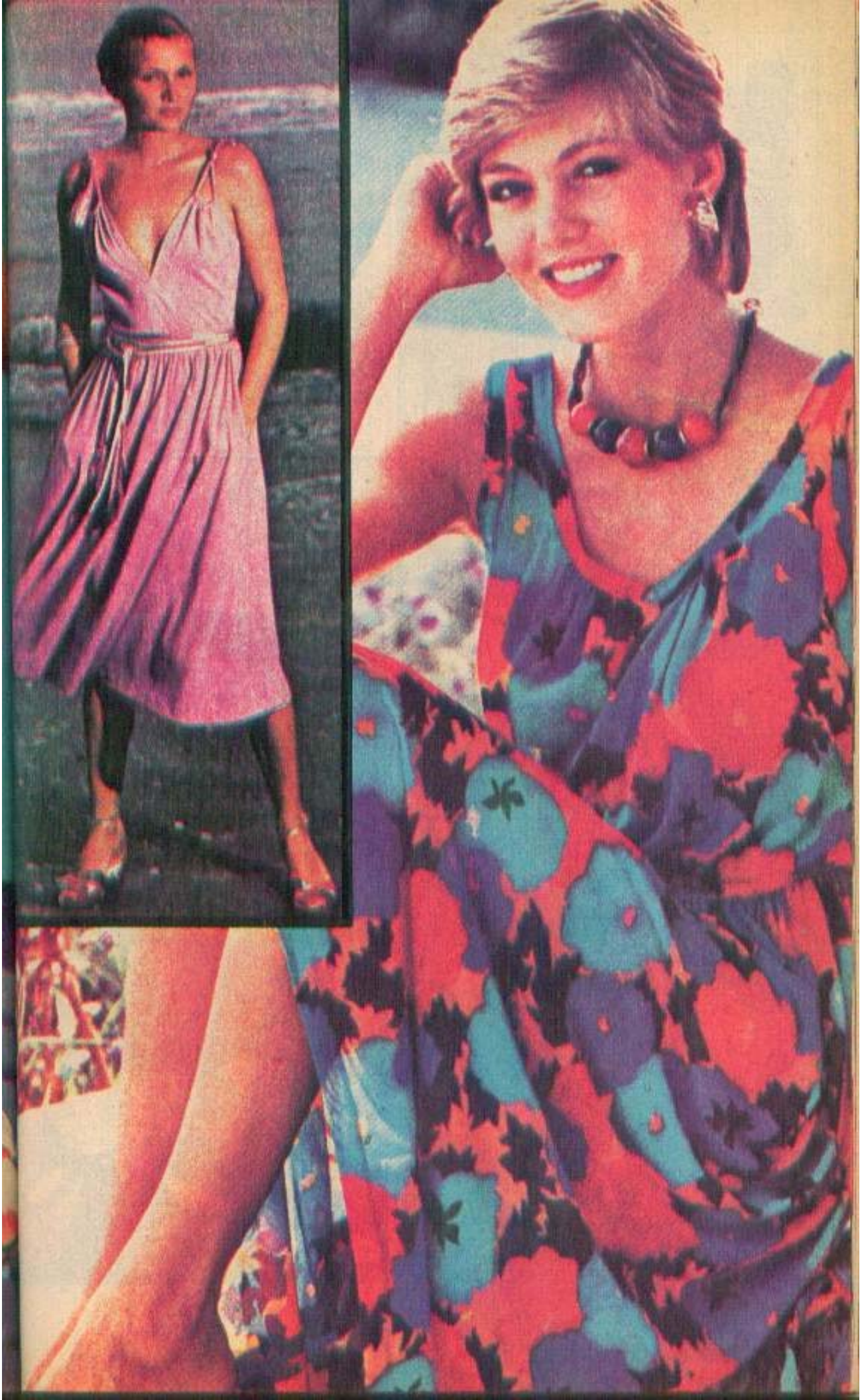

Curiozități ale modei de-a lungul secolelor

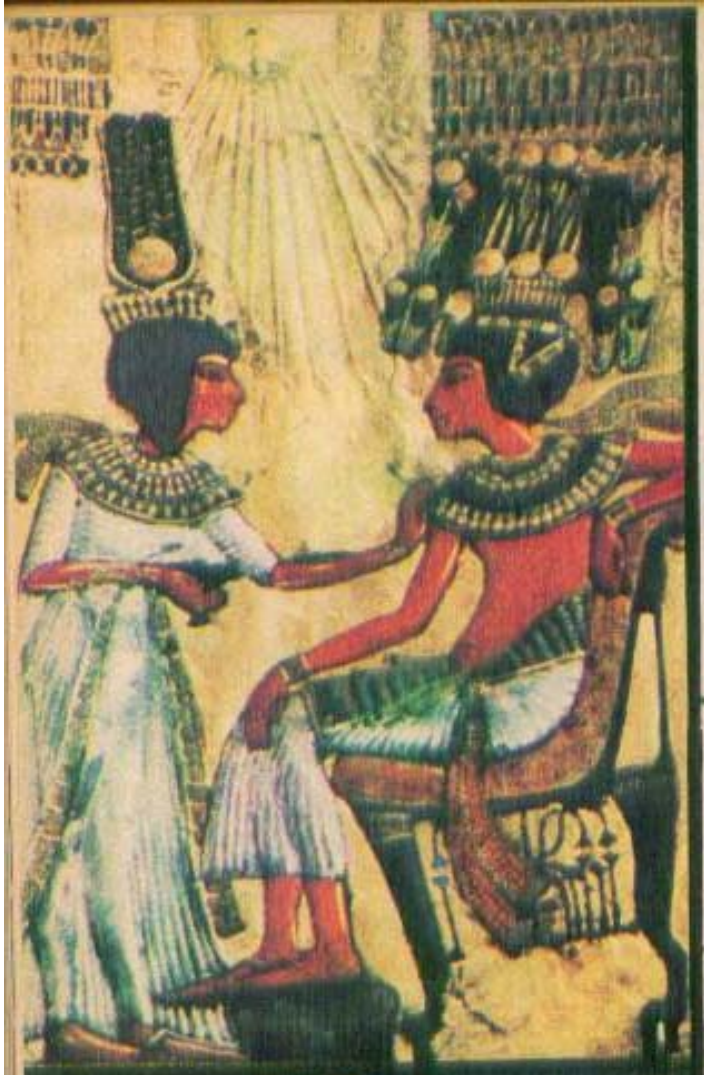

1. *La tronul lui Tutankamon (1350-1340 î.e.n.), Muzeul din Cairo.*

2. *Lucrezia Panciatichi, de* **Bronzino** *(sec. XVI), Galeria din Florența.*

3. *Jane Seymour, de* **Holbein** *(1536), Muzeul de istorie a artei din Viena.*

Preocuparea pentru înfrumusețare nu e, cum cred mulți din semenii noștri, un apanaj feminin. Întreaga istorie a modei este o istorie a gâtelilor bărbaților în primul rînd, și pe urmă a femeilor. Abia din a doua jumătate a secolului al XIX-lea costumul masculin devine mai sobru, cochetăria, fantezia modei fiind mai ales rezervate costumului feminin. Iată și cîteva momente din istoria costumului și a nevoii de împodobire, care demonstrează tributul plătit pentru a fi mai atrăgătoare.

● În epoca vechilor greci, ori de cîte ori se vorbește de bricî este vorba de fapt de un accesoriu al toaletei feminine, nu al toaletei masculine, căci pentru a înlătura părul de prisos, femeile se depilau cu opaițul ori cu ajutorul unor creme speciale, dar se foloseau cel mai adesea de bricî. La Aristofan, o femeie care vrea să treacă drept bărbat spune: „Am început prin a azvîrli cît colo briciul, ca să fiu plină de păr și să nu mai semăn deloc a femeie".

● Romanele nu se puteau lipsi pentru a se coafa — monumentale alcătuiri de abilitate — de coafezele lor. Marțial povestește: „O bucă, una singură era greșită. Un ac prost fixat nu ținuse. Crima a fost pedepsită cu oglinda care i-o arătase; iar împletitoarea s-a prăbușit sub lovitură, sacrificată pentru acest teribil păr". În aceste condiții erau fericite coafezele cărora calvîția matroanei le permitea să potrivească cu mai puține riscuri cozi false, chiar peruci complete, fie colorate blond cu sapo de Maienţa, obținut printr-un amestec de osîncă de capră cu cenușă de fag, fie de un negru de abanos, ca perucile importate din India în cantități atît de mari încît guvernul imperial a înscris aceste mărfuri printre cele la care se plăteau vamă.

● Iată și cum se desfășura machiajul unei matroane romane: era pictată în alb pe frunte și pe brațe, cu cretă și ceruză, în roșu cu ocru sau drojdie de vin pe pomeți și pe buze; în negru cu cenușă sau pudră de antimoniu pe gene și conturul ochilor. Trusele lor erau colecții de ulcele și flacoane, punguțe, sticluțe de parfum, vase și cutiuțe, din care se scoteau la comandă unguente, pomezi și farduri. Astfel, această trusă conține de fapt frumusețea ei de peste zi, pe care și-o face cînd se scoală, pe care o reface după baie și pe care n-o desface decît în momentul cînd se culcă. De aceea, Marțial exclamă: „Tu te compui, o Galla, dintr-o sută de cutiuțe, iar figura pe care ne-o arăți nu doarme cu tine".

● Scriitorul Donneau de Visé, cel care a întemeiat prima revistă de modă franceză, „Mercure galant", rezerva întotdeauna în paginile publicației sale un loc însemnat sfaturilor de modă feminină. Iată ce scrie în 1715: „Se vorbește foarte mult despre o schimbare a îmbrăcămintei și a coafurii doamnelor și ele trebuie să se întrunească mîine, după cină, la doamna ducesă Berry, cu acest prilej chemînd croitori meșteri și croitorese vestite și pe Bérain, desenatorul Operei." La elaborarea unei mode noi se țineau adevărate conferințe artistice.

● Să pătrundem în cabinetul unei femei și să asistăm la toaleta ei. Grija de igienă și de curățenie nu o preocupă prea mult; lumea se îngrijește puțin de întreținerea corpului; la urma urmei nu există parfumuri pentru a îndepărta mirosurile urîte, pastile de anason pentru a parfuma respirația în lipsa oricărei igiene dentare? E de mirare

(Continuare în pag. 168)

1. *Portretul Sybillei de Clèves*, de **Cranach**, *Galeria de artă din Weimar.*

2. *Portretul lui Rubens și al soției sale, Isabella Brandt*, de **Rubens** *(1610). Muzeul din München.*

• *Marchiza de Pompadour, de* **Boucher** *(1759), colecție, Londra.*

(Urmare din pag. 167)

că un manual foarte la modă pe atunci, „Legile galanteriei franceze", precizează: „Poți să te duci cîteodată la băieș pentru a avea trupul curat și în fiecare zi vei avea grijă să te speli pe mîini cu săpun de migdale. Trebuie, de asemenea, să te speli pe față aproape tot așa de des". Doamna de Motteville, vizitînd pe regina Cristina a Suediei, ne spune pe șleau că mîinile ei „erau așa de murdare că era imposibil să observi în ele vreo frumusețe". Această oroare de apă pare generală în secolul al XVIII-lea.

• Dacă în comparație cu costumul nobiliar francez cel spaniol este mai sobru, el nu este lipsit de mijloace care să-i pună în valoare. Dar ceea ce a rămas în istoria modei ca o curiozitate este gulerul plisat spaniol, confecționat din pînză albă și scrobit, montat pe o armătură de sîrmă de fier și carton, pe care capul părea că se odihnește ca pe o farfurie. Nu numai cumpărarea și întreținerea acestui accesoriu vestimentar costau foarte mult, dar, afirmă unul dintre contemporani, „sînt ocupați să calce și să plisеze aceste fleacuri extravagante tineri inteligenți și puternici care ar fi cu mult mai bine întrebuințați la o treabă utilă sau la cultivarea pămîntului".

ANETA POPESCU

• *Spre sfîrșitul secolului XVIII, prețiozitatea, extravaganța și ridicolul etalate în vestimentație, ca expresie a bogăției și apartenenței la clasele avute, devin subiecte de predilecție ale desenatorilor satirici. Vezi, spre exemplu, pe cel alăturat, datînd din 1789 și intitulat „Perucă cu corabie".*

COPII

MEDICINA ÎNTRE TERAPIILE PREZENTULUI ȘI ALE VIITORULUI

DOCUMENTAR

Farmacia naturii

În acest an, ca și în ultimii trei ani, România a găzduit cursurile de perfecționare a unor specialiști în fitoterapie din țările în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America Latină.

Organizate de centrul Comisiei ONUDI-ROMÂNIA, în colaborare cu ONUDI-VIENA, aceste cursuri ne-au dat prilejul nu numai să împărtășim cunoștințele și practica noastră în acest domeniu, ci și să cunoaștem, la rîndul nostru, multe aspecte din medicina tradițională a popoarelor lumii.

Instinctiv, intuitiv, agreăm parcă mai mult un medicament sau un aliment cînd știm că este natural. Sîntem parte integrală și integrată din și în NATURĂ.

Pe de altă parte, noțiunea de FARMACIE ne sugerează imediat ideea de remediu sau medicament la modul general. Cînd spunem însă FARMACIA NATURII, sfera este delimitată la un domeniu precis: *ceea ce ne oferă sau ceea ce ne-ar putea oferi ca remediu natura* atît sub aspect profilactic cît și curativ.

Indiferent dacă „medicamentul" provine din flora spontană, din culturi dirijate în cîmp sau în laborator, la baza produsului natural se află cea mai perfectă microfabrică: *celula vegetală*.

Dealtfel, celulei vegetale — această unitate fundamentală a vieții de pe Terra — îi datorăm însăși existența noastră. Ne-am născut fitofagi, fiindcă nu am fost înzestrați cu clorofilă, cu pigmenți, cu echipament enzimatic sau alte organite celulare capabile să transforme roca moartă în elemente vitale. Fenomenele moleculare specifice primului semnal al vieții celulare, prima sinteză vie care a determinat mișcarea biologică, prima verigă în lanțul reacțiilor următoare, specifice vieții s-au născut aici, în celula vegetală. Apoi, noi și ierbivorele am început să devorăm rezultatul biosintezei vegetale, iar din comoditate, curiozitate și capriciu poate, am devorat proteine animale. Apoi în unele perioade ale existenței sale, omul se pare că se hrănea aproape în exclusivitate cu carne. Doar cînd avea dureri de stomac sau vreo boală își aducea aminte de plante, care îi alinau durerile. Este un gest pe care din instinct și experiență, cîinele sau pisica îl repetă. Încet, încet am memorat, am selectat, am cunoscut și folosit rădăcini, ierburi, fructe, înscrîndu-le în catalogul farmaciei naturale. Inclusiv prima farmacie a luat naștere în mijlocul naturii, cu remedii în exclusivitate vegetale, vechimea ei pierzîndu-se în negurile preistoriei.

De la acest început și pînă în zilele noastre, drumul lung al fitoterapiei a parcurs etape, a creat curente și școli, sisteme terapeutice specifice zonelor geografice sau vechilor civilizații. O mare parte din tezaurul acumulat prin tradiție orală sau prin scrieri pe tăblițe de lut sau papirusuri s-a pierdut iremediabil.

În ultimii ani însă, terapia naturală este din nou îmbrățișată de tot mai multe curente din întreaga lume medicală. Dacă am face o prognoză în domeniul terapiei viitorului, cred că cel mai rațional lucru ar fi să nu fim exclusiviști. Dar, după opinia mea, în terapeutica viitorului pe primul loc aș situa medicamentul creat de însuși organismul uman, apoi medicamentele naturale de origine vegetală și animală, medicamentele „inspirate" sau „copiate" după natură, apoi medicamentele create de inteligența noastră sau de semiinteligențele computerizate.

Fitoterapia de astăzi a căpătat noi valențe față de cea a trecutului. În plus, cu medicamentele, cu metodele, cu sistemele terapeutice de astăzi nu mai vorbim de boală, ci de bolnav. Începe să se întrevadă o nouă concepție și în acest domeniu. În viitorul apropiat se va renunța la „anti-bios" în favoarea lui „pro-bios". Cu alte cuvinte, accentul se pune pe valorificarea, întărirea și stimularea capacității personale, individuale de apărare. Cu cît individul urcă pe scara evoluției materiale, intelectuale și spirituale, cu atît devine mai conștient de existența sa integrată într-o perioadă de timp limitată. De aici se naște dorința naturală de-a trăi cît mai sănătos, cît mai bine, cît mai mult, și în special cît mai util. Tocmai de această transformare a omului nou va trebui să țină seama terapeutica prezentului și a viitorului apropiat. Cînd am formulat titlul „FARMACIA NATURII", m-am gîndit că pentru a ne conserva sănătatea ar trebui să recurgem în primul rînd la cele mai complexe și simple pilule: fructele, legumele, semințele, cerealele, plantele medicinale, aromatice, condimentare. În fiecare dintre acestea sînt depozitate sute și mii de substanțe active biosintetizate de celula vegetală, această microfabrică inegalabilă. Din roca aridă, din aer, din apă și raze de soare, pigmenții clorofiilieni și alți maeștri ai biosintezei ne produc în fiecare clipă zeci și sute de „substanțe active". Nu ne rămîne decît să le cunoaștem, să le selectăm, să le combinăm și să le folosim spre binele, sănătatea și supraviețuirea speciei noastre.

Plantele în unele afecţiuni specifice

Forma cea mai simplă de a utiliza o plantă medicinală este: infuzia, maceraţia şi tinctura. În acest sens, vă recomandăm plantele ca factor de terapie naturală în unele afecţiuni specifice femeilor.

Dureri de sîn. De obicei, în condiţii fiziologice normale, durerile de sîn preced ciclul menstrual şi dispar la declanşarea acestuia. Pe lîngă tensiunea existentă la nivelul glandelor mamare şi hipersensibilitatea mamelonului, durerile de sîn sînt însoţite de iritabilitate, tulburări psihice, migrene, senzaţie de balonare, tulburări biliare, insomnie, mai rar alergii dermice şi prurit.

Unul dintre remediile cele mai bune de origine vegetală sînt fructele de Mielărea sau lemnul lui Avram (Vitex agnuscastus L. din Fam. Verbenaceae), un arbust ornamental de origine din Asia, care, din păcate, se cultivă destul de rar la noi prin parcuri şi grădini. Fructele conţin o substanţă activă, care are proprietatea de a diminua secreţia hipofizei anterioare, stimulată prin excesul de foliculină.

Un ceai medicinal bun, cu acţiune calmantă, se poate prepara din*: ● *Flori şi frunze de păducel, 10 g* ● *Conuri de hamei, 20 g* ● *Talpa gîştii (planta înflorită), 30 g* ● *Traista ciobanului (planta), 20 g* ● *Coada şoricelului (flori), 20 g.*

Din acest amestec se face o infuzie utilizînd o lingură cu vîrf de plante mărunţite la o cană de apă clocotită. Peste zi se beau două căni din această infuzie uşor îndulcită, iar seara se bea încă o cană.

Amenoree. Absenţa fluxului menstrual este explicabilă înainte de pubertate, în timpul sarcinii şi la menopauză. În unele cazuri însă poate surveni fenomenul de dispariţie a ciclului menstrual normal, care poate fi semnalul unei afecţiuni organice (atunci consultul medicului ginecolog este obligatoriu).

În cazuri de amenoree secundară cînd ciclul încetează o anumită perioadă, cauza poate fi datorată unui traumatism psihic, accident, şoc, schimbare bruscă de climat, insuficienţă hormonală sau unor dereglări ale echilibrului neuro-vegetativ cînd, de asemenea, numai medicul va decide terapia de urmat.

În tratamentul amenoreei secundare, fitoterapia recomandă plante medicinale ca: *Coada şoricelului, Pelinul, Ienuperul, Cerenţelul, Salvia, Coada calului, Iarba mare (rădăcina), Unguraşul, Şofranul, Muşeţelul, Rosmarinul, Gălbenelele (flori) simple* sau asociate, *la care se adaugă în caz de constipaţie şi scoarţă de Cruşin.*

Dismenoree. Se manifestă de obicei printr-un ciclu menstrual neregulat, cu dureri la nivelul micului bazin, prin greaţă, vărsături, nervozitate şi iritabilitate generală, dureri de cap, migrene, transpiraţie, diaree sau constipaţie, ameţeală, frică, stări depresive.

Dacă aceste simptome premenstruale sau de dismenoree primară nu sînt cauzate de stări patologice ale organelor genitale şi apar în special la tinerele între 16 şi 24 de ani, de obicei dispar după prima sarcină.

Pentru ameliorarea stărilor descrise se recomandă plante cu acţiune antispastică, între care: *Rostopasca, Ienuperul, Coada şoricelului, Muşeţelul, Roinita, Menta, Firea pămîntului.*

Un bun ceai medicinal se prepară din: ● *Flori de Coada şoricelului, 30 g* ● *Frunze de Roiniţa, 20 g* ● *Frunze de Mentă, 20 g* ● *Flori de Arnică, 20 g* ● *Isop (părţile înflorite ale plantei), 10 g.*

Se pregăteşte o infuzie din o lingură amestec de plante mărunţite la o cană de apă şi se beau 2 căni în timpul zilei în mai multe reprize. În cazul dismenoreei secundare, care este datorată unor stări patologice ale organelor genitale, salpingite, inflamaţii ale mucoasei uterine, malformaţii sau alte afecţiuni grave se va apela imediat la medicul ginecolog.

Metroragii. Hemoragiile abundente de origine uterină sau în afara fluxului menstrual normal, cît şi metroragiile, adică menstruaţiile care depăşesc 6—7 zile, pot fi semnalul unor afecţiuni grave, avînd cauze multiple. Ele necesită diagnostic şi tratament medical de specialitate. Ca adjuvante, în stări metroragice uşoare, se pot folosi următoarele plante: ● *Flori de Coada şoricelului, 20 g* ● *Traista ciobanului (planta întreagă), 30 g* ● *Troscot (planta întreagă), 20 g* ● *Coada calului (planta întreagă), 10 g* ● *Coajă de stejar, 10 g* ● *Conuri de hamei, 10 g.*

Din plantele respective amestecate şi mărunţite se prepară un decoct prin fierbere timp de 10 minute la foc domol, folosind 2 linguri plante la o cană de apă. Se beau 1—2 căni pe zi în mai multe reprize.

Leucoree. Este o boală destul de frecventă (numită în popor „poală albă"). Sînt scurgeri ce se datoresc unor bacterii patogene, unor infestări cu protozoare (Trichomonas vaginalis), unor fungi (Candida albicans) sau unor germeni saprofiţi.

În toate cazurile este necesară precizarea cauzei de către medicul specialist şi instituirea unui tratament adecvat.

Pentru uzul intern se recomandă următorul ceai medicinal: ● *Flori de Muşeţel, 20 g* ● *Flori de Gălbenele, 30 g* ● *Flori de Iasomie, 10 g* ● *Flori de Urzică moartă albă, 10 g* ● *Frunze de Salvie, 10 g* ● *Troscot (planta întreagă), 10 g* ● *Coada calului (planta întreagă), 10 g.*

Se prepară o infuzie din o lingură cu vîrf de plante mărunţite la o cană de apă. Se beau 2—3 căni pe zi timp de două săptămîni.

Pentru spălăturile locale se recomandă: ● *Flori de Coada şoricelului, 20 g* ● *Flori de Gălbenele, 30 g* ● *Frunze de Salvie, 10 g* ● *Urzică moartă albă (planta întreagă), 20 g* ● *Troscot (planta întreagă), 15 g* ● *Răchitan (planta întreagă), 15 g.*

Se prepară o infuzie din 30—40 g amestec de plante la un litru de apă, cu care se fac dimineaţa şi seara spălături sau irigaţii vaginale timp de cel puţin 7 zile consecutiv.

---

* *Ceaiurile indicate se găsesc la centrele „Plafar".*

Texte şi foto de
dr. farm. OVIDIU BOJOR

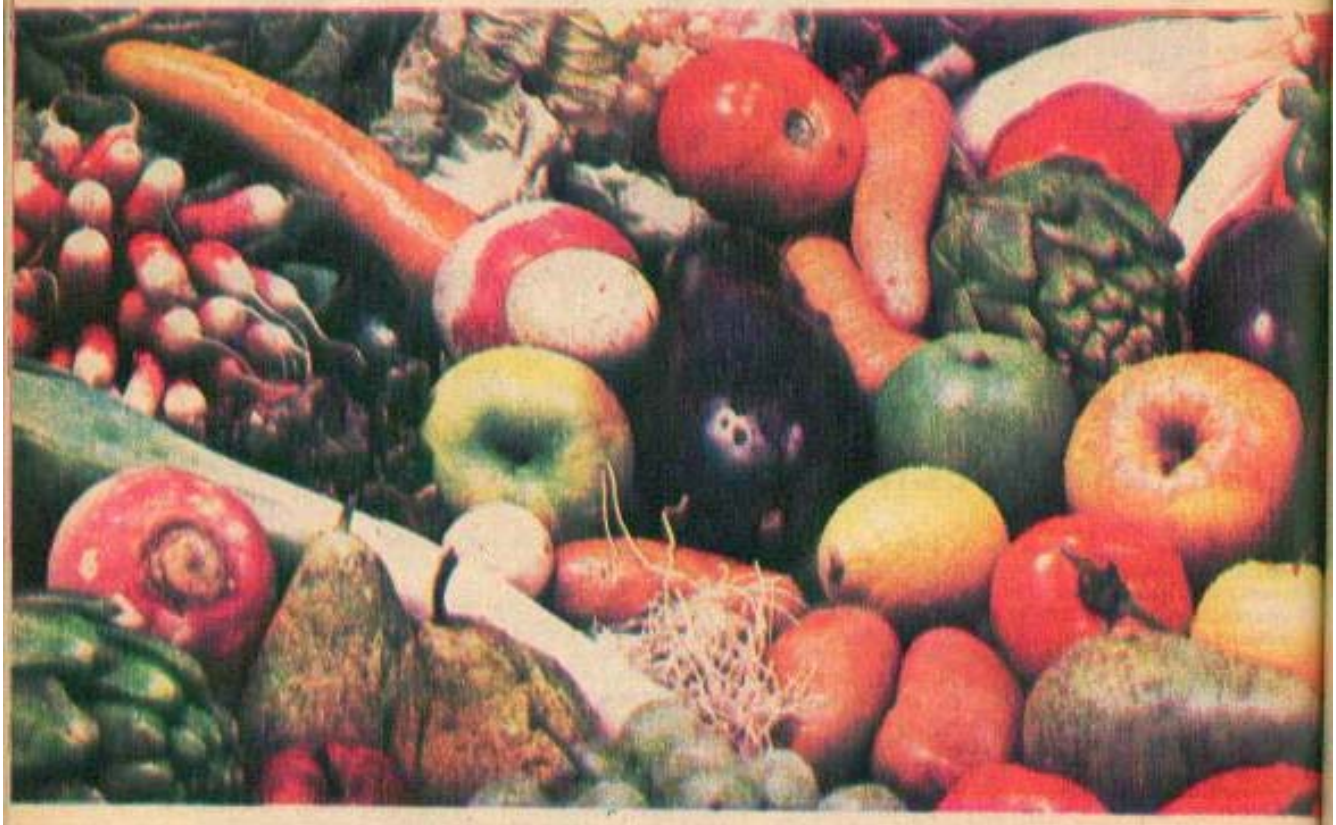

Din nou despre sucul legumelor și fructelor, acest „sînge vegetal"

Experiența a demonstrat că vegetalele pot răspunde cel mai bine prevenirii pericolelor bolilor degenerative care amenință omenirea la acest sfîrșit de mileniu. Sucul fructelor și legumelor, acest veritabil „sînge vegetal", este ușor asimilabil, bine suportat, are efecte energetice deosebite, aducînd organismului: vitamine, fermenți, minerale esențiale și atît de prețioasele oligoelemente. O cură de suc a unui singur fruct sau legumă, sau a unor amestecuri pregătite, ținînd seama de calitățile și valoarea lor gustativă se poate urma astfel: dimineața se bea o jumătate de pahar de suc înaintea micului dejun. O altă jumătate de pahar se bea în timpul zilei. Luat înainte de masă, sucul de fructe sau de legume este un excelent aperitiv, care acționează stimulator asupra secrețiilor gastrice. Pentru a profita de proprietățile antiseptice ale **usturoiului**, sucul acestuia trebuie amestecat cu alte sucuri de legume. Usturoiul mărește secreția gastrică, face să crească motricitatea pereților stomacului, fluidifică sîngele și asigură supleţea arterelor. Mai mult, sucul de usturoi fortifică bronhiile și combate viermii intestinali. Indicat în **ateroscleroză**, în afecțiuni ale bronhiilor, tuse convulsivă, stări pretuberculoase, hipertensiune, sucul de usturoi își demonstrează calitățile sale superioare.

Sucul de sfeclă roșie este bogat în magneziu și în zahăr natural, permițînd acționarea favorabilă asupra formării scheletului și a calității sîngelui. Conținînd fosfor și vitamina B, sfecla roșie regenerează țesuturile fibroase ale nervilor, temperîndu-le excitația. Prezența unui element radioactiv (rubidiumul) și a vitaminei C justifică prescrierea sucului de sfeclă roșie în nefrite, anemii și stări precanceroase.

Puțin **suc de ceapă** adăugat la sucul altei legume face să crească acțiunea sa antireumatismală. Un excelent dizolvant și ajutător în eliminarea acidului uric, sucul de ceapă are efecte pozitive în ce privește resorbția edemelor, este recomandat ca un puternic antiseptic, conținînd o multitudine de minerale.

Deosebit de bogat în săruri minerale, **prazul** a fost denumit de un om de știință francez drept egal al renumitei ape de Vichy. Prazul conține fier, magneziu, sulf, siliciu, potasiu, calciu și vitamine din

grupa B. Indicat în ateroscleroză, calculi renali, demineralizare, depresiuni nervoase, stări de obezitate, prazul este mai adesea consumat ca atare decît sub formă de suc.

Sucul fructelor de **afin** este de neînlocuit în tratarea unor afecțiuni intestinale ca: diaree, febră tifoidă, infecții gastrice.

Agrișele, consumate ca fructe, asigură organismului o bună stare împotriva afecțiunilor inflamatorii ale aparatului digestiv și urinar. Decongestionînd ficatul, agrișele au acțiune alcalinizantă eficace.

Puțin **suc de anghinare** adăugat într-un amestec de sucuri dă acestui cocteil proprietatea de a tonifica celula hepatică și de a scădea colesterolul din sînge.

Sucul de căpșuni este un remediu eficace al reumatismului, grație unei substanțe care îi asigură aceleași reacții ca și ale acidului etil-metil-salicilic. Bogat în săruri minerale și vitamine, sucul de căpșuni stimulează funcțiile hepatice, sistemul glandular și nervos, alcalinizînd în același timp sîngele.

În afara unui zahăr compus din levuloză (convenabil deci și diabeticilor), **sucul de cireșe** conține: fosfor, potasiu, calciu, sulf, magneziu și este bogat în vitamina A.

Sucul de mure conține mult acid citric, pentru care dă bune rezultate în cazurile de dureri în gît, afta și anghină. În plus, sucul de mure are calități laxative.

Combinat cu alte sucuri sau luat ca atare, **sucul de mărar** este un diuretic excelent, un aperitiv și un bun remediu pentru tratarea reumatismului.

Un fruct cu calități prețioase pentru zahărul, pectina, taninul, ca și pentru sărurile minerale pe care le conține (fosfor, fier, iod, magneziu) este **para**. Sucul său are calități energetice, curățâ sîngele, drenează rinichii și normalizează tensiunea arterială.

Un regenerator celular și element de întinerire, grație vitaminei A pe care o conține, este **pepenele galben**. Ușor laxativ și diuretic, sucul de pepene galben descongestionează inflamarea căilor urinare.

Excelent rezervor energetic, bogat în hidrați de carbon, este **sucul de piersici**. Acesta conține vitamine (A, B, C) și săruri minerale diverse: pota-

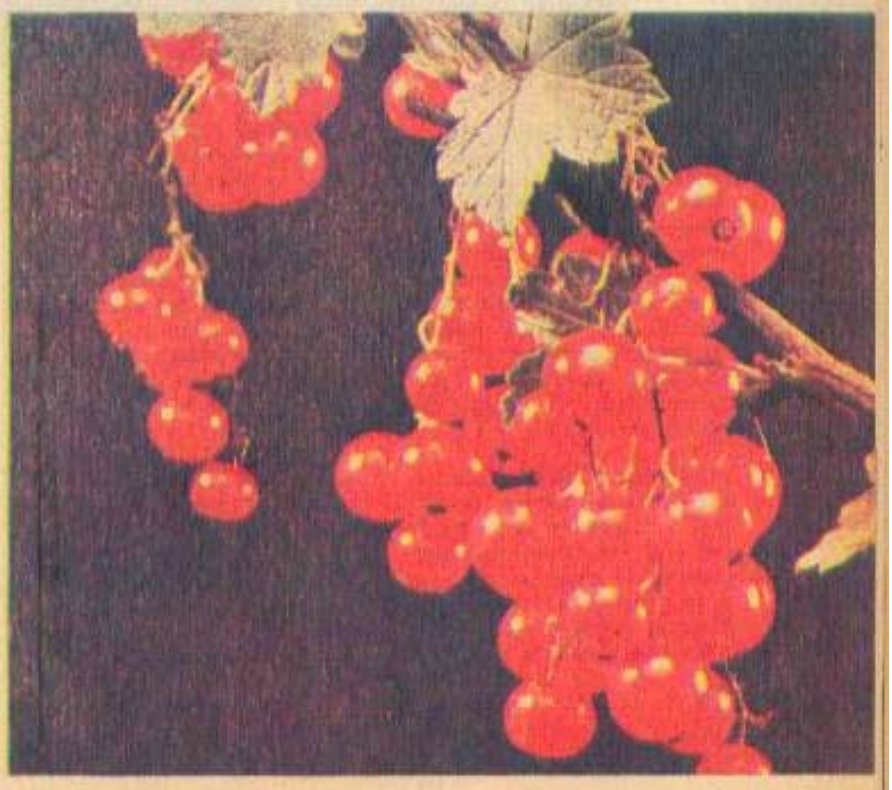

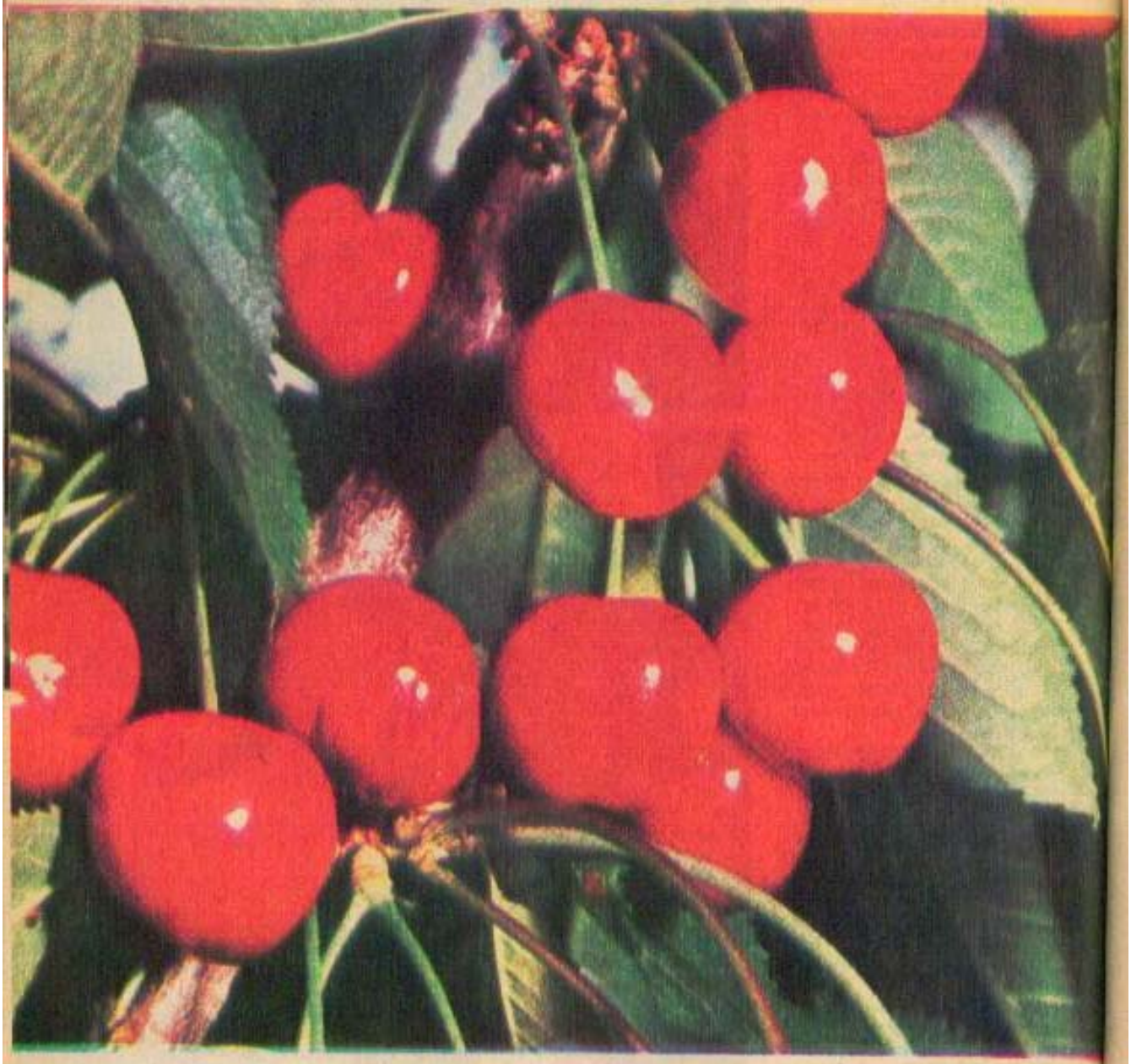

siu, fosfor, magneziu, fier.

Combinat cu alte sucuri, **sucul de pătrunjel** este poate cel care nu ar trebui să ne lipsească în toate zilele verii. Şi aceasta pentru că sucul de pătrunjel este un excelent adjuvant în circulaţia sîngelui.

Sucul de **prune dulci**, proaspete este folosit cu bune rezultate în constipaţie, gută, ateroscleroză, în cazuri de anemie şi astenie

Un pahar cu **suc de roşii** nu este numai un aliment plăcut, ci şi un remediu sigur în dizolvarea şi evacuarea toxinelor generate în organism de gută şi reumatism. Sucul de roşii proaspăt fluidifică sîngele, dă elasticitate venelor.

Sucul de **ridiche neagră** sau **roşie** este un drenor al ficatului şi un excelent stimulator al funcţiilor hepatice. Conţinînd în cantităţi mari vitamina C şi iod, precum şi o esenţă sulfurată, sucul de ridiche este un bun antiscorbutic şi un antiseptic al bronhiilor.

Sucul de ţelină fortifică stomacul, este un bun drenor pentru rinichi şi un excelent remineralizator.

Datorită proprietăţilor sale nutritive şi curative, **sucul de varză** se plasează imediat după cel de morcov, care deschide lista sucurilor vegetale. Desitfel, amîndouă se completează pentru a cicatriza mucoasa intestinală şi reconstituirea celulelor. Chiar persoanele suferinde, care nu pot tolera varza gătită, vor găsi în sucul de varză crudă un element de tratament preţios. Marea bogăţie a verzei rezidă în clorofila sa: foile verzi favorizează producerea hemoglobinei. De asemenea, sucul de varză conţine calciu, sulf, iod, arsenic şi o esenţă sulfurată volatilă. Împreună cu sucul de morcov şi de nap, sucul de varză facilitează recalcifierile.

SAREA VIEȚII

Progresele înregistrate în ultimele decenii privind procesele biologice în domeniul metabolismului mineral au demonstrat că un procent de 0,005 la sută din greutatea corpului este constituit dintr-o varietate de minerale sau oligoelemente, cunoscute și sub numele de elemente catalitice sau vitamine minerale.

Participînd la sintezele biologice cele mai importante ale organismului, cu rol de mediator sau cu implicații directe, aceste minuscule particule din organismul nostru au o importanță cu totul excepțională.

Echilibrul microelementelor este bine determinat și experiențele (pe animal) au demonstrat că deficiențe infinitezimale ale unora sau altora duc la: întîrzieri în creștere, modificări osoase, cutanate, scăderi ale rezistenței la infecții, suprimarea capacității de reproducere etc. La om, insuficiența în crom și cadmiu este implicată în geneza hipertensiunii arteriale, a diabetului zaharat și a dizlipemiilor. În epoca noastră, factorii care au dus la scăderea aportului de microelemente în alimentație sînt: consumul de produse superrafinate, industrializarea, aprovizionarea cu apă potabilă (care nu întotdeauna asigură concentrațiile suficiente în oligoelemente). În natură există un continuu circuit al mineralelor, sol-plante-animale-sol. O sursă importantă de oligoelemente o constituie plantele, care printr-un proces fizic de absorbție își iau aceste minerale din sol. Se înțelege deci că o alimentație echilibrată, în care procentul de produse vegetale folosite în stare proaspătă este corespunzător, va asigura implicit necesarul în atît de prețioasele „săruri ale vieții".

Dar, ca și pentru alte substanțe, creșterea aportului de oligoelemente peste un anumit „prag" duce la tulburări, producînd inhibiții enzimatice, energetice, tulburări în sinteza proteice etc. Lăsînd la o parte intoxicațiile acute, care creează aspecte clinice bine definite (intoxicațiile cu plumb, zinc, fier etc.), se impune prudență la excesul oligoelementelor în general. Și acum, iată cîteva din principalele aspecte privind metabolismul oligomineralelor, pentru care știința pînă în prezent a adus date certe, afirmînd rolul lor esențial pentru om.

Iodul. Cantitatea de iod în organismul uman este de 20—25 mg. Tiroida conține procentual 1 mg/100 g; în rinichi se găsește 0,4 mg/100 g; iar în ficat 0,12 mg/100 g. Ca microelement, iodul are rol în structura hormonilor tiroidieni. Deficitul sau prelungit duce la hipertrofia glandei tiroide (gușă endemică). Alimentele bogate în iod sînt cele de origine marină.

Fluorul. Efectul special al fluorului este determinant în prima copilărie pentru dezvoltarea dentiției. Profilaxia cariilor și a osteoporozei sînt asigurate de existența fluorului în alimentația adultului și respectiv a virstnicului. Cînd apa potabilă conține mai puțin de 1 pp mol (o parte per milion) se impune fluorizarea acesteia. Adaosul de fluor în apă a redus incidența cariilor dentare cu 60—70 la sută. Un aport excesiv de fluor în copilărie are însă efect toxic, determinînd fluoruria endemică (pătarea smaltului dentar și sfărîmarea dinților).

Cuprul. Cantitatea totală a cuprului în corpul uman adult este de 100—150 mg (60 mg în mușchi, 23 mg în oase, 16 mg în ficat și concentrații mai mici în alte organe). Cuprul este socotit drept microelement esențial pentru toate mamiferele. Component al unor enzime, cuprul este un cofactor deosebit al enzimelor sintezei de colagen. Deficiența de cupru poate fi evidențiată la copii prin apariția unor decolorații cutanate, anemii, anorexie și întîrzierea în creștere a acestora. La rîndul său, excesul de cupru duce la alterări hepatice, cerebrale, fapt pentru care dozarea trebuie făcută strict sub control medical. Drept surse de cupru în alimentație se recomandă consumul de ficat, rinichi, moluște, crustacee, nuci, struguri și legume uscate.

Zincul. Se apreciază că în organismul uman adult acest microelement este de 1—2 g, concentrații mai mari fiind prezente în pancreas, ficat, hipofiză, epifiză și prostată. Peste 75 la sută din zincul corpului nostru este prezent în eritrocite. 30—40 la sută este legat puternic de o macroglobulină specifică și tot ca microelement zincul intră în compoziția a peste 70 de metaloenzime din organismul uman. Asigurînd metabolismul proteinelor, lipidelor și glucidelor, zincul participă în ultimă instanță la procesul de creștere și dezvoltare. Deficiențele în zinc duc la maturare sexuală insuficientă, modificări cutanate, anorexie etc. Drept surse deosebite ale acestui microelement se consideră: carnea, ficatul, ouăle, peștele, laptele, cerealele, fructele și legumele.

Cromul. Acesta apare ca oligoelement în numeroase țesuturi în concentrații extrem de mici. Efectul major al cromului în organism este legat de acțiunea insulinei, reprezentînd de fapt un cofactor al acestui hormon. Deficiențele de crom alterează toleranța la glucoză și scad sensibilitatea la insulină. Acest fapt s-a constatat la copiii cu malnutriție protein-calorică sau la adulții supuși pe perioade mai îndelungate la alimentația parenterală (intravenoasă). S-a sugerat chiar că toleranța scăzută la glucoză la virstnici s-ar datora unei deficiențe în crom, cauzată de creșterea consumului de zahăr rafinat, care este complet lipsit de acest oligoelement. Nu este lipsit de interes să se știe că cromul are acțiune vasculară protectoare, prevenind apariția cardiopatiei ischemice. Printre sursele de crom se enumeră alimentele de origine animală (ouă, pește, carne) și apa potabilă. Concentrații mai mari se găsesc în drojdia de bere.

Am menționat doar cîteva din principalele oligoelemente, al căror rol va fi studiat mai insistent în următoarele decenii, interesînd în special pe nutriționiști, care vor demonstra importanța acestor așa-numite „săruri ale vieții" pentru sănătatea și longevitatea noastră.

Conf. dr.
C. IONESCU-TÎRGOVIȘTE

Fără avizul doctorului, medicamentele pot deveni ineficace, dacă nu nocive

— Eram, odată, într-o farmacie, aşteptînd să plătesc la casă. În faţa mea, o mamă cu un copil de vreo 2-3 anişori, cu o bubiţă la năsucul inflamat, povestea, celor dispuşi s-o asculte, că fetiţa s-a zgîriat, s-a infectat şi ştie ea o alifie care îi va face bine, pentru că şi altă dată... Altcineva a sfătuit-o, însă, că ar fi mult mai bună ampicilina. Scurt, femeia s-a scotocit, a căutat restul de bani necesari (era de vreo cîteva zeci de ori mai scumpă) şi a plecat bucuroasă că a rezolvat totul atît de repede... Nu puţini sînt cei care, fie din criză de timp, fie din comoditate, fie din amîndouă, renunţînd la acel „după avizul medicului", îşi administrează singuri medicamentele, începînd cu aspirina şi terminînd cu antibioticele. Ce consecinţe pot apărea, mai devreme sau mai tîrziu?

— Tendinţa de autotratament nu e un caz izolat. E pur şi simplu un epifenomen al civilizaţiei, pe care, oricum, nu-l mai putem stopa. Democratizarea, „laicizarea" medicinii pentru publicul larg şi, într-un fel, educaţia sanitară, popularizată prin mass-media, i-au pus la îndemînă omului mijloacele, i-au stimulat iniţiativa. Ceea ce, într-un fel, e foarte bine, deoarece îl ajută să îndepărteze simptomele de suferinţă imediate. Ce e periculos şi ce nu ştie nemedicul sau „tămăduitorul" de ocazie (vecin, prieten, cunoscut sau necunoscut) este că medicul nu tratează automat nişte simptome. Nu suprapune, ca într-un joc de cărţi, un medicament pe o anume suferinţă, ci, pornind de la simptome, medicul prelucrează, ca într-un computer, datele, informaţiile, observaţiile şi constatările obţinute prin consult, ajungînd abia apoi la adevăratele şi uneori profundele cauze ale stării de suferinţă, la aşa-zisul mecanism patogenic. Prin tratamentul prescris el urmăreşte (şi de cele mai multe ori reuşeşte) să îndepărteze nu numai suferinţa, ci mai ales cauzele dezechilibrului organic. În timp ce, repet, nemedicul nu poate, nu are cunoştinţele necesare decît cel mult pentru a asocia APARENŢELE procesului de gîndire medicală, rezumîndu-se la tratarea simptomelor. Or, acelaşi simptom poate avea cauze complet diferite. De exemplu, banala durere de cap care duce la consumul îndelungat şi neîntrerupt de antinevralgice.

Consecinţele? O intoxicare lentă, dublată uneori de pericolul, mult mai grav, al instalării unei leucemii. Se ştie azi, sigur, că fenacetina, componentă prezentă, practic, în toate formele de antinevralgice, dă leziuni toxice distructive la nivelul ţesutului renal, sub denumirea de nefrită interstiţială, care, printre altele, provoacă persistente dureri de cap, rebele la antinevralgice. Iată dar şi cercul vicios...

— Şi dacă, totuşi, avertizările dv. nu le sperie suficient pe femei? Mă refer la ele pentru că, se ştie, rolul de tămăduitor al familiei tot lor le revine de cele mai multe ori.

— Măcar în momentul cînd simptomul de suferinţă reapare, după automedicaţie, să-şi facă TOTUŞI timp să se ducă la doctor. Sigur, dozele minime nu sînt nocive. Dar nici eficace. Pe de altă parte, nu toate persoanele se simt tămăduite de cantităţile „recomandate" de nemedic sau chiar înscrise în prospect. Aşa ajung să „hotărască", tot cu de la sine putere, majorarea dozei. De aici începe eroarea. Cantităţile pe care le prescrie medicul sînt rezultante matematice, raportate la greutatea corporală. Reţineţi acest lucru extrem de important, mai ales pentru copii. Pentru că dacă adultul e posesorul unor sisteme

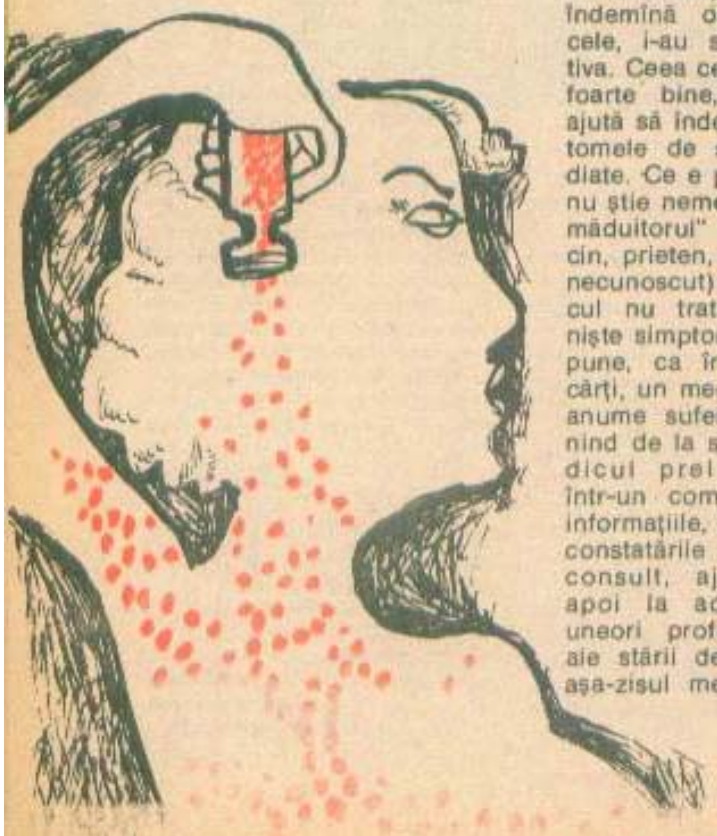

naturale de apărare antitoxică, existente, cele mai multe, în marele laborator central al organismului care este ficatul, pentru copil faptul că sistemele de neutralizare sînt încă imature, pericolul de intoxicare e mult mai mare. Virtual orice medicament e toxic pentru copil. De aceea, ideal ar fi ca în nici un caz copilului să nu i se administreze vreun medicament fără sfatul unui medic competent. Fac sublinierea pentru că trebuie să recunosc, autocritic, pentru breasla din care fac parte, că există o „modă" condamnabilă printre unii pediatri de teren de a trata virozele cu antibiotice. E timpul să se ştie şi de către medici şi de către nemedici că antibioticul e total INEFICIENT asupra agentului virotic, care, prin structura lui, nu se lasă „atacat" de nici un fel de antibiotic. Administrarea antibioticelor în timpul unei viroze reuşeşte să reducă numeric microbii existenţi pe suprafaţa mucoaselor respiratorii, permiţînd în schimb dezvoltarea ciupercilor. Care altfel sînt împiedicate să se înmulţească tocmai datorită existenţei unui număr corespunzător de microbi care, la rîndul lor, „protejează" (sic!), adică ţin într-o anume stabilitate numărul de ciuperci existent. Altfel ele se înmulţesc, dînd iritaţii, inflamaţii pe mucoasele respiratorii. Respectiv o a doua boală indusă chiar de antibioterapie. Poate citind cele de mai sus, femeile vor realiza, în fine, efectul nociv al administrării antibioticelor oricînd şi oricum (mai ales în viroze!).

Un alt „amănunt" asupra căruia vreau să atrag atenţia. Cele mai multe medicamente date copilului, din iniţiativa nemijlocită a mamelor, au, reţineţi, o DURATĂ REDUSĂ de EFICIENŢĂ. Am întîlnit multe mame care, avînd în casă „de data trecută", unele medicamente (ţinute de cele mai multe ori în condiţii de degradare), le administrează copilului pentru că „şi rîndul trecut i-au făcut bine". În afară de pierderea eficacităţii prin depăşirea termenului există şi pericolul efectului toxic, în special asupra rinichilor. Un exemplu: picăturile dezinfectante cu efect decongestiv asupra mucoasei nazale nu au putere tămăduitoare decît cel mult 8—10 zile. După care, prin nişte fenomene de interoxidare, devin total ineficiente.

— *O ultimă întrebare. Ce se întîmplă în organism atunci cînd „polibolnavul" (să-l numim aşa, dacă sînteţi de acord, pe cel ce se tratează simultan de mai multe afecţiuni) trebuie să ia unele hapuri pentru tensiune, altele pentru inimă, altele pentru stomac, ba pe deasupra intervine şi o răceală, şi îşi administrează, evident, tot singur şi celelalte?*

— În acest caz lucrurile sînt puţin mai complicate. Şi un simpu răspuns generalizator pentru cazuri atît de diferite ar complica şi mai mult înţelegerea fenomenului. În afară că e de datoria pacientei să avertizeze medicul specialist asupra altor tratamente pe care le urmează în acelaşi timp mă rezum doar la a preciza două lucruri elementare: există unele medicamente incompatibile cu altele. De exemplu, dacă ai luat un pansament gastric, prin sărurile ce le conţine, el fixează alte medicamente, făcîndu-le insolubile, deci ineficace, producînd ceea ce s-ar putea numi un efect blocant al celui de-al doilea medicament (de ex. hipotensiv sau reglator de ritm cardiac). E bine să nu se ia niciodată în acelaşi timp două medicamente care se adresează unor suferinţe diferite.

Interviu cu doctor în ştiinţe medicale
FLORIN IANCOVICI
realizat de NIKI GEORGESCU

O dietă care vă ajută să slăbiţi fără efort deosebit

Dacă în trecut greutatea ideală era considerată a fi numărul de kilograme egal cu cel al centimetrilor ce depăşesc 1 metru, în prezent se pare că din ce în ce mai mult opţiunile specialiştilor sînt pentru o greutate de 5—10 kg sub numărul de cm peste 1 metru înălţime. Desigur că ponderea corporală este influenţată şi de raportul între „densitatea structurală individuală" în funcţie de volum şi înălţime, de sistemul osos şi muscular, de cantitatea de apă reţinută, de cantitatea de ţesut adipos.

Primul semn al obezităţii este depunerea de grăsimi (abdominală, în special la bărbaţi, fesieră şi toracică la femei, sau mixtă) în special la trecerea dintre prima spre a doua vîrstă. Nu vom enumera decît principalele cauze care determină obezitatea: factorul alimentar, adică o *alimentaţie peste necesităţi (85–90% din cazuri)*, sedentarismul, inclusiv deplasarea cu autovehicule, comoditatea şi lăcomia, consumul de alcool, în special berea, în cantitate mai mare de 1/2 l (o dată sau de două ori pe săptămînă). Pe lîngă aceşti factori exogeni există şi factori interni, ce-i drept în puţine cazuri (cca 10%), cum sînt dereglările neuroendocrine, factori de ordin psihic, unele afecţiuni sau factorii ereditari.

Sînt cunoscute consecinţele negative ale obezităţii: afectarea sistemului cardiovascular, cu instalarea hipertensiunii arteriale, a ateroscleroze prematură, a artropatiilor, varice-

lor, diabetului zaharat, scăderea capacității de muncă și de rezistență a organismului, complexe de ordin estetic ș.a.

În ultimele decenii au apărut diferite procedee sau medicamente pentru aducerea subiecților la o pondere cît mai apropiată de cea ideală, și în special pentru menținerea, stabilizarea acestei ponderi. Rezultatele n-au fost însă prea încurajatoare.

După opinia celor mai mulți specialiști, rezultatele cele mai bune se obțin prin remodelarea comportamentului alimentar. Aici un rol decisiv îl joacă voința, și de multe ori este necesară intervenția unui psihiatru specialist în terapia comportamentală. În prezent se recomandă din ce în ce mai puțin derivați chimici ai amfetaminei (dietilpropiona, fenfluramina, fentermina etc.) care pe lîngă riscul obișnuinței au și efecte secundare nedorite.

Un experiment încurajator a fost obținut în anul care a trecut prin respectarea unei diete hiperproteice și hipoglucidice asociată cu un viitor produs fitoterapeutic românesc brevetat: NORMOPONDEROLUL.

Pentru cei interesați, reproducem cîteva elemente despre acest și dieta recomandată.

* * *

În formula NORMOPONDEROLULUI îl intră plante cu acțiune laxativă, diuretic-depurativă, sudoțifică și coleretio-colagogă.

Ca orice produs preparat exclusiv din plante medicinale, are o compoziție chimică foarte complexă: peste 50 substanțe active naturale. O parte dintre substanțele active se formează în organism datorită activității enzimelor. O altă parte rezultă din extracția naturală a substanțelor active din plante în sucul gastric. Agenții termici sau solvenții chimici nu intervin în procesul de fabricație a noului produs, fapt care protejează structura organică naturală.

Principalele substanțe active din NORMOPONDEROL îl sînt următoarele: inulina, fitosterina, protidele, rezina, fructoza, levuloza, colina, derivații triterpenici, polifenolii, flavonoidele, derivații antracenici sub formă antronică și antronoilcă, fitohormonii, gliceride ale acizilor: palmitic, oleic și linoleic, substanțele bacteriostatice, vitaminele A, B_1, B_2, C, D și PP, sărurile de potasiu, magneziu, calciu, azotați, fosfați, acizi: benzoic, cafeic, galic, protocatehic, microelementele etc.

Comprimatele NORMOPONDEROL îl sînt indicate și celor ce suferă de constipație cronică, la cardio-renali, diabetici și la cei cu afecțiuni hepato-biliare.

* * *

Cura de slăbire durează 2 săptămîni. În acest timp se vor lua zilnic 3—4 comprimate NORMOPONDEROL îl, în funcție de greutatea corporală: 3 comprimate la 70—90 kg, 4 comprimate la peste 100 kg. Comprimatele se iau seara, după cină, preferabil la ora 19—20. Nu se înghit, se sfărîmă ușor între dinți și se iau cu ceai de plante (mătase de porumb, coji de cîrnițe, mușețel etc.) neîndulcit sau îndulcit cu zeharină sau ciclamat.

Cura nu se repetă decît după cel puțin 20 zile de pauză.

În timpul cursei se va respecta cît mai strict posibil un regim dietetic săptămînal, după cum urmează: *Micul dejun în fiecare zi:* 1—2 ouă tari*, 2 mere, cafea sau ceai fără zahăr (se poate îndulci cu ciclamat sau zaharină). • **Luni:** *Prînz:* 1—2 fripturi de vacă (grătar) cca. 250 g (sau piept de pui, tot la grătar), salată de roșii sau de castraveți sau țelină (după sezon). *Cină:* 2 ouă tari și 2 mere. • **Marți:** *Prînz:* 2 ouă tari, salată asezonată de morcovi, țelină, mere, salată verde, fără ulei. *Cină:* 2 ouă tari, 1 roșie, salată fără ulei, ceai fără zahăr (preferabil din plante). • **Miercuri:** *Prînz:* 2 antricoate de vacă (grătar), salată de țelină cu morcov sau de castraveți, cafea fără zahăr. *Cină:* 2 ouă tari, roșii, ridichi sau gulie. • **Joi:** *Prînz:* 2 ouă tari, brînză dulce de vacă, varză fiartă cu puțin unt. *Cină:* 2 ouă tari roșii (sau țelină). • **Vineri:** *Prînz:* pește alb, rasol cu lămîie și felie de pîine. *Cină:* 2 ouă tari, salată de sezon, ceai fără zahăr. • **Sîmbătă:** *prînz:* 1—2 fripturi de vacă (grătar), roșii, 1 măr. *Cină:* fructe, indiferent sortimentul și cantitatea. • **Duminică:** *prînz:* 1/2 pui fript (grătar rotisor), salată colorată de sezon, mere, cafea sau ceai fără zahăr. *Cină:* 1/2 pui fript, roșii, fructe.

În cursul dietei de 14 zile se

* *După date recente, ouăle fierte tari nu sînt contraindicate nici în afecțiunile hepatice și nici nu contribuie la o creștere semnificativă a colesterolului în sînge.*

Urzica și virtuțile ei

Cunoscută de multă vreme, din antichitate chiar, ca plantă textilă, alimentară și medicinală, urzica este considerată regina plantelor. În literatura de specialitate și în medicina tradițională, gama recomandărilor terapeutice ale urzicii este mare și variată, datorită faptului că urzica este o consistentă depozitară a vitaminelor C, K, P, B_2 și A. De la urzici se folosesc îndeosebi frunzele, dar și rădăcinile, care au un bogat conținut în vitamine, în clorofilă, flavonoide, mucilagii, acid pantotemic și cetone. Urzica este socotită un tonic general în avitaminoze și în regenerarea organismului obosit din timpul iernii. Ea stimulează diureza, de unde folosirea ei în numeroase boli renale, ca și în litiaze, la tratamentul gutei și reumatismului. Cura prelungită de urzici ajută dizolvarea nisipului renal. Acțiunea ei depurativă o recomandă ca adjuvant în eczeme, pecingini, psoriazis. Datorită conținutului mare în vitamina K, urzica are o mare putere hemostatică, motiv pentru care ea este utilizată în tratamentul hemoragiilor uterine, hemoroizilor, diemenoreelor. Au fost evidențiate și virtuțile antimicrobiene ale urzicii, fapt care o recomandă în tratamentul dizenteriei. Prin conținutul ridicat în clorofile, xantofile, fier, urzica dă bune rezultate în tratarea anemiei cu deficit de hemoglobină.

Clorofila extrasă din urzici este utilizată în industria cosmetică, în compoziția pastei de dinți, șamponului. Din rădăcini se extrage o tinctură folosită contra căderii părului. Adăugînd la toate aceste calități și faptul că urzicile sînt un plăcut aliment, ne dăm seama cît de valoroasă este această plantă primăvăratică.

pot alege 2—3 zile în care se vor consuma numai 1—1½ kg cartofi copți sau fierți în coajă pe zi (fără ulei, grăsimi sau sosuri).

După cercetări recente, cartofii fierți sau copți sînt indicați și în obezitate, datorită conținutului ridicat în potasiu (cca. 6 g/kg). Cantitatea menționată consumată zilnic ameliorează starea morbidă în diabet (glicosurie, poliurie, polidipsie). Această acțiune se datorește tot conținutului ridicat în potasiu, magneziu, acidului citric și malic care favorizează alcaloza.

Subliniem faptul că recomandarea cartofilor fierți sau copți în dieta pentru combaterea obezității se bazează tot pe cercetări recente. Astfel, valoarea energetică a 100 g cartofi fierți sau copți este de cca. 80 kcal, în timp ce a cartofilor prăjiți sau sub formă de salată cu ulei este de 350—568 kcal (în special cei tăiați subțiri, de tipul „chips").

Observații

• La alimentele prevăzute în dietă se poate folosi, după gust, *sare grunjoasă* (sare brută, de culoare cenușie, de salină, fărîmată, măcinată și trecută prin sită), iar zahărul se va înlocui cu zaharină sau ciclamat de sodiu. • În dieta recomandată se poate mînca mai mult cantitativ, dar numai din alimentele indicate • Nu se consumă alcool în timpul administrării NORMOPONDEROLULUI II • Nu se mănîncă între mese • Pentru cei suferinzi de colită se recomandă NORMOPONDEROLUL I • Respectînd dieta și administrarea NORMOPONDEROLULUI II sau I, în două săptămîni greutatea corporală scade cu 8—10 kg, fără a diminua capacitatea fizică sau intelectuală. Mai mult chiar, după prima cură se vor simți efectele favorabile ale unei greutăți corporale ponderale normale • Noul produs va fi fabricat în laboratoarele PLANTA-VOREL de la Piatra Neamț.

Dr. farm. OVIDIU BOJOR

DOCUMENTAR

IONII ATMOSFERICI ȘI... DISPOZIȚIA NOASTRĂ

Formarea ionilor în aer începe atunci cînd, sub influența unei anume energii — radiațiile cosmice sau emanațiile radioactive din pămînt sau aer —, dintr-o moleculă de gaz se desprinde un electron. Electronul desprins se va combina cu o moleculă vecină, transformînd-o pe aceasta în ion negativ — cea rămasă fără electronul în cauză devenind automat ion pozitiv. Fenomenul ionizării ține, așadar, de faptul că moleculele diferitelor substanțe existente în aer pierd sau dîștigă o sarcină electrică, ionii rezultați fiind particule aeriene, purtătoare de sarcină electrică pozitivă sau negativă.

Oamenii de știință sînt deja în posesia unor fapte de observație foarte importante și precise, în legătură cu influența acestor particule asupra vieții în general și a longevității în particular. De fapt, *încă de multă vreme s-a observat că electricitatea atmosferică intervine pe anumite căi asupra sănătății umane, influențînd-o în sens pozitiv.* Franklin și Saussure au observat și aceste influențe benefice.

Astăzi, influența favorabilă a ionilor negativi, în ceea ce privește longevitatea, nu mai este contestată de nimeni. Indiferent de condiționările genetice, de cele în legătură cu felul alimentației și al muncii, luate în discuție pentru elucidarea misterului acelor colectivități de pe arile planetare — vreo cinci la număr — care trec în corpore, ca să zicem așa, pe sub portalul fascinant al centenarului, nu trebuie neglijat nici rolul factorului climatic, ținînd de ionizarea aerului. Nu mai există nici o îndoială, la ora actuală, pentru știință, că *ionizarea negativă a aerului pe cale naturală intervine în mod benefic atît în viață în general, cît și în prelungirea ei în particular.* Este demonstrat, de exemplu, că în aerul de munte, uscat, există între 800—1 500 de ioni negativi pe centimetrul cub. În vreme ce la ses, această cifră scade în jur de 400, pentru ca, în sfîrșit, la oraș, să fie de domeniul a 150/cc. Mai mult încă: în interiorul localurilor suprasaturate și prost aerisite, din perimetrul orașelor, numărul de ioni negativi scade la numai cîteva zeci, pe aceeași unitate de măsură.

Reducerea transparenței aerului din cauza poluării contribuie substanțial la scăderea procentului de ioni negativi din atmosferă și la creșterea procentului de ioni pozitivi, a căror nocivitate este incontestabilă. Ce a reprezentat această redu-

FEMEILE METEORO-SENSIBILE

Evidența de netăgăduit a influenței factorilor meteorologici asupra plantelor, animalelor și a oamenilor a interesat deopotrivă pe savanți, ca și pe observatorii mai atenți din popor. Originile biometeorologiei se pierd în preistorie, iar biometeorologia medicală s-a profilat ca o disciplină cu aplicații practice polivalente în numeroase discipline medicale.

Dificultăți de adaptare la condițiile meteorologice prezintă și persoanele cunoscute ca sănătoase, dar care au o reactivitate meteorologică la: fronturi de aer cald sau rece, presiune atmosferică crescută sau scăzută, radiațiile solare, furtunile, ionizarea și starea electrică a atmosferei etc. Sînt fenomene care pentru aceste persoane pot declanșa crize de reumatism, astm bronșic, spasme cardiace, colică renală, crize convulsive, migrenă, schizofrenie, glaucom, boli de piele etc.

În ultimele 3—4 decenii, biometeorologia în general și biometeorologia medicală în special au realizat noi progrese datorită numeroaselor achiziții din domeniul biofizicii, neurologiei, endocrinologiei, biostaticii, epidemiologiei și medicinii aeronautice.

Îmi voi permite să abordez doar cîteva dintre domeniile în care factorii meteorologici acționează mai ales asupra organismului femeii și copilului. Dacă la femeile sănătoase și bine echilibrate influențele determinate de vreme asupra creierului nu se manifestă vizibil, în schimb, la cele cu echilibru instabil apar repede astfel de tulburări. Au fost urmărite persoane bolnave internate pentru migrene, nevroze diverse, stări psihotice, traumatizate psihic, foste bolnave de meningită etc. și s-a constatat marea frecvență a agravării stărilor lor la schimbări atmosferice. Tulburările vegetative care apar la femeile meteorosensibile se manifestă sub diferite forme: oboseală, insomnii, depresiune, anxietate, acufene, amețeală, greață, vărsături etc.

Sistemul nervos vegetativ influențează majoritatea organelor și sistemelor, fapt care a făcut pe mulți autori să-l considere responsabil de majoritatea fenomenelor meteoropatologice. Cele mai importante tulburări la schimbarea vremii le înregistrează glandele hipofiză, tiroidă și glandele suprarenale. În manifestările de hipofuncție tiroidiană și hipofizară, iarna și vremea rece aduc dimpotrivă agravări, vara bolnavele simțindu-se mai bine. Bolnavele de astm bronșic sau cu modificări endocrine și vegetative complexe sînt mai expuse crizelor în timpul verii, prin creșterea activității tiroidiene și a consumului mare de oxigen.

Bolile de nutriție sînt influențate direct de factorii meteorologici, pe de o parte prin oscilațiile metabolice pe care le provoacă în organism, pe de altă parte prin ciclurile sezoniere de alimentație, ca și de bioritmurile anuale și diurne.

Cele mai ilustrative boli din această categorie sînt cele provocate sau agravate de carențele vitaminice.

Spasmofilia sugarilor, care se manifestă primăvara, reprezintă o consecință a hipovitaminozei prelungite de anotimpul rece și a hipocalcemiei consecutive. Obosela de primăvară, acuzată de toate categoriile de vîrstă și sex, este datorată aportului sărac de vitamine din timpul iernii.

În ceea ce privește reproducerea umană, influența biotropă a factorilor meteorologici se manifestă începînd din momentul concepției și pînă după naștere. Concepția este diminuată la sfîrșitul iernii și începutul primăverii, ca urmare a expunerii mai reduse a organismului la factorii naturali în timpul iernii, ceea ce determină pierderi de săruri, vitamine, scăderea pH-ului etc.

Determinarea sexului în perioada embrio-

IONII ATMOSFERICI

cere, cel puțin în perimetrul marilor metropole? Răspundem dînd un singur exemplu: *iradiația solară din regiunea Parisului a scăzut, de la începutul acestui secol, cu mai mult de un sfert.* După datele observatorului astronomic din Parcul Saint-Maur, numărul de zile pe an în care vizibilitatea să fie sub 2 km era în orașul-lumină de 23 în 1873, de 45 în 1914 și de 125 în 1958. Dacă aceasta este situația Parisului, ne putem lesne imagina cifrele de acest gen care ar putea fi decelate la Los Angeles, Pittsburg, Detroit, Londra, Manchester, Essen, Tokyo etc... etc. — orașe prin definiție industriale.

O experiență efectuată printre salariații unei bănci din Elveția a adus date cît se poate de interesante în legătură cu ionizarea aerului; experiențe care au fost repetate și confirmate în multe alte locuri de muncă de pe mapamond. Este vorba despre un studiu efectuat asupra a 326 de voluntari de la banca menționată și care au acceptat de a lucra timp de 30 de săptămîni în încăperi obișnuite de lucru, în paralel cu alți 309 salariați, care au lucrat în încăperi sporit încărcate cu ioni negativi. Rezultatul experienței a fost de-a dreptul senzațional: salariații din primul grup au contractat mult mai des boli ale aparatului respirator și au lipsit din acest motiv de la lucru de 16 ori mai multe zile decît salariații din cel de-al doilea. Totul se datorește faptului că ionii pozitivi provoacă o iritație a căilor respiratorii, tulburînd funcțiile sistemului bronșic. Ceea ce este interesant de semnalat este că încălzirea aerului și condiționarea sa contribuie

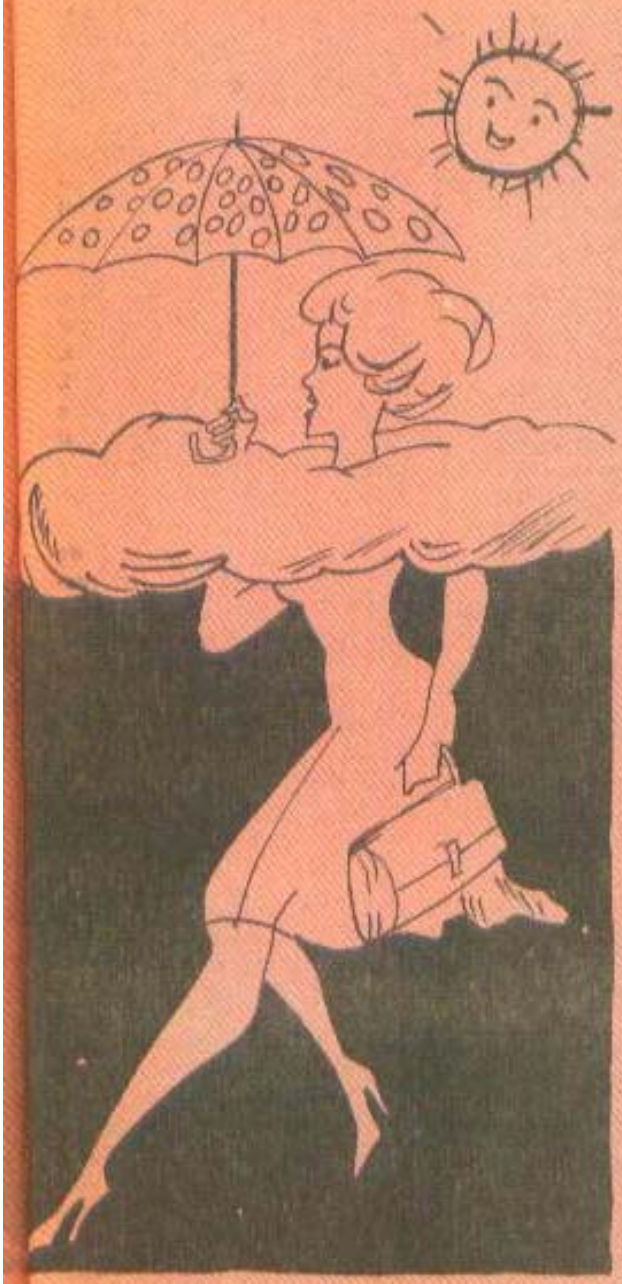

gură ar putea fi explicată prin modificările metabolice pe care le induc schimbările de vreme, sexul feminin fiind favorizat de anabolism (fronturi şi mase de aer cald), iar cel masculin de catabolism (fronturi şi mase de aer rece).

Logic, se apreciază că mama contribuie probabil într-o măsură mai mare, dacă nu exclusivă, la determinarea sexului, prin modificările metabolice pe care le provoacă, fie în perioada dinainte de fertilizare, fie în perioada de diferenţiere după fecundare. Metabolismul mai ridicat, determinat fie de perioade reci, fie de călduri excesive, ar favoriza determinarea sexului masculin. Momentul naşterii poate fi influenţat, de asemenea, de factorii externi. Maximul de naşteri înregistrate în timpul nopţii ar fi explicat prin faptul că un hormon retrohipofizar este distrus în timpul zilei de lumină şi radiaţii ultraviolete. Aceleiaşi cauze îi este atribuită durata mai mare a naşterii în timpul verii, în comparaţie cu durata mai mică din timpul iernii.

Durata travaliului este mai scurtă pe fronturile reci şi în zilele cu vreme schimbătoare în comparaţie cu vremea stabilă, cînd durează mai mult, iar numărul de declanşări ale naşterilor este mai mare în zilele cu treceri de fronturi atmosferice.

Toate manifestările negative de meteorodependenţă asupra organismului uman pot fi prevenite prin măsuri întreprinse de timpuriu, obişnuind organismul din prima copilărie cu factorii de căldură, apă, aer, soare. Femeile în stare fiziologică specială (sarcină, lăuzie) să fie sub supravegherea medicului în perioadele cînd acestea se află în timpul de maximă labilitate meteorotropă.

În orice caz, omul, ca forţă generatoare de mari transformări ale naturii, are şi „forţa" de a găsi remediile care să-l împace cu natura, cu mediul înconjurător din care face parte integrantă.

Dr. MIOARA MINCU

---

la reducerea de ioni negativi. Pereţii aparatelor, aripioarele ventilatoarelor, învelişurile metalice de tot felul captează ioni negativi, ceea ce explică de ce *multe persoane sînt incomodate de încălzirea aerului şi în special de condiţionarea sa.*

Contribuind la uşurarea trecerii oxigenului din aer în sînge, prin membrana celulelor pulmonare, ionii negativi contribuie la prelungirea vieţii, la longevitate. Rolul lor este de-a dreptul capital în fenomenele respiratorii. Ionizarea negativă influenţează benefic ritmurile respiratorii şi cardiace. De asemenea, tulburările endocrine de tot felul sau cele de metabolism. Ionii negativi exercită nete efecte calmante asupra cortexului cerebral, facilitînd somnul şi relaxarea, şi contribuind în felul acesta la revigorarea fizică şi psihică a organismului. Stimulînd mişcările peristaltice ale bronhiilor şi reducînd în felul acesta timpul de contact al mucoasei bronşice cu fumul de ţigară sau cu pulberile gudronice, ionii negativi reduc implicit şi riscul necontestat de cancerizare ce revine nicotinei şi gudroanelor. *Ionii negativi explică în multe cazuri situaţia pentru ce în unele localităţi ne simţim bine şi bine dispuşi, iar în altele apatici şi morocănoşi.* Dealtfel, în materie de ionizare mai sînt încă multe lucruri de lămurit. Deocamdată, va trebui să recunoaştem că ionii negativi exercită o certă acţiune, al cărei mecanism nu ne este încă pe deplin cunoscut, exact aşa cum este situaţia în cazul dozelor infinitezimale de medicamente homeopatice, despre al căror mecanism de acţiune de asemenea nu ştim mare lucru.

Dr. ARCADIE PERCEK

CALCULAȚI-VĂ VÎRSTA BIOLOGICĂ

Cercetări și studii recente au demonstrat că vîrsta cronologică (cea înscrisă în certificatul de naștere și în buletinul de identitate) nu exprimă totdeauna în mod fidel starea funcțională a organismului în diferite etape ale vieții, fiind cunoscut faptul că unele persoane de aceeași vîrstă sînt mai bine conservate, iar altele par mai epuizate. Pentru a determina *starea de sănătate activă și capacitatea de muncă* la diferite etape de vîrstă, considerăm că autocunoașterea *vîrstei biologice* de către fiecare femeie ar fi un element care ar determina conștientizarea păstrării sănătății și trecerea la o viață mai rațională și mai echilibrată.

Pentru cunoașterea capacității de muncă și a prospețimii biopsihice, vă punem la dispoziție 3 probe de control, și anume: *o săritură în lungime de pe loc* (care verifică starea funcțională a membrelor inferioare), *un număr de flotări de brațe* (care investighează „forța" brațelor) și *un exercițiu pentru trunchi și abdomen* (din poziția pe spate culcat, ridicarea trunchiului la verticală și revenirea, fără sprijin la vîrful picioarelor).

Vîrsta ♣	20-24 ani	25-29 ani	30-39 ani	40-47 ani	48-55 ani	peste 55 ani
Lungime	1,50 m	1,30 m	1,20 m	1,10 m	1,00 m	0,80 m
Flotări	6	5	4	3	2	1
Abdomen	10	8	6	4	2	1

La acest „barem" de apreciere se adaugă următoarele *bonificații și penalizări*, determinate de existența unor deformații fizice, depistate de subiect la autoinspecția somatoscopică efectuată în fața oglinzii.

♣ Dacă subiectul nu are nici o deformație fizică se acordă bonificație de un punct, care determină subiectul să-și poată considera vîrsta biologică cuvenită, chiar dacă înregistrează rezultate corespunzătoare numai la două probe de control.

♣ Dacă subiectul și-e depistat un număr de trei deformații, din mai multe posibile: picior plat, abdomen bolnav, spate rotund sau cifoză, umeri coborîți, mersul țîfîit este penalizat cu un punct (indiferent de rezultatele încercărilor), încadrîndu-se în grupa de vîrstă imediat următoare (mai mare). Această situație este valabilă pînă cînd subiectul își recuperează măcar una din „defecțiunile" constatate (de ex. cifoza) prin practicarea zilnică a gimnasticii corective.

Prof. univ. dr. C.I. BUCUR,
șeful catedrei de educație fizică,
Institutul politehnic din Timișoara

PÎNĂ LA

Pe stradă, acasă, în tren sau în autobuz, un semen de-al nostru, un om aparent sănătos, face o criză, are urgent nevoie de un prim ajutor. Viața lui depinde de rapiditatea și de pricepera cu care noi știm să-l salvăm în adevăratul înțeles al cuvîntului.

În cele mai frecvente cazuri, primul gest al nostru este scoaterea bolnavului din condițiile care au determinat situația respectivă (dacă aceste condiții există) ca: scoaterea din mediul toxic, adăpostirea la umbră sau la cald etc.

Pierderea cunoștinței. Situația cea mai frecventă cu care fiecare dintre noi se poate întîlni este leșinul sau **lipotimia.** În această situație, individul își pierde cunoștința, este palid sau cianotic (vînăt). Bătăile lui cardiace sînt însă prezente. Această stare se poate datora unor boli cardiovasculare, boli ale sistemului nervos central, intoxicații, hipoglicemie. Lipotimia poate avea o durată variabilă — de cele mai multe ori scurtă și reversibilă. Bolnavul va fi culcat imediat la orizontală și chiar cu capul mai jos decît trunchiul. Cînd bolnavul va putea înghiți, i se va da să bea lichide dulci. Dacă acesta însă nu își revine, nu mai respiră și nu i se mai aud bătăile cardiace, înseamnă că a făcut o sincopă cardiacă, adică o stare foarte gravă, sinonimă cu moartea clinică. Aplicarea măsurilor de resuscitare cardio-respiratorie se impune imediat. Reamintim că este vorba de respirație gură la gură și de masajul cardiac extern. Este de subliniat că numai aplicarea ambelor metode simultan va duce la rezultate favorabile.

Insuficiența respiratorie. Victima respiră greu, cu efort (dispnee), buzele și extremitățile îi sînt de culoare albastru-vînăt (cianotice), transpiră abundent. La început este agitată, apoi urmează obnubilarea (dezorientare) pînă la pierderea

SOSIREA MEDICULUI...

cunoștinței. Cauza poate fi o boală cardiacă, o criză de astm bronșic, inhalarea de gaze toxice. Primul ajutor cere urgență. Desfaceți imediat gulerul, cravata, descheiați sutienul sau rochia — după caz —, adică tot ce ar putea jena respirația. Dacă accidentatul respiră mai bine în poziția șezînd, țineți-l așa, sprijinindu-l să nu cadă. Îndepărtați pe cei ce dau buzna în încăpere, aceștia nefăcînd altceva decît să „ia aerul bolnavului". Deschideți fereastra: s-ar putea ca în camera respectivă o butelie defectă, o sobă cu cărbuni prost construită să fi emanat gaze. Faceți bolnavului curent cu un evantai, iar dacă acesta este afară, pe soare puternic, duceți-l la loc umbrit. Netratată imediat cu aceste simple manevre, insuficiența respiratorie poate duce la oprirea respirației, urmată de oprirea bătăilor cardiace. În continuare numai medicul va aprecia conduita ce trebuie de urmat.

Palpitațiile. Foarte supărătoare pentru individ, nu sînt altceva decît perceperea bătăilor inimii survenite după: o emoție puternică, după un efort fizic mare, sau sînt expresia unor afecțiuni cardiace, care trebuie investigate de mare urgență într-o clinică de specialitate. Primul ajutor constă în crearea unei stări de complet repaus și liniște și eventual administrarea unui calmant (diazepam, distonocalm).

Accidentul vascular cerebral. Poate fi o hemoragie sau o tromboză cerebrală (astuparea unui vas). În toate cazurile se realizează o proastă irigație a unui teritoriu mai mare sau mai mic, mai important sau nu, a cărei expresie sînt semnele ce le prezintă bolnavul, de la simple senzații de furnicături la pareze ușoare, pînă la paralizie, care poate prinde jumătate din corp (hemiplegie), uneori urmate și de comă (pierderea cunoștinței). În asemenea situații, cauza cea mai frecventă este hemoragia cerebrală, în diferite grade, declanșată de o criză de hipertensiune. Bolnavul trebuie lăsat liniștit în poziție orizontală sau semișezîndă, în camera ușor luminată. Dacă acesta este cunoscut drept hipertensiv, i se administrează o doză mai mare de antihipertensioare, se reduc lichidele și se dau diuretice. Criza de hipertensiune se poate anunța cu dureri de cap, care nu cedează la antinevralgice, precum și de faptul că bolnavul își simte pulsațiile inimii.

Epistaxisul. Sub această denumire se înțelege pierderea de sînge prin nas cauzată de ruperea unui vas. Epistaxisul poate fi accidental, prin traumatism, sau de multe ori urmarea unei crize de hipertensiune. În acest caz, vasul rupt acționează ca o supapă care se deschide și care, în acest fel, face să scadă presiunea sanguină și riscul hemoragiei cerebrale. Totuși sînt cazuri cînd epistaxisul este prea mare și necesită intervenția imediată a medicului. Pînă atunci, bolnavul va fi așezat în poziție semișezîndă sau culcat și sfătuit să nu înghită sîngele care se scurge prin căile nazale. Prin orificiile nazale se vor introduce tampoane din tifon rulate.

Durerile abdominale. Sînt foarte variate și pot fi simple, fără mare importanță, cum ar fi de exemplu colicele intestinale, după o indigestie alimentară cu alimente gazogene, sau sînt expresia unei boli care pune viața în pericol, de exemplu, pancreatita acută, ulcerul perforat etc. Numai medicul poate stabili cauza acestor dureri și atitudinea terapeutică. Pînă la venirea lui, bolnavul se lasă în repaus, i se aplică comprese alcoolizate pe zona dureroasă, i se poate da un antispastic, un algocalmin și este bine să nu mănînce și să nu bea pînă nu se stabilește cauza.

Convulsiile. Sînt contracții musculare generalizate, de intensitate variabilă, de la tremurături pînă la zguduirea puternică a întregului corp, însoțite uneori de pierderea cunoștinței, pierderea minei, insuficiență respiratorie. Cauzele sînt variate, cea mai des întîlnită fiind totuși epilepsia.

Primul ajutor constă în protejarea bolnavului pentru a nu se lovi de obiectele din jur, apoi va fi transportat în loc liniștit, în condiții de semiobscuritate.

Coma hipoglicemică. Presupune o scădere a cantității de glucoză din sînge și se manifestă prin transpirații abundente, cu pierderea cunoștinței și cu mici spasme (convulsii). Administrarea de zahăr, dulceață, miere, gem reduce rapid această stare. Fără acest prim ajutor, hipoglicemia duce la distrugerea funcțională parțială sau totală a substanței cerebrale, care nu se mai poate regenera.

Coma hiperglicemică. Se datorează unei creșteri a glucozei în sînge și se recunoaște prin aceea că: „în criză" bolnavul își pierde cunoștința, nu transpiră, din contră, are pielea excesiv de uscată. În asemenea cazuri, primul ajutor nu implică administrarea de zahăr, dulceață, miere, ci, de mare urgență, transportarea bolnavului la spital.

Insolația. Expunerea la soare puternic timp îndelungat, cu capul neacoperit, poate duce la instalarea unei afecțiuni uneori severe, manifestată prin dureri de cap, grețuri, fotofobie (ochii nu suportă lumina). Se remarcă, de asemenea, lipsa transpirației. Bolnavul se așază culcat la umbră sau într-o încăpere răcoroasă, i se pun comprese reci pe cap, i se fac împachetări cu cearceafuri umede și reci și i se dau să bea lichide dulci.

DRAGOȘ MOTOMANCEA
medic primar, doctor
în științe medicale

Primele romance aviatoare

Cea dintîi femeie din lume care își face intrarea în rîndurile cutezătorilor aerului este franțuzoaica Laroche, care zburînd 6 km în linie dreaptă la înălțimea de 70 m, obține la 10 martie 1910 brevetul de pilot. Doar la o lună și ceva mai tîrziu, la 1 mai 1910, apare în lume încă o aviatoare-femeie, în persoana romancei **Yvonne Cămărășescu.** Aceasta zboară la Cotroceni timp de 12 minute, pe o distanță de 10 km. În același an, la 24 septembrie, efectuează un nou zbor, de la Ploiești pînă la Chitila, la altitudinea de 120 m, presa epocii considerînd-o drept cea mai curajoasă dintre femeile timpului.

Numărul femeilor aviatoare pe mapamond este în continuare foarte mic. În 1914 existau în lume mai puțin de 10 femei cu brevet de pilot, între acestea aflîndu-se și românca **Elena Caragiani-Stoenescu,** ce urmase școala de pilotaj de la Cotroceni. Neputîndu-se califica în țară, pleacă la Paris și obține brevetul cu nr. 1 591, la data de 22 ianuarie 1914. Era al doilea brevet de pilot eliberat unei femei de Federația Aeronautică Internațională.

Și alte femei din țara noastră au urmat după acest exemplul Elenei Caragiani, devenind aviatoare. Amintim numai cîteva dintre cele mai cunoscute. La loc de frunte se impune numele **Smarandei Brăescu,** o fostă eleva a Școlii de arte frumoase din București, care are cutezanța de a cere oficialităților vremii permisiunea de a se antrena la săriturile cu parașuta. Refuzată, ea pleacă în Germania, unde face numeroase sărituri și obține brevetul de parașutistă. Treziți din indolența, oficialii noștri se văd obligați să-i pună la dispoziție un avion de antrenament. La 2 octombrie 1931, cutezătoarea românca sare în Bărăgan, lîngă Slobozia, de la 6 000 m înălțime, bătînd recordul mondial feminin de parașutism și ajungînd celebră în toată lumea. Un an mai tîrziu obține și brevetul de pilot. Tot în 1932, la un con-

Mariana Drăgescu

curs în S.U.A., sărind pe un aerodrom din California, bate recordul mondial absolut la paraşutism, deţinut de un ofiţer american: înălţimea 7 223 m. Recordul Smarandei Brăescu — care purta, la concursurile din străinătate, ie românească — avea să rămînă nedoborît pînă în anul 1951.

Între aviatoarele renumite ale timpului se află şi **Ioana Cantacuzino**, care a preluat şi conducerea primei şcoli civile de aviaţie, înfiinţată de fratele ei, aviatorul Mircea Cantacuzino. La 27 iunie 1933 obţine brevetul de aviatoare o altă tînără, **Irina Burnaia**, care va deveni prima româncă participantă la un raid aviatic internaţional. Împreună cu celebrul pilot Petre Ivanovici, ea a zburat cu un avion de fabricaţie românească pe ruta Bucureşti – Istanbul – Cairo – Lacul Victoria din Africa Centrală. În 1935, cînd Ivanovici şi Burnaia zburau peste întinsul Africii, o altă femeie, **Marina Şîrbei**, intră în rîndurile celor aproape o sută cincizeci de aviatori cu brevet de la noi, fiind prima dintre românce care efectuează zboruri acrobatice. Ea înscrie încă o pagină de aur în istoria aviaţiei româneşti, prin realizarea, singură la bord, a unui mare raid european pe distanţa: Bucureşti – Stockholm – Bucureşti, peste Marea Baltică. Nu putem încheia această succintă prezentare fără a aminti numele aviatoarei **Mariana Drăgescu**, care s-a distins prin curaj şi abnegaţie patriotică în timpul războiului antihitlerist, primind titlul de pilot-erou. Ea continuă şirul unei pleiade de aviatoare româncе celebre, dintre care mai amintim pe **Zoe Gorgoe Baloiescu, Elize Vulcu, Stela Huţanu Palade** şi **Nadia Ruso**, a căror glorie a luminat drumul unor noi aripi feminine româneşti, ducînd faima tricolorului patriei pe cerul întregii lumi.

VASILE TINCU

A trăi printre şi pentru flori

— Oare greşesc gîndind că omul care-şi trăieşte zilele vieţii sale printre flori şi munceşte cu florile, care are splendida cutezanţă de a concura natura, creînd el însuşi soiuri de flori — cum faceţi dv., tovarăşă inginer **Canarache Viorica**, de peste un sfert de veac, cu rezultate atît de spectaculoase —, oare greşesc gîndind că el trăieşte într-o continuă sărbătoare?

— S-ar putea să greşiţi: iubirea pentru florile pe care le creşti (şi nu pe un petic de grădină, ci într-o colecţie naţională ca cea a laboratorului nostru de cercetare, cu 2 hectare de seră şi 4 de cîmp), patima pentru acest minunat dar al naturii atît de fragil, de încăpăţînat, de generos şi capricios totodată sînt atît de pline de răspundere încît n-aş putea spune că pluteşti într-o continuă euforie. Exact ca un părinte: îţi adori copilul, dar nu dormi noaptea de grija lui. Floarea te cere lîngă ea zi-lumină, cum se simte neglijată, cum te simte indiferent, e gata să moară, să se răzbune pe neiubirea ta. Adevărul e că nu toate florile sînt la fel de dificile şi pretenţioase: crizantema, de pildă, este cuminte şi bună, e ca un copil volos şi dolofan, care nu face mofturi la mîncare, creşte repede şi frumos şi-ţi zîmbeşte în faţă. Îţi zîmbeşte ca şi calciolaria, cea atît de veselă şi colorată, numai că aceasta are o fire rea, bolnăvicioasă, răsfăţată. Credeţi poate că trandafirul sau garoafa, ori frezia sau muşcata noastră românească sînt mai uşor de îngrijit? În colecţia noastră avem 420 de specii de trandafiri, 45 soiuri de frezii, 162 soiuri de crizanteme, 460 de plante de apartament şi multe, multe altele, şi trebuie să ştiţi că

aproape fiecare dintre ele cere să te ocupi de ea în mod special, să o hrăneşti şi să o încălzeşti şi să o doftoriceşti pe fiecare aparte. Munceşti, te lupţi să le vezi mari şi frumoase şi se poate întîmpla ca o seră întreagă de garoafe să-ţi moară în două ceasuri, sub ochii tăi: dacă n-ai băgat de seamă şi le-a atacat Fusarium-ul, o blestemată de ciupercă. E doliu mare atunci la noi, noroc că nu se poate întîmpla dacă le veghezi întruna.

— Dar dv. aţi devenit celebră prin florile exotice pe care le-aţi adaptat la condiţiile noastre de climă şi le-aţi re-creat, de fapt: prin acea floare, frunză intens roşie, carnală, strălucitoare, ceruită parcă. Anthurium se cheamă, nu?, prin acea maiestuoasă Strelitzia, înaltă, zveltă, cu petalele oranj, care ţîşnesc din tulpină ca nişte creste de co-

A TRĂI PRINTRE ȘI PENTRU FLORI

roane, prin acel splendid crin multicolor, numit Amarilis.

— Anthurium-ul de care pomeniți mi-a cerut ani din viața mea: dar am reușit să creez 10 soiuri noi (omologate), iar 45 sînt încă în lucru. De la roșul inițial am ajuns la nuanțe de roz, zmeuriu, grena, ba chiar și la ivorinul alb, e o floare decorativă, prietenoasă și rezistentă, pe cînd Strelitzia e impunătoare și distantă. 15 ani a durat pînă am înmulțit-o, de 8 ani o îngrijesc, ca și orhideele dealtfel, pe care am reușit să le facem să se simtă bine acasă la noi: cu prețul a 3-4 ani de îngrijiri pentru fiecare specie. Eu însă cred că merită, nu? Floarea a încetat de mult să mai fie un lux, ea este o necesitate vitală pentru retina și sufletul omului modern, citadin, lipsit de contactul continuu cu natura, și a fost dintotdeauna o prezență nelipsită din existența omului de la țară. Să vă mai reamintesc de iubirea cu care o cultivă în curtea ei țăranca română și de arta cu care ea o nemurește, cosînd-o pe toate lucrurile cu care se înconjoară în casă? Și să vă mai spun ceva, mai puțin poetic, poate, dar foarte important pentru un cultivator: dacă știi să o crești cum trebuie, în condițiile excepționale de climă ale țării noastre, floarea te răsplătește și materialmente cu o mare generozitate și cu o mare eficiență economică. Dacă ne-am organiza mai bine — și sîntem pe cale de a o face — am putea împînzi întreaga Europă cu splendidele noastre flori românești, contra valută forte. E un vis al nostru, pe care nu încetăm de a-l nutri.

S. F.

Muzica folk, o muzică pentru toate vîrstele

Cineva spunea despre cîntec că este „prelungirea sufletului pe marginea buzelor". Superb și exact! Ce-i poate fi mai la îndemînă omului și stărilor lui decît o melodie prin care să spună ce-l bucură, ce-l doare, ce-l uimește, ce speră...? Ce formă de artă, dar și de comunicare, îi sînt mai dragi omului decît cîntecul? Nu-i musai să fii școlit ca să poți cînta bine. Nu-i bai nici de cînți fals. Important e să simți nevoia de cîntec.

Muzica folk este una din ipostazele noi ale cîntecului. De dragoste și de iubire de moșie, de dor, de jale. Deopotrivă cu doinele noastre străvechi, deopotrivă cu structura estetico-morală a poporului român. Diferă — de cele mai multe ori — doar linia melodică. Forma adică, nu fondul.

Chitara a luat locul ceterii și cîntecului i s-a zis muzică tînără. Ceea ce mi se pare o tautologie. Dincolo de vîrstă, de orișicare vîrstă, muzica nici nu poate întruchipa altceva decît tinerețea spirtuală! Tocmai de aceea oferim tuturor cititoarelor noastre cîteva (din păcate, doar cîteva!) strofe din poemele muzicale ale tinereții de spirit. Fredonați-le deodată cu interpreții ce le-au consacrat!

AURORA IOAN

„Este muzica mai dulce decît muzicanții
Ei devin urîți, rămîne ea,
Ca o boală incurabilă din firea noastră
Se va ridica și va-nvia.

Totuși muzica-i mai modă decît orice modă
Va renaște tot ce am iubit..."

(VASILE ȘEICARU — „Beatles")

„Zău, nu speriați frumoșii-adolescenți
chiar dacă nu-s, adeseori, decenți
ei au în schimb ceva ce nimeni n-are
incandescent tărîmul de candoare
și pot să inventeze fără risc
al lumii de la capăt obelisc".

(MIHAELA BUSTUCHINĂ-VLAICU — „Nu speriați frumoșii-adolescenți")

„Ca pe un prunc seninul de-aș putea
să-l string
L-aș desena pe frunți, copiilor cînd
plîng
Binele tot din lume de s-ar putea
Li l-aș turna în lapte ca să-l bea."

(ZOE ALECU — „Să nu ocizi în soma copii")

„Poate-am adormit
Și-am visat ceva,
Vis nedesluşit
Că nu ești a mea.

Mai încep o zi,
Dau cu alb pe măști
Și te-aș izgoni
Ca să mă urăști."

(VICTOR SOCACIU — „Felinarul")

„De-aceea-ți scriu, iubito, așteaptă-mă
la gară
Voi lua din mărunțișul rămas o înghe-
țată
Mansarda ta ne-așteaptă în Ferentari
pe seară
Să replantăm în geamuri o sinceră
muscată".

(GHEORGHE GHEORGHIU — „Autostop în univers")

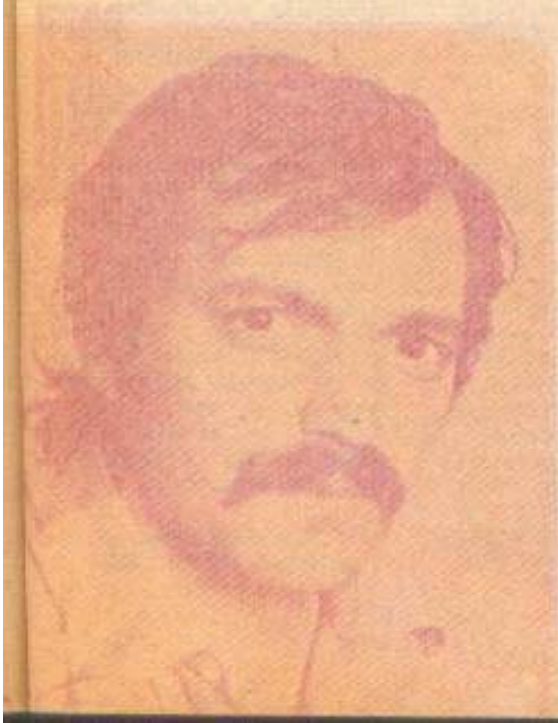

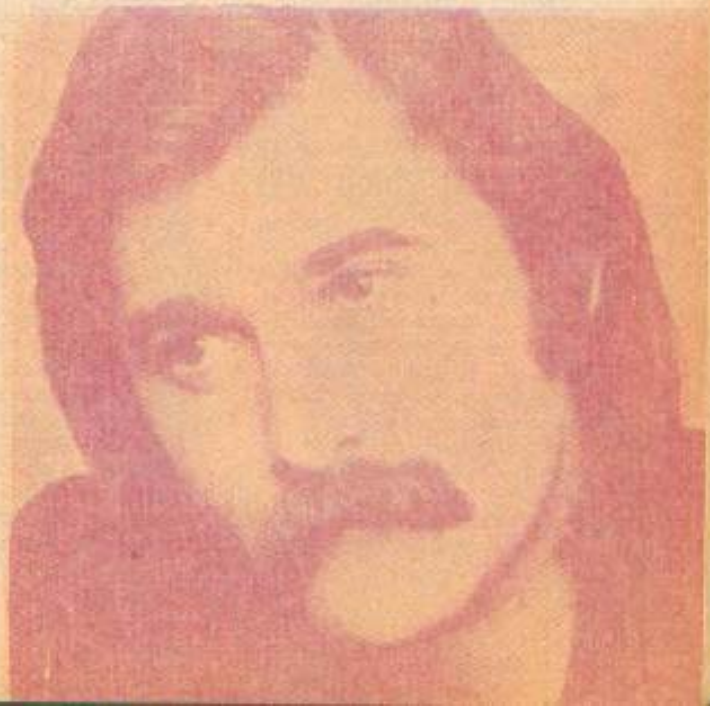

DIN PRESA DE ALTADATA

Două articole
de GEORGE CĂLINESCU

MODA

La întîia vedere, s-ar părea că moda este expresia socială a dorinței de a ne îmbrăca frumos. Eroare. Ceea ce caracterizează simțul estetic în îmbrăcăminte e individualitatea în marginile convenționii. Însă moda înseamnă spiritul de turmă, abolirea oricărei personalități. O femeie nu ține să se îmbrace bine, ci să se îmbrace la fel cu alta. O haină care n-a fost publicată nicăieri, care n-a fost purtată de nimeni nu e la modă. Reclama și exemplul joacă foarte mult rol în această chestiune, unde gustul n-are nici un rost. Într-un oraș de provincie o zănatecă și-a legat o batistă roșie la mîna stîngă. Atunci toate femeile zic: Se vede că se poartă! Și toate ieș cu batistă roșie la mînă. În alte părți, „se poartă" un baston bărbătesc. Unui negustor i-au rămas o sumedenie de mănuși de ață fără degete, din cele ce se purtau pe vremuri. Ce-i dă prin gînd ca să scape de ele? Face o reclamă precum că ultima modă la Paris este purtarea de mănuși de ață. O nebună cumpără, și femeile zic: Ai văzut, dragă, că a început să se poarte iar mănușile de ață? Și toate cumpără și nici una nu se întreabă dacă îi stă bine sau nu. Astfel se vînd gențile de meșină albă (foarte mult se poartă), mărgelele de sticlă, brățările de tinichea și alte fleacuri. Știu o cucoană căreia oferindu-i-se o rochie admirabilă și originală a refuzat-o zicînd că nu e la modă. Cînd însă modelul s-a banalizat, a cumpărat-o, fiindcă „tare mult se poartă".

Zilele acestea a fost la București o căldură abisiniană. Toate femeile treceau prin arșița solară fără umbrelă.

— De ce nu-ți iei umbrela, am zis eu unei prietene, pe căldura asta?

— Umbrela? răspunse ea mirată.

— Desigur.

— Păi... nu se mai poartă.

Iată dar situația. Umbrelarii mor de foame tocmai pe această vreme prielnică industriei lor fiindcă o individă oarecare a decretat că nu se mai poartă umbrela.

Dar dacă ieșea pe drum una cu umbrelă, toate femeile și-ar fi reluat ca ale instrumentul.

Acum cîțiva ani am văzut pe Calea Victoriei un fenomen de necrezut. Era pe la începutul lui august. Nu știu însă din ce cauze meteorologice se lăsase un frig strașnic. Un om grijuliu de sănătate și-ar fi luat pardesiul. Ei bine, o cucoană a ieșit cu blana și cu șoșonii. N-a trecut un ceas, și Calea Victoriei s-a umplut de cucoane cu blană și cu șoșoni. Vezi dumneata, se purtau șoșonii. Asta e moda.

S-O LUĂM DE LA EPIDERMĂ

Astăzi, pielea femeii e foarte adulată și îngrijită de modă, mai mult ca celelalte accesorii. Și e drept, căci este o zisă: mai aproape-i pielea decît cămașa. Mai aproape de ce anume?

Pielea femeii de azi îi impune preocupări multiple. Dacă s-a dus vremea scăldatului în lapte de cerboaică (era vreun raport cu coarnele de cerb?) și timpul libațiunilor parfumate — operațiuni desigur nu jurnaliere —, femeia de azi acordă epidermei sale atențiuni cît mai frecvente și mai îndelungi.

Nici curtezana epocilor de celebre orgii nu-și adula corpul cît o face — cu mijloace în adevăr perfecționate — femeia actuală. Mult pomenitele Tais, Frineea și Bilitis se scăldau în valurile albastre ale Mării Egee sau ale golfului Alexandrin numai pentru a-și expune corpurile ispititoare sau și pentru a economisi osteneala piscinei din interiorul casei lor? Azi, baia zilnică e o condiție imperativă pentru orice femeie — fie serioasă, fie curtezană, fie una sau alta cu aproximație. (Nu sîntem în secolul teoriei relativităților?)

Culoarea epidermei a evoluat și ea. Fața de crin, brațele de marmură și-au trăit traiul. Zeama de lămîie, ca medicație internă și externă, pentru scopul impalidării, s-a văzut exclusă.

Moda actuală s-a aliat cu stăpîna puternică a zilei — știința — și se inspiră din decretele ei. Energie! vigoare! ritm accelerat! sănătate!

Ceea ce decretează știința caută să exprime moda... începînd cu elementul esențial și primordial: epiderma.

Piele însorită... piele daurită... și ca să reamintim pe poetul romanțelor de mai tîrziu... adăugăm:

Pe peluză verde au naufragiat...

Thalassa! Thalassa!... La mare! la mare! femeie modernă!... Soare, cer aspru, mișcări iuți și chiar violente! Hegemonia Spartei!... sau reeditarea și mai vechii povești cu amazoane, sirene și nalade! Evoluția genurilor corporale: Viguros și supiu? Sparta și Diana — ascetic și gălbejit? — prerafaelism — opulent și îmbujorat? — renașterea lui Rubens — strangulat și pîntecos? — domnia corsetului — liberat și transparent-macabru? — epoca romantismului — iar corset, turnuri și malacoafe? — timpul bunicii: iar acum, nepoata o ia de la capăt, cu ceva de la Eva, ceva de la amazoane, ceva de la spartane... și cu încercări lăudabil serioase de a presăra nu numai epiderma cu sare, ci și conținutul țestei. Frumos lucru să încerci o aliere între Sparta și Atena! Femeia de azi încearcă această rară însumare și, mai cu epiderma ei, mai cu sarea ei, ar putea fi citată cu elogii de veacurile viitoare...

(Din **„Adevărul literar și artistic"**, 1932 și 1936)

Patinajul în Cișmigiul de acum 100 de ani

„Sîmbătă și duminică seara s-a patinat pînă la orele 11 pe lacul Cișmegiului. Lumina electrică producea un efect feeric. Doamnele și domnișoarele se întrec d'a patina și d'a cădea, dar mai ales pare că voiește să braveze cu tot dinadinsul asprimea gerului. În toate serile lume multă".

(„Timpul", 1883)

Pețitul la babilonieni

„La babilonieni, în fiecare an, se adunau într-o anumită zi, în piață, toate fetele de măritat. Aici apărea și un teial care licita, începînd cu cea mai frumoasă, pentru care, firesc, ofereau cei mai bogați babilonieni. După ce se licitau cele frumoase, se purta grijă și pentru cele urîte, apucînd procedura invers; cel ce lua în căsătorie o fată urîtă primea bani și cei mai mulți îl lua desigur acela care se căsătorea cu cea mai urîtă fată".

(„Timpul", 1883)

De-ale grafologiei

„... nu puțini au putut diferenția scrisul lizibil și neforțat al omului în stare de un calm sufletesc, de scrierea strînsă, încîlcită și cu litere sărite a omului nervos și șicanant.

Un prieten îți scrie; observi în scrisul lui omul gata de a te înșela. Grija lui de a-ți cîștiga sufletul se observă imediat după ovalele bine închise, scrisul aplecat excesiv, literele mai curbate în sus, iar iscălitura niciodată terminată: parcă frica de a-l ghici îl oprește în drumul scrisului."

(„Femeia", 1913)

Filme și reclame a la 1912

„PASIUNEA FATALĂ" — MARE DRAMĂ PASIONALĂ ÎN LUNGIME DE 1 000 METRI.
„FÂNTÂNA LOGODIȚILOR" — DRAMĂ EMOȚIONANTĂ.
„DIN VIAȚA PISICILOR" — TABLOU FOARTE INTERESANT.
„ȘARLATANUL ÎNȘELAT" — SĂ TE TĂVĂLEȘTI DE RÎS.

(„Revista cinematografică", Bîrlad, 1912)

(Desene de F. Șifrin O, revista „FURNICA" 1913)

– Abia s'a deschis școala și ai și început să întîrziezi! Pentru ce nu vii la timp?... Ce te împiedică?
– Rochia, d-nă profesoară!

Mireasa: Acum, fiindcă te-ai însurat, sper că ai să te lași de prostii!?
Ginerele: Dragă nevestică, îți jur că asta-i ultima pe care o fac.

Agenda practică la început de secol

● Puneți flori de levănțică lîngă patul dv. și țînțarii vă vor lăsa să dormiți. De asemenea, seara deschideți fereastra camerei și ardeți flori de romaniță (mușețel) sau o ramură de eucalipt. ● Puneți între velințe și hainele spălate la păstrat (mai ales dacă sînt din lînă) foi de tutun, bucăți de camfor sau boabe de piper. Alungă moliile. ● Ungeți pe dinafară pervazurile ferestrelor cu petrol sau spălați în cameră cîteva ramuri de ricin și muștele nu vor mai intra în locuință. ● Dacă ați zugrăvit de curînd, spălați în camera respectivă o farfurie cu clorură de calciu. ● Varul va rezista mai mult pe pereți dacă după ce a fost stins îl combinați cu sare, piatră acră sau cu ulei. ● În camera cu miros de mucegai puneți un vas mai mare cu var nestins, pe care îl schimbați de 3—4 ori timp de 2—3 zile. ● Pentru ca vasele din tuci să nu ruginească, se dau la început cu ulei mineral. După ce au fost spălate, se ung cu ceară și capătă luciu frumos. ● Cuțitul se freacă cu un tampon de vată umed pudrat cu cărămidă pisată. ● La albitul lînii se obișnuiește folosirea apei oxigenate. Aceasta dă bune rezultate și se conservă pentru mult timp. Se pune astfel: 1 l de apă oxigenată, 1 l de apă potabilă, 200—300 g de silicat de sodiu. În acest amestec, lîna se ține 12—24 de ore. Silicatul de sodiu face ca orice altă culoare îmbibată în fibră să dispară. ● Catifeaua își pierde luciul și culoarea dacă este purtată prea mult. Pentru reîmprospătare, se udă pe dos și se ține în fața unei surse de căldură, care să evaporeze apa din țesătură. Vaporii trec prin țesătură și fac ca firele să redevină frumoase și strălucitoare. ● Iarna curățați covorul astfel: așterneți covorul pe zăpada curată. Bateți după aceea covorul cu bățul pînă osteniți și-l luați de pe zăpadă gata curat. ● Pentru a călca pantaloni, întoarceți-i pe dos, udați-i puțin cu apă, apoi așezați-i din nou pe față și călcați-i cu fierul încălzit bine, apăsînd cu putere, după grosimea stofei. În felul acesta își pun dunga. Cine are cărți grele, le poate pune deasupra pantalonilor proaspăt călcați. ● Fierul de călcat nu ruginește dacă-i ungeți bine cu săpun. Înainte de a-l folosi frecați-l cu sare

PARADOXURI

Prin 1850 se răspîndise moda pornită din Paris de a se mînca flori. Bărbații galanți mîncau crini și trandafiri în fața cucoanelor cari miroseau acele flori.

Cam în același timp se lansară crinolinele (melacoafele) cari măcură atîtea și atîtea pozne. Așa în anul 1857 la Londra fusese dată în judecată o cucoană și fusese condamnată la o amendă de o liră sterlină pentru că, după spusa martorilor, din cauza enormei crinoline oprise circulația într-o stradelă a Londrei.

Pe vremea directoratului (1796-1799), damele franceze mergeau îmbrăcate în stofe foarte ușoare. Madam Recamier, la un joc de societate fusese condamnată să se retragă într-o odaie cu mai multe doamne și să-și chibzuiască toată toaleta. Cu tot ce a avut pe ea n-a cîntărit decît 300 g (nici jumătate de kilogram).

În anul 1760, damele din Paris nu se pudrau cu roș, ci cu lila și în anul 1845 ași moda ca cucoanele să-și pună sub fustele albe pantaloni negri de bărbați.

Iată cîteva mode. De atunci ne-am făcut mai cu minte, mai civilizate. Moda a făcut progrese enorme și fiecare pricepe să nu la dintr-însa decît ceea ce îi șade bine și îi convine din toate punctele de vedere.

(Culese din revista bilunară „MODA" din 1905 și 1906)

● Gesmurile stropite cu var sau cu vopsea se ușurează cu apă în care s-a dizolvat sare. ● Puneți într-un șap de bere 40 g sare amară. Cînd s-a dizolvat, tamponați ușor un geam pe care îl doriți să devină opac. Veți vedea apărînd niște stele lucioase ca în zilele de mare îngheț, iarna. ● O lingură de soluție de amoniac 50 la sută pusă în baia caldă dă o stare de înviorare. ● Dantela albă se vopsește ușor în ocru, dacă este muiată în esență de ceai. ● Cînd pregătiți dulceața de cireși, vișine sau coacăze, lăsați 10 minute fructele puse în siropul legat la o parte de pe flacără. Fructele se vor îmbiba astfel suficient cu sirop și vor deveni sticloase. ● Dacă uleiul sau grăsimea din tigaie s-au aprins, nu turnați apă, ci acoperiți cu capacul. ● Înainte de a servi ochiurile românești, presărați-le cu pudră de ardei. ● Peste crez, fasole, linte (depozitate în cămară), presărați sare și acestea vor fi apărate de furnici.

● O lingurică de unt în compotul de mere îi dă un gust deosebit. ● Prepararele cu spumă de albuș se coc la foc mic și cresc dublu în volum. ● Piureul de cartofi în care s-a pus unt sau smîntînă se bate să se albească bine, dar nu se mai așază din nou pe foc. ● 1/2 cantitate de făină, 1/2 cantitate de ipsos, amestecate și puse în locurile în care apar gîndaci. Consumînd acest amestec, gîndacii mor. La fel de bun este și acid boricul fierbinte. În care ați mulat mied de pîine. ● Solzii de pește se curăță mai bine cu o furculiță în loc de cuțit și nu se împrăștie dacă, înainte de a fi curățat, peștele este ținut 1 minut în apă caldă. ● Gesmurile șterse cu 100 ml alcool și 10 ml glicerină nu mai aburesc. ● Pisați cojile de ou și dați-le în hrana păsărilor, acestea vor fi mai sănătoase. ● Coaja prăjită nu mai mirosse în bucătărie dacă se pune în tigaie mai întîi 1/4 linguriță de făină și un vîrf de cuțit de sare. ● Varza nu va răspîndi mirosul specific dacă în timpul fierberii acoperiți vasul cu un rînd de cartofi tăiați felii. ● Iată ce „vînătoare" se indică la începutul secolului împotriva țînțarilor. „Cînd intri seara în casă astupi toate crăpăturile ușilor și ferestrelor. După aceea cauți țînțarii cu lumînarea aprinsă. Ții flacăra lumînării la 10—12 cm depărtare de zid și la 5—6 cm sub locul unde stă țînțarul. Încet, încet, ridicînd flacăra spre insectă, aceasta se aruncă pur și simplu în flacără". ● Din mănușile de piele vechi, îmbrăcați nasturi și catarame. ● Aveți o durere spălătoare în ceafă? Intrați în casă și puneți-vă pe locul dureros un burete îmbibat cu apă fierbinte timp de 5 minute. ● Opt-zece coji de nuci verzi (dînd mieazul nu este format), tăiate și acoperite cu ulei, se lasă la macerat 15 zile. Strecurat, acest ulei dă părului strălucire și alină durerile reumatice. ● Faceți o baie odihnitoare dacă puneți un ștuleț cu flori de soc în cada cu apă caldă.

(Culese din „Timpul Familiei", Almanahul „Marianna" și Almanahul ziarului „Dimineața").

ANECDOTE

Gigi s-a rătăcit de mama pe peronul gării, unde aşteptau un tren. Se hotărăşte ca înainte să înceapă să plîngă s-o caute. Întreabă un ceferist:
— Nene, n-ai văzut nicăieri o mamă cu haine gri şi fără un copil care seamănă cu mine?

•

Institutorul: Cîte continente sînt?
Şcolarul: Cinci.
Institutorul: Numără-mi-le.
Şcolarul: 1, 2, 3, 4, 5.

•

— Ai vreo surioară? întreabă Păvălucă pe noul lui prieten.
— Nu.
— Vreun frăţior?
— Nici.
— Vai de capul tău: atunci cu cine te baţi?

•

— Cum, Gogule, toată ciocolata ai mîncat-o singur? Da' la surioara ta mică nu te-ai gîndit deloc?
— Ba da, mereu tot la ea mă gîndeam: de n-ar veni pînă nu isprăvesc cu ciocolata.

•

Învăţătorul: Ascultă, Radule, dacă ai o jumătate de măr şi frate-tău îţi mai dă două, cîte o să ai la un loc?
Şcolarul se uită lung şi dă din cap.
Învăţătorul: Ei, cîte?
Şcolarul: Nici nu-mi bat capul; îl-ai găsit să-mi dea frate-meu vreun măr!

•

— Iubitule, cum îmi stă pălăria?
— Într-o parte.

•

— Soţul meu vorbeşte în somn. Ce trebuie să fac, doctore?
— Să-l mai laşi să vorbească din cînd în cînd şi în timpul zilei.

(Din „Amicul copiilor" 1927, „Timpul familiei" 1940)

DIN PRESA DE ALTĂDATĂ

MUTATIS MUTANDIS...
(Să schimbăm ceea ce e de schimbat)

MANU PROPRIA...
(Cu mîna lui proprie)

„SIC TRANSIT GLORIA MUNDI" sau...

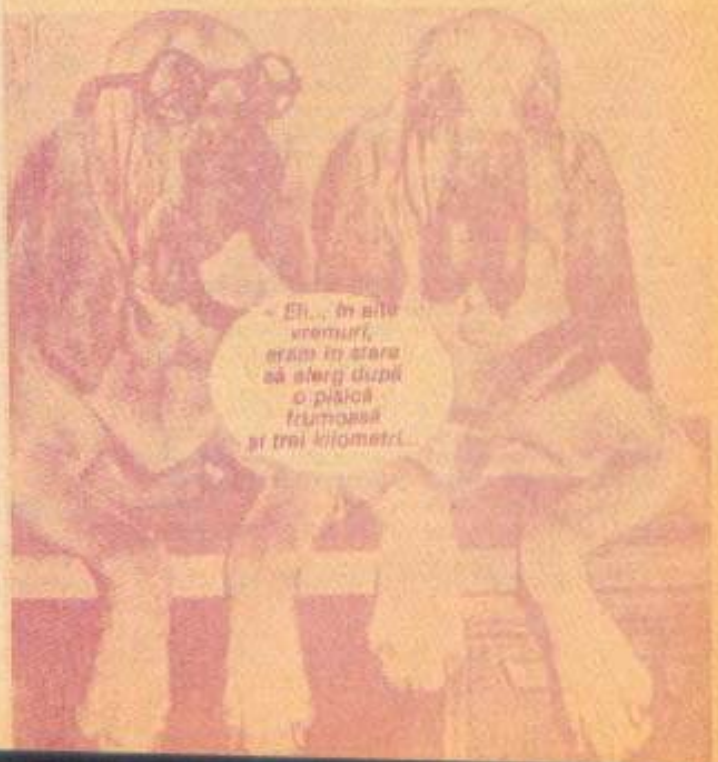

GEAMANTANUL CU CIFRU*...

Dimineața părea încărcată și obositoare. Cel puțin așa era părerea cercetătoarei Ecaterina Nandru, care, grăbită, încerca să se strecoare repede în incinta clădirii primitoare a Aeroportului internațional București-Otopeni. Simți o ușoară durere de cap și își dădu seama că e obosită. Revăzu cu ochii minții, aproape fără să vrea, întîlnirea pe care o avusese cu un vechi coleg de facultate și, mai tîrziu, fost coleg de muncă, cu o seară mai înainte, cînd, întîmplător, îi apăruse, ca o nălucă, în plin bulevard, Viorel Grindu. Îl știa plecat de mai multă vreme peste hotarele țării, în împrejurări încă destul de neclare pentru ea, dar vechea amiciție legă cu ușurință vorbele, amintirile. Pierduse cîteva ceasuri bune în compania fostului coleg, care, invitat la masă, nu se mai dădea ieșit din garsoniera cercetătoarei.

Ecaterina zîmbi de parcă își aminti de ceva plăcut. În grabă, aruncă privirea spre valijoara cochetă pe care o avea și în care pusese cu grijă cele cîteva documente ce puteau să susțină eventualele critici sau neclarități ale partenerilor ce urmau să participe la discuții pe marginea comunicării ce trebuia s-o susțină. „Nu-mi fac probleme cu documentele!", gîndi cercetătoarea, reamintindu-și de o altă discuție, avută cu cîteva zile în urmă, cu directorul institutului la care lucra. Își aruncă fugar ochii din nou spre încuietoarea micului geamantan și, mulțumită, se îndreptă grăbită spre pasărea argintie care aștepta pasagerii...

Lumea științifică din marele oraș în care ajunsese se dovedi primitoare. Un mare număr de specialiști și reprezentanți ai protocolului-gazdă o luară în primire chiar de la aeroport, devenind, fără să vrea, un fel de eroină a zilei. Dealtfel, aflase de la Viorel Grindu că ultimul ei articol, apărut într-o revistă de specialitate, făcuse vîlvă și că va trebui să se aștepte la o primire și tratare emoționante. Părerea fostului coleg se confirmase. În salonul de onoare al hotelului, complimentele o copleșiră. „Stați, domnii mei, încă nu am nici un... Nobel", încercă cercetătoarea să iasă din situația ce i se păru cam exagerată. „Nu-ți fă probleme, Katy, o să-l ai!", îi răspunse o voce din mulțimea adunată. Ecaterina Nandru făcu ochii mari. „Viorel, tu aici? (!)... Doar aseară..." continuă ea să bîiguie, fără să-și termine ideea. „Nu-ți fă probleme, interveni Viorel Grindu, aseară, după ce am plecat de la tine, am primit o telegramă să revin urgent... acasă. Am ajuns cu un avion înaintea ta..." Ecaterina rămase nedumerită, dar nu mai insistă.

După primirea atît de amicală se simți copleșită și obosită. Își luă geamantanul și, încet, se strecură spre lift. „Îți voi face o vizită", auzi din urmă vocea lui Grindu.

*

De la înălțimea camerei în care se afla cazată, panorama zonei i se arăta în toată goliciunea ei. O forfotă imensă de mașini și oameni umplea o stradă îngustă și lungă, transformînd-o într-un adevărat furnicar. Ecaterina Nandru simți că are nevoie de liniște. Închise geamul și trase storul vișiniu, care i se păru mare și greoi. Își aminti de casă, de prieteni, de toți ai ei și scoase din poșetă cîteva fotografii. Parcă nu-și găsea locul. Luă poșeta de pe masă și, aproape mașinal, încercă s-o pună pe noptieră, alături de geamantan, dar... Cînd se întoarse spre noptieră, cercetătoarea păli. Simțea că ritmul cardiac i se accelerează cu fiecare pas. Formă cifrul cunoscut al încuietorii geamantanului, dar aceasta nu cedă. „Nu se poate!" îi trecu Ecaterinei un gînd fulgerător. Un ciocănit puternic în ușă o făcu să tresară. „Aaa... Viorel? Ce-i cu tine? (!)" întrebă ea rar... „S-a întîmplat o dandana, începu Viorel ca un automat, dar să nu te sperii, a fost o confuzie. Cineva, fără să-și dea seama, ți-a luat geamantanul... Vezi, sînt identice..."

Ecaterina Nandru zîmbi. Prevăzuse că greșeala ar putea s-o coste... E drept, o prevăzuse în al doisprezecelea ceas, dar își dădu seama de ea, și astfel, încă în avion, înainte de decolare, trecuse la o stratagemă proprie. „Nu ați reușit nimic, domnule Viorel Grindu, izbucni cercetătoarea. Nu veți afla mai multe în afara comunicării mele oficiale". „Liniștește-te, interveni Grindu. Aici poți deveni o «regină» a științei. Spune-mi cît și sîntem solvabili..." „Păcătosule" — scăpă cercetătoarea. „Nu te înțeleg, interveni din nou Grindu..." „Eu am înțeles tot, îl întrerupse hotărîtă Ecaterina Nandru, am înțeles scopul pentru care m-ai vizitat, reluînd de zeci de ori discuția despre invenție, am înțeles și gestul tău cînd am lipsit o clipă, aseară, din sufragerie, de a-ți nota, din caietul ce l-am lăsat intenționat pe masă, acea formulă sau șir de formule, firește imaginare și false... Am înțeles tot. Păcat că nu ai înțeles tu ce cauză servești...".

În cameră se lăsase o liniște greu de suportat. „Katy, în numele prieteniei, te rog...", sparse Grindu liniștea. „Prietenie, ai spus?" întrebă cercetătoarea. Fața lui Grindu părea lividă. Înghiți cuvintele în sec și o privi aproape rugător pe fosta sa colegă. Ecaterina Nandru ridică mîna stîngă, discret, pipăindu-și hîrtiile pe care le așezase într-un buzunar interior al bluzei, doar de ea știut, undeva în dreptul inimii. „Trădătorule, nu ți-ai îndeplinit misiunea! izbucni cercetătoarea. Va trebui, probabil, ca fiecare dintre noi, separat, să tragem concluziile care ne privesc. Și acum, ieși!..."

---

* *Relatarea este inspirată dintr-un caz real.*

TREZITE DIN „BEȚIA"... PRECEPTELOR SECTANTE

Dornici să-și acopere golul sufletesc pe care îl resimt în actualele condiții ale crizei economice, copleșiți și depășiți de grijile și greutățile zilnice, dezamăgiți de realitățile din jur — între care șomajul, criminalitatea, violența și cîte alte racile —, oameni de profesii și convingeri diferite din statele capitaliste, îndeosebi tineri, încearcă să-și schimbe sensul vieții, în dorința de mai bine, și, astfel, unii dintre ei cad pradă unor precepte și practici ce se dovedesc mai mult decît aberante. Pînă unde sînt împinse iluziile unei pretinse „fericiri", propovăduită de secte, ne demonstrează și cazurile de mai jos.

... Scundă, subțirică, dar bine legată, veselă, dar palidă, aproape lividă, Helga M. este gata oricînd să zîmbească trecătorilor, să privească „profesional" în ochii posibilelor victime, să le declare — dacă reușește să intre în vorbă — că este singura care deține adevărul despre lume și viață. „Privirea ei pare întotdeauna interesată, ochii de culoarea cerului senin te mîngîie și te atrag", declara o fostă „cunoștință" a ei. „Într-adevăr, mărturisise și un bărbat care o cunoscuse la Hamburg (R.F.Germania), locul de domiciliu al Helgăi, ochii ei te mîngîie și te atrag, dar apoi?..." După ce noua cunoștință acceptă compania Helgăi, află de la ea nu numai mobilul pentru care își vinde grațiile, dar și cauzele care au determinat-o să ajungă aici. „La început, prin fraze bine alese — declarase un alt bărbat care o cunoscuse — te conduce prin labirintul unor precepte ciudate ale unei secte curioase, a cărei denumire nu o pronunță. Apoi, cu o expresie visătoare a feței, încearcă să te convingă că lumea ar fi o sferă de gelatină pe care divinitatea ei o va zdrobi și că singurii supraviețuitori vor fi sectanții". Încercarea de ademenire merge pînă la promisiuni de îmbogățire, de acordare a ajutorului din acest punct de vedere din partea sectei, pentru că Helga, după cum arăta același bărbat, a afirmat că în gruparea din care face parte „... poți deveni nu numai un ales al divinității, ci și un om puternic, cu bani și onoruri". Întrebată odată despre „onorurile" și „averea" pe care le posedă, Helga s-a schimbat la față.

Într-un moment de sinceritate, începînd să plîngă, a dezvăluit adevărul. „Eram una dintre numeroasele șomere ale orașului — a mărturisit Helga — și am fost îndemnată să intru în secta «Copiii Domnului», unde voi avea bani și onoruri. Ca să devin fericită, mi s-a cerut să predau sectei tot ce am: un inel, un carnet de economii cu o sumă modestă și cîteva lucruri personale din locuință. Am predat tot și m-am mutat în colonia sectei..." De atunci a început „calvarul" ei. Dezorientată, rămasă fără nici un sprijin, Helga s-a supus preceptelor și practicilor sectante, convinsă inițial că necazurile sînt trecătoare. „Mi s-a promis că voi lucra, menționa Helga, dar apoi, alături de alte tinere din sectă, am fost instruită cum să-mi vînd trupul, cu condiția, sub amenințarea pedepselor divine, ca toți banii să-i predau în favoarea sectei. În zilele cînd nu puteam face trotuarul, eram pusă într-un căruț de invalid și trimisă la cerșit. După fiecare două ore, eram condusă într-o clădire, dezbrăcată ca să nu pot ascunde din bani și, pur și simplu, jefuită de suma pe care o «primisem» pînă atunci..."

Din nefericire, „beția" preceptelor sectante a cuprins și alte tinere din țările capitaliste, nu numai din rîndul șomerilor sau al altor categorii considerate așa-zis marginale. „Avem nevoie de miraculos, de minuni; dorim să scăpăm de raționalismul profesiunii mele de chimistă, dar constat că dogmele sectante m-au aruncat în iraționalism", a declarat Agnes C. unui redactor al revistei „Paris Match", după ce s-a convins de conținutul halucinantelor precepte ale sectei religioase „Baal". Pretinzînd că răul social va putea fi eradicat numai de către extratereștri, membrii acestei secte au pregătit terenuri speciale pe care să aterizeze „farfurii zburătoare" cu „extratereștrii salvatori", care, chipurile, ar avea misiuni de eradicare a șomajului, criminalității, războaielor, a foametei și cîte altele. Propagînd o asemenea „teorie", secta încearcă să-i determine pe oameni să adopte o crasă indiferență socială, motivînd că „lumea de azi nu este în stare să înlăture răul de pe Pămînt" și, ca urmare, „prin rugă, trebuie așteptați extratereștrii...". Aceasta a determinat ca în unele state capitaliste să se nască și un nou soi de infractori, respectiv „negustătorii de terenuri", care, sub pretextul că oferă „parcele sfinte" pe care vor „ateriza extratereștrii", vînd fiecare metru pătrat de pămînt cu sume exorbitante. Concomitent, însă, „purificarea" sectanților, conform altui precept emis de sectă, trebuie să se facă pe latifundiile liderului sectei, care astfel folosește forța de muncă a adepților fără să-i coste nimic. Dincolo de acest aspect comun dealtfel multor secte noi, fosta sectantă, menționată mai sus, a declarat că toți credincioșii, indiferent de părerile lor intime, „aveau obligația să creadă în aberațiile dogmei fără drept de apel". Convingîndu-se de adevăratele fațete ale sectei, de profitul pe care îl realiza liderul în acest univers paranoic pe care l-a creat în grupare, Agnes C. s-a retras, sătulă de „miracolele" la care a visat inițial.

În eforturile disperate pe care le fac unele secte pentru a-și menține și lărgi sfera de influență asupra unor grupe de oameni din medii cît mai diverse, liderii ca și predicatorii acestora nu pregetă a căuta „metode" și „forme" noi, din ce în ce mai ciudate, unele chiar absurde, în flagrantă contradicție cu știința, cultura și omenia, pentru a impune anume reguli, declarate drept „precepte", pe care le pretind... „divine". Unde duc ele ne-o dovedesc numeroasele declarații ale unor tinere și tineri, treziți din „beția" trecătoare — pentru ei — în care au fost strași de unii lideri sectanți.

„Cu sănătatea zdruncinată, după mulți ani de ciudate ritualuri, de proastă alimentație, de viață în condiții mizere, de spălare a creierului și de cerșetorie pe străzi, mi-am dat seama — a declarat tînăra Susana Murphi, fostă membră a sectei «Hare Krishna», în fața unei comisii americane de anchetă — că această comunitate religioasă a făcut din mine și din celelalte femei, membre ale sectei, niște adevărate sclave".

Uneori, transformarea psihică a indivizilor aflați sub puterea preceptelor sectante este neînchipuit de rapidă, mulți dintre ei devenind niște roboți subjugați ideilor emise de liderii acestor grupări. Iată declarația părinților unei victime prinsă în mrejele unei secte, așa cum a fost publicată în revista „Der Spiegel": „Ne străduim, fără succes, s-o eliberăm pe fiica noastră din chingile sectei. Toată lumea o cunoștea drept o tînără deschisă, inteligentă, cu un simț etic dezvoltat. La doar patru zile după ce s-a alăturat sectei, am întîlnit-o într-o stare de epuizare fizică și psihică incredibilă; era în compania a doi credincioși, cu totul absentă; abia era capabilă să se țină pe picioare, plîngea și bolborosea cuvinte fără șir...".

*

Firește, exemple din care să rezulte nocivitatea preceptelor și practicilor sectante se mai pot da. Dincolo de ele, însă, stau realitățile crude din viața cotidiană a adepților acestor grupări nefaste, apărute pe fondul ascuțit de accentuat al crizelor ce bîntuie lumea capitalului, și din care nu am redat decît doar cîte un crîmpei. Suficient, credem, pentru a înțelege că iluziile semănate de liderii sectanți, în scopuri departe de a fi morale, se încheie pentru majoritatea covîrșitoare a adepților cu dezamăgiri, uneori ireversibile.

Pagini realizate de
PETRE HLADCHI-BUCOVINEANU

CELE 7 SECRETE ALE UNUI SOȚ FERICIT

I. Soția mea mă consideră întotdeauna un om informat.

— Tăticule (așa-mi spune cînd mă alintă), tăticule, uită-te tu în dicționar și vezi ce-nseamnă mai exact „mass-media".

— Pot să-ți spun și fără să mă uit în dicționar.

— Nu... mai bine uită-te în dicționar...

II. Îmi apără liniștea și orele de lucru...

— Tăticule, lucrezi?

— Da

— Merge?

— ...merge.

— Atunci, nu mă duci și pe mine cu mașina pînă la croitoreasă?!...

III. Mă pune întotdeauna într-o lumină favorabilă.

— Vino să te prezint unei prietene din copilărie... Draga mea, ăsta e soțul meu... Nu te uita că-i mic, habar n-ai ce al dracu' el E el motozac, dar cînd se enervează, știi cum îi turuie gura... atunci îmi vine să mor de rîs, că e cepeleag și nimerește numai cuvinte cu „ci"... Tăticule, la spune tu „strada Cercelus 555"... Dar scoate pipa din gură că ne-ai afumat de tot...

IV. Mă încurajează în micile mele vanități sportive:

— Dacă te duci la ski cu băieții, nu te lua după ei... că ăia sînt skiori, nu-s ca tine... la vezi, poate-mi vii cu picioarele rupte... Pune-ți ceva gros pe dedesubt și-o cipilică în cap, că nu mai ai 20 de ani... Dacă vrolai neapărat să faci un sport, pentru tine ar fi fost mai potrivit șahul... Hai du-te la ski, sportivul lu' mămica.

V. O interesează teribil ceea ce lucrez eu:

Eu: Să-ți citesc un cuplet pe care l-am scris pentru tine (poate nu știați, dar soția mea este actrița Stela Popescu — n.a.).

Ea: Chiar acum-acum?

— Dacă ai treabă îți-l citesc altădată.

— Nu... mai bine acum... Hai, dă-i drumul!...

— E cu oluri cetățenești...

— Nu mai îmi povesti, dă-testel

— „Foaie verde și-o lalea, să vă dau o veste bună".

— Stai... un pic, că dă laptele în foc...

— (o aștept).

— Hai, zi!

— „Foaie verde și-o lalea".

— Stai să-mi aduc cafeaua aici...

— (o aștept).

— Hai, zi...

— „Foaie verde și-o lalea"...

— Aoleu, cît e ceasul?... nouă fără un sfert... La nouă trebuie să fiu la radio...

...Și iese pe ușă ca o furtună.

VI. Totdeauna e în admirația mea.

— Te-ai tuns?

— Nu.

— Atunci ai mai cheltuit.

— De ieri pînă azi, nu prea mult...

— Totuși, mi se pare ceva schimbat la tine...

— Cravata...

— E oribilă... cînd ți-ai cumpărat-o?

— Am primit-o cadou, mai demult...

— El, nu vorbi... „cadou"... de la cine, tăticule?

— De la tine, mamă!

VII. Cînd pleacă în cîte un turneu, ilustratele pe care mi le trimite sînt pline de tandrețe.

„Udă florile de pe balcon, nu lăsa eregazul aprins. Încuie bine ușa cînd pleci. Treci pe la bătrînii mei, vezi dacă n-au nevoie de ceva. Du-mi pardesiul alb la curățat"...

Singurele ei defecte. Și defectele soției mele mă fac fericit!

MIHAI MAXIMILIAN

— Ca să nu te plictisești, ți-am adus un săculeț de ciorapi să-i cîrpești...

— Nu așa, dragule, ține aici fierul de călcat...

— Mămico, spune-mi, te rog, cam de cît timp ești angajata lui tăticu?

— Sunați mai tîrziu. Tocmai acum soțul meu e foarte ocupat...

Surpriza

În clipa cînd bătu în poartă, un cîine porni imediat să hămăie, îndîrjit, cu dușmănie. Tocmai se pregătea să strige, cînd zăvorul fu tras brusc și în deschizătură se ivi o bătrînă corpolentă, cu privire întrebătoare, aspră.

— Bună ziua, mamă...

— Poftim, drăguță? nu înțelese aceasta.

— Sînt eu, mamă, Dumitrița. Iosif nu v-a spus chiar nimic? se plînse ea, trăgîndu-l pe Vasilică mai în față.

Bătrîna tocmai se pregătea să-i trîntească poarta în nas, însă vederea băiețelului de cinci, șase ani o paraliză; cîteva clipe nu-și putu dezlipi ochii de pe el, semăna cu fiul ei, de parcă era o copie a acestuia. Fără vorbă, îi lăsă pe amîndoi să pătrundă în ogradă.

— Nu m-a lăsat, mamă, să vă chem la înmormîntare, izbucni pe neașteptate tînăra femeie, lacrimile înnodindu-i-se cu gemetele, a zis cu limbă de moarte să nu vă chem, și eu n-am putut...

— La a cui înmormîntare, drăguță?

— Păi a lui, a lui Iosif, reuși să articuleze, printre bocete, Dumitrița. Feciorul dumneavoastră și bărbatul meu.

— Bate-te peste gură, fată hăi, se stropși bătrîna la ea, cu răutate. Nu cobi. Ce te-a apucat?

Trînti ușa, fără să-i pese de jeluiala străinei și se duse, parcă rostogolindu-se, în spatele grădinii, dincolo de care începea via și unde trebăluia, încă de dimineață, Iosif Pătrașcu senior.

— Nepricopsitul de fecioru-tău a turnat un copil cu alta, iar acum a făcut și pe mortul.

— Tu, Ană... Ce copil? Și care mort?

— D-apăi feciorul-tău, că numai de noroc n-are parte, se muie pe neașteptate bătrîna, dîndu-o pe sughițuri. Omul își lăsă șorțul din piele, pe care îl purta cînd lucra la vie, și porni alene spre casă. Dumitrița se mai liniștise și, în clipa cînd bătrînul înalt, slab și cu un aer demn, pătrunse pe ușă, se repezi, într-un impuls neștiut, să-i sărute mîna, lucru pe care Ioșca îl admise cu o anume solemnitate. Dintr-o ochire recunoscu și el „produsul" lui feciorul-său.

— Ești din Oltenia, nu-i așa?

— Da, tătucă, se înviorа Dumitrița, turuindu-i, la repezeală, numele ei, al satului, al părinților, și ar fi spus și rudele dacă bătrînul n-ar fi oprit-o.

— Și cînd l-ai cunoscut pe Iosif?

— Acum opt ani, sughiță ea. A venit la noi, în uniformă de miner, cu o brigadă artistică de la Petrila (Hm, își zise bătrînul, păcătosul, ăsta s-a dat drept de la Petrila, pe cînd el este miner tocmai la Uricani, a mers la extreme nemernicul), m-a văzut și... și a rămas. Am făcut nuntă, nu știu ce a fost între dumneavoastră, că n-a vrut nici atunci să vă cheme, ca și acum, la înmormîntare.

Ioșca „pricepu" imediat, vasăzică, Iosif al lui nu s-a mulțumit doar cu Patița, nevasta pe care o avea aici și care-i născuse doi plozi, două fetițe, măricele acum, una de 7 și cealaltă de 5 ani, ci coborîse și în partea cealaltă a munților, pe Jiu în jos, și își făcuse o mîndruță taman sub poalele Tismanei. Faină femeie, își felicită el în gînd feciorul, deși nu-i admitea procedeul și nici minciuna, ce nevoie o fi avut de povestea cu înmormîntarea? Poate s-a speriat, sau cine știe, adevărul e că își pierduse aproape mințile cînd a murit Patița, lăsîndu-l singur, cu cele două fetițe.

— Cînd zici că a „murit", tătucă?

— Sînt trei luni, o dădu iar Dumitrița pe lacrimi, deși se hotărîse să fie tare. Venea mereu acasă, nici eu nu știu cum de reușea, căci drumul e mare, călătorea ba cu trenul, ba cu mașinile de ocazie, să ajungă mai repede la noi. Poate că de aici i s-a tras și moartea, începu ea din nou să plîngă, a căzut într-o seară, ca secerat, eram la masă, mîncam și vorbeam, el tot timpul glumea, era cu snoava pe buze, s-a lăsat moale pe scaun: „Dumitrița, eu mor". L-am cărat spre pat, abia mai răsufla. „Ai grijă de băiat, mi-a mai zis, și dacă pier să nu-i chemi pe ai bătrîni. Ai auzit, blestemată să fii dacă îi aduci". Astea au fost ultimele lui vorbe și s-a stins.

— Spune, fata mea, n-ai cumva vreo poză de-a lui?

— Am, tătucă, cum să n-am? Uite, aici sîntem toți trei, eu, Vasilică și cu el.

Bătrînul privi fotografia surîzînd, spre totala nedumerire a Dumitriței și complet edificat, zise:

— El este. D-apăi bine ai venit acasă, Dumitriță dragă. Un lucru trebuie să mai știi: băiatul meu mai are două copile, cu o nevastă care i-a murit. Poate că nu ți-o spus.

— Nu, nu mi-a zis nimic, n-a avut inima asta, n-o fi putut nici el. Dar dacă le are, să trăiască, sînt ca și fetele mele.

Obrajii, parcă gata să plesnească, ai bătrînei o dată se destinseră, și lacrimile îi șiroiră din belșug. Nu era o femeie rea Ana Pătrașcu, atîta doar că avea o înfățișare aspră, care te înfricoșa. Dumitrița i se aruncă în brațe, acestea se deschiseră larg, și tînăra femeie găsi, în sfîrșit, căldura și alinarea după care alergase atîta amar de drum.

Anuța, fata cea mică, se atașă imediat de Dumitrița și mai ales de Vasilică, aceasta din urmă fiind o fire prietenoasă, gata oricînd să facă pe plac celor de-o șoga ei. Pînă sîmbătă nimeni nu mai aduse vorba despre Iosif, iar tînăra femeie se integră treburilor și atmosferei casei cu o ușurință de care numai o olteancă este în stare. Avea și o fire bună, răzbătătoare și curată, cît despre hărnicie, bătrînii nu se mai îndoiau; un singur lucru le înnegura sufletele: cum se va comporta Iosif? Nu cumva o va alunga, cu copil cu tot?

Întîlnirea se petrecu în momentul cînd Dumitrița se afla împreună cu Daniela, într-un colț al grădinii, pregătind straturile pentru castraveți. Tocmai atunci apăru Iosif în cadrul porții, în uniforma de miner, și Dumitrița îl zări printre uluci. Mai întîi duse mîinile la gură și încremeni, apoi scoase un țipăt sfîșietor și leșină. Fata se repezi și o prinse, strigînd disperată după taică-su, pe care-l zărise, la rîndul ei, intrînd pe poartă. Iosif se înființă numaidecît și purtînd pe brațe trupul femeii, îl duse în casă. O așezară pe pat și bătrîna aduse niște oțet înțepător pe care i-l trecu pe sub nas, bătînd-o ușurel pe obraz. Dumitrița își reveni, se ridică speriată în capul oaselor, cum îl avu însă în fața ei, tot pe Iosif, pe „mort", strigă îngrozită: „Doamne, mușcat strigoiul!" Moșul, care apăruse în cadrul ușii, mustăcea, bine dispus.

— Vezi, tu, Iosife, ce ai făcut? murmură el a dojană.

— Tată, cine este femeia asta? ridică Iosif din umeri, neînțelegînd nimic.

— Măi, tu să nu flutur cioara vopsită zicînd că e papagal în fața părinților tăi, se burzului moșul. Este nevasta ta din Oltenia, pe care ai părăsit-o cu plod cu tot, făcînd pe mortul în papușoi. Acu' cînd or auzi autoritățile cele de pe aici, o să vedem pe unde scoți cămașa, pînă atunci poartă-te ca om adevărat și ocrotește de femeia asta faină, care nu știu ce o văzut la tine.

Bărbatul își plimbă privirile de la femeia „faină", care geme încetișor, fără să-și revină încă, la maică-sa, ce-i

certa neîncetat cu ochii ei ca tăciunii aprinși, la bătrînul care, iacă, vorbea în dodii, și încerca să deslușească cît de cît ceva din tot ce se petrecea acolo. Atît certificatul de căsătorie al femeii, cît și cel de deces, al „lui", poartă datele exacte, iar în poza aceea, nu poate nega, e chipul lui, trebuie să fie însă un trucaj, pentru că ei... Bătrînul nu credea o iotă din vorbele lui. „Aha, aha", repeta, în derîdere, după care îl trase pe cărăruia spre vie și-l strigă pe Vasilică. Acesta se și prezentă, cu Anuța de mînă, apoi, zărindu-l pe Iosif, odată se schimbă la față, toată ființă i se luminâ de o imensă bucurie și fericirea izbucni odată cu lacrimile: „Tată... tătuțul meu!" se aruncă ei în brațele bărbatului, i se lipi de gît și nu mai vru să se dea jos.

— Ei, acu ce mai zici?

Tînărului miner îi venea să se muște de deget, să se convingă dacă nu cumva totul nu este decît un vis. O femeie, pe care n-o cunoscuse niciodată, pretindea că-i este nevastă, ba arăta și poze în care era chiar chipul lui, apoi acest Vasilică, picătură din făptura lui; totul era parafat cu acte în regulă, și, ca să nu lipsească nimic, se mai pretindea, tot cu act, se înțelege, că murise. Murise pur și simplu, nu-i așa? Ei, nu altul, Iosif Pătrașcu, născut în anul, fiul lui... și așa mai departe. Sigur că începi să te întrebi dacă nu cumva ești victima unei năluciri, pe care o iei drept realitate. Se duse la jgheabul fîntînii, își răcori fruntea cu apa rece ca gheața, sub privirile mereu batjocoritoare ale bătrînului, ce nu-i slăbea o clipă. Nu, din păcate nu visa. Cînd se mai limpezi, porni spre camerele de sus și cînd deschise ușa se pomeni față în față cu Dumitrița. Se priviră o vreme în tăcere, cu o anume curiozitate, ceea ce trăiau ei era mai presus de înțelegerea obișnuită, ceva se întîmpla și lor le scăpa. Ea îl oglindea toată, cu dragoste, cu speranță, cu o neliniște firească. Într-un tîrziu, femeia șopti: „Ce s-a întîmplat, Iosițe, cu tine? Ce se întîmplă cu noi?". „Nu știu ce se întîmplă, rosti bărbatul cu voce vibrantă, care nu era vocea persiflantă, dulcos-persiflantă, a celuilalt Iosif. Vreau să-ți spun, însă, că nu sînt omul care crezi tu că sînt și nu-mi pot explica nimic". Se opri o clipă, apoi rupse greu din el, cu o căutătură ce o înfioră plăcut pe femeie: „Nu-mi pare însă rău că ești aici și, pînă se lămuresc lucrurile, te rog să rămîi". Femeia se apropie puțin, îl privi intens, cu frică și rosti: „Parcă ești, dar parcă nu ești tu. Doamne, dumnezeule, se vîită, simt pur și simplu că înnebunesc".

În ziua următoare, dis de dimineață, evenimentele se precipitară: fură invitați degrabă la miliție. Aici se aflau Cățoi, șeful de post, și un maior de la județ, pe care nu-l cunoșteau. Maiorul Soare, se prezentase acesta, uitîndu-se, lung, la Iosif. Se așezară frumos pe scaune și așteptară să vadă ce și cum. Maiorul se codea să înceapă. Pînă la urmă se porni, cu glas mai aspru decît ar fi vrut: „În mod legal, tovarășe, arătă el spre Iosif, dumneata nu mai exiști. S-a trimis la consiliul popular copia certificatului de deces, spre a fi radiat din registrele de stare civilă. Cu alte cuvinte... oficial... nu mai exiști". Se opri o clipă și tuși, vădit încurcat: „Pe de altă parte, dumneata ești bine, sănătos. Ai fost vreodată la Vitoșa?" „Nu, tovarășe maior, nici nu știu unde se află". „Acolo ai murit. Am cerut buletinul de identitate. Iată aici și actul de naștere. Coincide totul. Sînt ale dumitale, nu?" Iosif răsuci certificatul și o lumină i se aprinse într-un colț uitat al memoriei: „Dar acesta este certificatul care mi-a ars, împreună cu buletinul, și cu tot ce mai aveam, într-o baracă, la Uricani, acum paisprezece sau cincisprezece ani. Da, acesta este. Îl cunosc după dată". Maiorul notă ceva, apoi dădu iar nedumerit din umeri: „Da, ar fi o chestie. Totuși, poza, poza de pe buletin, este a dumitale". „Nu, sări disperat de pe scaun Iosif. N-aveam cum să fiu eu, tovarășe maior". „Ascultă, se întoarse maiorul spre Iosif, încrunțînd gales sprîncenele, nu cumva ai dus o viață dublă și ne pui acum pe drumuri? Poate o să dezlegăm misterul... dacă este, într-adevăr, un mister. Pînă atunci, îți vede fiecare, ca și pînă acum, de treburile sale".

Tot drumul spre casă bătrînul tăcu. Cînd intrară o găsiră pe Dumitrița alături de Daniela, arătîndu-i la lecții. „Ne-am încurcat la niște socoteli, se scuză ea, parcă, dar pînă la urmă am scos-o la capăt". De dincolo se auzea tămbălăul făcut de Anuța și Vasilică, amplificat de „cearta" pe care le-o trăgea Ana Pătrașcu.

Peste cîteva zile pe Dumitrița o încinseră niște dureri violente sub stomac, atît de rele încît femeia crezu că moare și ceru să fie trimisă acasă. Iosif fu chemat de la mină și veni cu Salvarea. O internară la Petroșani. Au dus-o într-un salon mic și Dumitrița a rămas singură, cîteva clipe, cu Iosif. „Îți mulțumesc, i-a șoptit ea. Îți mulțumesc mult de tot, Iosife. Ești un om bun". El n-a zis nimic, i-a strîns doar mîna, pe care ea a retras-o, însă, speriată. Gestul ei l-a ars, plecînd cu sufletul mai înnegurat decît venise. Daniela o vizita aproape în fiecare zi, împreună cu bătrîna, aducîndu-i tot felul de bunătăți, cu care se întorceau din nou acasă, doctorul oprind-o pe bolnavă să le mănînce. Într-o duminică, sora aduse un buchet de flori și o întrebă: „Soțul dumneavoastră este afară. Vrea să știe dacă-i primiți". „Sigur că da, să intre", strigase ea bucuroasă. Aproape că nu și-au spus nimic, doar la plecare ea l-a întrebat, parcă delirînd: „Iosife, nu mă lăsa să pier așa, spune, tu ești, sau ai murit?" Bărbatul simți cum se năruie podeaua sub el. „Nu, Dumitrițo, nu (se înroși, fiindcă era prima dată cînd îi spunea pe nume), acela a fost altul. Nu-l cunosc, dar nu am fost eu". Ea a întors fața, înfundînd-o în pernă, și el a văzut cum îi șiroiau lacrimile. Îl plîngea pe acela și ar fi vrut ca în locul lui să fie celălalt? Cine poate ști, vreodată, cu adevărat, ce se petrece în sufletul unei femei?

Copiii se înțelegeau de minune. Vasilică îi stătea lui Iosif numai în circă și nu-l mai scotea din „tătuțu" în sus și „tătuțu" în jos. El nu putea zice nimic, fiindcă pentru copii un tată n-aveș cum să moară de două ori. Din duminica aceea nu se mai dusese la spital, trimitea flori, prin Daniela, dar el nu se mai dusese. Simțise că femeia aceasta îl iubise, îl iubea încă pe celălalt.

Dumitrița se întoarse de la spital într-o duminică și rămase ca peste cîteva zile să plece. Toate rugămințile bătrînilor de a mai zăbovi la ei s-au dovedit zadarnice. Iosif o evita, doar la masă se întîlneau, și atunci stătea fiecare cu ochii în farfurie. Bătrînii îi împungeau pe Iosif în toate felurile cu vorbele, dar era surd și mut. Știa ceea ce ei nu aveau de unde să știe: Dumitrița era încă nevasta celuilalt. Cine fusese acela și cum de se identificase el cu Iosif Pătrașcu încă nu se aflase. Bătrînii, îndrăgostiți de femeia aceasta harnică și plăcută, care se lipise atît de tare de inimile lor și ale copiilor, tot mai sperau într-o minune. Mai **rău era că, după boală, și Dumitrița** se mai schimbase. Cu bătrînii se purta la fel, pe copii îi aținta cu o părere de rău dureroasă, cu Iosif avea, parcă, ceva de împărțit și nimeni nu știa ce. Vorba lui Ioșca, între ei nu se „lega" nimic, și asta, din punctul său de vedere, numai din pricina „tontălăului". Într-o seară, după ce mîncaseră și băuseră și un pahar de vin roșu, din via lor, Dumitrița a început să vorbească așa, din senin, despre Iosif al ei. Iosif cel de aici s-a

făcut ca pămîntul și, imediat ce ea a terminat, el a ieșit din casă și nu l-au mai auzit intrînd pe poartă decît după miezul nopții. Nici pentru Dumitrița n-a fost o noapte ușoară, de vreme ce Vasilică se strecurase tiptil pînă la mama-mare să-i spună că mămica plînge și el nu știe de ce. Se dusese bătrîna la căpătîiul patului ei, Iosif încă nu se întorsese. Dumitrița n-a putut să-i spună nimic, nici să se potolească n-a putut: „M-a apucat așa, o jale la inimă, măicuță, și nu-i găsesc leac". Bătrîna o luase de-a dreptul: „De ce nu rămîi, drăguță, de ce pleci? Toată lumea te vrea aici, făcuse ea aluzie și la Iosif. Ești ca și fata noastră. De ce nu rămîi?" Pe Dumitrița a scuturat-o și mai avan plînsul: „Nu pot, mămucă, aici nu este locul meu".

Sosi, iată, și ziua cînd fură lămurite toate enigmele. Nu-l mai chemară la sediul miliției, ci veniră ei în cerdacul casei Pătrașcilor.

— Pe scurt, s-a întîmplat ceva ca în filme, începu jovial maiorul. De vină este, arătă el spre Iosif, tot dumnealui, fiindcă nu și-a adus aminte de „geamănul" din armată, pe care-l chema tot Iosif, dar Demeter. Demeter acesta semăna, prin cine știe ce curiozitate a naturii, cu Iosif Pătrașcu și chiar așa au fost porecliți acolo, „gemenii". Cum însă Demeter era mai poznaș, iar Pătrașcu mai cuminte, singura diferență dintre ei era aceea că cei dinții făcea tot felul de năzbîtii, iar al doilea trăgea ponosul. În zadar se plîngea el că este pedepsit pe nedrept, Demeter lua o asemenea poziție de sfînt încît nimeni nu mai știa care este vinovatul. În sfîrșit, treburile acestea au durat vreo două săptămîni, fiindcă au fost despărțiți în batalioane diferite, iar, mai apoi, Demeter, îmbolnăvindu-se, a plecat cu totul din regiment, povestea fiind repede uitată. Vedeți însă că...

— Așa este, se trezi și Iosif cu confirmarea, bătîndu-se peste frunte. Numa că este de mult, și nu pricep cum...

— Dacă ai puțină răbdare o să pricepi totul, surise maiorul. Demeter nu era băiat rău, dar, așa cum se arătase și în săptămînile petrecute în armată, era o fire poznașă, îi plăceau farsele. Îi plăcea să se distreze și nu întotdeauna nimerea anturajul potrivit. Așa se face că, împreună cu cîțiva petrecăreți, a fost implicat într-o crimă și împrejurările, adevărul aparent, cum îl numesc juriștii, îl scoteau pe el drept făptașul principal. Atunci s-a speriat și s-a gîndit la un mod de scăpare. Așa și-a adus el aminte de „geamănul" său din armată și, sustrăgîndu-se cercetărilor pentru care era urmărit, a găsit baraca aceea unde dormea provizoriu Iosif Pătrașcu. A fost zărit intrînd, paznicul chiar s-a mirat „de ce s-a întors Pătrașcu înapoi", dacă îți amintești, se adresă el lui Iosif, chiar ai fost întrebat atunci, de către anchetatorul cauzei incendiului, de ce te-ai întors la baracă, lucru pe care i-ai negat cu hotărîre, în ciuda declarațiilor paznicului. În sfîrșit, Demeter ți-a scotocit prin lucruri, a găsit buletinul de identitate și certificatul de naștere, le-a luat și a dat foc așternutului, sărind pe fereastră. Așa a devenit el Pătrașcu Iosif, cu acte în regulă, trecînd munții și ajungînd pînă la Vitoșa. Curios este că, pînă la urmă, s-a întors să lucreze tot în Valea Jiului, însă în capătul ei celălalt. Povestea putea să dureze încă mulți ani, însă moartea lui Demeter a dat totul la iveală, întrucît decesul său... anula existența legală în viață a adevăratului Pătrașcu. Și încă ceva, imediat după isprava sa cu schimbarea identității, a fost depistat făptuitorul crimei în care era implicat, iar el a fost cu totul scos din cauză. Demeter n-a știut niciodată acest lucru, el trăind necontenit cu teama că este un pușcăriaș deghizat, pe care-l caută neîncetat autoritățile, deși știa bine că nu avea nici o legătură cu omorul acela. A trăit hăituit de propriile spaime, fără a avea curajul să se mai întoarcă vreodată la ai săi și nici să se intereseze de rezultatul procesului. A fost farsa cea mai amară a vieții lui. Se trăgea de sus, din Maramureș, pe care l-a iubit mult și în care nu s-a mai aventurat niciodată. Dar durerea l-a ros pe dinăuntru și pînă la urmă l-a răpus. Nimeni nu poate trăi fără rădăcinile sale de suflet.

Tăcerea care se înstăpîni nu era sfîșiată decît de plînsetul subțire, înăbușit, al Dumitriței. Ioșca privea undeva, departe, spre zări doar de ei știute și ceva se rupea și în ființa lui, numai Ana părea bucuroasă că totul s-a sfîrșit. Se ridică voioasă și se întoarse cu un **ciondir aburit cu vin adus** din pivniță. Iosif, tăcut ca de obicei, dădu imediat pe gît vinul din pahar, de parcă în felul acesta avea să-și ostoiască pojarul care-i umplu piept. Se ridică și se duse în fundul grădinii, la copii, cu care se jucă de parcă și el era mic, și se îmbătă de giumbușlucurile puștiului, care nu-l scotea o clipă din „tătuțu", și care-l transformase într-un adevărat căluț, spre bucuria și hazul puștoaicelor. A stat mult, acolo, între copii, așa era felul lui, nu-i plăceau vorbele meșteșugite, nici să le spună nu s-ar fi priceput, el trăia puternic ceea ce simțea și acum știa că s-a legat pentru toată viața de femeia aceasta, care mîine dimineață îi va părăsi.

Au pornit spre gară dis-de-dimineață. S-au așezat pe banca din fața peronului și tăceau. Tăcea pînă și Vasilică, rezemat de valiza cu care veniseră. Se terminase, deci. Ea fusese nevasta altuia, care-și chinuise și el viața cumplit, venise aici, se legaseră unii de alții, dar nu se puteau aduna și se despărțeau. Probabil pentru totdeauna. Poate că dacă el, Iosif, ar fi făcut un pas..., vezi, însă, că nu-l putea face, mereu se răsuceau în el vorbele Dumitriței, din ziua aceea cînd o vizitase la spital: „Iosife, nu mă lăsa să pier așa, spune, tu ești sau ai murit?" Fetițele începuseră să-i zică mamă, pentru Vasilică el era „tătuțu", și numai bine va sosi acum trenul, ei vor urca în vagon și din tot ce a fost, ori putea să fie, va rămîne nimicul. Singurătatea aceea goală, care-ți pustiește sufletul și zilele. Cu cît se apropia clipa plecării cu atît se strîngea în ei o spaimă de moarte; nu îndrăzneau nici să miște, nici să vorbească. Și cum totul are un sfîrșit, apăru huruind fără grabă trenul, care-i învălui cu respirația lui greoaie și rece. Ea îi întinse mîna, în ochi cu o răzvrătire mută, el o trase, atunci, spre sine, și o imploră, ca într-o rugăciune: „Nu pleca, Dumitrița. Rămîi, dacă nu pentru mine, cel puțin pentru copii. Te rog eu, nu pleca". Ea își încleștă mîna de a lui, transformînd-o într-o menghină necruțătoare și dulce, așa stătură, pînă plecă trenul, poate că nici nu respirară, apoi odată ea se destinse, îi dădu drumul și, țintindu-l în față, cu alți ochi, ochii bucuriei, îi șoptă:

— Ascultă, de ce n-ai mai venit la mine, la spital?

Se adună în ea ceva ca o furtună, încît de răspunsul acela depindea, parcă, însăși viața.

— N-am îndrăznit, recunoscu el, cinstit. Și nici n-am vrut, fiindcă nu pe mine mă așteptai, tu îl voiai pe...

— Tacă-l astupă ea buzele **cu palma, nu spune prostii. N-a îndrăznit, auzi! Dar la mine, care te așteptam, la mine nu te-ai gîndit?**

Porniră pe jos, pășind ca doi lunatici, năuciți de văpaia din ei și de văpaia blîndă a primăverii de afară, pe drumul de întoarcere. Vasilică rămînea mult în urmă, alergînd după fluturi, ori culegînd flori de păpădie, pe care apoi le arunca în sus, transformîndu-le în neverosimile steluțe aurii.

VASILE TINCU

Furtul unui milion

Schiță de AGATHA CHRISTIE

— Cîte furturi de obligațiuni s-au înregistrat în ultima vreme! am remarcat într-o dimineață, punînd ziarul deoparte. Ascultă, Poirot, renunță la știința detectării și apucă-te de crime!

— Ești, cum s-ar spune, pe panta îmbogățirii peste noapte, mon ami?

— Fii atent la această ultimă lovitură: obligațiunile americane „Liberty", în valoare de un milion de dolari, pe care Banca „London and Scottish" le-a trimis la New York au dispărut în mod misterios de pe vasul „Olympia".

— Dacă n-aș avea „mal de mer" și dificultăți în practicarea excelentei metode Laverguier mai mult de cele cîteva ore de traversare a Canalului, aș fi încîntat să călătoresc și eu cu unul din aceste vase uriașe, murmură Poirot visător.

— Într-adevăr, am spus entuziasmat. Unele trebuie să fie adevărate palate: cu piscine, saloane, restaurante, grădini cu palmieri. Nici nu-ți vine să crezi că te afli pe mare.

— Eu, din păcate, întotdeauna știu cînd mă aflu pe mare, aprecie Poirot cu tristețe. Și toate fleacurile pe care le-ai înșirat nu înseamnă nimic pentru mine; dar, gîndește-te, prietene, la oamenii de renume care călătoresc de obicei incognito. Pe puntea acestor palate plutitoare, cum le-ai numit, poți întîlni elita, „haute noblesse" din lumea criminală.

Mă pufni rîsul.

— Iată, deci, unde duce entuziasmul dumitale! Ți-ar fi plăcut să-ți încrucișezi spada cu omul care a subtilizat obligațiunile americane.

Proprietăreasa ne întrerupse:

— O tînără doamnă vrea să vă vadă, domnule Poirot. Iată cartea ei de vizită!

Cartea de vizită avea scris numele domnișoarei Esmée Farquhar. După ce se aplecă să culeagă de sub masă un capăt de hîrtie rătăcit și-l puse în coș, Poirot încuviință din cap că acceptă.

În momentul următor, una dintre tinerele cele mai fermecătoare din cîte-am văzut își croi drum spre noi. Avea în jur de douăzeci și cinci de ani, ochi mari și căprui și o înfățișare desăvîrșită. Era bine îmbrăcată și își controla fiecare gest.

— Luați loc, domnișoară. Vă-l prezint pe prietenul meu, căpitanul Hastings, care mă ajută la rezolvarea măruntelor mele probleme.

— Mă tem că de data aceasta e vorba de o problemă serioasă, domnule Poirot, zise tînăra, înclinîndu-și ușor capul spre mine în timp ce se așeza. Nădăjduiesc că ați citit despre ea în ziare. Mă refer la furtul obligațiunilor americane de pe vasul „Olympia". Pe fața lui Poirot se așternu uimirea. Ea continuă: Vă întrebați, desigur, ce legătură am eu cu o instituție serioasă cum e Banca „London and Scottish". Pe de o parte nici una, dar pe de altă parte, multe. Știți, domnule Poirot, sînt logodnica domnului Philip Ridgeway.

— Aha! și domnul Philip Ridgeway...

— Răspunde de obligațiuni cînd au fost furate. Firește, nu este acuzat cu nimic, nu are nici o vină. Totuși este mîhnit de cele întîmplate, pentru că unchiul său, știu sigur, susține că, din neatențiile, ar fi pomenit cuiva că le are asupra lui. Ar fi un eșec groznic în cariera lui.

— Cine este unchiul său?

— Domnul Vavasour, director general asociat al Băncii „London and Scottish".

— Presupun, domnișoară Farquhar, că-mi veți povesti totul de la început pînă la sfîrșit.

— Prea bine. După cum știți, Banca dorea să-și extindă creditele în America. În acest scop, a hotărît să trimită un milion de dolari în obligațiuni „Liberty". Domnul Vavasour l-a ales pentru acest drum pe nepotul său, care, de mulți ani, ocupă un post de încredere la Bancă și care era competent în problemele afacerilor Băncii la New York. „Olympia" porni de la Liverpool în ziua de 23. Obligațiunile i-au fost înmînate lui Philip numai în dimineața acelei zile de către domnul Vavasour și domnul Shaw, cei doi directori generali asociați ai Băncii „London and Scottish". Ele au fost numărate, ambalate și sigilate în prezența lui, apoi el a încuiat pachetul în geamantanul lui.

— Un geamantan cu o încuietoare simplă?

— Nicidecum. Domnul Shaw a insistat să fie montată o încuietoare tip Hubbs. Philip, după cum am spus, a așezat pachetul în partea inferioară a geamantanului. I s-a furat chiar cu cîteva ore înainte de a ajunge la New York. S-a făcut o cercetare riguroasă a întregului vas, dar fără nici un rezultat. Obligațiunile parcă s-au evaporat.

Poirot surise afectat:

— Dar ele nu s-au evaporat deloc, deoarece ce am aflat că s-au vîndut în pachete mici la numai o jumătate de oră de la ancorarea „Olympiei". Fără îndoială, următorul lucru pe care trebuie să-l fac este să-l întîlnesc pe domnul Ridgeway.

— Tocmai voiam să vă sugerez că ar trebui să prînzim împreună la „Cheshire Cheese". Va fi și Philip acolo. Trebuie să mă întîlnească, dar încă nu știe că v-am consultat în numele lui.

Am acceptat această invitație și am luat un taxi pînă acolo. Domnul Ridgeway ajunsese înaintea noastră și părea oarecum surprins să-și vadă logodnica însoțită de doi străini. Era un bărbat tînăr, înalt și spilcuit, cu cîteva fire argintii la tîmple, deși n-avea mai mult de treizeci de ani.

Domnișoara Farquhar se îndreptă spre el. Îi puse mîna pe braț și-i spuse:

— Iartă-mă, Philip, că am acționat fără consimțămîntul tău. Fă cunoștință cu domnul Hercule Poirot, de care cu siguranță ai auzit, și cu căpitanul Hastings, prietenul său.

Ridgeway rămase surprins:

— Firește c-am auzit de dumneavoastră, domnule Poirot. Își strînseră mîinile. Dar nu mi-am imaginat că Esmée v-ar putea consulta chiar pe dumneavoastră cu privire la necazul meu, adică al nostru.

— Mă temeam că nu m-ai lăsa s-o fac, intervenî domnișoara Farquhar timid.

— Ai avut grijă să te asiguri, observă el zîmbind. Sper că domnul Poirot va putea face lumină în această enigmă extraordinară; căci, trebuie să vă mărturisesc sincer, aproape mi-am ieșit din minți de atîta necaz și grijă.

Într-adevăr, era tras la față, speriat și trăda încordarea la care era supus.

— Ei, ei! Mai bine să servim masa acum, propuse Poirot, și apoi ne vom pune mintea la contribuție și vom vedea ce se poate face. Vreau să aud întreaga poveste din gura dumneavoastră, domnule Ridgeway.

În timp ce apreciam excelenta friptură și budinca de rinichi a localului, Philip Ridgeway ne-a relatat împrejurările care au dus la dispariția obligațiunilor. Povestea lui coincidea întru totul cu cea a domnișoarei Farquhar. După ce încheie istorisirea, Poirot o reluă cu o întrebare:

— Ce anume a dus la descoperirea furtului, domnule Ridgeway?

Acesta rise amar:

— Faptele mi-au fost așternute sub ochi, domnule Poirot. N-aveam cum să nu observ. Geamantanul era pe jumătate scos din cabină, era zgîriat și tăiat în locul unde se forțase încuietoarea.

— Dar am înțeles că fusese deschis cu o cheie.

— Așa este. Au încercat să-l forțeze, dar n-au reușit. Pînă la urmă, l-au deschis cumva.

— Ciudat, remarcă Poirot, și-n ochi începu să-i joace o luminiță verde pe care o știam atît de bine. Foarte ciudat. Și-au pierdut atîta vreme ca să-l forțeze și apoi, ce să vezi, descoperă că aveau cheia. Încuietorile Hubbs sînt unice.

— Tocmai din acest motiv nu puteau avea cheia. Am avut-o asupra mea zi și noapte.

— Sînteți absolut sigur?

— Pot să jur. Și-apoi, dacă aveau cheia sau un duplicat al ei, de ce și-au mai pierdut vremea încercînd să forțeze o încuietoare care nu cedează?

— Aha! Iată o întrebare care ar trebui să ne intereseze pe toți. Îndrăznesc să presupun că rezolvarea cazului, cînd o vom afla, va depinde tocmai de acest aspect. Vă rog să nu vă supărați pe mine că vă mai pun o întrebare: sînteți absolut sigur că n-ați uitat valiza deschisă?

Philip Ridgeway îi aruncă o privire scurtă. Poirot se scuză gesticulînd:

— Știți, asemenea lucruri se mai întîmplă, vă asigur. Să revenim: obligațiunile au fost furate din geamantan. Ce-a putut face hoțul cu ele? Cum a reușit să le ducă pe țărm?

— Ah, strigă Ridgeway. Asta ei! Cum? Autoritățile vamale fuseseră anunțate și fiecare pasager a fost cercetat pînă în cele mai mici detalii.

— Iar obligațiunile, mă gîndesc, formau un pachet voluminos.

— Bineînțeles. Greu ar fi putut fi ascunse pe bord. Și nu s-au găsit nicăieri, pentru că au fost puse în vînzare în curs de o jumătate de oră de la sosirea „Olympiei", cu mult înainte ca eu să fi trimis telegrama cu seriile lor. Un broker a jurat că le-ar fi cumpărat chiar înainte ca „Olympia" să fi ajuns în port. Or, nu poți vinde obligațiuni telegrafic.

— Nu telegrafic: oare nu se află nici un remorcher alături?

— Numai cele oficiale; se dăduse deja alarma și toată lumea era sub observație. Eu însumi am urmărit dacă nu cumva sînt transmise cuiva. Domnule Poirot, întîmplarea aceasta mă duce în pragul nebuniei. Oamenii au început să mă suspecteze că le-aș fi furat chiar eu.

— Dar și dumneavoastră ați fost percheziționat la coborîre, nu? întrebă Poirot cu blîndețe.

— Firește.

Tînărul îl privi derutat.

— Nu înțelegeți ce vreau să spun. Poirot zîmbi enigmatic. Ei, bine, aș vrea să fac cîteva investigații și la Bancă.

Ridgeway scoase o carte de vizită și o completă cu cîteva cuvinte scrise-n grabă.

— Prezentați aceasta și unchiul meu vă va primi imediat.

Poirot îi mulțumi, se despărți ceremonios de domnișoara Farquhar și o porniră spre Threadneedle Street, unde se afla și reședința Băncii „London and Scottish". Cu ajutorul cărții de vizită dată de Ridgeway am reușit să pătrundem în labirintul de mese și mașini de calculat, ocolind cu grijă funcționarii atenți la manipularea banilor. Am ajuns la un birou mic, la etajul întîi, unde ne așteptau cei doi directori generali asociați. Erau niște domni gravi, care încărunțiseră servind interesele băncii. Domnul Vavasour purta o barbă scurtă, albă; domnul Shaw era proaspăt bărbierit.

— Deci, dumneavoastră sînteți un detectiv particular, se adresă domnul Vavasour lui Poirot. Foarte bine. Firește, noi am apelat deja la serviciile Scotland Yard-ului. Inspectorul McNeil e cel care cercetează cazul. Un ofițer foarte capabil, presupun.

— Sînt convins, spuse Poirot politicos. Aș vrea să vă pun cîteva întrebări cu însărcinat din partea nepotului dumneavoastră.

Anume, cine a comandat înculetoarea Hubbs?

— Eu însumi, declară domnul Shaw. N-aş fi avut încredere în nici un angajat în această problemă. Cît despre chei, una o avea domnul Ridgeway, celelalte două erau la colegul meu şi, respectiv, la mine.

— Şi nici un alt angajat n-a avut acces la ele?

Domnul Shaw se întoarse spre domnul Vavasour.

— Cred că nu greşesc cînd afirm că au rămas în seif, unde le-am pus în ziua de 23, spuse domnul Vavasour. Din nefericire, colegul meu s-a îmbolnăvit acum două săptămîni, de fapt, chiar în ziua plecării lui Philip. Azi e prima zi cînd a venit la Bancă.

— O bronşită acută nu e o joacă pentru un om de vîrsta mea, zise domnul Shaw cu tristeţe. Îl compătimesc pe domnul Vavasour; a avut atîta de lucru din cauza absenţei mele. Iar acum această întîmplare a pus capac la toate.

Poirot mai puse cîteva întrebări. Am înţeles că se străduia să stabilească cu exactitate relaţia dintre unchi şi nepot. Răspunsurile domnului Vavasour erau scurte şi concrete. Nepotul său era un funcţionar de încredere al Băncii, nu avea datorii sau dificultăţi financiare de care să se ştie. I se mai încredinţaseră şi altă dată asemenea misiuni. Ne-am retras politicos.

— Sînt dezamăgit, spuse Poirot, ajunşi din nou în stradă.

— Sperai să afli mai multe? Sînt nişte bătrînei bonomi şi atît.

— Nu bonomia lor mă dezamăgeşte, mon ami. Nu mă aştept să descopăr într-un director de bancă un „financiar subtil cu ochi de şoim", aşa cum apar în romanele dumitale preferate. Nu. Sînt dezamăgit de caz. E prea simplu.

— Simplu?

— Da, copilăresc de simplu.

— Ştii, aşadar, cine a furat obligaţiunile?

— Firește.

— Atunci... trebuie...

— Nu te pierde cu firea, Hastings. Deocamdată nu trebuie să facem nimic.

— De ce? Ce aşteptăm?

— Vasul „Olympia". Marţi trebuie să se întoarcă de la New York.

— Dar dacă ştii cine a furat obligaţiunile, de ce să aşteptăm? Să ne scape?

— Unde să meargă? Pe vreo insulă din Mările Sudului unde nu există extrădare? Nu, mon ami, viaţa de-acolo nu i s-ar potrivi. Cît despre aşteptare, eh bien, în faţa inteligenţei lui Hercule Poirot cazul este absolut limpede. Dar în interesul celorlalţi, mai puţin înzestraţi de natură, cum e de pildă inspectorul McNeil, e bine să se mai pună cîteva întrebări, să se mai cerceteze cîteva amănunte pentru a se stabili apoi faptele. Trebuie să avem respect şi pentru cei mai puţin dotaţi decît noi.

— Prea bine, Poirot! Aş pune la bătaie o sumă considerabilă de bani ca să văd cum te păcăleşti de data aceasta. Eşti atît de orgolios!

— Nu te înfuria, Hastings. În paranteză fie spus, observ că există momente cînd aproape că mă deteşti. Lasă, lasă. Suport consecinţele renumelui meu.

Omuleţul oftă atît de caraghios încît izbucnii în rîs.

Ziua de marţi ne găsi grăbindu-ne spre Liverpool într-un vagon de clasa întîi al căilor ferate „London and North-Western". Poirot refuzase cu încăpăţînare să vorbească despre suspiciunile sau convingerile sale. Se mulţumi să observe cu uimire că nici eu nu eram lămurit de situaţie. N-aveam chef să-i contrazic, aşa că mi-am ascuns curiozitatea sub masca unei pretinse indiferenţe.

Odată ajunşi la chei, unde ancorase marele transatlantic, Poirot se învioră. Trecu la interogarea cîtorva însoţitori de bord. Pretinse că-şi căuta un prieten care traversase oceanul spre New York în ziua de 23.

— Un domn mai în vîrstă, cu ochelari, invalid. Nu prea putea ieşi din cabină.

Descrierea se dovedi a corespunde unui anumit domn Ventnor care ocupase cabina C 24, exact lîngă cea a lui Philip Ridgeway. Eram emoţionat, deşi nu realizasem cum ajunsese Poirot să deducă existenţa şi înfăţişarea domnului Ventnor.

— Spuneţi-mi, oare acest gentleman a fost primul care a coborît cînd aţi ajuns la New York? întrebai şi eu.

Stewardul clătină din cap:

— Nu, domnule, a fost chiar ultimul la coborîre.

M-am retras deprimat. Am observat rînjetul lui Poirot. Îi mulţumi tînărului, îi strecură o bancnotă-n buzunar şi plecarăm.

— Totul ar fi în regulă, remarcai eu, dacă acest răspuns din urmă nu ţi-ar distruge teoria. Poţi să rînjeşti cît vrei!

— Ca de obicei, nu vezi nimic, Hastings. Acest din urmă răspuns, dimpotrivă, este piatra de temelie a teoriei mele.

Mi-am desfăcut braţele-n lături:

— Mă predau!

În timp ce ne întorceam cu trenul spre Londra, Poirot scrise grăbit ceva pe o foaie de hîrtie şi o închise într-un plic pe care-l sigilă.

— Un mesaj pentru bunul inspector McNeil. Îl vom lăsa la Scotland Yard în drum spre restaurantul „Rendez-vous", unde am invitat-o pe domnişoara Esmée Farquhar să prînzească cu noi.

— Ce facem cu Ridgeway?

— Ce-i cu el? Poirot clipi din ochi.

— Bine, dar nu te gîndeşti că... nu poţi...

— Dragă Hastings, incoerenţa a pus complet stăpînire pe dumneata. De fapt, m-am gîndit. Dacă hoţul ar fi fost Ridgeway — ceea ce ar fi fost perfect posibil —, cazul ar fi fost palpitant: un exemplu de lucrătură migăloasă.

— Nu cred c-ar fi fost atît de palpitant şi pentru domnişoara Farquhar.

— Probabil că ai dreptate. Dar totul e spre binele nostru. Şi acum, Hastings, să revizuim cazul. Văd că arzi de nerăbdare. Deci, pachetul sigilat este scos din geamantan şi se evaporă, după cum spunea domnişoara Farquhar. Respingem ideea evaporării, pentru că, deocamdată, ştiinţa nu poate explica un asemenea fenomen. Toată lumea declară că e imposibil ca pachetul să fi fost strecurat în port.

— Da, dar ştim că...

— Poate dumneata ştii, Hastings. Eu nu ştiu. Accept ideea că, de vreme ce pare incredibil, este incredibil.

Rămîn două posibilităţi: a fost ascuns pe vas — destul de greu de făcut — sau a fost aruncat peste bord.

— Dar dacă obligaţiunile ar fi fost aruncate peste bord, n-ar fi putut fi vîndute la New York.

— Hastings, îţi admir logica. Obligaţiunile au fost vîndute la New York, ca atare nu au fost aruncate peste bord. Vezi unde ajungem?

— De unde-am plecat.

— Jamais de la vie! Dacă pachetul a fost aruncat peste bord şi obligaţiunile au fost vîndute la New York, atunci pachetul nu conţinea obligaţiunile. Există vreo dovadă că pachetul conţinea obligaţiunile? Adu-ţi aminte! Domnul Ridgeway nu l-a deschis din momentul în care l-a fost înmînat la Londra.

— Da, dar...

Poirot ridică mîna nerăbdător:

— Permite-mi să continui. Ultima dată cînd obligaţiunile au fost văzute ca obligaţiuni a fost în biroul Băncii „London and Scottish" în dimineaţa zilei de 23. Au reapărut la New York, la o jumătate de oră după ce „Olympia" a sosit, ba chiar, după spusele unui singur om, căruia însă nimeni nu-i dă crezare, înainte de sosire. Dacă presupunem că ele n-au fost deloc pe „Olympia"? Există vreo altă modalitate de a fi ajuns la New York? Da. Vasul „Gigantic" pleacă din portul Southampton în aceeaşi zi cu „Olympia" şi se ştie că deţine recordul la traversarea Atlanticului. Expediate cu vasul „Gigantic", obligaţiunile ar fi ajuns la New York în ziua de dinaintea sosirii „Olympiei". Totul e limpede, cazul începe să se dezvăluie. Pachetul sigilat este doar o momeală. Momentul substituirii lui a avut loc în biroul Băncii. Era o treabă uşoară pentru oricare din cei trei prezenţi să pregătească un duplicat al pachetului care să-i substituie pe cel adevărat. Très bien; obligaţiunile au fost expediate unui complice din New York cu instrucţiunea de a fi puse în vînzare de îndată ce soseşte „Olympia". Cineva, însă, trebuia să călătorească cu „Olympia" să regizeze momentul furtului.

— Dar de ce?

— Pentru că dacă Ridgeway deschidea cumva pachetul şi descoperea falsul, suspiciunea ar fi trecut imediat asupra Londrei. Dar omul de pe vas, din cabina alăturată, îşi execută misiunea, forţînd încuietoarea atît de vizibil încît să atragă imediat atenţia asupra furtului. De fapt, el descuiase geamantanul cu o cheie-duplicat, aruncase pachetul peste bord şi aştepta, ultimul, să-i vină rîndul la coborîre. În mod firesc, poartă ochelari ca să-şi ascundă faţa şi face pe invalidul devreme ce nu vrea să rişte o întîlnire cu Ridgeway. Păşeşte în portul New York şi se întoarce cu primul vas.

— Dar cine este hoţul?

— Omul care are duplicatul la cheie, omul care a comandat încuietoarea, omul care nu a avut o bronşită acută şi nu a stat acasă, enfin, bătrînul bonom, domnul Shaw! Există infractori şi-n lumea bună, prietene. Dar iată-ne ajunşi. Mademoiselle, am reuşit! Îmi permiteţi?

Strălucind de încîntare, Poirot o sărută pe tînăra uluită pe amîndoi obrajii.

Traducere de MAGDA DANCIU

Frumuseţe

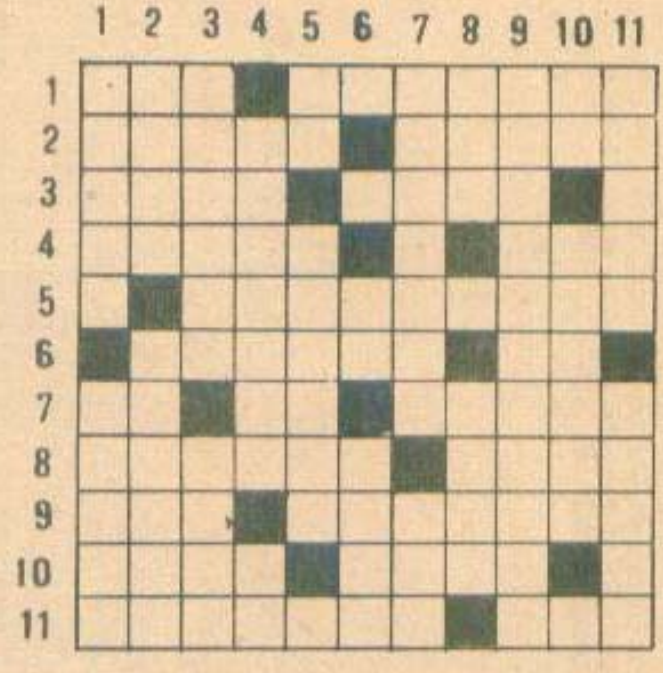

ORIZONTAL: 1) Manifestare de bucurie — Aparenţe de corectitudine; 2) Înfrumuseţează o mînă (pl.) — Preocupat de frumos; 3) Actualitate a frumuseţii vestimentare — Frumoasele estetice; 4) Aparat pentru sterilizare (pl.) — Simbol pentru rotaţional (fiz.); 5) Frumuseţi morale; 6) Înfrumuseţate de femei (pe faţă!) — Extrem de onorabili 7) Posezi — D_2I — Buchet de arbori; 8) Bunuri vestimentare într-o formă mai veche — Ajutorul olarului (pl.); 9) Refren muzical — Rezistent în timp; 10) Cea mai scumpă fiinţă — Se-nfruntă pe cîmpul de bătălie; 11) Gesturi frumoase — Prima „frumoasă".

VERTICAL: 1) Înfrumuseţează ochii — Greutate respiratorie; 2) Mişcare acvatică avînd rolul înfrumuseţării şi dezvoltării organismului — Are studii superioare; 3) A cuceri prin frumuseţe — Cadru pentru tablouri; 4) Parfum extras din levănţică — Vremea eleganţei! 5) Alese pentru trenăl — Cu vaste cunoştinţe; 6) Şi-n iarnă şi-n vară! — Distinşi în mod cu totul excepţional; 7) Plin de satisfacţie — Primii în toate; 8) Acest (pop.) — Nu-i deloc frumos; 9) Înregistrare a sunetelor care măreşte fidelitatea redării; 10) Cum este!... — ...Înfrumuseţat (pl.); 11) Mai frumos este să nu fie aflată, cînd e vorba de femei — Trăsură japoneză.

Careu cu... flori

ORIZONTAL: 1) Poet român (1935—1956), creator al ciclului de versuri „Liliacul timpuriu" — Compozitor francez (n. 1851), autor al baletului „Flori însuflețite"; 2) Cîmpul cu florile (pl.) — Avantaj; 3) Pictor francez (1832—1883) care ne-a lăsat „Un buchet de viorele" — Colonie marină; 4) Cultivator de floare-albastră — Bancă populară (pl.); 5) Florina, Gherghina, Viorica etc. — Suprafețe... unei sere!; 6) Centrul cercului! — Mare poet, prozator și dramaturg indian, autor al volumului de poezii „Flori de pădure"; 7) A lansa în spațiu — Fata din poiană! 8) Legătură de spice — Generează flori de gheață (pl.); 9) Ordin arhitectural cu coloane zvelte — Piept; 10) Pronume personal — Augmentativ batracian; 11) Expresie a frumosului — Fețe fine.

VERTICAL: 1) Puncte extreme — Pictor român (n. 1896), autorul tablourilor „Maci" și „Flori roșii"... 2) ... și un altul, creator al peisajului „În grădină" (1831—1891) — Impresionist francez (1841—1919) care a realizat tabloul „Manet în grădină pictînd dalii"; 3) Arbore exotic — Alt pictor francez, care ne-a oferit un buchet de „Crizanteme" (1840—1926); 4) „Primăvara" este unul din tablourile acestui pictor și grafician român (1881—1958) — Indivizi; 5) Lovitură la balon — Frumosul din poveste — Coarnele cerbului! 6) Autorul pînzei „Flori într-un vas" (1881—1955) — Carte! 7) Ne-a oferit un buchet de „Lalele purpurii" (1877—1953) — Plantă cu flori galbene sau roșii din familia liliaceelor; 8) Dramaturg român contemporan, autorul piesei „Discurs pentru o floare" — Stănescu Narcis; 9) Flori roșii — Mare compozitor român, creatorul suitei „Impresii din copilărie"; 10) Inflamație a urechii — Plantă numită și laptele-cucului; 11) Floare albă a lacurilor (pl.) — Sloiuri de gheață.

Poftă bună!

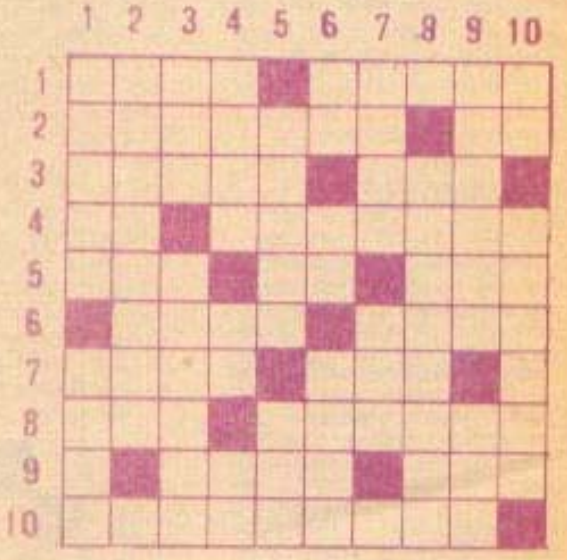

ORIZONTAL: 1) Vas pentru prepararea prăjiturilor — Fructe (sing.); 2) Consumat la masă — Aproape suc; 3) Se referă la caractere grafice scandinave vechi — Renumită stațiune în R. F. Germania; 4) Sfeata-i pe terminate! — „Semn" de bucătărie... 5) ...s.a.m.d. — Primul la masă! — Legumă cu rădăcina cărnoasă; 6) Localitate în U.R.S.S. — Fructe creacute pe... rug; 7) Mîncare de miel — Tine de stomac; 8) Ued în Algeria — „Cerc" de puă (pl.); 9) Acrește ciorba — Botul porcului; 10) Cîrnat de porc cu mult piper și usturoi.

VERTICAL: 1) Prăjituri acoperite cu cremă — Arc de sîrmă; 2) Puse în forme, pentru copt; 3) Băutură din struguri — Zeamă acră pentru felul întîi; 4) Poți mînca din aceeași farfurie cu el — Primele abonate! — Oneste! 5) Pe el am văzut „Ghici cine vine la cină?" — Sigiă pentru R.F. Germania; 6) Pensi — Da de unde! — Pentru mîncat; 7) Conservant pentru legume — Marea Adunare Națională (abr.); 8) Preparate pentru cei grăbiți; 9) Condiment picant — Scrumbie albastră, mică; 10) Înțepător — Poftă bună!

Dicționar: UIAN, RIR, B.R.D.

Careul realizat de **VALERIU RUSU**

CASUS BELLI
(Pricină de război)

OBICEIURI DIN FAMILIILE LUMII

REMEDIU FĂRĂ EFECT

Ca peste tot, nici în insula Sumatra, din arhipelagul indonezian, nurorile nu se prea înțeleg cu soacrelei. Dar, spre a fi evitate deseie conflicte ce se ivesc între ele, tradiția a stabilit ca soacra și nora să nu se poată adresa una celeilalte direct, ci numai prin intermediul unei a treia persoane. O astfel de „conversație" ar arăta cam așa: „Spune-i dumneata să spele cratița albastră și să pună apă în ea". Bineînțeles că terța persoană nici nu deschide gura, întrucît cea vizată aude ce i s-a spus. Drept care, răspunde și ea: „Cred că ar trebui să facem supa în oala roșie, așa că spune-i dumneata mamei-soacre că...". Atunci cînd prin apropiere nu se află nici o persoană, se apelează la un obiect, oricare ar fi el: lingură, gard, ușă, scaun sau, dacă se află pe cîmp, la pomi, flori etc. Se zice că, deși tradiția este strașnic respectată, o îndulcire vizibilă a relațiilor dintre noră și soacră nu s-a înregistrat încă.

EXEMPLU NEGATIV

În vechea Spartă se ducea o luptă hotărîtă împotriva beției, care ruina trăinicia familiei și crea un climat nepotrivit idealurilor spartene austere, de creștere și educare a copiilor. Printre numeroasele măsuri luate se afla și una... preventivă. Conform dispoziției autorităților, în fiecare zi un funcționar era obligat să se îmbete și să umble pe două cărări prin cetate, spre a constitui în acest fel un exemplu negativ și un avertisment pentru cei tentați de băutură.

Bănuim că erau selecționați numai dintre burlacii înrăiți.

BĂTAIA... NU MAI E RUPTĂ DIN RAI

Părinții suedezi nu mai au voie, în nici o circumstanță, să-și bată copiii. Începînd de la 1 iulie 1979, potrivit unei legislații adoptate de parlament, s-a interzis pedeapsa corporală asupra celor mici. Orice pedeapsă care cauzează o suferință fizică sau morală, chiar și ușoară sau temporară, constituie un delict. Legislația se aplică atît părinților cît și oricărei persoane răspunzătoare de conduita copiilor.

Un lucru rămîne neclar: spre a fi, la rîndul lor, pedepsiți, părinții trebuie să se autodenunțe sau așteaptă să fie (dacă acestora le dă mîna?!) pîrîți de copii? Căci în privința celorlalte persoane totul este limpede: sînt incriminate de părinții înșiși.

AȘA BĂRBAȚI MAI RAR!

În deșertul oriental al Yemenului există obiceiul ca fata să-și exprime aprobarea sau dezaprobarea în legătură cu flăcăul care-o dorește de nevastă, după ce, mai întîi, îi pune la probă curajul și... stăpînirea de sine. Trebuie să spunem că femeia de aici este, de obicei, o excelentă gospodină, dar și o neîntrecută călăreață și o trăgătoare la țintă de excepție. Încercarea curajului flăcăului se desfășoară într-un mod mai puțin obișnuit: într-o zi de tîrg, fata se apropie pe neobservate de aleaul inimii ei și, în văzul tuturor și cu o tandră iuțeală, îi înfige un pumnal în gamba piciorului. Dacă acesta dă dovadă de o perfectă stăpînire de sine, și nu rămîne schilod, îl consideră demn de a-i fi soț. Așa da bărbați!

ARTIFICIILE... SIMPATIEI

În urma unor cercetări întreprinse în Uniunea Sovietică s-a reușit, cu ajutorul unor aparate de radiografie, detectarea aureolei luminoase pe care o emană corpul omenesc. Atunci cînd o persoană se întîlnește cu alta pe care o simpatizează, această luminiscență se intensifică și, dimpotrivă, atunci cînd persoana nu este agreată, luminescența scade. Plasînd în fața aparaturii doi îndrăgostiți, savanții au putut admira pe ecranul lor un adevărat foc de artificii.

Se spune că foarte interesați s-au dovedit de noua descoperire bărbații, spre a vedea care dintre prietenii de familie măresc în mod periculos luminescența simpatiei nevestelor lor. Ar fi, de asemenea, extrem de utilă partenerilor o asemenea „radiografie" înainte de a merge la ofițerul stării civile.

— Să nu continui să mă scoți din sărite susținînd că ești încă prea tînăr pentru căsătorie.

— Bărbate, vino încoace...

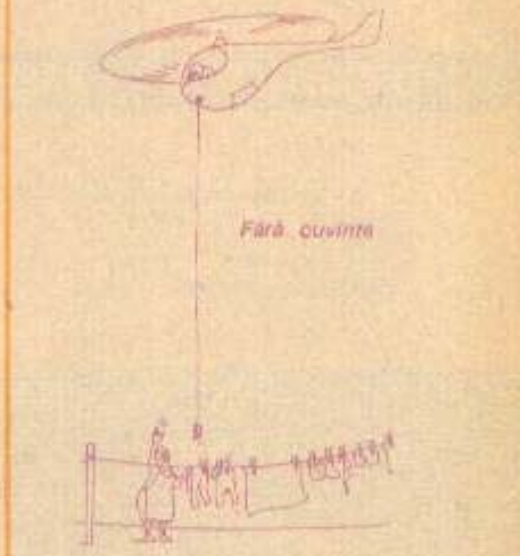

Fără cuvinte

— Fiți fără grijă, copiii se simt bine!

1 2 3

V-ați observat vreodată poziția atunci cînd stați pe scaun? Modul în care o faceți este, după unii, un indiciu revelator. Nu știm exact cît din personalitate sau temperament „se vede", dar sigur cît din educație.

1) **Corectă.** Poziția dovedește educația dv. Se mai spune însă (nu-i nevoie să credeți neapărat) că piciorul stîng petrecut peste dreptul indică primatul inimii asupra rațiunii.

2) **Sigură.** N-aveți nici un complex. Sînteți stăpînă pe dv., vă place să străluciți în colectivitate, vă încearcă chiar puțin snobismul (Așa să fie?).

4

3) **Meditativă.** Sînteți prea meditativă, visătoare, dar capabilă, dacă e necesar, să faceți față și realităților mai aspre.

4) **Cinică.** Sînteți cam prea dezinvoltă, și puțin vă pasă de opinia celuilalt. (E bine?).

FIȚI ATENȚI CUM VĂ AȘEZAȚI ! • FIȚI ATENȚI CUM VĂ AȘEZAȚI! • FIȚI ATENȚI CUM VĂ AȘEZAȚI

5) **Timidul.** Se teme să nu deranjeze, să nu ocupe prea mult loc.

6) **Voluntarul.** Dimpotrivă, spirit sigur, hotărît, concret. Se dovedește de neclintit. Va fi dificil de convins să se mănînce.

7) **Nevroticul.** Refuză comportamentul de adult și continuă să se cramponeze de picior ca atunci cînd era în leagăn.

8) **Agresivul.** Sub o aparență apatică e, de fapt, (zice comentatorul fotografiilor) un provocator. Cică, tare ar mai avea poftă, de fapt, să dea cuiva o lovitură de călcîi.

5 6 7 8

4

3) **Meditativă.** Sînteţi prea meditativă, visătoare, dar capabilă, dacă e necesar, să faceţi faţă şi realităţilor mai aspre.

4) **Cinică.** Sînteţi cam prea dezinvoltă, şi puţin vă pasă de opinia celuilalt. (E bine?)

ATENŢI CUM VĂ AŞEZAŢI

comentatorul fotografiilor) un provocator. Cică, tare ar mai avea poftă, de fapt, să dea cuiva o lovitură de căicli.

8

UMOR STRĂIN

— Împrumută-mi, te rog, o sută de coroane, mi-am uitat portofelul acasă!

— Îţi dau o coroană, ia-ţi un bilet de tramvai şi du-te acasă să ţi-l iei.

•

— Ne-a făcut o imensă plăcere vizita dv., dar grăbiţi-vă, e foarte tîrziu şi acum e timpul somnului.

— Culcaţi-vă liniştiţi, eu mai stau puţin...

•

— Vă căsătoriţi din nou?

— Da.

— Dar aţi împlinit 80 de ani, iar mireasa abia are 18 ani!

— Nu-mi place să-mi schimb obiceiurile. Cînd m-am însurat prima oară, nevastă-mea de atunci avea tot 18 ani.

•

— Te iubesc!

— Un om atît de plăcut, de drăguţ, de dotat cum sînt eu, nu-i nici o mirare că e iubit.

•

— Ascultă, George, cum aş putea s-o fac pe Betty să mă iubească?

— Ştiu eu... Cumpără-i un cadou de o mie de dolari.

— Şi dacă aş vrea s-o fac doar să-i placă puţin de mine?

•

O tînără femeie se prezintă la cabinetul de consultaţii prenupţiale.

— Unde aţi lăsat mirele? — întreabă doctorul.

— A trebuit să rămînă acasă ca să aibă grijă de copii...

— Aş dori o zugrăveală ca la cea din apartamentul din blocul de vizavi.

Proiect de inovaţie...

DEZLEGĂRILE JOCURILOR

FRUMUSEŢE

1) Ris — Sofisme; 2) Inele — Estet; 3) Modă — Arte — A; 4) Etuve — I — Rot; 5) L — Caractere; 6) Tenuri — On; 7) Al — Dd — Tufar; 8) Straie — Roţi; 9) Tra — Trainic; 10) Mamă — Oşti — S; 11) Atenţii — Eva.

CAREU CU... FLORI

1) Labiş — Simon; 2) Imaşuri — Atu; 3) Manet — Recif; 4) Inar — Laviţe; 5) T — N — Fete — Ar; 6) Er — Tagore — I; 7) Emite — Ana; 8) Snop — Răceli; 9) Ionic — L — Sin; 10) Mie — Broscoi; 11) Artă — Tenuri.

POFTĂ BUNĂ!

1) Tavă — Posmă; 2) Aliment — Uc; 3) Runic — Ems; 4) Ta — Cratiţă; 5) Etc. — As — Nap; 6) Uian — Mure; 7) Drob — Maş — T; 8) Rir — Bănuţi; 9) O — Borş — Rîc; 10) Trandafir.

DACĂ VI SE SPUNE...

„...dealtfel, tu știi bine, dragul meu, dacă într-o zi o să vrei să-ți recapeți libertatea, eu nu voi face ca acele femei care vor să se agațe cu orice preț..."

„...foarte fericit să vă întîlnesc în vacanță... La reîntoarcere o să vă dau un semn..."

„... cumpărați-o, se potrivește la orice, cu ea veți fi întotdeauna la modă..."

„...e pentru prima oară cînd un client ne face vreo reclamație..."

„...departe de mine ideea de a vă contrazice, dar..."

„...poți să zici despre mine orice, nu mă atinge..."

„...fiți sigur, domnule, de toată considerația mea..."

„...o să vă vorbesc sincer..."

„...doar sîntem între prieteni..."

„...totdeauna am fost prea buni..."

„...aș da tot ce am pentru dv..."

„...voi pleda pentru dv. ca pentru mine..."

„...îmi tai capul dacă nu e așa..."

„...e poate un pic prea largă, dar se strînge la spălat..."

„...ceea ce vă zic e spre binele dv. Personal nu mă interesează..."

„...n-am făcut decît să trecem pe aici..."

„...să nu mă credeți mai rău decît alții..."

„...am luat cunoștință de manuscrisul dv. cu cel mai mare interes. Calitățile sale sînt incontestabile. Din nefericire, cadrul strict al programului, deja încărcat, nu ne permite (etc....)"

„...dacă ei cred că mă sperie se înșeală. Am mai văzut eu de astea, haide..."

„...niciodată, mă auzi! Niciodată. Reține bine ceea ce îți zic, niciodată, niciodată, niciodată!"

„...eu, să știi, n-am complexe..."

„...vă asigur, nu iau deloc cu inima ușoară partea mea de moștenire, dar, de, ce să-i faci, în fine, asta-i viața!"

„...defunctul n-a avut decît prieteni!..."

„...asta nu vine din partea noastră, în familia mea nu au existat asemenea tare..."

PIERRE DANINOS
Traducere de PAUL B. MARIAN

... SĂ NU CREDEȚI

1984

IANUARIE

L.	2	9	16	23	30
M.	3	10	17	24	31
M.	4	11	18	25	
J.	5	12	19	26	
V.	6	13	20	27	
S.	7	14	21	28	
D.	1	8	15	22	29

FEBRUARIE

L.		6	13	20	27
M.		7	14	21	28
M.	1	8	15	22	29
J.	2	9	16	23	
V.	3	10	17	24	
S.	4	11	18	25	
D.	5	12	19	26	

MARTIE

L.		5	12	19	26
M.		6	13	20	27
M.		7	14	21	28
J.	1	8	15	22	29
V.	2	9	16	23	30
S.	3	10	17	24	31
D.	4	11	18	25	

APRILIE

L.	2	9	16	23	30
M.	3	10	17	24	
M.	4	11	18	25	
J.	5	12	19	26	
V.	6	13	20	27	
S.	7	14	21	28	
D.	1	8	15	22	29

MAI

L.		7	14	21	28
M.	1	8	15	22	29
M.	2	9	16	23	30
J.	3	10	17	24	31
V.	4	11	18	25	
S.	5	12	19	26	
D.	6	13	20	27	

IUNIE

L.		4	11	18	25
M.		5	12	19	26
M.		6	13	20	27
J.		7	14	21	28
V.	1	8	15	22	29
S.	2	9	16	23	30
D.	3	10	17	24	

IULIE

L.	2	9	16	23	30
M.	3	10	17	24	31
M.	4	11	18	25	
J.	5	12	19	26	
V.	6	13	20	27	
S.	7	14	21	28	
D.	1	8	15	22	29

AUGUST

L.		6	13	20	27
M.		7	14	21	28
M.	1	8	15	22	29
J.	2	9	16	23	30
V.	3	10	17	24	31
S.	4	11	18	25	
D.	5	12	19	26	

SEPTEMBRIE

L.	3	10	17	24	
M.	4	11	18	25	
M.	5	12	19	26	
J.	6	13	20	27	
V.	7	14	21	28	
S.	1	8	15	22	29
D.	2	9	16	23	30

OCTOMBRIE

L.	1	8	15	22	29
M.	2	9	16	23	30
M.	3	10	17	24	31
J.	4	11	18	25	
V.	5	12	19	26	
S.	6	13	20	27	
D.	7	14	21	28	

NOIEMBRIE

L.		5	12	19	26
M.		6	13	20	27
M.		7	14	21	28
J.	1	8	15	22	29
V.	2	9	16	23	30
S.	3	10	17	24	
D.	4	11	18	25	

DECEMBRIE

L.	3	10	17	24	31
M.	4	11	18	25	
M.	5	12	19	26	
J.	6	13	20	27	
V.	7	14	21	28	
S.	1	8	15	22	29
D.	2	9	16	23	30

LA MULȚI ANI!

vă urează colectivul redacțional al revistei

femeia

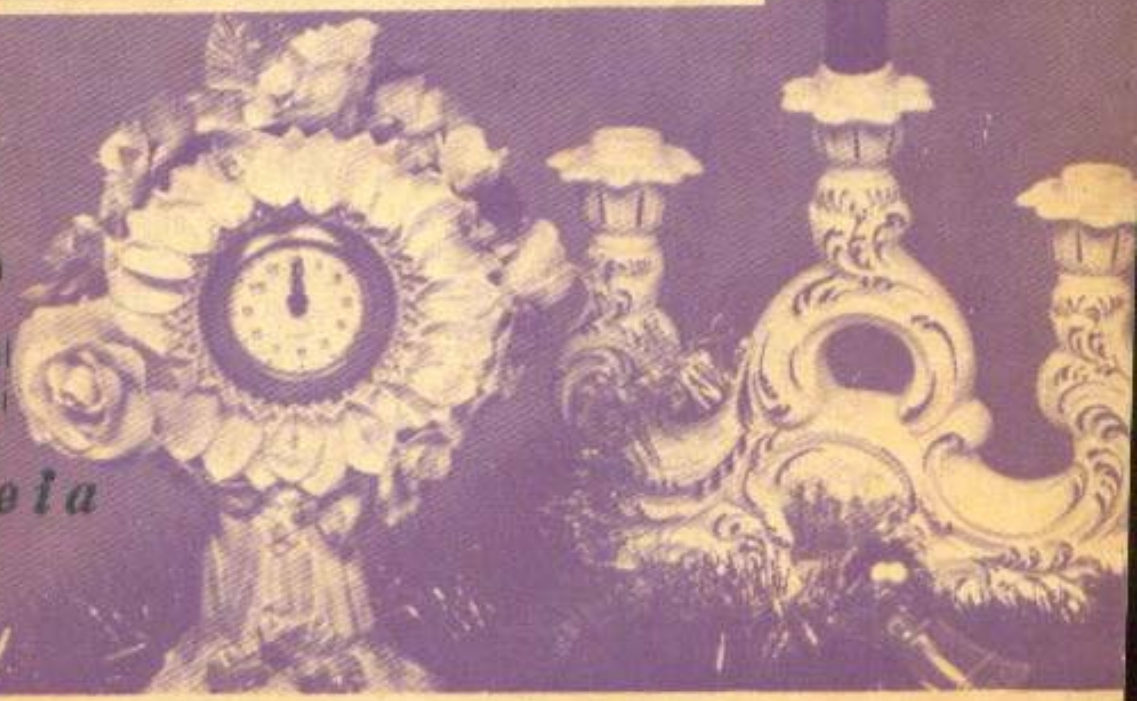

Almanah editat de redacția revistei „FEMEIA"

Redactor coordonator: NIKI GEORGESCU

Prezentarea grafică: Radu GEORGESCU
Prezentarea tehnică: Tudor FLOREA
Corector: Ion ADAM

Tiparul executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

femeia

LA ORAȘE CA ȘI LA SATE,

NICI UN CĂMIN FĂRĂ REVISTA „FEMEIA"